تاريخ عمومى

اثر

محمد مراد

—

اوچنجى جلد

ازمنهٔ متوسطه‌دن مهاجرت عموميه . تاريخ اسلام . رومه‌نك

خلفالرى

A NOTE TO THE READER:

Because of its value and condition, this volume has been microfilmed to preserve its content.

Please check the Libraries' catalog for location of a copy of that microform.

Thank you, 3/4/1993 DG
The Preservation Office

٧

تاریخ عمومی

اثر

محمد مراد

—

اوچنجی جلد

ازمنهٔ متوسطه‌دن مهاجرت عمومیه . تاریخ اسلام . رومه‌نك خلفاری

—

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر

—

استانبول

(مهران) مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده نومرو ۷

۱۲۹۸

D20
M68
v.3

مقدمه

قرون وسطی وتقسیماتی . فتح کلام

قرون وسطی وتقسیماتی — تاریخ عمومینك غربی رومه ایمپراطورلغنك انقراضندن (ق سنه ١٤٦) شرقی رومه - یعنی قسطنطینیه‌نك عثمانلی ترکلری طرفندن فتحنه قدر (٨٣١) اولان طقوز یوز یتمش یدی سنه‌لك احوال عالمدن باحث اولان قسمی « قرون وسطی » یاخود « ازمنهٔ متوسطه » نامیله معروفدر .

قرون وسطایی قرون سائره‌دن تفریق ایدن ظاهری وقوعاتدن ماعدا معنوی بر طاقم احوال واردر که باشلیجه‌لری مهاجرت، حکومات محلیه‌نك فوق العاده نفوذلری، مرکز حکومتلرینك اقتدارسزلغی، جهالت وتعصبه مستنداً کلیسانك تجاوزاتی و بونك نتایجی اولان مذهب محاربه‌لری وسائره‌در.

قرون وسطی بر مهاجرت عمومیه دوریدر. جرمان باربارلرینك مسکنلرینی ترك ایدرك غربی رومه ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ومذکور ایمپراطورلغی محو ایتدکدن صوکره مستملکاتنده اسکانلریله بدأ اولنوب عثمانلیلرك شرق ایمپراطورلغی فتح ایله برنده دولت عثمانیه تأسیس ایتملریله ختام بولیور .

شرق تاریخی مستثناطوتلدیغی حالده قرون وسطی هیأت اجتماعیه سنده الڭ زیاده ایلری کلن کلیسا ایله (فئودالیزم) — یعنی پاپالق ایله دره بکلکدر . ازمنهٔ متقدمه ده اولدیغی کبی مستقل ومستبد مرکز حکومتلری موجود دکلدر وهر نقدر صورت ظاهره ده جسیم ممالك وار ایسه ده حکم ونفوذ رسماً بیوك حکمدارلره تابع وحقیقت حالده ایسه مستقل ومستبد اولان اوفاق بکلکلرده در . بو بکلکلر ایله حکومات متبوعه لری بیننده ظهوره کلن منازعه لره شرعا صرف امور روحانیه ایله مکلف اولان کلیسا دخی مداخله ایدرك اکثریا دره بکلر طرفنی التزام ایتدیکندن اشبو ایکی طرف بیننده اتفاق حاصل اولیور وبو اتفاقك نتایجی جمله سندن اوله رق نه اصل حکمدارلرده اقتدا وامتیاز، نه ده اهالیده حقوق وحریت قالیور .

اصل حاکم ایسه طبیعی کلیسا — یعنی هیئت روحانیه در . دره بکلر کلیسا الندهالت — یعنی اجرا مأمورلری مقامنده درلر . کلیسا ایله فئود الیزمك قوتی اهالینك جهالت وتعصبندن ایلری کلدیکی جهتله کلیسا ایله دره بکلر اقتدار وامتیازلرینك جهالت وتعصب ایله برابر زائل اوله جغنی قورقوسیله پردهٔ جهالتك قالقمسنه ممانعت ایدیورلر و بوخصوصده بیوك جنایتلر واقع اولیور .

قرون وسطاده محاربه اکسك دکلسه ده عصرمزده

کوریلن محاربات دولیه کبی بیوك محاربه‌لر کورلمایور. حکمدارلر دائما کلیسا ایله دره بکلرك تجاوزاتیله مشغولدر. یالکز ازمنهٔ متوسطه‌نك نهایتنه طوغری فرانسه ایله انکلتره بیننده بردولت محاربه‌سی (یوزسنه محاربه‌سی) ظهور ایدیور که بودخی ازمنهٔ جدیده‌نك مبشری مقامنده‌در.

فقط قرون وسطانك الك بیوك محاربه‌لری اهل صلیب محاربه‌لریدر. بو محاربه‌لر پاپالرك خرستیان عالمنك قومانده‌سنی ضبط ایتمکله قناعت ایتمایوب جهانکیرلکه میل ایتملرندن ایلری کلمشدر.

احوال حاضره‌دن طولایی مضایقه‌لرك نهایت درجه‌لرینه کلمش اولان اهالی پاپالرك دعوتی اوزرینه سوریلر ایله شرقه طوغری قیام ایتمشدر. لکن بو هجوملر پاپالرك حکم ونفوذلرینی آرتدیره‌جق یرده بالعکس کسرینه واهالینك وحشی بیوندیریق تحتندن قورتلمسنه مستقلاً سبب اولمشدر.

قرون وسطا تاریخی وقوعاتجه درت بیوك قسمه تقسیم اولنه‌بیلیر. برنجی قسم مهاجرت عمومیه‌دن، ایکنجی شرق - یعنی ممالك اسلامیه احوالندن، اوچنجیسی رومه ممالکی اوزرنده برلشمش اولان جرمانلرك نه صورتله تشکیل وادارهٔ حکومت ایتدکلرندن، دردنجیسی دخی اهل صلیب ایله نتایج مهمه‌سندن بحث ایدر.

فتح کلام — مهاجرت عمومیه‌نك ظهوری اثناسنده مدنی عالم اوچ بیوك دولت النده ایدی . بونلرك بری اولان غربی رومه امپراطورلغی ایتالیه، شمالی افریقه، اسپانیه، غالیه (فرانسه)، بریتانیه والمانیه ایله اوستریه‌نك بر قسملرینه حکم ایتمکده ایدی . دیکری بولنان شرقی رومه امپراطورلغی روم ایلی، اناطولی، سوریه، مصر واطه‌لردن عبارت ایدی ؛ اوچنجیسی اولان ایران دولتی دخی نفس ایران، عراق عربی‌یه وآسیای وسطانك بر قسمنه مالك ایدی .

جمیع زمانده اولدیغی کبی چین ایله هندوستان بو دفعه دخی مستثنا طوتلدیغی حالده اشبو اوچ دولتك حدود باشلرنده قفقاس جنسنه منسوب بر طاقم اقوام وحشیه موجوددر که بونلری اوچ بیوك فرقه‌یه تفریق ایده‌بیلیرز :

اولا — جرمانلر واسلاولردر که اوروپاده مسکوندر . بونلر « شمال باربارلری » یاد اولنورلر .

ثانیاً — آسیای وسطی وعلیاده مسکون ترك وتاتار ومغول اقوامیدر که « شرق باربارلری » نامیله معروف ایدیلر .

ثالثاً — جزیرة العربده مسکون بدوی وسائره عربلردر که متقدمین بونلره دخی « جنوب باربارلری » نامنی ویرمشلر ایدی .

دول ثلثهٔ مذکوره‌دن غربی رومه دولتی شمال باربارلرینك

هجوملرینه دوچار اولوب نهایت انقراض بولیور وانقاضندن باربارلر برطاقم حکومتلر تأسیس ایدیورلر. مهاجرت دورینک قسم اعظمی دخی بو وقعهٔ مهمه ایله مشغولدر.

شرقی روما ایمپراطورلغی ابتدا شمال وبعده جنوب اقوامندن خیلی متضرر اولیور ایسه ده ینه استقلالنی محافظه ایدیور. نهایت ایران دولتی دخی شرق اقوامنک هجوملرینی دفع ایتدکدن صوکره کندیسی باربارستانه داخل اوله‌رق انلری خوف ایچنده براقیور ایسه ده الک صوکره جنوب اقوامی طرفندن فتح اولنوب انلرک تأسیس ایتدکلری دولت معظمه‌نک بر ولایتی مرتبه‌سنده قالیور. نهایت شمالیلر ایله جنوبیلردن یقاسنی قورتاره بیلمش اولان شرقی روما ایمپراطورلغی دخی «شرقیلردن» عثمانلی طائفه‌سنک هجوملرینه اوغرایوب کلیاً محو اولمشدر که بو وقعه ازمنهٔ متوسطه‌نک نهایتیدر. —

———

اون برنجی فصل

مهاجرت عمومیه

مهاجرت اثناسنده اوروپا احوالی . ایلك حرکت . فرانقلر ، لونغو باردلر ، انکلو ساقسونلر . مهاجرت عمومیه نتایجی

— ۱ —

مهاجرت اثناسنده اوروپا احوالی

اوروپا سکنه‌سی . حکومت نوبتی . جرمانلر . هونلر

اوروپا سکنه‌سی — قرون وسطایی احداث ایدن مهاجرت عمومیه دورنده اوروپا قطعه‌سنده موجود بولنان اقوامك همان جمله‌سی چوقدن بری اوروپا قطعه‌سنده اقامت ایتمکده‌ایدی. اقوام مذکوره اوچ بیوك فامیلیایه منسوب ایدیلر.

اسپانیه، غالیه، بیوك بریتانیه‌نك شمال جهتی (سلت) یاخود (کلت Celt) اقوامیله مسکون اولوب اقوام مذکوره برخیلی مدت رومه‌نك تحت اداره‌سنده بولند- یغندن بردرجه‌یه‌قدر تمدن ایتمشلر وروماهلیلره قاریشمشلر ایدی.

اوروپانك وسطنده جرمانلر اقامت ایدرلر ایدی . جرما-

نلرك اصل وطنلری رەن وویستول نهرلریله شمال دکزی والپه طاغلری مابینی بولنان جرمانیه (المانیه) قطعەسی ایدیسەده مرور زمانله جرمانلر چوغالمش اولدیغندن برقسمی جرمانیه خارجنه چیقوب یکی مسکن بولمشلر ایدی . اشبو خارجده اقامت ایدنلرك ایچنده الك مشهور اولان شرقده غوتلر ایله شمالده نورمانلردر .

اوروپانك شرق طرفنده دخی اسلاولر اوتوررلر ایدی . شوقدر وارکه اوروپانك شرق طرفی دائما آسیەدن کلن ترك وتاتار اقوامنك هجوملرندن طولایی امنیتسز بولندیغندن اسلاولر دخی قطعهٔ مذکورەنك هرطرفنده اوتورمایوب انجق آسیه اقوامنك هجوملرندن امین اولان تنها و خفی محللرده اوتوررلر ایدی . بومحللری دخی (دنەپر) و (دون)و (غربی دوینه) نهرلری خوضەلرنده بولنان باتاقلر ایله اورمانلرده بولورلر ایدی .

جرمانلر رومه ایله همحدود اولوب هنوز اختلاطه باشلامشلر ایدی . فقط اسلاولر وحشت خصوصنده آسیەدن کلن اقوام وحشیەدن دها ایلری ایدیلر .

سلتلر وجرمانلر واسلاولر کافةً هندواوروپا جنسی یاخود آریلردر .

اوروپانك شرق طرفنده ترك وتاتار فامیلیاسنه منسوب متعدد

اقوام موجود ایدیسه‌ده انلر برلی اولمایوب کلوب کچیجی طاقمدن ایدیلر واوروپای شرقینك خریطه‌سی همان هرسنه دکشیر ایدی . بواقوام دخی اوروپاده هونلر، آلنلر، آوارلر، بلغارلر، مجارلر، فینلر و سائره نامله مشهوردرلر . قرون اولاده ایسه انلر عمومه مشترك اولان اسکیت نامیله معروف ایدیلر . —

حکومت نوبتی . — رومه ممالکی انقراضه طوغری میل ایلدیکی اثناده اطرافده میراثنی اخذ ایده‌بیله‌جك بر دولت کورلمایور ایدی . وقتیله تمدن ایدرك استقلال واقبال لذتنی طاتمش اولان ممالکدن مستقل اوله‌رق ساسانیان سلاله‌سنك تحت اداره‌سنده بولنان ایراندن بشقه بردولت قالمامشیدی . فقط ایرانك دخی داخلی قاریشقلقلردن طولایی رومه ایله اوغراشه‌جق حالی یوق ایدی .

طریق ترقی ومدنیته سالك اولوب بیوك بیوك دولتلر تشکیل ایدن ملتلر (هند وچین خارج طوتلمق اوزره) بحر سفید اطرافنده مسکون اقوامدن عبارت ایدی . جهانکیر رومه اقوام مزبوره‌یی تحت اطاعته اله‌رق بحر مذکوری ممالك جسیمه‌سنك اورته‌سنده بر کول مرتبه‌سنده براقشیدی .

بر کره رومه‌نك تحت اداره‌سنه داخل اولانلرك ایسه استحصال حریت افکاریله عصیان ایده‌جك حاللری قالماز

ایدی . بناء علیه رومه آسیه وافریقه جهتلرندن امین اولوب جیشونلرینك قسم اعظمنی اوروپاده بولندیرر ایدی .

حالبوکه اوروپاده اویله مشهور وحریص فتوحات دولتلر موجود اولمایوب قطعهٔ مزبورهنك بر قسمی رومه طرفندن استیلا اولنمشیدی، قسم دیکری دخی دائما بربریله اوغراشمقده اولان متعدد اقوام وحشیه ایله مسکون ایدی .

مع مافیه رومه کبی جهانکیر اولمش بر دولت عظیمه الك زیاده اشبو اقوام وحشیهدن قورققده ایدی وحقیقت حالده قورقدیغنك نابجا اولمادیغی وقوعات ایله اثبات اولنمشدر .

ابتدا تمدن ایدن آثوریلر ایله مصریلر اولوب ایرانیلر مدنیتی انلردن اوکرنمشلر وانلره غلبه ایدرك تحت تابعیته آلمشلردر . مدنیت صوکره یونانه ویونانلدن صوکره ماکدونیهیه کچمش ایدی . یونان ماکدونیهیه مغلوب وتابع اولدیغی کبی مصریلر، آثوریلر، ایرانیلر دخی داخل اولدقلری حالده عموم شرق اقلیمی یونانیلر وماکدونیهلیلر طرفندن فتح اولنمشیدی واك صوکره یونان ایله ماکدونیه دخی انلردن مدنیتی اخذ ایدن رومهلیلره مغلوب اولمشلر ایدی .

شوراسی دخی شایان دقتدر که اشبو احوالده دائما غالبلك مغلوبلردن مدنیت ایله برابر فنا اخلاق وعادات اخذ ایدرك انقراض بولدیغی مشاهده اولنمقده در .

مدنیت وحکومت کویا شرقدن غربه طوغری حرکت ایدرك نهایت رومه‌یه کلمش ایدی و بوحالده شمدی حکومت نوبتی رومه‌نك غرب شمالنده بولنان اوروپا اقوام وحشیه‌سنك ایدی . بناء علیه رومه دخی تهلکه‌نك او جهتده اولدیغنی کوزل حس ایلمشیدی .

بالاده ذکر اولندیغی اوزره سائر جهتلرده رومه ایله همحدود بولنان اقوام اقبال مرتبه‌سنی بولدقدن صوکره اخلاقلری بوزیلوب انقراضه دوچار اولمش ملل قدیمه‌دن عبارت ایدی. حالبوکه اوروپایی مسکن اتخاذایدن اقوام انسانك فضائل اولیه‌سنی غائب ایتامش، غیور، جنکاور، حریت پرور انسانلر ایدی . واقعا اقوام مذکوره نفاق وخصومت ایچنده اولوب دائما بر بریله اوغراشمقده ایدیلر. فقط غالیه‌ده بولنان اقوامك رومه تجاوزندن دوچار اولدقلری احوالی کورنجه المانیه‌ده بولنانلردخی یواش یواش بر بریله اتفاقه میل ایتمشلر ایدی . رومه‌لیلرك رەن نهرینك او بر طرفنده اوغرادقلری هزیمت دخی بوندن نشئت ایتمش ایدی .

ابتدالری المانلر حال تدافعیده بولنمقده ایدیلر . لکن مرور زمان ایله رومه‌لیلر ایله کسب الفت ایدرك رومه عسکرینه کوکللی صفتیله داخل اولمغه باشلامشلر و بو وجهله رومه‌نك

فلاکت حالنی تحقیق ایتمشلردر . اوللری رومه‌نك مکنت وعظمتنی پك بیوك کوره‌رك رومه‌یه نظر حیرت ودهشت ایله باقارلر ایدی . فقط صوکره‌لری او مکنت وعظمتك یالکز اینجه بر پرده‌دن عبارت اولدیغنی و او پرده‌نك تحتنده بولنان یاره‌لری مشاهده ایدرك رومه‌لیلردن تنفر ایتمشلردر .

نهایت باربارلر رومه قوهٔ عسکریه‌سنك ماهیتنی دخی اکلادقلرندن رومه اوزرینه هجوم وممکتلری یغما ایتمك حرصنه دوشمشلردر .

احوال بومر کزده ایکن اسیه طرفندن اوروپا اوزرینه برطاقم اقوام وحشیه هجوم ایدرك اوروپاجه عظیم براختلالك ظهورینی موجب اولمشلردر . کافهٔ اقوام وطن اصلیلرینی ترك ایله غربه طوغری حرکت ایتمشلر وهرکس اسکان ایچون یکی بر قطعه ارامشدر . بونکله دخی تاریخك الك بیوك وقوعاتندن معدود اولان «مهاجرت عمومیه» ظهور ایتمشدر . بو دفعه‌دن اعتباراً اوروپا تاریخی اکثر جرمان جنسیله اشتغال ایده‌جکدر .

جرمانلر — جرمانیه یاخود آلمانیه دینلن قطعه رهن وویستول نهرلریله بالتیق وشمال دکزی وآلپه طاغلری بیننده بولنان قطعهٔ جسیمه‌در . قطعهٔ مز بورەنك شمال جهتی دوز اووه اولوب

بعض محلرنده باتاقلر حاصل اولمشدر . قصور محللری ایسه علی العموم طاغلقدر . فقط المانیه نك طاغلری یوكسك وصعب المرور دكلدر . مذكور طاغلرك وقتیله جسیم اورمانلر ایله مستور اولدقلری شمدیكی اسملرندن دخی اكلاشلمقده‌در . (*)

جرمانیه‌یی مسكن اتخاذ ایدن اقوام قطعات جنوبیه‌ده مسكون اقوامدن اوزون بوی، مائی كوز، آچیق ساچ، صاف اخلاق وسائره ایله تفریق اولنور ایدی. جرمانلرك مشربلری ایسه غایت جنكاور و متحرك ایدی .

المانیه سكنه‌سی كسب ترقی و معموریت خصوصنده پك ایلری وارمامشلر ایدی و چنمالری كافهٔ اقوام وحشیه‌نك تعیشلری مثللی پك ساده ایدی . البسه‌لری بر طاقم وحشی حیوانلرك دریلرندن وسلاحلری قیلیج، حربه، تخته‌دن معمول قالقان ایله صوپه، بالته، چكیج كبی آلات حربیهٔ ابتدائیه‌دن عبارت ایدی .

المانلر محاربه‌یی چوق سورلر و بناء علیه چوقلق راحت اوطورمازلر ایدی. فقط بونكله برابر عشرت صفاسیله قمار واری اویونلره دخی پك زیاده مبتلا ایدیلر .

المانلر اسكی وقتلرده زمانمزده اولدیغی كبی پك چوق بیرا ایچرلر ایدی . الك زیاده رغبت ایتدكلری اویون دخی آشیق

(*) مثلا قره اورمان . تورینغ اورمانی . بوهمیه اورمانی ...

(کمیك) اویونی اولوب اشبو اویون جرمانلر ایچون قمار مقامنده ایدی . مرقوملر بواوغورده بعضاً اموال‌واملاکارینی ضایع ایتدکدن ماعدا حریتلرندن دخی اولورلر واسارتی قبول ایدرلر ایدی . جرمانلر تارلالرینك زرعیله امور بیتیه‌نك رؤیتنی قاریلریله اختیارلرینه احاله ایدرك کندیلری همان او کبی ایشلره مداخله ایتمزلر ایدی .

نسا طائفه‌سی ازمنهٔ متقدمه‌ده المانیه‌ده مظهر اولدیغی قدر حرمت و تعظیمی هیچ بر مملکتده کورمامشدر .

اقوام وحشیه ایچنده المانلردن بشقه پولیغامیه‌یه مبتلا اولماین همان کیمسه یوق ایدی . شوقدرکه المانیه‌ده‌دخی قراللر (Conung) ایله بکلر بو خصوصده مستثنا ایدیلر . مع مافیه تعدد زوجات پك آز کوریلیر ایدی .

المانیه قادینلری ایسه قوجه‌لری حقنده اظهار ایتدکلری محبت وصداقت ایله شهرت قزانمشلر ایدی . المانیه‌ده قادینلر محاربه‌لرده دخی قوجه‌لرندن آیرلمازلر واثنای حربده مناسب سوزلر ایله انلری محاربه‌یه تشویق وشجاعت وحمیتلرینی تحریك ایدرلر ایدی. بونکله برابر یرالیلره باقق ویمك پیشیرمك انلره عائد ایدی . جرمانلر محاربه‌ده منهزم اوله‌رق رجعت

ایتمکه یوز طوتدقلری وقت قادینلر بالمداخـله فرار ایدنلری چویره‌رك ینه حربه تشویق ایدرلر ایدی .

المانلرك اثنای جربده الڭ زیاده دقت ایتدکلری شی قادینلرینی اسارتدن محافظه ماده‌سی ایدی. برقوم قضاء قادینلرینی دوشمن النه ویردیکی حالده نامنی لکه‌دار ایتمش اولور ایدی .

جرمانلر جسیم ومنتظم قرا وقصبات انشا ایتمزلر ایدی . مسکنلری باغ وترلالری ایچنده انشا اولنمش برطاقم قولبه‌لردن عبارت ایدی . بر فاملیایه منسوب اولان افراد ممکن مرتبه بربرینـه یقین بولنمغـه چالیشـیرلر ایدی و بووجهـله محـل معلومه‌ده اجتماع ایتمش اولان بر و یا دها زیاده فاملیالر بینلرنده اتفاق ایدرك الڭ اشاغی درجه‌ده بر هیئت اجتماعیـهٔ سیاسیه تشکیل ایدرلر ایدی . بویله برقاچ هیئت اجتماعیه طرفندن منتخب مبعوثلر حین حاجتده محل مخصوصـده برلشوب بر نوع ملت مجلسی تشکیل ایدرلر و بومجلسلرده محاربه ومصالحه مسئله‌لری حل ورئیسلری انتخاب اولنـور ایدی . بلوغه ایرمش اولان دلیقانلیلر سلاحلرینی رسماً بو مجلسلر یدندن اخذ ایدرلر و بر دها اوسلاحلردن ایرلمازلر ایدی .

رئیسلر ـ یعنی دوقلر (Herzog) دائمی صورتده اکسیك اولماین محاربه‌لر اثناسنده غصب وغارت ایله ثروت جمع ایدرلر

و بوواسطه ایله بر طاقم بندکان سوریلری پیدا ایدرك مملکتلرنده حکم ونفوذ صاحبی اولورلر ایدی، یاخود بووجهله نفوذ وقوت صاحبی اولدقدن صوکره بشقه مملکتلر اوزرینه هجوم ایدرك برحکومت مستقله تشکیل ایدرلر ایدی . (قونونغ) لر - یعنی قراللر بو وجهله ظهور ایتمشلر ایدی .

جرمانلر طوپراق، کونش، ییلدیرم ایله کوك کورلمسی کبی بعض احوال طبیعیه یه قوۀ الهیه نك ظاهر اولمسنه واسطه نظریله باقه رق انلری شایان عبادت و حرمت بیلیرلر ایدی . جرمانلر هنوز معبدلر انشا ایتمکی اوکرنمه دکلرندن طاش واغاچدن انسان صورتلری، اعمال ایدرك انلری غایت تنها اورمانلره وضع ایله ایام مخصوصه ده اوره لرده اجتماع ایدرلر ایدی . بو مثللی مقدس محللردن بحربالق اطه لرینك برنده (روکن ؟) بولنان کرته (Gérta) نام ارض پریسنك کولی مشهور ایدی . اوره ده اورمانلق بر ساحل ایچنده عربه اوزرینه یرلشدیرلمش کرته نك صورتی موجود اولوب یالکز بر کاهندن بشقه کیمسه یانه یاقلاشماز ایدی .

کونش - یعنی اودین (Odin) معبودی حرب حامیسی عد اولندیغندن جرمانلر الك زیاده اکا رغبت ایدرلر ایدی .

جرمانلرك تصورلرنجه اودین غایت یاقیشقلی براركك

اولوب تپه‌دن طرناقه قدر مسلح اولديغی حالده قير برحيوان اوزرنده دائما هوادن اوچر وسودكارينك امدادينه يتشير ايدی .

اودينك اوغلی تور (Tor) ييلديرم صاحبی ايدی، بالدور (Baldour) نام دليقانلی فضائل انسانيه‌يی جامع ايدی. لوقه (Lokka) نام پری دخی منبع شرعد اولنور ايدی .

جرمانلرك آخرته دخی اعتقادلری وار ايدی افكارلرنجه جنت والغاله (Valgala) نام جسيم برسرايدن عبارت اولوب محاربه‌ده «شهيد» اولانلر مذكور سرايده اودين معبودينك حضورنده ذوق وصفا ايله امرار اوقات ايدرلر ايدی . اعتقادلرنجه اهل جنت دائما اكلنجه ايچون بربريله محاربه ايدرلر، توكنمز طموز اتی اكل ايدرلر وبيرا ايچرلر ايدی، والكيريه (Valkiria) نام «حوريلر» دخی انلرك خدمتلرنده بولنور ايدی. جرمانيه‌ده فالجی عجوزه‌لرك دخی پك چوق اعتباری وار ايدی .

عن اصل جرمانلر اوفاق اوفاق ومتعدد اقوامه ايرلمش ايديسه‌ده رومه‌ليلرك تجاوزاتدن صوكره بينلرنده اتفاق ايدرك برقاچ بيوك قوم حاصل ايلمشلردر . بونلرك ايچنده الك مشهور اولان رن نهرينك منصبنه يقين حواليده ـ يعنی شمديكی فلمنك وپروسيه‌نك غرب طرفنده بولنان فرانقلر (Francs)، انلرك

جنوب شرقیسنده بولنان المانلر، المانلرك شمالنده ساقسونلر (Saxons) ، دها ایلریده (Longobardes) لونغو باردلر، جرمانیه‌نك شرق جنوبیسنده اوست غوتلر وومست غوتلر (Gothes) (یعنی شرق وغرب غوتلری) و کپیدلر (Gépides) مسکون ایدی .

غوتلر اوروپانك شرق طرفنده اسلاو وفین اقوامنی تحت اطاعته آلمشلر وملکلرینی دون نهرینه‌قدر توسیع ایتمشلر ایدی .

جرمان اقوامندن نورمانلر دخی اسقاندیناویه قطعه‌سنه هجرت ایتمش اولوب جرمانیه‌دن آیری اولمق اوزره قطعات مزبوره‌ده اقامت ایتمشلر ایدی .

هون اقوام وحشیه‌سی ابتدا غوتلر اوزرینه هجوم ایدرك انلری غربه طوغری سورمشلر وبووجهله «مهاجرت عمومیه» دورینی کشاد ایلمشلردر .—

هونلر — هونلر هجرتدن سکز یوزسنه‌مقدم اسیه ایچریلرنده (تاتارستاندن) چیقوب بخارا وقیرغیز قطعه‌لرنده بردولت تأسیس ایتمشلر ایدی . مرور زمان ایله هونلرك تأسیس ایتدکلری دولت محو اولدیغی کبی هون قبائلی دخی ایکی قسمه آیریلوب برطاقی جنوب غرب (ایران) طرفنه تجاوز ایتمکه باشلامشلر، دیکری دخی غربه طوغری ایلریلمشلردر .

اوروپایه تجاوز ایدن هونلر دائما کندی حیوانلریله برابر

چوللرده کشت و کذار ایدن عشیرت ایدیلر . هونلر قیصه بویلی وفقط کوکده‌لی وصاغلم، رنکلری قیو صاری، بورونلری پاتیك، اغزلری بیوك، کوزلری اوفاق، قولاقلری بیوك – چرکین آدملر ایدی . عمرلرینی همان آت اوزرنده کچیررلر ایدی وحیوانلری اوزرنده حین حاجتده یر، ایچر، اویورلر ایدی .

یدکلری چی ات وایچدکلری قسراق سودندن معمول قیزایدی . هونلر محاربه‌ده مغلوب اولان اقوامك اموال واشیالرینی غصب، مملکتلرینی خراب و یغما، قتل عامدن قورتیلان انسانلری معاونلر مقامنده اردولرینه قبول والحاق ایدرلر ایدی. اوروپالیلر هونلره صحیحاً شیطان ذریتی (یأجوج ومأجوج) نظریله بقارلر وپك زیاده قورقارلر ایدی . بو هونلر تاتار ومغول جنسلرینك اختلاطندن حاصل اولمش برقوم ایدی .–

——

ایلك حركت

٢٤٧ ـ ٦٩

وەست غوتلر . الاريك . استیلیقون . اتاؤلف . وەست غوت قراليتی. كنزريك وآتیلا . شالون محاربەسی . رومەنك صوك كونلری . اوست غوتلر . بیوك تئودوريك . اوست قراليتنك اسباب انقراضی احوال اخیرە

وەست غوتلر — هونلر ارقەلرندن دیكر اقوام وحشیە طرفندن تضییق اولندقلری جهتلە قیرقیزچوللرینی ترك ایدرك اوروپا اوزرینە طغیان ایتمشلر ایدی .

هونلر دون نهری سواحلندە اوست غوتلرە تصادف ایلە انلرك برقسمنی اسیر ایتمشلردر. دیكر قسمی ایسە وەست غوتلر طرفنە فرار ایلمش ایدی . وەست غوتلر دخی كرك اوست غوتلردن وكرك هونلردن خوف ایدرك مملكتلرینی براقوب قسطنطینیە قیصری والنس (Valens) دن كندیلرینك رومە حدودی داخلنە قبول اولنملرینی استرحام وموافقتنی استحصال ایدرك بلغارستان وروم ایلی طرفلرندە اسكان ایلمشلردر (ق ٢٤٧) .

هونلر قره دکزك شمالنده بولنان روسیه اووه‌لرینه یایلمشلردر . المانلر ایسه اشبو دهشتلی دوشمنك کندیلرینه یاقلاشدیغنی کورنجه خوف اندیشه‌لرندن غربه طوغری فرار ایتمکه باشلامشلردر . بوحال عمومه سرایت ایتدیکندن اوروپاده عظیم ومدهش قاریشقلقلر واقع اولمشدر .

آلاریك واستیلیقون — اول امرده وه‌ستغوتلر رومه مأمورلرینك ارتکابلرندن غلیانه کله‌رك عصیان ایتمشلر و کندیلرینی تأدیب ایچون کلمش اولان ایمپراطور والنسی ادرنه‌ده واقع اولان بیوك برمحاربه‌ده قتل ایلمشلر ایسه‌ده والنسدن صوکره جلوس ایدن بیوك تئودوسیئوس انلری تسکینه موفق اولمشدر . فقط وه‌ستغوتلر تئودوسیئوس طرفندن رومه ممالکی «شرق» و «غرب» ایمپراطورلقلرینه تقسیم اولندقدن صوکره - یعنی ارقادیئوس وهونوریئوس دورونده ینه غصیان وایچلرندن آلاریخ (Alarich) نام برینی قرال اعلان ایدرك غرب ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایلمشلردر .

لکن الاریخ هرنقدر مظفراً ایتالیه‌یه کیره‌بیلمش ایسه‌ده غرب ایمپراطوری هونوریئوسك پدری تئودوسیئوس طرفندن الدیغی مستشاری استیلیقونه (Stilichon) مغلوب اوله‌رق رجعت ایتمکه مجبور اولمشدر .

رومه عسكرى وقت مزبورده عموماً جرمان كوكلیلرندن عبارت اولوب اردوده اصل رومه لى یوق كبى ایدى. حتى بالذات استیلیقون بیله جرمان اقوام كثیره سندن واندال قومنه منسوب ایدى.

استیلیقون وه ست غوتلردن صوكره كلن بورغوند (Burgundes) وسوئف (Suéves) وواندال (Vandales) اقوامنك دخى هجومنى دفع ایلمشدر. مذكور وحشیلر ایتالیه دن صرف نظرله غالیه واسپانیه اوزرینه طوغرى كیتمشلردر.

بورغوندلر رون نهرى منبعلرنده بورغوندیه قرالیتنى، سوئفلر اسپانیه نك شمال طرفنده، واندالر دخى جنوب طرفنده بر حكومت تأسیس ایتمشلردر. واندالر هر نقدر صوكره لرى افریقه یه هجرت ایدرك اسكى قارطاجه یرنده یكى بر حكومت تأسیس ایلمشلر ایسه ده اسپانیه ده اوطوردقلرى محللر حالا انلرك اسملریله مسمادر (واندالوزیه، یاخود آندالوزیه كه اندلس دیمكدر).

بوندن اكلاشلدیغى اوزره استیلیقون وهلهٔ اولاده رومه یى باربارلردن قورتارمش ایدى. هونوریئوس اشبو موفقیت عظیمه دن طولایى استیلیقونى تلطیف ایده جكى یرده شهرتنه غبطه ایدرك قتلنى امر ایتمشدر.

استیلیقونك اعدامندن صوكره آلاریك تكرار ایتالیه

اوزرینه هجوم ایدرك رومه‌یی محاصره و فتح ایدرك اوچ كون اوچ كیجه طرفنده یغما ایتدیرمشدر (ق ۲۱۳) .

یونكله برابر آلاریخ رومه ایمپراطورینی خلع ایله رومه ایمپراطورلغنه نهایت ویرمكه جسارت ایده‌مامشدر . زیرا اووقت یكی خرستیانلغی قبول ایتمش اولان باربارلرك عندنده ایمپراطور مقدس ومحرم طانیلیر ایدی .

الاریخ ایرتسی سنه ایتالیه‌نك جنوب طرفنده وفات ایتمش اولوب وه‌ست غوتلر دخی جنازه‌سنی قوزنزه (Cozenza) مملكتی اوكندن مرور ایدن بوزنتین نهرینك مجراسنه دفن ایتمشلردر . روایته نظراً وه‌ستغوتلر بوخصوصده استعمال اولنان عمله‌یی قتل ایتمشلردر . —

اتااوءلف ووه‌ست غوت قرالیتی — الاریخدن صوكره وه‌ست غوتلر طرفندن رئیس انتخاب اولنان اتاؤلف (Ataulf) رومه طرفداری ایدی وایمپراطوریله خوش كچنمك افكارنده ایدی. حتی بوسایه‌ده ایمپراطورك همشیره‌سی پلاسیدیه (Placidia) یی تزوج ایتمكه موفق اولمش ایدی .

وقت مز بورده غالیه‌ده بولنان برقاچ اردو قوماندانی قیصر علیهنه قیام ایتمشلر ایدی. آتاؤلف هونوریئوسك موافقتیله غالیه‌یه مرور ایدرك عاصیلری مغلوب وپریشان ایلدیكی كبی ،

انلره امتثالا كنديلريني ايمپراطور اعلان ايدن ديكر اوچ عاصى بى دخى تأديب ايتمشدر .

وەست غوتلر قيصرك مساعدەسيله پيرينه طاغلرينك ايكى طرفنده وەست غوت قراليتنى تأسيس وتولوز (Toulouse) شهريني پاى تخت اتخاذ ايتمشلردر . بودخى آتا اۋلفك خدماتنه مكافات ايدى (ق ٢٠٣) .

اسپانيەده يرلشمش اولان وەست غوتلر سوئف ووندالره غلبه ايدرك اسپانيه قطعەسنك قسم اعظمنى استيلايه موفق اولمشلردر . واندالر ايسه بونك اوزرينه اندلسى ترك ايدرك افريقەيه چكمشلردر .

كنزەريك وآتيلا — افريقەيه چكمش اولان واندالر بر آز مدت ايچنده كسب قوت ومعموريت ايتمشلردر . قارطاجەليلر مثللى بيوك دونغما انشا ايله بحر سفيد اوزرنده حكم صاحبى اولمشلر وسيجيليه وسارديڼيه وقورسيقه اطەلرينى فتح واستيلا ايلمشلردر . رومەليلرك انلره مقاومت ايدەجك قدر دونغماسى اولماديغندن ساحللرينك محافظەسندن عاجز قالمشلردر .

واندال قرالى كنزەريك (Genzerich) رومه ايمپراطورلغنى محو ايتمك افكارينه دوشمش ايدى . فقط بوكا يالكز

كندى قوتنك كفايت ايتمايه جكنى بيلديكندن متفق آرەمغه تشبث ايتمش وانى هون پادشاهى آتيلاده (Atilla) بولمشدر .

آتيلا برقاچ فرقەيه منقسم اولان هونلرى برلشديروب بيوك بردولت تشكيل ايتمشيدى . طونەدن تاچينه قدر اولان ممالك وسيعه هب آتيلانك امرينه تابع ايدى . آتيلانك اردوكاهى ايسه مجارستانده ايدى . آتيلا رومەليلردن الديغى ويركى ايله قناعت ايتمايوب جهانى فتح ايتمك آرزوسنده ايدى .

روايته نظراً چوبانك برى قيرده غايت بيوك وعتيق بر قليج بولوب آتيلايه تقديم ايلمشدر . آتيلا دخى قليجى قبول ايدر ايكن « جهانى استيلا ايچون معبودلر طرفندن كوندرلمشدر » ديمش وجهانكير دعواسيله اورتەيه چيقمشدر .

اوروپايه كويا آتيلانك ويرديكى قدر دهشتى كيمسه ويرمامشدر . اوروپاليلر مرقومه « اللهك بلاسى » (Fléau de Dieu) لقبنى ويرمشلردر . آتيلا دخى اشبو لقبدن خشنود اولوب « اردومك اياق باصديغى محلده اوت بتماملیدر » دير ايدى .

كنزەريكك دعوتى اوزرينه آتيلا شرق ايمپراطورلغى اوزرينه يوكلمش و بو وجهله كنزەريك عليهنه سوق اولنان اردولرك كرى جلب اولنمسنه سبب اولمشدر . فقط آتيلا اشبو نمايشى ايله قناعت ايتمايوب طونەيى مرور ايدرك كويا

قسطنطینیه اوزرینه حركت ایتمش ایسه‌ده ایمپراطور تئودوسیئوس ثانی طونه سواحلنی آتیلایه ترك ایله برابر خیلی تضمینات اعطا ایدرك عقد صلحه موفق اولمشدر.

تئودوسیئوس هرسنه آتیلایه ویركی ویرر ایدی. فقط تئودوسیئوسك خلفی مارچیئانوس (Martianus) ویركی المق ایچون كلن هونلره «بنم انجق دوستلرم ایچون التون بولنور، دوشمنلرم ایچون قلیجدن بشقه بر شیئم یوقدر» جوابنی ویرمشدر. هرنقدر بو جواب آتیلایه طوقنمش ایسه‌ده قسطنطینیه‌نك متانت طبیعیه‌سی حسبیله فتحنه موفق اوله‌جغنی بردرلو كوزینه كسدیره‌مادیكندن غرب ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایتمكی دها مناسب كورمشدر. —

شالون محاربه‌سی — آتیلا هونلردن واسلاو ایله جرمان معاونلرندن مركب التی یوز بیك كشیلك بر اردو ایله غربه طوغری حركت ایدرك راست كلدیكی مملكتلری یغما و خراب و بووجهله غالیه‌ده واقع اورلئان شهرینه قدر تجاوز ایدرك شهر مذكوری محاصره ایتمشدر.

پارس ایله تروا شهرندن ماعدا غالیه شهرلرینك همان كافه‌سی هونلر طرفندن فتح و تخریب اولنمش ایدی. رومه قوماندانلرندن آیه‌چیئوس (Aëtius) موجود اولان رومه عسكرینه وست غوت، ساقسون، بورغون، فرانق معاونلرینی علاوه ایدرك

خیلی قوت جمع ایتمش و بو حالده اورلئانك امدادینه كیتمشدر .

او اثناده اورلئان محافظلری مضایقه‌نك نهایت درجه‌لرینه كلمش اولوب حتی ضابطلر بر ایكی دفعه شهری تسلیم ایتمكه قرار ویرمشلر ایدی . فقط اورلئان پسقوپوسی سنت آنیان (Saint-Agnan) نصرت الهیه واقع اوله‌جقدر قولیله‌شهرك تسلیمنی تأخیر ایلمشدر . كویا ویریلن مدت ختام‌بولمق اوزره ایكن افقده بردومان كورونمش وآنیان دخی «دیدیكم نصرت الهیه بودر» دیمشدر . فی الحقیقه كلن متفقلر ایله برابر آیه‌چیئوس ایدی .

اتیلا اردوسنك قسم اعظمی سواری اولدیغی جهتله سواری ایچون دوز میدان بولمق بهانه‌سیله قاتالونیه اووه‌سنده وسن نهری اوزرنده كائن مری شهرینه قدر رجعت ایتمشدر . مذكور اووه اوزرنده الك بیوك محاربه‌لردن معدود اولان شالون یاخود قاتالونیه محاربه‌سی وقوع بولمشدر . محاربهٔ مذكوره مدنیت وبدویت محاربه‌سی اولدیغی كبی محاربه‌ده پك چوق اقوام مختلفه موجود اولدیغندن «محاربهٔ اجناس وطوائف» دخی یاد اولنمشدر . رومه‌لیلرك مهارتیله وه‌ست غوتلرك وفرانقلرك شجاعتی محاربه‌یی قزاندرمشدر . طرفینك تلفاتی یوز التمش بیكی (١٦٠,٠٠٠) متجاوز ایدی

وقان عادتا سیللر ایله آقمشدر . اتیلا منهزماً رجعت ایلمشدر (ق سنه ۱۷۱) .—

رومه‌نك صوك كونلری .— اتیلا شالون مغلوبیتنك ایرتسی سنه‌سی اردولرینی یكیدن تنظیم ایدرك المه طاغلرینی مرور وایتالیه اوزرینه هجوم ایلمشدر . اتیلا مظفراً رومه‌یه‌طوغری تجاوزه‌باشلادیغندن ایمپراطور اوچنجی والنتینیئان (Valentinien) ذیقیمت هدیه‌لر ایله پاپا برنجی لئونی آتیلا نزدینه ارسال ایدرك صلح استحصال ایده‌بیلمشدر . اتیلا اردوسنده خسته‌لكك ظهوری صلحك عقدینه خیلی سهولت ویرمشدر . اتیلا تكرار مجارستانه عودت ایدرك بر جرمان پرنسسی ایله عقد ازدواج ایتمك اوزره ایكن ناكاه وفات ایلمشدر . (*)

اتیلانك جنازه‌سی آلتون وكموش ودمیردن معمول اوچ طابوت ایچنه وضع اولنه‌رق آلاریخ مثللی برنهر مجراسنه دفن اولنمشدر.

اتیلادن صوكره هونلر ایچنده تكرار قاریشقلقلر ظهور ایتمش و بونك اوزرینه هونلرك تحت تابعیتنده بولنان جرمانلر عصیان ایدرك پك چوقلرینی تلف ایتمشلر وقصوری آسیایه چكلمشدر .

واندال قرالی كنزه ریك متفقی بولنان اتیلانك موفقیتسز

(*) روایته نظراً اتیلا نشانلیسی طرفندن اعدام اولنمشدر .

لكنه باقايوب بالذات ايتاليه يه كلمش واك دهشتلی قاريشقلقلر ايچنده بولنان رومه يی محاصره و فتح ايتمشدر . كنزه ريك اردوسی اون درت كون ظرفنده رومه يی يغما وخراب ايتمشدر. واندالل‌ردن آثار عتيقه بيله قورتلمامشدر. حالا فوق العاده اولان وحشی حركتلره « وانداليزم » درلر واشبو تعبير او وقتدن قالمشدر (ق سنه ١٦٧) .

كنزه ريك مملكتنه عودت ايدرك اون بش سنه دها متمادياً رومه ايله قسطنطينيه يی راحتسز ايلمش ايسه ده وفاتی اوزرينه واندال قراليتی انقراض بولمشدر .

بو صره ده غرب ايمپراطورلغی يكرمی بر سنه ظرفنده سكز قدر ايمپراطور كورمش واك صوكره كی ايمپراطور بولنان رومولوس آوغوستولوس (Romulus Augustulus) زماننده اودو آقر (Odoacre) نام سر كرده نك تحت قومانده سنده بولنان هرول (Herules) وسائر بر طاقم جرمان باربارلری رومه يی ضبط ايتمشلر وغرب ايمپراطورلغنه نهايت ويره رك اودوآقری ايتاليه قرالی اعلان ايلمشلردر (ق سنه ١٤٦) .

قرون اولی يه نهايت ويرن وقعه دخی اشبو وقعهٔ مهمه در. اودو آقر ايمپراطوره مخصوص اولان البسه، تاج، تخت وبونك كبی سائر علامات قيصريه يی استعمالدن چكنوب قسطنطينيه يه كوندرمشدر . —

اوست غوتلر — شمدی یه قدر میدان هجرتده ظهور ایتمش اولان جرمان اقوامی ایچنده منتظم بر دولت تشکیل ایله انك اقبال واستقبالنی تأمین ایتمکه موفق اولان کیمسه یوق ایدی . اوست غوتلر مشهور بیوك تئودوریكك تحت قوماندهسنده اولدقلری حالده ایتالیه‌یی استیلا ایدرك فرانقلردن دها پارلاق صورتده سلطنته باشلادقلری حالده ینه پك چابك انقراض بولمشلردر .

هونلرك ابتدای ظهوری زماننده اوست غوتلرك برقسمی محو ویا اسیر ایدلمش، قسم دیکری ایسه غربه طوغری فرار ایدرك وهست غوتلر اوزرینه کلمش ایدی . دهشت وهست غوتلره سرایت ایتدیکی جهتله هرقوملر دخی وطنلرینی ترك ایله بلقان شبه جزیرهسنه التجا ایتدکلری وقت اوست غوتلرده وهست غوتلرك یرلرنده اقامت ایتمایوب انلر کبی ایمپراطورك حمایهسنه التجا ایتمشلر وطونه ودراوه وساوه نهرلری طرفلرنده اقامت ایچون رخصت استحصال ایتمشلر ایدی .

بیوك تئودوریك — آتیلادن صوکره اوروپانك نائل اولدیغی سکونت اثناسنده اوست غوتلر ایچنده تئودوریك (Théodorich) نام بر ذات ظهور ایدرك آسایشك اخلالنه سبب اولمشدر اشبو تئودوریك تاریخده بیوك تئودوریك نامیله معروف اولوب

مهاجرت عموميه دورنده باربارلر ايچنده ظهور ايدن اعاظم رؤسادندر . تئودوريك هم باربار رئيسى كبى شجيع، غيور، حميتلى ايدى، همده رومه ايمپراطورلرى قدرفنون آشنا وعاقل و بونكله برابر فوق العاده مدبر وماهر ايدى .

تئودوريك (١٥٠—٩٦) اوست غوت قرالى تئودميرك (Théodemir) اوغلى اولوب سكز ياشنده اولديغى حالده پدرى طرفندن رهن طريقيله قسطنطينيه قيصرينه ويرلمش و بو وجهله قسطنطينيه‌ده تربيه اولمشيدى . پدرينك وفاتى اوزرينه اوست‌غوت قرالى اعلان اولنمش ايكن ينه قسطنطينيه‌يى ترك ايتمامشيدى . تئودوريك عاصى (بازيليك) طرفندن خلع اولنمش اولان قيصر زه‌نونه تاج وتختنك اعاده‌سنه كللى ياردم ايتمش اولديغندن زه‌نون دخى كنديسنى « پاتريچيلر » سلكنه داخل ايتمش و بر مدت صوكره قونسلوس وخاصه عسكرى قوماندانى نصب ايلمشدر . تئودوريك قسطنطينيه‌ده پك بيوك نفوذ اجرا ايتمكده اولديغندن قيصرلر دفعنه برچاره آرايورلر ايدى .

شرق ايمپراطورى تئودوريكدن كندى ملكنى وقايه ايچون انك تبعيدى چاره‌لرينى دوشنمكده‌ايكن هرول وسوئف باربارلرى طرفندن ايتاليه‌ده غرب ايمپراطورلغى محوايديلوب ايتاليه قراليتى تشكيل اولنمش ايدى . شرق ايمپراطورى ايسه

ایتالیه‌یه كندی ملكی نظریله باقمده اولدیغی جهتله كندیسنی ایتالیه قرالی اعلان ایدن اودوآقری طانیایوب ایتالیه‌یی تئودوریكه احسان ایلمش ایدی . بو وجهله شرق ایمپراطوری قسطنطینیه‌یی رومه‌نك فداسیله تهلكه‌دن قورتارمق استه‌یور ایدی .

تئودریك شرق ایمپراطورینك احساننده ممنون ومتشكر اوله‌رق عموماً اوست غوتلر برابرنده اولدقلری حالده ایتالیه اوزرینه هجوم ایلمشدر . او زمان اوست غوتلر ایكی یوز بیك عسكرایله سكز یوز بیك چولق وچوجقدن عبارت ایدی .

اوست غوتلر پك چوق مشقتلردن صوكره الپ سلسله‌سنی شرق طرفندن مرور ایله شمالی ایتالیه‌یه اینمشلر واوره‌ده قارشیلرینه كلن (اودوآقر) اردولرینی مغلوب و پریشان ایلمشلردر . اودوآقر متین (راوه‌ن) قلعه‌سنه قپانه‌رق خیلی زمان قهرمانانه مدافعه ایتمش ایسه‌ده مهماتسز قالوب نهایت تسلیم اولمغه مجبور اولمشدر . شوقدركه اداره‌ده اشتراك شرائط تسلیمك برنجیسی اولدیغی حالده اودوآقر بعدالتسلیم تئودوریك طرفندن اهانةً اعدام اولنمشدر .

ایتالیه اهالیسی تئودوریك ایله اوستغوتلری حسن قبول ایلمش اولدقلرندن تئودوریك تشكیل حكومت واعادهٔ اسایش ایچون زحمت چكمامشدر (۱۲۹) .—

اوستغوت قراللغنك اسباب انقراضی . — تئودوریك اوتوز سنه قدر حكومت ایتمش و زماننده ایتالیه چوقدن بری كورمادیكی آسایشه نائل اولمشدر .

اودوآقر ایتالیه‌لیلردن كندی عونه‌سیچون بر ثلث اراضی ضبط ایلمش ایدی . تئودریك مذكور ثلثی غوتلره تخصیص ایلمش ایسه‌ده سائر جهتجه عموم اهالی‌یی مساوات كامله‌یه نائل ایلمش، فقط بو بابده موفق اوله‌مامشدر . بوكا سبب اولان دخی اوستغوتلرك آری مذهبنده بولنملری ایدی .

پسقوپوس آریئوس نیسه — یعنی ازنیك اجتماع روحانیسی طرفندن كندی افكار واعتقادینك تقبیح وكندیسنك دخی آفروز اولندیغنی كورنجه جرمانیه‌یه فرار ایدرك ابتدا غوتلره آری مذهبنی قبول ایتدیرمش ایدی . قاتولیق مذهبی ایله آری مذهبی بیننده پك چوق فرق یوق ایدیسه‌ده طرفین بربرینه كافر ودوشمن نظریله باقارلر ایدی . بو حال تئودوریكك اثرینی آز مدت ایچنده خراب ایتمشدر .

ایتالیه‌ده امنیت وآسایش بركمال اولدیغی وتئودوریك اصل ایتالیه اهالیسی بولنان رومه‌لیلری اوستغوتلردن هیچ بر وجهله آییرمادیغی حالده بعض رومه‌لیلرك قسطنطینیه ایله مخابره‌ده بولنه‌رق تئودوریك علیهنده قومیته تشكیل ایتدكلری

جهتيله كيفيت تئودوريكك فوق العاده كوجنه كيتمش وبونك اوزرينه خيلى معتبر رومه ليلرى تأديب واعدام ايلمشدر .

مشهور مانليئوس تورقواتوس فامليا سنه منسوب اولوب مشاهير فلسفيوندن معدود اولان مانليئوس بوئه چيئوس (Boétius) دخى بوصره ده اعدام اولنمشدر . بوئه چيئوس تئودوريك عليهنه تشكل ايدن قوميته يه منسوبيتى جهتيله حبس اولنوب برخيلى مدت تحت توقيفده قالمش و حبسخانه ده ايكن نامنى ابدى ايدن « فيلوسوفك تسليسى » (Consolation d'un philosophe) اثرينى تحرير ايلمشدر .

تئودريك كنديسنه اوستغوتلر قرالى نظريله باقايوب غرب ايمپراطورى نظريله باقار ايدى ورومه سناتوسنك موافقتنى استحصال ايتمكسزين هيچ برايشه تشبث ايتمز ايدى .

اودوآقر كنديسنى ايتاليه قرالى اعلان ايلديكى وقت ايمپراطورلره مخصوص بعض علاماتى قسطنطينيه يه ارسال ايلمش ايدى . تئودريك ايسه مذكور اماناتلرى شرق قيصرندن كرى آلمش ايدى .

تئودوريك يالكز ايتاليه ايله ده قناعت ايتمايوب ايليريه ، پانونيه ، نوريك ، رەتيه ، ناربونيه قطعه لرينى ايتاليه يه علاوه ايلمشدر . باواريه قرالى تئودريكك خرجكذارى ايدى . وەستغوتلر دخى كندى قراللرى بولنان ايكنجى الاريكك

وفاتی اوزرینه تئودوریكی قرال طانیمشلر و بوندن بویله اوست‌غوتلر ایله وەست‌غوتلر برلشمشلردر . بیوك تئودریكك اداره‌سی دخی پك عادلانه ایدی . چونكه ممالكك حضور وراحتنی اهم امور عد ایلمش ایدی . براختیار قادین اوچ سنه قدر حاكملره مراجعت ایتمكده اولدیغی حالده ایشنك تسویه اولنمادیغنی ایشیدنجه تئودوریك حاكملری جلب ایله بیچاره قادینك ایشنه باقلمسنی شدیداً تنبیه ایتمشدر . بونك اوزرینه ایش دخی بر كونده تسویه اولندیغندن تئودوریك حاكملری حضورینه تكرار جلب ایله اعدام ایتدیرمشدر - یعنی حقوق عامه‌یی محافظه خصوصنده ایفای وظیفه‌ده وقوعبولان جزؤی اهمالی اعدام جزاسنه شایان جنایتدن عد ایتمشدر .

خفی وعلنی مأمورلر ولایتلرك احوالنی تفتیش ایدرك امورك صورت جریانه نظارت و تئودوریكی احوال واقعه‌دن خبردار ایدرلر ایدی .

جهانگیر اولان رومه قیصرلرینك ایتالیه‌یه ویرمكدن عاجز اولدقلری آسایش وعمران بودفعه بربار طرفندن ویرلمكده ایدی .

برطاقم ابنیهٔ میریه ، صوكرلری ، تیاترولر ، جاملر ، یوللر تعمیر وبرطاقم سرایلر ایله كلیسالر مجدداً انشا وخالی اراضی

زرع ومعدنلر اخراج ايدلمكده ايدى . جرمانيه باربارلرينك عندنده بيله تئودوريكك صيت وشهرتى قيصرك صيت وشهرتندن زياده ايدى . —

احوال اخيره — تئودوريكك وفاتيله اوست غوتلرك تشكيل ايتدكلرى دولت انقراض بولمشدر . ايتاليه‌نك خارجنده بولنان قطعه‌لر برر برر آيرلديغى كبى نفس ايتاليه دخى شرق ايمپراطورينك وزيرلرندن بليزار ونارزەس طرفندن فتح واستيلا اولنمشدر .

اوست غوتلر ايتاليه‌ده تمام التمش سنه (١٢٩ — ٦٩) حكومت ايتمشلر وايچلرندن سكز نفر حكمدار ظهور ايلمشدر . حكومتدن محروم قالمش اولان اوست غوتلر ايتاليه‌يى ترك ايدرك هرطرفه طاغلمشلر وبووجهله اورته‌دن غائب اولمشلردر .

فقط شرقيلر — يعنى روملر دخى ايتاليه‌ده چوق حكومت ايده‌مايوب قطعهٔ مزبوره‌يى بشقه‌لره ترك ايتمكه مجبور اولمشلردر . ايتاليه‌يه اكسارق — يعنى والى تعيين اولنان نارزس (Narzès) كنديسنى عزل ايتدكلرى وقت غضبندن (لونغو- بارد) نام برباربار قومنى ايتاليه‌يه دعوت ايتمشدر .

—

فرانقلر، لونغو باردلر، انكلوساقسونلر

(ق ١٩٤ – ب ١٣٠)

ایکی دور . فرانقلر . قلوویس . فرانقلر ایچنده اختلال وانقسام مایوردوملر . لونغوباردلر وآلبوئین . تئودهلنده . کلیسا ایله فرانقلر بیننده ایلك اتفاق . انکلو ساقسونلر . یدی قرالیت

ایکی دور — مهاجرت عمومیه ایکی دور اولوب برنجی دوری رومهنك فتحیله ختام بولمشدر . دور مذکور دههرنقدر خیلی قوملر یرلرینی دکشدیرمشلر و فتح ایتدکلری رومه ایالتلرنده بر قاچ حکومت تشکیل ایلمشلر ایسهده هیچ بری دوام ایتمامشدر .

مهاجرت عمومیهنك ایکنجی دورنده ینه خیلی اقوام حرکته کلمشدر . لکن ایچلرنده حکومت تأسیس ایدنلر یالکز فرانقلر، اوستغوتلر، لومباردلر، انکلو ساقسونلردر .

فرانقلر — مهاجرت عمومیه اثناسندهفرانق یاخود فرنك(*) اقوامی جرمانیهنك غرب طرفنده - یعنی شمدیکی بلجیقه وفلمنك وغربی المانیهده اقامت ایدرلر ایدی . فرانقلر اوتهدن

(*) فرانق Franc (حر) دیمکدر

بری رومه اوزرینه تجاوز ایتمکده ایدیلر . فقط قیصرلردن اوره‌لیئانوسه ، پروبوسه ، خلوروسه ، بیوك قسطنطینه ، برنجی والنتینیانوسه مغلوب اوله‌رق وطنلرینه عودت ایتمکه مجبور اولمشلر ایدی . نهایت جرمان باربارلری عموماً حرکته کله‌رك رومه‌دخی مقاومتدن عاجز قالدیغی زمان فرانقلر تکرار تجاوز ایله غالیه‌نك شمال شرق طرفنی فتح واستیلا ایلمشلردر (ق ١٩٣).

فرانقلر مملکتلرنده ایکن ایکی بیوك فرقه‌یه منقسم ایدیلر. بونلرك بری سالا — یعنی شمدیکی ایسل (Yssel) نهری کنارنده مسکون اولوب « فرانق سالین » (Saliens) یاد اولنورلر ، دیکری دخی (ره‌ن) و (وه‌زر) نهرلری کنارنده مسکون اولوب « فرانق ریپوئه‌ر » (Ripuaires) یعنی «ساحلی فرانقلر » نامیله معروف ایدیلر .

مهاجرت عمومیه صره‌سنده فرانقلر (فرنکلر) دخی ابتدا ایچلرندن قلودیئون (Clodion) نام بر بکی قرال — یعنی عموم قوماندان اعلان ایدرك غالیه اوزرینه هجوم ایتدکلری حالده (ق ١٩٤) حدود محافظلری صفتیله غالیه حدودینه اسکان ایدیلن برقسمندن ماعداسی مشهور آیه‌چیوس طرفندن کیری طرد اولنمشلر ایدی .

یکرمی سنه‌صوکره (ق ١٧٤) فرانقلر مرووه (Merovée) نام برذاتك تحت قوماندەسنده بولندقلری حالده شالون یعنی

قاتالونیه محاربه‌سنده حاضر بولنه‌رق آتیلانك انهزامنه خیلی خدمت ایتمشلر ایدی .

اشبو مرووه آیه‌چیئوسك وفاتی اوزرینه غالیه‌یه تجاوز ایدرك شمال غرب طرفنده برحکومت مستقله تشکیل ایلمشدر .

قلوویس — فرانسه‌نك اصل مؤسسی مرووه‌نك طورونی خلودویك یاخود قلوویس (Clovis) در . قلوویس اوست غوت‌قرالی بیوك تئودریك ایله برابر مهاجرت عمومیه دورنده ظهور ایدن اك بیوك مؤسسلردن معدوددر . تئودریکك شهرتی زیاده ایسه‌ده قلوویسك اثری (فرانسه) دها متین‌اولوب زمانمزه قدر باقی قالمشدر . فی‌الحقیقه مهاجرت عمومیه دورنده تشکیل اولنمش دولتلردن قلوویسك اثری اولان فرانسه‌دن ماعداسی چوق وقت مرور ایتمکسزین محو ومنقرض اولمشدر .

فرانقلر غالیه‌یه کلدکلری وقت قطعهٔ مزبوره‌نك قسم اعظمی وه‌ست غوتلرك یدنده، برجزؤی بورغوندیه قراللرنده، سائر محللر ایسه رومه امراسیله رومه‌یه دخالت ایتمش بعض باربار سرکرده‌لرینك ید ضبطنده ایدی .

قلویس اول امرده غالیه‌دن رومه‌لیلری اخراج ایلمشدر . بعده وه‌ست غوتلر وبورغوندلر ایله بوزوشمقسزین آلزاس ولوره‌ن قطعه‌لرنده مسکون اولان آلمانلر (Alamans) اوزرینه

هجوم ایدرك انلری جرمانیـه ایچریلرینـه قدر دفع و تعقیب ایلمشدر .

آلمانلر ایله الك بیوك محاربه آخن (Achen) شهری جوارنده بولنان چولپیك (Zulpich) موقعنده واقع اولمشدر . بو محاربه‌ده ابتدا غلبه آلمانلر طرفنده ایکن قلوویس مظفر اولدیغی حالده خرستیانلغی قبول ایده‌جکنی وعد ایلمشیدی . عسکرنده نصف رادهسنده اولان خرستیانلر دخی قرالك اشبو وعدی اوزرینه شوق وغیرته کله‌رك قلوویسك مظفر اولمسنه سبب اولمشلردر .

قلوویس مظفریتدن صوکره وعدینی اجرا ایدرك زوجه‌سی قلوتیـلده (Clotilde) نك مذهبی اولان قاتولیـك مذهبنی قبول ایلمشدر .

فرانقلرك فوق العاده موفقیتلره نائل اولملرینه وبقابولملرینه باشلیجه سبب قاتولیـك مذهبنك قبولیدر . چونکه غالیـه‌ده اهالیٔ اصلیه‌سـنك کافه‌سی قاتولیك مذهبنده اولوب آریئوس مذهبنی قبول ایتمش اولان وهسـت غوتلر ایله بورغـوندلری چکه‌مامکده ایدی . قلوویس ایله فرانقلر قاتولیك اولدقلرندن غالیـه‌لیلر انلرك زیر اداره‌سـنه داخل اولمغی ارزو ایدرلر وآریلردن قورتلق ایچون هردرلو فداکارلقلرده بولنورلردی . فرانقلرك اقبال وسطوتی بوندن نشئت ایتمشدر .

قلوویس وهست غوتلره اعـلان حرب ایتـدیکی حالده

وەسـت غوتلرك زیر ادارەسـنده بولنان خالیه‌لیـلر پاپازلرك تشویقلریله فرانقلر طرفنه چکرلی وانلره معاونت ایدرلر ایدی . قلوویس دوشمن طوپراغی اوزرنده اولدیغی حالده کندیسنی کندی مملکتنده کبی کورر، وەست غوتلر ایسـه دوشمنلر ایچنده قالیرلردی . بناء علیه فرانقلر آز مدت ایچنده وەست غوتلرك خالیه‌دن اخراجنه موفق اولمشلردرـ که وەست غوتلر اسپانیه‌یه چکلمشلردر .

خارجی دوشمنلر ایله اوغراشمقده اولان قلوویس تشبثات داخلیه‌دن دخی کری طورمامشدر . فرانقلر عن اصل برجنس ایدیسەده مرووه خاندانك تحت ادارەسنده اولمق اوزره بر قاچ حکومت تشکیل ایتمشلر ایدی . قلوویس اتحاد واستقلاله نائل اولمق اوزره اقرباسی بولنان مذکور رئیسـلری برطرف ایچون قتل وتسمیم‌دن بیله چکنمامشدر . مثلا کندی فامیلیاسنه منسوب قرال زادەلردن برینه شو نصیحتده بولنمشدر: « پدرك هم اختیـار، همده علیلـدر؛ اکر بر کون اول اولیر ایسـه سلطنت واتفاقم سنك ایچون حاضردر» . بوایسه عادتا «پدریکی قتل ایدەجك اولور ایسـەك بن سنی حمایه ایدەجکم » دیمك ایدی .

مرقوم دخی نصیحتی بو یولـده تلقی ایدرك پدرینی قتـل ایتمشـدر . فقط قلـوویس کو یا بو جنایتنـدن طولایی متنفر

اوله‌رق مرقومی قتل ایتدیرمش وکندیسنی اکا تابع اولان فرانقلره حکمدار طانیتدیرمشدر . قلوویس بووجهله غالیه‌نك استیلاسنی آز مدت ایچنده تکمیل ایلمشدر .

بوقدر شان ونفوذ صاحبی اولان قلوویس کندی فرانقلری ایچنده او قدر حرمت ورعایته مظهر دکلدی . فرانقلر حالا قلوویس حقنده سلاح ارقداشی معامله‌سنده بولنورلر ایدی . محاربه‌ده غصب اولنان اشیا قرال دخی داخل اولدیغی حالده عسکر بیننده پای ایدیلیر ایدی وقرال انجق الك عادی برنفرك آلدیغی قدر پای آلیر ایدی . برکون فرانقلر بر کلیسایی صویمشلر ایدی حین تقسیمده قلوویس کلیسایه مخصوص بر ایکی اشیانك حسابك خارجنده اوله‌رق کندیسنه اعطاسنی رجا ایلمش ایسه‌ده فرانقلرك بری قرالك طلبنه حدت ایدرك قلوویسك استه‌دیکی بر آلتون طاسی ایاغنك آلتنده ازمشدر . قلوویس دخی سسنی چیقاره‌مامشدر .

بوندن اکلاشلدیغی اوزره اووقتلرده جرمانلر قراللره قارشی صورت مخصوصه‌ده حرمت ورعایت اظهار ایتزلر وانلری مقدس ومحرم طانیمزلر ایدی .—

فرانقلر ایچنده اختلال وانقسام — قلوویسك وفاتندن صوکره فرانسه قلوویسك اوغللری بیننده تقسیم اولندیغندن

اشبو انقسامك نتايج طبيعيه‌سى اولان منازعات ومحاربات واقع اولمشدر .

قرنداشلر بربرينى تسميم، ياخود قتل واعدام ايدرك حصه‌لرينى ضبط ايدرلر ايدى . يالكز فرانقلر قلوويسك اوغللرندن قلوتر زماننده برقاچ سنه اتحاد اوزره يشامشلر در .

اشبو داخلى قاريشقلقلر اثناسنده قلوترك كلينلرندن برونكيلد (Bruneguilde) الك زياده شهرت قزانمشدر . برونكيلدك همشيره‌سى قلوترك ديكر اوغلنه وارمش ايدى. فقط فريده‌غوند (Fridegonde) نام برقادين مرقومه‌يى تسميم ايدرك انك يرينه كچمشدر . بونك اوزرينه برونكيلد دخى اخذ انتقام وسيله‌سيله قرنداشلرى بربريله طوتشديرمش ومحاربه خيلى مدت دوام ايتمشدر .

برونكيلد زوجى وفات ايتديكى وقت كچوك ياشنده بولنان مخدومنه وصوكره طورونلرينه ونهايت كچوك طورونلرينه وكالت ايلمشدر. بو وجهله حكومت قرق سنه قدر برونكيلدك يدنده قالمش و بواثناده داخلى محاربه اكسك اولمامشدر . نهايت فرانق بكلرى برونكيلدك انتريقه‌لرندن اوصانه‌رق انى بربيانى آتك قويروغنه باغلايوب قيره صاليويرمشلردر.

قلوويس زاده‌لر زماننده فرانقلر طرفندن بورغونديه ايله

جرمانیه‌ده کائن تورینغیه (Turingia) قطعه‌لری ضبط اولنمشدر. لکن عموم فرانقلر یواش یواش ایکی جنسه آیریلوب شرق طرفنده بولنان اوسترازیه‌لیلر (Austrasiens) وغرب طرفنده بولنانلر (یعنی اصل غالیه‌لیلر) نوسترزیه‌لیلر (Neustrasiens) یاد اولنمغه باشلامشدر. اوسترازیه‌لیلر ـ یعنی آلمانیه‌ده بولنانلر اکثریا بالاده ذکر اولنان «فرانق ریپویر» لردن ونوسترزیه‌لیلر دخی «فرانق سالین» لردن عبارت ایدی.

مایوردوملر ـ قلوویسدن صوکره ظهور ایدن قراللر پك کوشك طبیعتلی اولوب یالکز عبادت ایله امرار وقت ایدرلر ایدی. امور دولت ایسه کافهٔ باش مابینجی ویاخود مابین مشیری ودولت کتخداسی مقامنده اولان مایوردوم (Major domus) لرك یدلرنده قالمشدر.

مایوردوملر برقاچ دفعه مرووه‌لری برطرف ایله حکومتی رسماً ضبط ایتمکه قیام ایتدکلری حالده موفق اوله‌مامشلردر. زیرا اهالینك مرووه‌لره قارشی اولان رعایت وتوجهی حالا باقی ایدی. فقط مایوردوملردن پپین ده هریستال Pepin d'Heristal (٥٦ـ٩٢) اوسترازیه ونوسترازیه بیننده اولان منازعاتی برطرف ایدرك آسایشی اعاده ایتمش، اوغلی شارل مارتل (Charles Martel) پوآتیه موقعنده اورایه قدر تجاوز ایتمش اولان اندلس عربلری اوزرینه بیوك برغلبه چالەرق اوروپایی

عربلر طرفندن استیلادن قورتارمش، شارل مارتلك اوغلی «بجاقسز» پپین پاپایه بیوك برخدمت ایدرك انك توجهنه مظهر اولمش ایدی . پپین فاملیاسنك اشبو خدمتلری عموم اهالینك قلوبنی کندیلرینه جلب ایتمشدر . بناء علیه بجاقسز پپین کندیسنی فرانقلر قرالی اعلان ایدرك مرووه حکمدارینك اخری بولنان اوچنجی شیلده‌ریکی (Childérich) حبسه آتدیغی وقت کیمسه سسنی چیقارمامشدر وهرکس کمال خواهشله پپینه بیعت ایلمشدر .

بووجهله فرانسه‌ده حکومت مرووه‌لردن چیقوب قارلوینغ یاد اولنان پپین هریستال (۱۳۰) ذریتنه انتقال ایتمشدر . قارلوینغ اسمی دخی پپینك اوغلی قارل کبیر ویاخود بیوك شارلماندن نشئت ایتمشدر .—

لونغوباردلر والبوئین — (لومباردلر) ویاخود (اونغو-باردلر) — یعنی اوزون صقاللیلر مهاجرت عمومیه‌نك ابتداسنده المانیه ایچریلرندن طونه کنارلرینه کلوب اسکان ایدن اقوامك بریدر . مرقوملر دائما جپید ویاخود کپید (Gepide) نام قوملرله محاربه‌ده بولنورلر ایدی .

لونغوبارد قراللرندن البوئین (Alboïn) کپید قرالی قونیوندی قتل ایدرك جرمانیه‌ده عادت اولدیغی اوزره مرقوملك قفاسندن کندیسیچون سفرطاسی اعمال ایتدیرمش وروزاموندە نام کریمه‌سنی جبراً تزوج ایلمشدر .

البوئین کپیدلره غلبه ایتدکدن صوکره شرق ایمپراطور-
ینك وزیرلرندن نارزه‌سك دعوتی اوزرینه الپه طاغلرینی مرور
ایدرك ایتالیه‌نك شمال طرفنی فتح ایتمشدر که حالا قطعه‌ٔ
مزبوره‌نك اسمی «لومباردیه» در .

بوندن بویله لومباردلر ایتالیه‌نك قسم اعظمنی استیلا ایتمشلر
ایسه‌ده البوئین چوق یشایه‌مامشدر . مرقوم ضیافتك برنده
زوجه‌سی روزاموندیه بالاده ذکر اولنان سفر طاسندن جبراً
شراب ایچیرمش اولدیغندن روزاموند دخی اخذ انتقام
ایتمشدر .

روزاموند لونغوبارد امراسندن برینه آلبوئینی قتل
ایتدیکی حالده قراللق تاجنی اعطا و کندینی تسلیم ایده‌جکنی
وعد ایدرك آلبوئینی قتل ایتدیرمشدر .

آلبوئینك قتلی لونغوباردلره فنا تأثیر ایلدیکندن روزا-
مونده قاتل ایله برابر فرار ایتمکه مجبور اولمشدر .—

تئوده‌لنده (Théodelinde) .— لونغوبارد قرالیچه‌لرندن
تئوده‌لنده عقل و درایتیله لونغوباردلرك محبت و توجهلرینه
مظهر اولمش و زوجی اوتاریس (Autaris) وفات ایتدیکی
حالده اهالی عموم ایچون قرال و کندیسیچون زوج انتخابی
ماده‌سنی کندیسنه حواله ایتمشلردر .

لونغوباردلر سائر باربارلر مثللی آری مذهبنده اولدقلری حالده

تئودهلنده بالعکس قاتولیق ایدی ودائما رومه پاطریقی (پاپا) برنجی غرغوار (Gregorius) ایله مخابراتده بولنور ایدی. اشبو مخابراتك نتیجهسی اولهرق تئودهلنده ابتدا قوجهسنه وبعده تبعهسنه قاتولیك مذهبنی قبول ایتدیرمشدر.

ایتالیهنك یرلی سکنهسی قتولیق بولندیغندن لونغوباردلر ایتالیهده تملیجه یرلشمشلر. فقط بونکله برابر ایتالیه قطعهسنی تماميله استیلا ایتمکه موفق اولهمامشلردر. بوکا سبب ایسه اولا لونغوبارد حکومتنك داخلی انتظامسزلکی، ثانیا دخی پاپالردر.

لونغوباردلر ضبط ایتدکلری قطعاتی بر طاقم دوقهلقلره (بکلکلره) تقسیم ایدرك امرایه اعطا ایتمشلر ایدی. دوقلر ایسه دائما بربرله منازعه ومجادلهده بولنهرق وقراله اطاعت ایتمایهرك لونغوبارد قرالیتنك کسب قوت وترقی ایتمسنه مانع اولمشلردر. حتی دره بکلر اسکی قرال خاندانی منقطع اولنجه یکی قرال انتخاب ایتمایوب کندیلرینی مستقل حکمدار اعلان ایتمشلردر. لکن بر مدت صوکره لونغوباردلر بو حالك موجب اولهجغی نتایجی وخیمهیی حس ایدرك ایچلرندن برینی قرال انتخاب ایتمشلردر.—

کلیسا وفرانقلر بیننده ایلك اتفاق.— پاپالره کلنجه مرقوملر رومه ایمپراطورلغنك مرکزی جدیدی اولان قسطنطینیهنك اوزاقلغی ایله حکومتك کوشکلکندن بالاستفاده

ـ إدکل یالکز غربك امور روحانیه‌سنی ـ امور سیاسیه‌سنی دخی درعهده ایتمك فکرنده ایدیلر . بو سببدن اوله‌رق پاپالر ایتالیه‌ده قوی بردولتنك ظهورینی ارزو ایتمایورلر ایدی .

لونغوباردلرك قوی بر دولت تأسیس ایتملرینه احتمال اولدیغندن پاپالر دخی انلری برطرف ایچون چاره ارامقده ایدیلر . پاپا استفان بر کره لونغوباردلر طرفندن زیاده‌سیله تضییق اولندیغی وقت فرانق قرالی پپینی امداده دعوت ایتمش وپپین موافقت ایدرك ایتالیه‌یه کلدیکی تقدیرده غیر مشروع طریقیله ضبط ایلدیکی قراللغك تصدیق اولنه‌جغنی وعد ایلمشدر. پپین بلا تردد فرانقلر ایله ایتالیه‌یه کله‌رك لونغوباردلره غلبه ایتمش وراوه‌ن ناحیه‌سنی پاپالره ویرمشدر (سنه ١٣٣). پاپالرك حکومت جسمانیه‌لری و فرانقلر ایله پاپالر بیننده اولان مناسبات دوستانه ایشته او وقت باشلامشدر .

پاپالر یکی متفقلر سایه‌سنده یواش یواش تهلکه‌لی قومشو-لردن قورتلمشلر ـ یعنی لونغوبارد قرالیتنی محو ایتمکه موفق اولمشلردر .

اوست غوتلر ایتالیه‌ده هیچ براثر براقامشلر ایدی . لو-نغوباردلر ایسه ایتالیه‌ده فئودالیزم (دره‌بکلك) اصولنی احداث ایلمشلردر . —

انکلو ساقسونلر — بو اثناده بیوك بریتانیه جزیره‌سی

اوزرنده جرمانیه اقواممندن ساقسونلر ایله انکلرلر بر قاچ حکومت تأسیس ایتمشلردر. عن اصل بریتانیه اطه‌سنده قالدونیلر (Caledoniens) ولوکریلر (Logriens) وقامبریلر (Cambriens) ویاخود غاللر (Galles) موجود اولوب قالدونیلر (که پیقت واسقوت نام ایکی جنسدن عبارت ایدی) اسقوچیه‌ده ولوکریلر نفس انکلتره‌ده وغاللر دخی غال قطعه‌سنده مسکون ایدیلر .

لوکریلریولیئوس قیصر زماننده‌ن بری رومه‌لیلرك تحت اداره‌سنده بولنه‌رق بر درجه‌یه قدر تمدن ایتمشلر ایدی. قالدونیلر ایله غاللر رومه بیوندیریغی تحتنه کیرمایوب دائما بریتانیه‌ده بولنان رومه اردولرینی تعجیز ایدرلر ایدی . رومه‌لیلر دخی اسقوچیه ایله غالیه‌یی فتح واستیلا ایچون پك زیاده غیرت ایتدکلری حالده موفق اوله‌مامشلر ایدی .

غرب ایمپراطوری هونوریئوس هونلرك شرقدن ظهوری مناسبتیله حرکته کلمش اولان باربارلردن ایتالیه‌یی محافظه ایچون هر طرفدن عسکر جلب ایتدیکی صره‌ده بریتانیه‌ده بولنان رومه اردولرینی دخی ایتالیه‌یه جلب ایتمش ایدی. لجیئونلر طرفندن انکلتره تخلیه اولنور اولنمز اسقوچیه‌لیلر قطعهٔ مزبوره اوزرینه هجوم ایدرك لوکریلری خیلی تضییق ایتمش اولدقلرندن لوکریلر قاتالونیه قهرمانی مشهور آیه‌چیو-

سدن امداد طلب ایتمشلر ایدی. لکن امداد آله‌مدقلرندن لوکریلر او وقت مانش وشمال دکزلرنده قورصانلق ایتمکده بولنان ساقسون وآنکللره مراجعت ایدرك معاونت طلب ایتمشلردر.

اشبو باربارلر کلوب اسقوچیه‌لری کندی مملکتلرینه قدر طرد ایتمشلر ایسه‌ده زنکین وضعیف انکلتره قطعه‌سنی ضبط ایتمکه قرار ویرمشلر. لوکریلر بودفعه دخی وطنلرینی محافظه ایچون فداکارانه حرب ایتدکلری حالده موفق اوله‌مایوب باربارلرك تحت اداره‌سنه کیرمشلردر.

یدی قرالیت. — ابتدای امرده هنکیست (Henghist) نام بر ساقسون دوقه‌سی تامیز ایله مانش اره‌سنده کنت قرالغنی تأسیس وقانتربوری شهرینی پای تخت اتخاذ ایلمشدر (ق سنه ۱۷۶).

اشبو وقعه‌دن اعتباراً بر طاقم حریص شهرت ومال اولان باربارسرکرده‌لری انکلتره‌نك برر قسمنی استیلا ایدرك مستقل حکومتلر تأسیس ایتمکه باشلامشلردر.

اللا (Flla) نام دیکرسرکرده طرفندن سوسکس (Sussex) یاخود جنوبی ساقسونیه قرالغی (ق سنه ۱۳۱)، سردیق طرفندن وه‌سه‌سکس (Vessex) یاخود غربی ساقسونیه (ق سنه ۱۰٦)، دیکر برطاقم ساقسونلر طرفندن دخی شرقده اسسکس (Essex) — یعنی

شرقی ساقسونیه قراللغی تأسیس اولنمشدر . اسکس قرالیتنك پای تختی لونده ایدی .

ساقسونلردن صوکره آنکللر کلمشلردر (ق سنه ۷۵) . ابتدا (Ydda) نام سرکرده اسقوچیه حدودنده نور - تومبرلاند قراللغی، اوففا (Offa) نام دیکر سرکرده نورویق جهتنده استانکلیه‌یی (ق سنه ۵۱)، قریدا (Crida) نام سر- کرده دخی شمدیکی لینقولن جهتنده مرسیه قراللغنی (ق سنه ۳۸) تأسیس ایتمشلردر .

ایشته بو وجهله نفس انکلتره یدی قراللغه تقسیم اولنمش ایدی . وبو حکومتلرك دردی ساقسونلرده واوچی آنکللرده ایدی . اسقوچیه وغالیه وایرلانده ایسه ینه استقلاللرینی محافظه ایده‌بیلمشلردر .

داستان ومثال مالی اولان مشهور قرال آرتور کویا ساقسونلرك هجومی اثناسنده لوکریلر ایچنده ظهور ایتمشدر . آرتورك اسمی حالاملی شرقیلرده ذکر اولنمقده‌در .

مهاجرت عموميه نتايجى

احوال وحكومات جديده . فئود اليزم . شواليه‌لر . مناسترلر وتارك دنيالر . بونيفاس وآوغوستين . پاپالرك مسلكى

احوال وحكومات جديده — مهاجرت عموميه اثناسنده جرمانيه اقوامندن ابتدا هرولر واوست غوتلر وصوكره لونغوباردلر ايتاليه‌ده، بورغوندلر وفرانقلر غاليه‌ده، وەست غوتلر اسپانيه‌ده، واندالر افريقه‌ده، انكلوساقسونلر انكلتره‌ده يرلشمشلر ايسه‌ده ايچلرنده فرانقلردن بشقه هيچ برى قوى حكومت تشكيل ايتمكه موفق اوله‌مامشدر .

مهاجرتك نتيجه‌سى اوله‌رق غرب ايمپراطورلغى محو اولمش واوروپانك خريطه‌سى بسبتون دكشمشدر . شرق ايمپراطورلغى موقع جغرافيه‌سى ايله طونه وبلقان خطوط مدافعه‌سى سايه‌سنده استقلالنى محافظه ايده‌بيلمش، فقط اهاليسنك اخلاقى پك بوزوق اولديغندن سطوت واقبال درجه‌سنه واصل اوله‌مامشدر .

مدنيت دومنى حسب القدر باربارلرك يدنده قالمشدر . باربارلر

ايسه خيلى ترقى وتمدن ايتمش اولان رومه مملكتلرنده اقامت ايدرك اطوار وحركات وحشيه لرينى اولدقجه تعديل ايتمشلردر. خصوصيله فرانقلر بو يولده سائرلرى كچمشلردر. باربارلى رومه ليلر ايله اختلاط ايدرك انلره قاريشمشلر وبو يولده آيريجه اجناس والسنه حاصل اولمشدر. بو اجناس والسنه يه رومان (Roman) اطلاق اولنور. (*)

يكى حكومتلرك تشكيلى وخرستيانلغك باربارلى بيننده انتشارى ايله برابر يكى اصول ونظامات وقوانين دخى ظهور ايتمشدر – يعنى جرمانلر ايچنده جارى اولان بر طاقم اصول وعادات ضبط ورومه اصولى اوزره ترتيب اولنه رق دستورلى تنظيم اولنمشدر. فقط بو دستورلرده حالا باربارلق اثارى كورلمكده ايدى.

اشبو دستورلى لاتين لسانى اوزره تحرير اولنمش ايدى. قان وبسا كبى جرمانلرك اسكى عادتلرى بو دفعه لغو اولنوب ديت وجزاى نقدى ايله اكتفا اولنور ايدى. فقط ديت بكلر وحر واسير اولان اهالى ايچون بر دكلدى. – يعنى قانون عندنده مساوات يوق ايدى.

امور دولت يامستقلا قراللر طرفندن رؤيت ايديلير، ياخود

(*)(فرانسه، ايتاليه، واسپانيه، پورتكيز)

قرالرك وكيللری اولان دوق وقونتلره حواله اولنور ایدی .

امور عدلیه‌ده برینك جنایتیله كوناهسزلكنی اثبات ایچون اشكنجه‌لره مراجعت اولنور ایدی . كویا كوناهسز اشكنجه‌یه تحمل ایتدیكی ویاخود اشكنجه اثناسنده واقع اولان سقطلق بر كون اول ایلكه یوز طوتدیغی حالده متهم عد اولنان شخصك كناهسز اولدیغنه حكم اولنور ایدی .

ایكی شخص بیننده ظهور ایدن منازعه‌لری حل ایچون قانوناً دوئه‌لویه مراجعت اولنه بیلیر ایدی وغلبه ایدن حقلی چیقار ایدی . اشبو فصل دعوایه « حكم الهی » دینیر ایدی .—

فئود الیزم وشوالیه — باربارلرك احداث ایتدكلری اصول جدیده ایچنده اك مهم وشایان دقت اولان فئوالیزم (Feodalisme) — یعنی دره بكلكدر .

جرمانلر ضبط ایتدكلری ممالك اهالیسنك متصرف اولدیغی اراضینك بر قسمنی آلوب بینلرده تقسیم ایدرلر ایدی . اك محصولدار واك بیوك پارچه‌یی قرال وسائر قطعه‌لری بكلر اخذ ایدرلر ایدی . بكلر دیدیكمز بارونلر ، قونتلر ، دوقلر رسماً قرالی طانیرلر ایدی . فقط كندی حصه‌لرینه دوشمش اراضی داخلنده مستقل حكمدار كبی حركت ایدرلر ایدی .

بونلرك اثنای حربده كندی عسكرلری ايله قرالك معيتنده بولنمقدن بشقه وظيفهٔ مكلفه‌لری يوق ايدی .

صو كره‌لری بعض كشی‌زاده‌لر كرك قرالك و كرك بكلرك يدندن بعض شرائط اوزره اراضی اخذ ايدرك اراضی صاحبلرينه بنده اولورلر ايدی . بو حالده اراضی صاحبنه سوزه‌رن (Suzerain) واراضی‌يه نائل اولانلره واسال (Vassal) ديرلر ايدی . واساللرك الدقلری اراضی ايسه لن (Len) تسميه اولنور ايدی .

واساللر كندی اراضيلرينی بر طاقم لنلره تقسيم ايدرك كنديلری ايچون اوفاق واساللر پيدا ايده بيليرلر وكنديلری انلره نسبتله سوروزه‌ن اولورلر ايدی . واساللرك واساللری دخی كندی افنديلرينه قارشی انلرك قراله قارشی بولندقلری معامله‌ده بولنورلر ايدی . بو وجهله هر بر ممالك قرالك تحت رياستنده اوله‌رق بر طاقم حكومات متسلسله‌دن عبارت قالمشدر . فئوداليزم اصولی دخی بوندن عبارتدر . اصل اهالی قديمه طوپراغه بند اولمش وحريتنی غائب ايتمش ايدی . شهرلره گلنجه انلرك سكنه‌سی حر ايدی وشهرلر يالكز بيوك حكمدارلری طانيرلر ايدی . قراللر بر مدت صوكره فئوداللر ايله اولان منازعه‌لری اثناسنده اكثريا شهرلره استناداً حركت ايتمكه باشلامشلردر .

رؤسای روحانیه دخی اکثریا دره بکلك ایدرلر ایدی. سوزره‌ن وواسال سلسله‌سی زادکان هیئتی دیمك ایدی وبو کونکی اوروپا زادکانی انلردن کلمشدر.

محاربه زماننده اوفاق واساللر کندی سوزره‌نلری معیتنه، انلرده دها بیوك بکلرك معیتلرینه طوپلانیرلر ایدی وبو یولده نهایت همان مستقل اولان بیوك دره بکلرك قوماندەلری تحتنه کلنیر ایدی. قرال دخی عموم قوماندەسنی درعهده ایدر ایدی.

بو عسکر هب سواری ایدی وتکمیلا زادکاندن عبارت اولدیغی جهتله سوارینك اعتباری چوق ایدی. سواری دیمك اولان ریتر (Ritter) ویاخود شوالیه (Chevalier) عنوانی بیوك رتبه ومعتبر صفت مقامنده صایلیر ایدی. نزاکت، کوزل معامله، حمیت، شجاعت زادکانلره مخصوص اولوب انلر دخی سواری بولندقلرندن سواری کلمه‌سی بو خصوصده علم اولمشدر واوروپاده حالا مستعملدر.

پیاده حین حاجتده قرا وقصبات اهالیسندن طوپلانیر ایدی. ذاتاً اولوقت اوروپاده پیاده‌نك اهمیتی یوق ایدی.

متاسترلر وتارك دنیالر — باربارلرك طغیانی معارفك محوینی موجب اولمشدر. جرمانلرك نظرنده تحصیل معارف ایتمك‌ یك

اشاغی برشی اولدیغندن شوالیه‌نك حیثیتنه یاقشماز ظن اولنور ایدی. بناء علیه باربارلر ایچنده نه بر مکتب تأسیس ایدن، نه ده تحصیل ارزوسنده بولنان وار ایدی. علوم وفنون یالکز مناسترلره قپانمش تارك دنیالرك وسائر رؤسای روحانیه‌نك یدنده ایدی. قاتولیقلر لاتین - یعنی رومه لسانی اوزره کلیسالرده اجرای آیین ایتدکلرندن دعا و سوره‌لرك کافه‌سی لاتینجه ضبط اولنمشیدی. بناء علیه صنف روحانی لاتین لسانی تحصیل ایتمکه مجبور ایدی.

رومه لسانه اشنا بولنان پاپازلر طبیعی حکمای سالفه‌نك اثارینی دخی مطالعه ایدرلر واثار مذکوره‌نك خرستیانلغه الویرمز اولان جهتلرینی تعدیل وخرستیانلغه تطبیق ایدرك مأللرینی دکشدیررلر ایدی. لکن بو تعدیلات معارفدن بی‌بهره بر طاقم جهلا یدلریله اجرا اولندیغندن اثارك ماهیتلری کلیاً محو اولمشدر. بونك ایچون قرون وسطی ادبیاتی رنکسز ومعناسزدر.

بونکله برابر باربارلر علوم وفنونه اصلا اعتبار ایتمادکلرندن طولایی اطراف کلیاً ظلمت ایچنده اولدیغی جهتله مناسترلر بر نه منبع معارف ومدنیت مقامنده ایدی.

مناسترلره قپانمش اولان تارك دنیالردن پك چوق واعظلر ومؤلفلر چیقمشدر. دیار اجنبیه‌یه کیدوب وعظ ونصیحتلریله

پوت پرست اولان باربارلری خرستیانلغه دعوت ایدن مشهور واعظلر هب مناسترلردن چیقمشلردر . بونلردن الك ایلری کلانلر ایسه (سن اوغوستین) و (سن بونیفاچیئوس) درلر .

بونیفاس واوغوستین — انکلو ساقسونلر بریتانیه یه کلدکلری وقت پوت پرست ایدیلر . پاپا برنجی غرغوریئوس انکلو ساقسونلری خرستیانلغه دعوت ایچون (بنه دیکتن) تارك دنیا شرکتی افرادندن آوغوستینی (St Augustinus) کوندرمشیدی . آوغوستین مکلف اولدیغی وظیفه یی مأمولك خارجنده اوله رق ایفا ایلمشدر .

کنت قرالیچه سی برته (Berthe) هرکسدن اول خرستیانلغی قبول ایدرك اوغوسیتنی ابتدالری اهالینك تجاوزاتندن حمایه ایتمش و بر مدت صوکره زوجنه و تبعه سنه دخی مذهب عیسوی یی قبول ایتدیرمشدر . اوغوستین انکلترهنك برنجی پسقوپوسی اولمش و قانتربوری شهری اقامت ایچون تخصیص ایدلمشدر . خرستیانلق انکلترهیه شهر مذکوردن نشر اولنمش اولدیغندن حالا قانتربوری پسقوپوسی انکلترهنك برنجی رئیس روحانیسی (پریمات) عد اولنور .

شوراسی جای دقتدر که اکثر یرلرده خرستیانلغك انتشارینه قادینلر سبب اولمشدر . مثلا قسطنطینك والده سی النه رومه ده و قلوویسك زوجه سی قلوتیلده فرانقلرده و تئولنده

لونغوباردلرده واولغه (Olga) موسقوفلرده ابتدا زوجلرینه وصوکره منسوب اولدقلری اقوامه تبدیل مذهب ایتدیرمشلردر .

بونیفاچیئوس (S^tBonifacius) ایسه انکلتره زادکانندن اولوب حین صباوتندن بری عمرینی مناسترده کچیرمشیدی . بعده پاپادن آلدیغی رخصت اوزرینه المانیه‌یه کیده‌رك اوحوالیده بولنان پوت پرستلری خرستیانلغه دعوت ایتمکه باشلامش وفصاحت وبلاغت سایه‌سنده بوخصوصده موفقیته نائل اولمشدر .

برکون المانیه قبائلندن هس (Hess) قبیله‌سی مقدس طانیدقلری بر مشه اغاجی اطرافنده رسم آیین اجرا ایتمکده ایکن بونیفاس بردن‌بره ظهور ایدرك اغاجی کسمکه باشلامشدر . هسلر ایسه یاری شاشقینلقدن ویاری متجاسرلك معبودلرك قهرینه اوغرایه جغنه شبهه ایتمادکلرندن بونیفاچیئوسه طوقنمامشلردر اغاج ییقلدقدن صوکره دخی معبودلرندن بر اثر مشاهده اولنمادیغندن وجدانلرینه شبهه عارض اولمش وبونیفاچیئوسدن خرستیان مذهبنی قبول ایتمشلردر .

بونیفاچیئوس ماینس (Mayence) شهرنده اقامت ایدرایدی . اشبو موفقیته مکافاة پاپا دخی کندیسنی جرمانیه باش پسقوپوسی تعیین ایلمشدر .

سن بونیفاچیئوس خرستیانلغك اعاظم رؤساسندن معدوددر .

جرمانیه ایشلرینی تسویه ایتدکدن صوکره شمدیکی فلمنکده مسکون فریز (Frises) لره کیدرك انلری دخی خرستیانلغه دعوت ایتمش ایسه‌ده فریزلر خرستیانلغی قبول ایتمادکلرندن بشقه بونیفاسی دخی قتل ایتمشلردر .

پاپالرڭ مسلکی . — غرب ایمپراطورلغنڭ انقراضیله شرق ایمپراطورلغنڭ ضعفیتی وبر طاقم مذهب قاریشقلقلرینه دوچار اولمسی پاپالری عظیم تشبثاته سوق وتحریك ایتمشدر. پاپالر ذاتاً کندیلرینی خرستیان عالمنڭ رئیس روحانیلری وحضرت عیسانڭ دار دنیاده وکیللری عد ایتمکده ایدیلر. پاپالر بجاقسز پپینڭ ایتالیه سفرندن بری جسمانی حکمدار اولمشلر ایدی .

ایشته مذهبجه مرجع وبناء علیه کلی نفوذ صاحبی اولان پاپالر افکار مخصوصه‌لرینڭ استحصالی ایچون مذهبی آلت اتخاذ ایدرك رومه ایمپراطورلغنڭ کندی زیر اداره‌لرنده اولمق اوزره اعاده‌سنی التزام ایتمکه باشلامشلردر. بوسببدن اوله‌رق پاپالر بر طرفدن باربار مملکتلرینه برطاقم واعظلر ارسال ایدرك بارباولری خرستیانلغه دعوت ایتدکلری کبی، دیکر طرفدن واعظلردن کیتمزدن اول هر تشبثلرینڭ رومه ایچون اجرا ایده‌جکلرینه ورومه‌نڭ امر وحمایه‌سندن آیرلمایه‌جقلرینه یمین ایتدیررلر ایدی .

اوغوستین و بونیفاس دخی باربارلر نزدینه عزیمت ایتمزدن اول ویردکلری سوزلره توفیقاً هر شیئی پاپا نامیله و پاپا ایچون اجرا ایتمشلردر. پاپالرك اشبو آمال حریصانه‌لری قرون وسطاده انقلابات عظیمه‌یی موجب اولمشدر.—

—

اون ایکنجی فصل

شرق وایران

شرق قیصرلغی ـ ایران

— ٥ —

شرق قیصرلغی

(٢٢٩ ـ ٨٣١)

اسباب بقاسی. احوال داخلیه. بیوك یوستنیانوس. مائیلر ویشیلر . یوستنیانك اثاری . موریس وهرا کلیئوس. احوال اخیره

اسباب بقاسی .— « شرقی رومه »، یا « روم » ویاخود « بیزانس » ایمپراطورلغی غرب ایمپراطورلغنك انقراضدن صوكره بیك سنه دها یشامشدر. شو قدر که بو یشایشی بشریت نامنه برلکه علاوه ایتمکدن بشقه بر ایشه یارامامشدر. چونکه عمری عین رذالت ایچنده کچمشدر .

باربارلرك اکثریسی غصب وغارت ایچون نفس رومه او-

زرینه یوکلنمشلر ایدی . رومه اسکیدن بری عالمك مرکزی اولوب شهرتی قسطنطینیه نك شهرتندن زیاده بولندیغندن باربارلر باشلیجه رومه اوزرینه هجوم ایدرلر ایدی. بوندن ماعدا جرمانیه باربارلری ایچون قسطنطینیه غربه طوغری حرکتلرنده یول اوزرنده اولمایوب صاپا دوشیور ایدی . اسلاو وتاتار باربارلری ایسه شهر مذکورك امثالسز خط مدافعه لری بولنان طونه وبلقان سلسله سنی مرور ایله شهری فتح ایتمکدن عاجز قالمشلر ایدی .

شرق ایمپراطورلری یالکز آسیه وافریقه ده واقع ولایتلرینی محافظه ایده مایوب ابتدا افریقه یی واندالره واسیه نك برقسمنی عجملره ضبط ایتدیرمش ایکن برمدت صوکره کویا تکرار عربلره تسلیم ایتمك ایچون انلری اعاده یه موفق اولمشلر ایدی .—

احوال داخلیه — شرق قیصرلغنك اداره سی اکثریا قادینلرك النده بولنور ایدی . مثلا آرقادیئوسك اوغلی وولی عهدی تئودوسیئوس ثانینك مدت سلطنتنده ممالکك اداره سی همشیره سی پولخه ریه (Pulchéria) یدنده ایدی. تئودوسیئوس دورنده ارمنستان استقلال کسب ایلمش ونستوریان مذهبی ظهور ایتمشدر . (*)

(*) استانبول پاتریقی بولنان نستوریئوس (Nestorius) حضرت

« تئودوسیئوس قانون مجموعه‌سی» (Code Théodosien)
پولخه‌ریه‌نك امریله تئودوسیئوس دورنده تنظیم اولنمشدر .
تئودوسیئوس زماننده هونلر ایله سائر باربارلر بلقان شبهه جزیره‌سی اوزرینه هجوم ایتمشلر ایسه‌ده تئودوسیئوس ذی قیمت هدیه‌لر واقچه واسطه‌سیله باربارلرك تجاوزلرندن قورتلمشدر .
تئودوسیئوسك خلفی وپولخه‌ریه‌نك زوجی مارچیئانوسك (Martianus) جسور وشجیع وناموسلی بر ایمپراطور اولدیغی آتیلایه ویردیکی جوابدن اکلاشیله‌بیلیر (صحیفه ۲٦) .

مارچیئاندن صوکره کلن بر سوری حکمدارلرك قسم اعظمی یاعصیان ایتمش عسکر طرفندن و یاخود غلام وجواری ایله لبالب اولان سرایك کیزلی انتریقه‌لری واسطه‌سیله جلوس ایتمش وبعده یاخلع ویا اعدام اولنمشدر .

بیوك یوستینیانوس (Justinianns) — التنجی عصرك ابتداسنده طوغری عن اصل صوفیه طرفنده ساکن برچوبان

عیسی‌ده بری روحانی، دیکری دخی بشری ایکی جسم موجود اولدیغی کبی ایکی صفتك دخی وجودینی تصدیق ایتمك لازمکله‌جکنی ادعا ایتمش وخیلی طرفدار پیدا ایتمشدر . اسکندریه اجتماع روحانیسی (۲۹۲) نستوریئوسك افکارینی جرح ایتمش ایسه‌ده نستوریئوس طرفدارلری اعتقادلرینی تبدیل ایتمامشلردر . بوکونکی کونده دخی موصل وحلب وسوریه‌ده خیلی نستوریلر موجوددر .

اوغلی بولنان یوستینوس (Justinus) کوکللی صفتیله روم عسکرینه داخل اولمش وشجاعتی سایه‌سنده خاصه فرقه‌لرینك برینه قوماندان اولمشدر. بومأموریتده ایکن خاصه عسکرینه کلیتلی اکرامیه وعد ایدرك ایمپراطور اولمش و یکی بر سلاله احداث ایلمشدر (ق سنه ۱۰٤) .

یوستیندن صوکره قسطنطینیه تختنه جلوس ایدن برادر زاده‌سی بیوك یوستینیان (۹٥ـ٥۷) روم ایمپراطورلرینك الك بیوکلرندن معدوددر . یوستینیان کنجلکنده رومه‌لیلرك وخصوصیله قسطنطینیه‌نك مبتلا اولدیغی تسیب واسرافده اقرانلر ایچنده برنجی اولدیغی کبی، ایمپراطور اعلان اولندقدن صوکره حسن اداره ایله‌شرق قیصرلرینك ایچنده دخی برنجی اولمشدر .

یوستینیانوس تواریخده پك مشهوردر. لکن کندیسنی شهر تکبیر ایدن و زیر مشهوری بلیزار یدیله قزانیلان فتوحات وبرطاقم ارباب معارف واسطه‌سیله جمع وتنظیم اولنان قوانین وحقوق مجموعه‌لری و متعدد آثار سائره‌در .

عجم محاربه‌لری یوستینیانك مدت سلطنتی اولان اوتوزسکز سنه‌قدر امتداد ایتمش ایسه‌ده نتیجه‌ده هیچ برشی قزانلمامشدر . یالکز بلیزار شاه قباد وصوکره مشهور خسرو نوشیروانك

تجاوزلرندن حدودی بر درجه‌یه‌قدر محافظه ایده‌بیلمشدر . برقاچ ولایت نوشیروانك النه کچمش ایسه‌ده واقع اولان معاهده‌ده یوستینیان تضمینات اعطا ایدرك ولایتلری کری آلمشدر .

مذکور محاربه‌لرك اهمیتی پك زیاده ایدی. زیرا محاربه ایدن یالکز روم ایله عجم اولمایوب ایکی طرفك تحریك وتشویقیله متعدد اقوام وحشیه دخی مداخله ایتمشلر ایدی . ایران شاهلری ایتالیه‌ده‌کی اوستغوت قراللرینك تحریکیله شرق ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایتدکاری کبی، روم ایلینك شمالنده مسکون آوار نام اقوام وحشیه ایله اسلاولر (بلغارلر وصربلر) دخی‌ینه اوستغوتلرك تشویقی اوزرینه شرقده محاربه ایله اوغراشمقده اولان روملری تهدید ایدرلر ایدی . بونك اوزرینه یوستینیان دخی قفقاسیه وترکستان اقوام وحشیه‌سیله عقد اتفاق ایدرك انلری ایران علیهنه سوق وبو وجهله مقابله ایلر ایدی .

لکن یوستینیانك سائر محاربه‌لری بونك کبی دکلدی . بلیزار آلتی‌یوز کمی اوزرینه یکرمی بش بیك قدر عسکر ارکاب ایدرك قارطاجه طرفلرینه چیقارمش واوحوالیده واندالارك تشکیل ایتدکاری حکومتی محو ایله شمالی افریقه‌یی استرداد ایلمشدر (ق ۸۸) . بلیزار ایتالیه‌یه دخی سفر ایدرك اوست

غوت قراللغنی محو ایتمك درجه‌سنه کیرمش ایسه‌ده عزل اولوب ایش خلفی نارزه‌س طرفندن تکمیل ایدلمشدر (ق ٩٦) . یوستینیان زمانده اسپانیه‌نك بر پارچه‌سی دخی موقتاً روملرك النه کچمشدر .

بوندن اکلاشلدیغی اوزره یوستینیان ممالکی خارجی دوشمنلردن وقایه ایده بیلمش ، فقط داخلده چوقدن بری اخلال اولنمش آسایشی اعاده ایده مامشدر . خرستیانلقده برطاقم مذهب فرقه‌لری ظهور ایدرك مناسبتسز منازعه‌لری ، بعضاً داخلی محاربه‌لری موجب اولمقده ایدی . یوستینیان زمانده مذهب منازعه‌لرینه برده « جانباز فرقه‌لری » مداخله ایدرك دهشتلی غائله‌لر واقع اولمشدر .

مائیلر و یشیللر — قسطنطنیه خلقی روما اهالیسی کبی سیرلره مبتلا ایدی . فقط استانبوللیلر جانباز اویوننی سائرلره ترجیح ایدرلر ایدی . سلطان احمد میداننده بولنان بیوك جانباز تیاترو سنده اجرای لعبیات ایدن جانبازلر بربرینه دوشمن ایکی فرقه‌یه آیرلمشلر ایدی . قسطنطنیه کبارلری دخی طرفینك برینی التزام ایدرك مداخله ایدرلر ایدی . کیده کیده بو حال استانبول اهالیسنی دخی ایکی فرقه‌یه تقسیم ایتمش ایدی که فرقه‌لردن برینك افرادینه «یشیللر» دیکرینك دخی «مائیلر» اطلاق اولنور ایدی . بو اسملر

ایسه ایکی طرف اولان جانبازلرك کیدکاری البسه رنکلرندن نشئت ایتمشیدی .

ایمپراطورلر بیله جانباز منازعه‌لرینه مداخله ایدرك طرفینك برینی التزام ایدرلر ودولت امورینی همان ترك ایله اوقاتی «هیپودرومده» — یعنی جانبازخانه‌ده امرار ایدرلر ایدی .

یوستینیانك زوجه‌سی ایمپراطوریچه تئودوره (Thèodora) عادی بر ادمك قیزی اولوب کنجلکنی هیپودرومده کچیرمش واویونجیلکده عرض وادبنی غائب ایتمش ایدی . فقط کوزللکی سایه‌سنده ایمپراطورك کوزینه کیره‌رك رومه ایمپراطوریچه‌سی اولمش ایدی .

تئودوره هیپودورمده بولندیغی اثناده « مائیلر » سلکنده اولدیغندن ایمپراطوریچه اولدقدن صوکره دخی طبیعی مائیلری التزام ایتمش ویوستینیانی مائیلری حمایه‌یه مجبور ایلمش ایدی . بو حالدن طولایی یشیللر ایمپراطورك علیهنده ایدیلر . یوستینیانك امری اوزرینه بعض قباحتلرینه بناء مائیلردن برقاچ کشی قتل اولندیغندن انلر دخی ایمپراطوره کوجنمشلر ایدی .

برکون یوستینیان کندی یوم مخصوصی اولمق مناسبتیله هیپودرومده بیوك براویون ترتیب ایتمش ایکن حین اجراسنده ایمپراطورك علیهنده برنمایش ایتمك فکریله مائیلر ویشیللر متفقا

هیپودرومی ترك ایتمشلر وبوکیفیت شهرده بیوك بر کورلتی‌یی موجب اولوب نهایت اختلالی منتج اولمشدر ۰

اختلال چیقارانلر یوستینیانی خلع ایدرك دیکرینی ایمپراطور اعلان ایتمشلر ایدی ۰ یوستینیان یالکز قاله‌رق استانبولدن فرار ایتمکه قرار ویرمش ایکن زوجه‌سی تئودوره « سن فرار ایده‌جك ایسه‌ك ناموس دولتی محافظه ایچون باری بن قالایم » دیه‌رك فراری ارتکاب ایده‌مایه‌جکنی قطعیاً بیان ایتمش اولدیغندن یوستینیان دخی قاچمقدن صرف نظر ایلمشدر ۰

ارباب قیام بش‌التی کون ظرفنده شهرده هردرلو رذالت اجرا ایتمشلر ایسه‌ده نهایت بلیزار بر مقدار عسکر ایله ایمپراطورك امدادینه یتشمش وبرکونده اوتوزبیك قدر ارباب قیامی قتل واعدام ایتمشدر ۰ بووقعه تواریخده « نیقا اختلالی » نامیله مشهوردر ۰

یوستینیان بونجه زماندن بری دولته فوق العاده صورتده حسن خدمت ایتمش اولان بلیزاری سن شیخوختنده سورونديرمشدر ۰ روایاته نظراً ایمپراطورك امری اوزرینه بلیزارك کوزلرینه میل چکلمش اولدیغندن مرقوم بقیهٔ عمرینی اعما دیلنجی قیافتنده اولدیغی حالده سائلك ایدرك کچیرمشدر ۰—

یوستینیانك اثاری — یوستینیان پك چوق آثار براقمشدر ۰

ایچـلرنده الك مشهور اولان ایاصوفیه جامع شریفی و حقوق مجموعه‌لریدر. یوستینیانك براقدیغی آثاردن ناشی تاریخده اسمی پك بیوکدر.

یوستینیان دورنده مشهور تریبونیانوسك تحت ریاستنده بولنان قومسیون مخصوص معرفتیله جمع اولنان رومه حقوق وقوانین ونظاماتی (Corpus juris civilis) اوروپای حاضره‌نك حقوق وقوانینی ایچون اساس اولمشدر.

ایاصوفیه جامع شریفی (که عن اصل کلیسا ایدی) دخی دنیانك الك جسیم و مشهور بنالرندن معدوددر. برروایته نظراً بنا ختام بولدقده یوستینیان بنانك جسامت وعظمتندن حیران اوله‌رق «بن سنی کچدم ای سلیمان» دیه باغرمشدر.

موریس وهراکلیئوس — یوستینیانك خلفلری اولان ایکنجی یوستین (٥٧ ـ ٤٤) وایکنجی تیبه‌ریئوس (٤٤ ـ ٤٠) وموریس (٤٠ ـ ٣٠) دورلرنده شرق قیصرلغی اولدقچه پارلاق ایدی. موریس زماننده آوار اقوام وحشیه‌سی طونه طرفندن تجاوز ایدرك خیلی مملکتلری خراب ایتمشلر ایدی. موریس دخی بیوجك براردو ایله باربارلری قارشیلامش ایسه‌ده اردوسی غیر منتظم اولدیغندن ایلك مصادمه‌ده بوزلمشدر. بونك اوزرینه موریس عساکرك مجدداً تشکیل و تنظیمنه تشبث

ايلمش . فقط بونك اوزرينه عصيان ايدن عسكر موريسى قتل ايله يرينه فوقا نام برقوماندانى ايمپراطور اعلان ايتمشدر .

فوقا Foka (٦٠٢ ـ ٦١٠) الك ظالم وغدار حكمدارلرك بريدر . اهالى تجاوزاتندن اوصانه‌رق نهايت كنديسنى خلع ايتمش ويرينه افريقه واليسنك مخدومى هراكليئوس ايمپراطور انتخاب ايلمشدر .

هراكليئوس (ق ١٢ ـ ب ١٩) جسور وغيور بر ايمپرا-طور اولوب زمانده تاازمير طرفلرينه‌قدر تجاوز ايتمش اولان عجملره دفعاتله غلبه ايدرك اناطولى قطعه‌سنى استرداد ايلمشدر .

هراكليئوس عجملر اوزرينه جهه‌دن گيتمايوب ابتدا گميلره راكبا اطنه طرفلرينه چيقارق اورادن، وبعده طره‌بزون طر-فندن اناطوليده بولنان عجم عسكرينك خط رجعتلرينى تهديد ايدرك قطعهٔ مزبوره‌يى تخليه ايتديرمشدر .

هراكليئوس عجملرى اناطولى و عربستاندن اخراج ايلمش ايسه‌ده سلطنتنك نهايتنده سوريه‌يى عربلره ترك ايتمكه مجبور اولمشدر .

هراكليئوسدن صوكره امثالى كورلمامش قاريشقلقلر ورذا-لتلر ظهور ايدرك حكم ونفوذ بر طاقم خادم اغالر ايله قادينلر النده قالمش ودولت ارتق كنديسنى طريق انقراضدن آله‌ما-مشدر . ايمپراطورلر دخى ارتق دولت امورينى براقوب

ذهنلرینی هیپودروم اویونلریله سائر نوع اکلنجه‌لره حصر ایلمشلردر .

مثلا ایمپراطور اوچنجی میخائیل هیپودرومده سیرجیلر حاضر بولندیغی حالده جانبازلر ایله کولشیر ایدی و بر دفعه اویون اثناسنده میخائیل عربلرك حدودی تجاوز ایله قسطنطنیه‌یه طوغری ایلریلکده اولدقلرینی خبر ویرمك اوزره ایمپراطورك نزدینه کلمش اولان بر وزیر اوزرینه النده قلیج اولدیغی حالده هجوم ایله « تربیه‌سز! مشغولیتم اثناسنده بویله بوش شیلر ایله ذهنمی قاریشدیرمق حدکیدر » دیه‌رك قتلنه قیام ایتمشیدی .

عربلر برقاچ دفعه استانبول اطرافنده ناکاه ظهور ایدرك جوار قریه‌لری و قلعه خارجنده بولنان صیفیه‌لری باصمشلر ایدی . بویله ناکاه وقوع بولان هجوملرده بوش بولنمامق ایچون جوار تپه‌لردن بدأ ایله تا اناطولی ایچریسنه قدر اولان طاغلرده عربلر ظهور ایدر ایتمز اتش یاقمق ایچون قره‌غوللر ترتیب اولنمشیدی و بو سایه‌ده وقتیله خبر یتشدیریلبیور ایدی . بر کون اویون اثناسنده تپه‌لرده بردن بره آتش کورونمش اولدیغندن اهالی تلاشه کله‌رك هیپودرومی ترك ایله خانه‌لرینه قوشیشدیغندن ایمپراطور میخائیلك جانی صیقیله‌رق آتش یاقمق تدبیرینی منع ایتمشدر . بوندن اکلاشلدیغی اوزره ایمپراطورلر دخی هیپودروم ایشلرنده اهالی ایله برابر ایدی .—

احوال اخیره — شرق ایمپراطورلغی تاریخنك التی دوره تقسیمی مورخلر عندنده عادت حکمنه کیرمشدر . برنجی دور بالاده نقل اولنان احوالی شامل اولوب بو دورده شرق ایمپراطورلغی باربارلرك هجومنی مظفراً دفع ایله اسکی حدودینی محافظه ایتدکدن ماعدا بر طاقم ممالك دخی فتح ایلمشدر (مثلا ایتالیه و افریقه و اسپانیه‌نك بر قسمی) . بوکیدیشه باقیلیرسه اسکی رومه ایمپراطورلغنك اعاده اولنه‌جغی خاطره کلیرسه‌ده داخلی اویغونسزلقلر بوکا مانع اولمشدر .

ایکنجی دورده (ق ٥٧ ـ ب ٩٥) کرك داخلی وکرك خارجی دوشمنلر ایله باشه‌چیقه‌مایوب انقراضه طوغری ایلری‌لمکده‌در . بو صره‌ده لونغوباردلر ایتالیه‌یی و بلغارلر، صربلر، خرواتلر دخی طونه‌نك صاغ طرفلرینی ضبط ایتمشلر و دولتی روم ایلی طرفندن دائما راحتسز ایتمکه باشلامشلردر . بونکله برابر سوریه، مصر، شمالی افریقه، اطه‌لرك بر قسمی عربلرك ید استیلاسنه کچمشدر . والحاصل ممالك هر طرفدن کوچولمکده‌در .

اوچنجی دورده (٩٥ ـ ٢٤٥) انقراض دوام ایتمکده‌در . اوچنجی دور اوچنجی لئونك جلوسیله احداث اولنمشدر . اوچنجی لئون ایله ایکی شی دها احداث اولنمشدر که بری

« اساوری » (Isaurius) سلالهسی ، دیکری دخی مذهب منازعه‌لریدر .

مذهب منازعه‌لری « ایقونوقلاست » (Iconoclastes) ـ یعنی پوت قیریجیلر نامیله معروف اولان بر مذهب فرقه‌سنك اثون طرفندن تحت حمایه‌یه آلنمسندن ایلری کلمش ایدی .

خرستیانلر حضرت عیسی علیه السلام ، حضرت مریم ، حواریون ایله سائر رؤسانك رسملرینی کلیسادیوارلرینه آصه‌رق عبادت ایتدکلری اثناده انلره توجه و خطاب ایتمکی اوته‌دن بری عادت اتخاذ ایتمشلردر .

مسلمانلرك اعتراضلرینه قارشی جوابدن عاجز قالمش اولان ایقونوقلاستلر بو اصول عبادتك پوت پرستلکدن فرقی اولمادیغی ادعاسیله کلیسالردن رسملرك اخراجنی التزام ایتمشلردر .

بو فرقه دها زه‌نون دورنده (١٤٥) ظهور ایتدیکی حالده اوچنجی لئونه کلنجه‌یه قدر اهمیت کسب ایتمامش ایدی . لئون بالذات اوقونوقلاست بولندیغندن قسطنطنیه‌ده اجتماع ایدن مجلس روحانی‌یه رسم استعمالنك حرام اولدیغنی اعلان ایتدیره‌رك استانبول کلیسالرندن رسملری اخراج ایتدیرمشدر . بو ایسه نفس استانبولده دائما صورتده دوام ایدن قاریشقلقلرك ارتمسنی موجب اولدیغی کبی ، ایتالیه‌ده پاپالر دخی بونی وسیله

ایدرك غرب خرستیانلرینك شرقدن قطع علاقه ایتملرینه غیرت ایتمشلردر .

ایمپراطوریچه « ایره‌ن » (Iréne) صورتلری ینه اعاده ایتمش ایسه‌ده (١٧٥) خرستیانلر بر مدت صوکره شرق و یاخود « اورتودوقس » و غرب یعنی قاتولیك (روم ولاتین دخی دینیر)ناملریله کلیاً بر برندن آیرلمشلر و آیرلملرینه سبب فوتیئوس (Photius) نام بر قسطنطنیه پاتریقیدر .

فوتیئوس صنف روحانی‌یه منسوب اولمادیغی حالده ایمپراطور اوچنجی میخائیل طرفندن قسطنطنیه پاتریقی نصب اولنمشیدی . روم ممالکی شرق و غرب ایمپراطورلقلرینه تقسیمندن بری رومه ایله قسطنطنیه پاتریقلری بیننده قدم منازعه‌سی اکسك دکلدی . پاپالر — یعنی رومه پاتریقلری بر حکمداره تابع اولمادقلرندن مذهبك منافع عمومیه‌سنی کمال سربستی ایله وقایه ایتمکده اولدقلری جهتله خرستیانلرك توجهلرینی قزانمشلر ایدی .

پاپالر کندیلرینی عیسی علیه السلامك خلیفه‌لری و لایخطی اعلان ایتمکده ایدیلر . حالبوکه قسطنطنیه پاتریقی مختل الشعور و ظالم ایمپراطورلرك بندکانی‌صره‌سنده بولندقلرندن طبیعی لایخطیلك دعواسنده بولنمق ایچون یوزلری یوقدی .

بناء علیه پاپالر دخی بوسایه‌ده شرقدن قطع علاقه ایچون میدان بولمشلر ایدی .

اوچنجی میخائیل پاتریق اغناتیئوسی خلع ایدرك یرینه فوتیئوسی تعیین ایدنجه پاپا برنجی نیقولا (٢٣٦ ـ ٢٤٥) اغناتیئوس طرفنی التزام ایدرك فوتیئوسی آفوروز ایلمشدر . فوتیئوس دخی مقابلةً پاپایی آفوروز ایتمش اولدیغندن شرق وغرب خرستیانلری بر برندن رسما آیرلمشلردر (٢٣٦) .

مرور زمان ایله ایکی کلیسا بیننده مذهبجه دخی بعض اختلاف ظهور ایتدیکی جهتله هجرتك (٤٣١) تاریخنده ایکی مذهب دخی بربرینی افوروز ایتمشدر . اولوقت سرولاریئوس (Serularius) قسطنطینیه پاتریقی و طقوزنجی لئون دخی پاپا ایدیلر .

شرق و غرب کلیسالری بیننده مذهبجه اولان فرق شوندن عبارتدر: اولاقاتولیقلر پاپایی ـ یعنی رومه پاتریقنی عیسی علیه السلامك لایخطی وکیلی طانیه رق هر حرکتنه عین کرامت نظریله باقارلر . روملر ایسه پاتریقلرینی لایخطی طانیمازلر .

ثانیاً قاتولیقلر روح القدسك «پدردن واوغلدن» اظهار اولدیغنه اعتقاد ایدرلر . روملر ایسه یالکز پدردن منبعث اولدیغی ادعاسنده درلر. ثالثاً روملر یالکز برنجیدن سکزنجی یه قدر اولان مجالس روحانیه یی طانیه رق اوامر و قرارتی احکامنه رعایت ایدرلر، آیین ایچون مایه لی اکمك قوللانیرلر، پاپازلره تأهل ایچون مساعده ایدرلر، نهایت آیینلرینی ملی لسان

اوزره اجرا ایدرلر . قاتولیقلر ایسه عموم روحانی اجتماعلری طانیرلر، صنف روحانی‌یه تأهل ایچون مساعده ایتزلر، مایه‌سز اکمك قوللانیرلر، انجیل شریف ایله آیینه مخصوص بالجمله سوره‌لرك ترجمه‌لرینی جائز کورمزلر .

کرید و سیجیلیه اطه‌لری و کیلیکیه قطعه‌سی عربلر طرفندن اشبو اوچنجی دورده استیلا اولنمشدر .

دردنجی دورده (٢٤٥ ـ ٤٣٤) ظهورایدن ماکدونیه سلاله‌سی ایچنده برقاچ غیور وجسیملی ایمپراطور ظهورایدرك داخلی محاربه‌لرك اوکی آلنمش و وقتیله غائب ایدیلن ایالتلرك بعضلری (یعنی بلغارستان، صربستان، کیلیکیه، قبریس، سیجیلیه) موقتا اعاده ایدلمشدر . لکن بونکله برابر قسطنطینیه سرایی جنایات و انتریقه‌لردن ینه خالی قالمامشدر .

بشنجی دورده (٤٣٤ ـ ٦٣٩) دولت تکرار انقراض یولنی طوتمشدر . سلجوقی ترکلر کچوك اسیه‌نك قسم اعظمنی فتح ایدرك آره صره قسطنطینیه‌یی دخی تهدید ایتمکه باشلامشلر . بو اثناده واقع اولان اهل صلیبدن دخی بر ثمره کورلمامشدر . حتی دردنجی اهل صلیب شرق ایمپراطورلغنی استیلا ایله بر « لاتین ایمپراطورلغی » تشکیل ایتمشلردر .

لکن التمش سنه صوکره قیصر خاندانه منسوب اولوب (ازنیك) ده حکومت ایتمکده بولنان میخائیل پولئولوغ

قسطنطینیه‌یی فرنکلردن استرداد ایدرك آلتنجی دوریني كشاد ایتمشدر .

التنجی دورده (٦٣٩ ـ ٨٣١) مستقل اولان اطه‌لر، بوسنه، صربیه، بلغارستان شرق دولتنی دائما راحتسز ایتدكلری كبی، اناطولینك همان كافه‌سی دخی ابتدا سلجوقیلره وبعده عثمانلیلره انتقال ایتمشدر . عثمانلیلر روم ایلی‌یه دخی مرور ایدرك بیك سنه‌دن بری جان چكشمكده اولان شرقی رومه ایمپراطورلغنه نهایت ویرمشلردر (٨٣١) .

قسطنطینیه عربلر طرفندن فتح اولنمق اوزره ایكن رومـلردن بری « روم آتشی » نامیله تاریخده معروف اولان اجزای ناریه‌یی ایجاد ایدرك دونغابی یاقلاشدیرمامش وبقاسنی برآزدها تمدید ایلمشدر . « روم آتشنك » سری هر نصلسه غائب ایدلمشدر .

ایران

دولت اشکانیان. دولت ساسانیان. انوشیروان
واحوال اخیره. خاتمه

دولت اشکانیان — ایران بر دولت معظمه ایکن بیوك اسکندر طرفندن کاملاً فتح اولندیغی وبعده اسکندرك وفاتی اوزرینه وقوع بولان تقسیماتده ایرانك سوریه، الجزیره، اناطولی، وسطی اسیه وهندوستانك بر قسمیله برابر سوریه «یاخود» سلفکوس دولتی نامیله اردو قوماندانلرندن سلفکوسك عهده سنده قالدیغی بالاده بیان اولنمشیدی (*)

مؤسس دولت بلا ذریت وفات ایدرك ممالك جسیمه ترکه کبی بندکان بیننده تقسیم اولدیغی تقدیرده قوهٔ جبریه ایله دها یقینلرده تحت اطاعته آلنمش اولان ملل واقوامك استحصال استقلال ایچون قیام ایتملری طبیعی ایدی. ایران مکنت وعظمت سابقه سندن طولایی اجنبی بیوندریغندن اك زیاده صیقلمقده اولدیغی جهتله آرشك یاخود اشك نام بر ذاتك تحت قوماندهسنده اوله رق ایلك اول سلفکوسلر علیهنه عصیان ایتمشدر.

اشك عن اصل طبرستانلی اولدیغی حالده سلفکوسلر

(*) قرون اولی بشنجی ویدنجی فصللر.

طرفندن استخدام اولنه‌رق نهایت بلخ قوماندانی نصب اولنمشیدی. بو حالده اشك حریت واستقلال ارزوسنده بولنان تورانلیلرك عصیان ایتمه‌لرینه معاونتده بولندیغی کبی، بعده وطن اصلیسی بولنان طبرستانه کلوب قطعهٔ مزبوره‌یی دخی عصیانه تشویق ایتمشدر.

سوریه حکمداری ایکنجی آنتیئوخوس (اله) ایرانك عصیاننه‌دن پك زیاده تلاش ایدرك ابتدا جسیم اردولر سوق ایتمش وبعده بالذات کندیسی کلمش ایسه‌ده محاربه‌لرك جمله‌سنده اشك غالب کلوب آنتیئوخوسك اردولری پریشان اولمش، کندیسی دخی محاربه‌نك برنده قتل اولندیغندن عموم ایران امراسی داخل اماراتده مستقل اولمق شرطیله اشکی حکمدار طانیمشلردر (ق سنه ۸۷۸).

ایشته بووجهله ایرانك اوچنجی طبقه حکمدارانی اولان (اشکانیان) سلاله‌سی ظهور ایتمشدر.

اشکانیان دولتی (۸۷۸ ـ ۳۹۶) اوروپا تاریخلرنده «پارث» (Parthes) نامیله معروف اولوب پارتلر کویا مدیلر وفارسیلردن ایری بر ملت کبی کوسترلمکده ایسه‌ده «پارث» و «پرس» و «فارس» کلمه‌لرینك بر اصلدن مشتق اولدیغی ایلك نظرده دخی کوریلیور.

اشك طبرستانده کائن دامغان شهرینی مقر سلطنت اتخاذ

ایتمش ووفات ایدنجه‌یه قدر توسیع ملك ونفوذدن کری طور-
مامشدر. اشك یکرمی ایکی سنه حکومت ایتدکدن صوکره
محاربه‌لرك برنده مجروحاً وفات ایتمشدر (٨٥٦).

اشکدن صوکره حکمدار اعلان اولنان برادری تیرداد (٨٥٦ ـ
٨٣٨) سلفکیان دولتیله حالا دوام ایتمکده اولان محاربه‌ده
ابتدا مغلوب اولمش ایسه‌ده بعده مظفر اولوب حتی محاربه‌لرك
برنده سوریه حکمداری ایکنجی سلفکوسی اسیر آلمشدر.

تیردادك خلفلری بولنان برنجی اردوان وافراسیاب وفر-
هادك سلطنتلری ینه سلفکیان دولتیله محاربه‌لر ایچنده
کچمشدر.

فرهادك برادری برنجی مهرداد (٧٨٦ ـ ٧٦١) آشکا-
نیانك الك بیوك حکمداریدر. مرقوم وسطی اسیه ایله هندو-
ستانی خوف ودهشت ایچنده براقدقدن صوکره غربه طوغری
کله‌رك سلفکیاندن مدیه وهمدان وآثوریه وبابل قطعه‌لرینی
ضبط ایتمش وملوك سلفکیاندن دمتریئوسی فرات کنارنده
وقوع بولان محاربه‌ده اسیر ایلمشدر.

آشکانیان دولتنك اصل اقبال وعظمتی مهرداد ایله باشلا-
مشدر. مرقوم شهنشاه لقبیله ملقب ایدی. مهردادك مظفریا-
تیله دولت اشکانیانك استقلال واستقبالی تأمین ایدلمش ایسه‌ده
نهایت درجه‌ده توسیع حدود ایتمش اولان ایرانده فی مابعد

داخلی وخارجی اویغونسزلقلر ا کسك اولمادیغی جهتله حکو-
مت ضعیف دوشمشدر .

ایران امراسی اساساً داخلی ایشلرده مستقل اولمق شر-
طیله ملوك اشکانیانی طانیمش اولدقلرندن اطاعت وصداقتلری
مطلوب درجه‌ده دکلدی وحکمدارلر حین حاجتده کندیلر-
ینی وقایه ایچون صادق برعسکر تنظیم ایدیورز قولیله تو-
رانیلر - یعنی ترکلردن وروملردن مرکب برطاقم کوکللی
فرقه‌لر بسلرلر ایدی. لکن حمیت اقچه ایله صاتون آلمق خارج
امکان اولدیغندن منبع حمیت وصداقت بولنمسی لازم کلن
عسکرده انلرك اثری یوقدی. بناء علیه دولتك ضعفیتی بدیهیدر.
مثلا مهردادك خلفی ایکنجی فرهاد عصیان ایدن کندی
عسکری طرفندن قتل اولنمشدر .

خارجی دوشمنلره کلنجه انلر دخی اوچ ایدی. الك مهلکی
سلفکیان دولتی ایدیکه هرچه باد اباد ایرانی استیلا اتمکه
قرار ویرمش ایدی. مرور زمانله دولت مزبوره‌یی محوایدن
رومه‌لیلر انلردن دها مهلك دوشمن کسلمشلردر. شو قدر که
شاه هرمز (٦٧٩ - ٦٥٩) رومه قوماندانلرندن مشهور قرا-
سوسك اردولرینی عراقده پریشان ایتدکدن صوکره بر مدت
بو طرف کسب سکونت ایتمشدر .

سائر دوشمنلردن ایرانی الك زیاده راحتسز ایدن ترکلر

ایدی. ازمنهٔ متقدمه‌ده اولدیغی کبی ترکستان کبیرده مسکون اولان ترك اقوامی غصب وغارت ایچون غرب اوزرینه هجوم ایدرلر ایدی. ترکلر مهاجرت عمومیه دورنده بو هجوملرینی پك زیاده‌ارتدیرمشلر ایدی. فقط ملوك اشکانیان بر آره‌لق ترکلره غلبه ایتدکدن ماعدا انلری کندی صحرالرنده دخی راحتسز ایتمشلردر.

ایران اك زیاده ارمنستان ایله اوغراشمشدر. ارمنستان یالکز دیقران (تیغران) دورنده بر آز یارلیوب مستقلا ایرانه مضرت ایراث ایده‌بیلمشدر. فقط ایران ارمنستانك اقبالندن زیاده حال انقراضندن متضرر اولمقده ایدی. رومه ایله ایران ارمنستانده حمایه ونفوذ اجرا ایچون اولانجه فکر وغیرتلرینی صرف ایدرلر ایدی. ارمنستان مسئله‌سندن طولایی رومه‌نك هیچ برایشی کری قالدیغی یوق ایدی. ایرانده ایسه بوسایه‌ده هرشیئی کری قالمقده ایدی. ارمنستاندن طولایی رومه‌لیلر ایله اولان محاربه آنتونیئوسك معاصری بولنان دردنجی فرهاد (٦٥٩_٦١٨)، تیتوسك معاصری بولنان فیروز (٥٣٢_٥١٥)، ترایانك معاصری خسرو (٥١٥_٥٠١)، وآوره‌لیئوس فیلوزوفك معاصری اوچنجی بلاش (٤٧٢_٤٣٠) زمانلرنده شدت کسب ایتمشدر.

دردنجی فرهاد ابتدا مغلوب وبعده غالب اولدیغی حالده

اوغللرینی رهین طریقیله اوغوستوس نزدینه کوندروب حربك دوامنه محل براقامشدر.

فیروز سوریه والیسی بولنان تیتوسه غلبه ایله اوغلنی ارمنستانه حکمدار نصب ایتمش وداکیه‌لیلری دائرهٔ اتفاقه داخل ایدرك انلری رومه اوزرینه سوق ایتمشدر. لکن خسرو ترایان ایله ایتدیکی محاربه‌ده مغلوب اوله‌رق پای تختی بولنان کتیزه‌فون — یعنی مداین شهرینی یغما وبرایکی ولایتی ضبط ایتدیرمشدر. کندیسی دخی ترایان طرفندن خلع اولنه‌رق برخیلی مدت اوته‌ده بریده کزمش ایسه‌ده ترایانك وفاتندن صوکره ینه تاج وتختی اعاده ایلمشدر.

اوچنجی پلاش رومه‌لیلرك حمایه‌سنه التجا ایدن سهموسی ممالکندن طرد ایله یرینه شهزاده‌لرندن خسروی ارمنستانه حکمدار نصب ایتمشدر. لکن قیصر مارق اوره‌لیئوسك امراسندن آسیه قوماندانی وه‌روس (Verus) حرباً مداخله ایدرك خسروی ارمنستاندن اخراج ایلدکدن ماعدا ایرانی دخی غارت ایلمشدر.

بو قاریشقلقلردن طولایی نهایت درجه‌یه قدر ضعیف دوشمش اولان ایران رومه انتریقه‌لریچون کوزل برمیدان اولی ویرمشیدی. رومه‌لیلر شهزادکانك برینی حکمدار حاضر علیهنه تحریك ایدرك ممالکی اختلال ایچنده طوتارلر ایدی.

نهایت بشنجی اردوانك زمان سلطنتنده امرای عسکریه‌دن ساسان زاده آردشیر آردوان علیهنه عصیان ایدرك انی مغلوب ایتمش وحکومتی ضبط ایله ساسانیان سلاله‌سنی احداث ایلمشدر (ق۳۹۶) ۰ـ

دولت ساسانیان — ساسانیان سلاله‌سی ایرانده درتیوز یکرمی التی سنه (ق۳۹۶ـ ب۳۰) حکومت ایتمشدر ۰

ملوك اشکانیانك اخری بولنان بشنجی اردوانالندن ایران حکومتنی ضبط ایدن ساسان زاده آردشیر (۳۹۶ـ۳۸٤) نفس ایران قطعه‌سیله قناعت ایتمیوب ابتدا وسطی آسیه و بعده بحرین ونجد وعمان طرفلرینه تجاوز ایتمشدر. نهایت غرورندن رومه‌لیلری دخی آسیه‌ده چکه‌مایه‌رك بلاجدال سوریه‌نك تسلیمنی طلب ایچون رومه قیصری علکساندر سه‌وه‌ر زدینه درت یوز کشیدن عبارت برهیئت سفارت کوندرمشدر ۰ قیصر ایسه بوکیفیتدن غضب ایدرك آردشیر اوزرینه مکمل اردو سوق ایله انی مغلوب وپریشان ایتمشدر ۰

آردشیرك خلفی واوغلی برنجی شابور(۳۸٤ـ۳۵۱) دخی اخذانتقام ایچون قوهٔ کلیه ایله الجزیره اوزرینه هجوم ایلدیکی حالده قیصر غوردیانوسك رومه اردولریله اوزرینه کلمکده اولدیغنی خبرالنجه خوف ایدرك ایران ایچون مضر برمعاهده عقدایله

رجعت ایلمشدر . فقط اشکانیاندن خسروك تحت حکمنده بولنان بعض ممالکی فتح واسترداد ایتمکه موفق اولمشدر.

شابور رومه‌لیلره قارشی اولان موفقیتسزلکی بردرلو کبر وعظمتنه صیغدیره‌مایوب غوردیئانوسك وفاتندن صوکره تکرار هجوم ایله الجزیره وسوریه‌یی استیلا وانطاکیه شهرینی فتح ایلمشدر . قیصر والریئانوس بووقوعات اوزرینه اردولریله بالذات سوریه‌یه کلوب اورفه جوارنده شابور ایله محاربه‌یه طوتشمش ایسه‌ده قوماندانلرندن ماقریئانوسك اهانتی اوزرینه مغلوب واسیر اولمشدر . والریأنوس برخیلی امتداد ایدن وحشی اشکنجه‌لره دوچار ایدلدکدن صوکره شابور طرفندن باربارانه قتل اولنوب دریسی معبدك برینه آصلمشدر .

شابور بومظفریتدن صوکره کیلیکیه (آطنه) وقاپادوقسیه (قونیه وسیواس) طرفلرینی دخی فتح وغارت ایله مظفراً عودت ایتمکده ایکن فرات کنارنده رومه‌لیلرك متفق بولنان تدمر حکمداری عودناته (*) مغلوب و پریشان اولمشدر.

شابور دورنده جزیرة العربك قسم کلیسی دخی ایرانك اداره‌سی ویاخود حمایه‌سی تحتنده بولنور ایدی .

شابورك زماننده (مانی زندیق) نام برکمسنه ادعای نبوتله

(*) عودینات مشهور زه‌نوبیه‌نك زوجی بولنان عربان شیخی عودناتدر. (جلد ثانی صحیفه ٣٠٤) .

خروج ایلمش اولوب شابور دخی برآره‌لق مرقومك مذهبنی قبول ایتمش ایسه‌ده اهالیده ظهور ایدن غلیان اوزرینه مجوسیته عودت ایلمشدر .

شابور طهمورثك بنا واسکندرك تخریب ایتدیرمش اولدیغی نیشابور شهرینی تعمیر وتزیین ایله پای تخت اتخاذ ایتمشیدی .

شابورك خلفلری بولنان هرمزداد، برنجی، ایکنجی، اوچنجی بهراملر، نرکیس، یاخود نرس وهرمز زمانلرنده ایران داخلی قاریشقلقلردن خالی قالمادیغندن تشبثات خارجیه‌دن عاجز قالمشدر .

برنجی بهرام نبوت دعواسنده بولنان مانی زندیقه یوز ویروب، ابتدا کندیسی دخی صورتا مذهبنی قبول ایتمش و بووجهله امنیتنی جلب وعونه‌سنی دردست ایتدکدن صوکره جمله‌سنی قتل واعدام ایلمشدر .

بهرامك امریله مانی زندیقك دریسی یوزیلوب شهرك قپوسنه اصلمشدر . بناء علیه ایرانده مانی مذهبی محو اولوب یالکز غربی چین ممالکنده بقا اولمشدر .

ایکنجی بهرام بدایت سلطنتنده صید وشکار ایله مشغول اولوب دولت امورینی ترك ایتمش ایسه‌ده موبد نام بر فاضلك اخطار ونصیحت حکیمانه‌سی اوزرینه اصلاح اطوار ایلمشدر .

اوچنجی بهرام ساسانیاندن ابتدا «شهنشاه» لقبنی اخذ ایتمشدر . نرس دخی رومه قیصری ماقسیمیانوسه مغلوب اولوب سوریه وعراقده خیلی مستملکات غائب ایلمشدر.

هرمز وفات ایتدیکی وقت سلالهٔ ساسانیاندن میدانده کیمسه قالمامشیدی . لکن ارکان دولت هرمزك زوجه‌سی حامله بولندیغندن چوجق دنیایه کلنجه‌یه قدر حکمدار انتخاب ایتمامکه قرار ویرمشلردر . حامله برارکك چوجغی دنیایه کتیردیکندن شابور تسمیه اولنوب رسماً حکمدار اعلان ایدلمش وبرهیئت وصایت ووکالت تشکل ایتمشدر.

وکالت اثناسنده ایران کرك ترکلرك هجوملرندن وکرك امرای دولتك عصیانلرندن پك زیاده متضرر اولمش ایسه‌ده شابور (٣١٢-٢٤٢) بلوغه ایردکدن صوکره آسایشی اعاده ایتمکه موفق اولمشدر.

ایکنجی شابور دخی برنجی شابور کبی ایرانك اك بیوك حکمدارلرندن معدود اولوب یتمش سنه ممتد اولان سلطنتی اثناسنده ایرانك حدودینی ترکستانه، هندوستانه، عربستانه، اناطولی‌یه، قفقاسیه‌یه – یعنی درت طرفه طوغری خیلی توسیع ایتمش وایرانه هجوم ایتمکده اولان ترك اقوامنی پریشان وانلری ترکستانه قدر تعقیب ایدرك اوالحوالی‌یی دهشت ایچنده براقمش ورومه قیصرلرندن یولیانوس (مرتد) ویوویانوس ایله متعدد

محاربه‌لرده بولنه‌رق برینی میدان حربده قتل ایتمش، دیکرینی دخی غایت شانلی بر معاهده عقد وامضاسنه اجبار ایلمشدر .

شابور ارمنستانده خرستیانلری قتل ایله پوت پرستلکی التزام ایتمشدر. فقط خلفلرندن برنجی یزد جرد (۲۲۳ـ ۲۰۲) عموم ممالکده بولنان خرستیانلری حمایهٔ مخصوصه‌سی تحتنه آلمشدر .

ایکنجی شابوردن نوشیروانه کلنجه‌یه قدر (اوچنجی شابور، دردنجی بهرام، برنجی یزد جرد، بشنجی بهرام (۲۰۲ ـ ۱۸۲)، ایکنجی یزد جرد، فیروز، پلاش وقباد دورلرنده ایران نهایتسز قاریشقلقلره دوچار اولمشیدی . مثلا قباد اوچ دفعه خلع ایدلمش واوچ دفعه تکرار جلوس ایتمشدر .

فیروز دورنده ظهور ایدن قحط کویا یدی سنه امتداد ایتمش، قحط ایله طاعونده پك چوق نفوس تلف اولمش، جیحون وسیحون وفرات ودجله نهرلری قوریمشدر.

قباد (۱۳۱ ـ ۹۱) دورنده مزدك نام دیکر بر کمسنه نبوت دعواسیله اورته‌یه چیقمش اولوب اشتراك اموال وازواجی ترویج ایدرك خیلی کورلتی‌یی موجب اولمشدر. قباد سلطنتنك نهایتنه طوغری ابتدا قیصر آناستاسه غلبه ایدرك انی ویرکی

اعطاسنه مجبور ایلمش ایسه‌ده بعده مشهور بلیزاره مغلوب اولوب فتوحاتنی ترك ایتمشدر .

انوشیروان واحوال اخیر — قبادك اوغلی خسرو انوشیروان (۹۱ ـ ۴۳) ایرانك اك بیوك حکمدارلرندن بریدر. ادارهٔ اموری درعهده ایدن نوشیروانك برنجی حرکتی مزدك مذهبنده بولنانلری قتل ایله مذهب مذکوری کلیاً قالدیرمق ایدی .

بو وجهله داخلی قاریشقلقلرك اوکی النه‌قدن صوکره شرق ایمپراطوری بیوك یوستینیانوسه اعلان حرب ایدرك متمادیاً اون سنه اوغراشمق شرطیله سوریه والجزیره قطعه‌لرینی کاملاً ضبط ایتمش ویوستینیانوس سنوی اوتوز بیك التون اعطاسنه مجبور ایلمشدر .

انطاکیه اهالیسی بو محاربه‌ده اك زیاده خصومت اظهار ایتدکلرندن شهری تخریب واهالیسنی بابل جوارینه نقل واسکان ایلمشدر .

روم محاربه‌سنك ختامنده نوشیروان شرق طرفنه توجه ایدرك ممالکی هند، بخارا، خوقند دیارینه قدر توسیع ایتمش وبعده قفقاسیه اوزرینه کیده‌رك حزر (خوزار) نام ترکلرك حکومتنی تهدید ودمیرقپو دربند قلعه‌سنی تحکیم ایدرك ایرانك شمال حدودینی ترکلرك تجاوزاتدن تأمین ایلمشدر .

وقت مزبورده حبشلر یمن قطعه‌سی اوزرینه تجاوز ایتدکده اولدقلرندن یمنلیلر دخی انوشیروانك تحت حمایه‌سنه کیرمشلر ایدی. انوشیروان بر فرقه عسکر کوندروب حبشلری یمندن طرد ایتدیرمشدر.

انوشیروان عادل ومعارفپرور بر حکمدار ایدی. وامنیت داخلیه‌یی اعاده ایتدیکی کبی اهالینك اخلاقنی دخی اصلاحه غیرت ایدر ایدی وبونك ایچون حکمایی هر طرفدن جلب ایدرك آثارینی نشر ایتدیرر ایدی.

از جمله هند آثار ادبیه‌سندن مشهور «کلیله ودمنه» (یعنی همایوننامه) یی ترجمه ایتدیرمشدر.

فخر رسالت افندمز انوشیروان دورنده دنیایه کلمشدر.

خسرو انوشیرواندن صوکره ایرانده ینه قاریشقلقلر واقع اولمشدر. انوشیروانك وفاتی خبری اوزرینه ترکلر بخارا وقفقاسیه‌دن تکرار ایران اوزرینه هجوم وتجاوز ایتمکه باشلامشلردر. خلفی هرمزداد عصیان ایدن اهالی طرفندن محبسه آتیلوب کوزلرینه میل چکلمش واوغلی پرویز (ق ۳۲ — ب ٦) حکمدار اعلان اولنمشدر. پرویز دخی پدرینی حبسخانه‌ده بر یای کریشی ایله بوغمشدر.

اهالی بو احوالدن متنفر اولدیغندن ترکستانده مظفریاتیله شهرت قزانمش اولان بهرام چوبین نام بر سردار بونی وسیله ایدرك

بالعصیان پرویزی مغلوب وسلطنتنی غصب ایتمش ایسه‌ده پرویز قسطنطینیه قیصری موریسدن الدیغی معاونت سایه‌سنده بهرامی ابتدا مغلوب وبعده اعدام ایدرك حکومتی اعاده ایتمشدر .

بو صره‌ده ایمپراطور موریس دخی بالاده ذکر اولندیغی وجه اوزره (صحیفه ۷۱) فوقا طرفندن قتل اولنمش اولدیغندن پرویز بونی وسیله ایدرك شرق ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایتمشدر . پرویزك بر قول اردوسی موریسك اوغلنی الزام ایچون قسطنطینیه اوزرینه کلدیکی کبی بر اردوسی دخی سوریه‌یه کیدوب انطاکیه وشام وقدس شهرلرینی فتح ایتمش وقدسده خرستیانلری قتل عام، کلیسالری تخریب، مقام مخصوص عیسوی‌یی احراق و« صلیب مقدس » دنیلن خاچی اخذ ایله مداینه ارسال ایلمشدر .

آفریقه‌اوزرینه سوق اولنان برایران مفرزه‌سی دخی مصر وطرابلس ونوبه قطعه‌لرینی غارت ایتمشدر . فقط پرویز بونجه موفقیاتدن صوکره غلیانه کلمش اولان قسطنطینیه‌ده قیصر انتخاب اولنان هراکلیئوسه مغلوب اوله‌رق فتوحاتنی ترك ایتدکدن ماعدا ممالك اصلیه‌نك بر مقدارینی دخی غائب ایتمشدر .

پرویز مخصوصاً حبسخانه‌لردن صالیویریلن اوتوز بیك

قدر مجوسلر طرفندن خلع ایدلمش واوغلی شیرویه طرفندن قتل اولنمشدر . شیرویه‌نك والده‌سی بولنان قیصر موریسك قیزی ماریه (مریم) دن طولایی خرستیانلره محبتی اولدیغندن پدرینك اخذ ایتدیکی روم اسیرلرینی وسنجاقلرینی ومعهود صلیبی اعاده ایتمشدر که صلیب هراکلیئوس طرفندن قدسده بولنان مقام مخصوصه وضع اولنمشدر .

ایرانه مستولی اولان طاعون اثناسنده وفات ایدن شیرو - یه‌دن صوکره ایران پك بیوك اختلال ایچنده قالمشدر . حکومت الدن اله انتقال ایدر ایدی واکثریسنده برسنه اولسون قالماز ایدی . حتی ایکی دفعه خاتون اللرینه‌دخی کچمشدر .

نهایت اوچنجی یزدجرد (١٠-٣٠) آسایشی اعاده ایتمکه موفق اولمش ایسه‌ده سلطنتنك نهایتنده شوکت جلیلهٔ اسلامیه‌نك اقطار ایرانیه‌یه دخی انتشاریله حکومت مجوسیه‌نك مؤبداً ازاله‌سنی موجب اولمشدر .

ملوك ساسانیان ایرانده درت یوز یکرمی التی سنه حکومت ایتمشلردر .—

خاتمه — ایشته بالاده‌کی ایکی فصلدن اکلاشلدیغی وآتیدن دخی اکلاشیله‌جغی وجهله قرون وسطانك ابتداسنده مدنی عالم اوزرینه حاکم اولان اوچ دولت عظیمه‌دنك غربده بولنان غربی رومه ایمپراطورلغی هنوز خرستیانلغی قبول ایله‌تمدنه یوز طوتمش

وغصب وغارت هوسیله حرکته کلمش اولان شمال – یعنی جرمان بار بارلری طرفندن محو ایدیلوب یرنده متعدد کچوك باربار حکومتی ظهور ایتمشدر. الك شرقده بولنان ایران دولت معظمه‌سی ظهور اسلام اوزرینه انتباه بوله‌رق عقلاره حیرت ویره‌جك بر سرعت اوزره طریق تمدنده ترقی ایدن عربلر طرفندن فتح اولنوب خلافت معظمهٔ اسلامیه‌نك بر ولایتی حکمنده قالمشدر.

وسطده بولنان شرق ایمپراطورلغنه کلنجه هر ایکی طرفدن خیلیجه قیریلدیغی حالده موقعنك متانتی سایه‌سنده و کویا قرون وسطانك نهایتنده ظهور ایدرك حقیقة «مهاجرت عمومیهٔ اقوام» دوری مقامنده اولان ازمنهٔ متوسطه‌یه نهایت ویرمش اولان عثمانلی طائفه‌سنه تسلیم اولمق ایچون بقا بولمشدر.

——

اون اوچنجی فصل

تاریخ اسلام

عربستان و عربلر ـ حضرت خاتم الانبیا و ظهور و انتشار دین مبین ـ خلفای راشدین دوری ـ ملوك بنی امیه دوری

— ٧ —

عربستان و عربلر

احوال اراضی وسکنه‌سی. عربلر. جزیرة العربك احوال سیاسیه‌سی. احوال مذهبیه

احوال اراضی و سکنه‌سی — تاریخ میداننده همان نامی مجهول و اسکان و تمدن و عمران ایچون نا مساعد اولان بر قطعهٔ جسیمه میلادك یدنجی عصرنده ناگاه قبلهٔ عالم اولمشدر . قطعهٔ مذکوره دخی جزیرة العربدر .

جزیرة العرب یاخود عربستان غربی آسیه‌ده کائن بر شبه جزیره اولوب شمالا آسیه قطعه‌سندن ـ یعنی سوریه والجزیره قطعه‌لرندن شام چوللریله تفریق اولنمشدر . جهات سائره‌یه گلنجه عربستان غربده جده دکزی و باب المندب بوغازی ،

جنوبده محيط هندى و عمان دكزى، شرقده دخى بصره كورفزى ايله محاطدر .

حكماى يونانيه ومصريه عربستانك اتنوغرافيه وتوپوغرافيه‌سنى يكده بيلمزلر ايدى . بونلر عربستانى « طاشلق عربستان » (سنكستان حجاز)، « بختيار عربستان » (يمن)، « چوراق عربستان » ناملريله اوچ قطعه‌يه تقسيم ايدرلر ايدى .

لكن اشبو تقسيم طبيعى بر تقسيم دكلدى .

عربستان سكنهٔ اصليه‌سى وطنلرينى موقع واحوال جغرافيه‌سى واهاليسنك جنسيتى اعتباريله حجاز، يمن، حضرموت، عمان، نجد نام بيوك وكوچك متعدد قطعه‌لره تقسيم ايدرلر ايدى .

يمن ايله سواحلك بعض محللرى منبت وقابل زراعت ايسه‌ده عربستانك قسم اعظمى صعب المرور قوم چوللرندن عبارتدر. شو قدر وار كه چوللر ايچنده دكزده اطه‌لر مقامنده ايچيلير صويى ويشيللكى حاوى برطاقم آطه‌لر ياخود واديلر موجوددر. بناء عليه اهاليسنك دخى اكثريسى تجارت وچوبانلق ايله اشتغال ايدر ايدى. عربستانده يتشديريلن حيوانات ايچنده دنياده امثالسز اولان آت ودوه مشهور عالمدر .

ظهور اسلام اثناسنده عربستان چوللرنده كشت و كذار ايدن بدويلرك بوكونكى كونده بنه جزيرة العرب وشام چوللرنده بولنان خلفلرندن بكده فرقلرى يوق ايدى . شمديكى كبى بنه شيخلرك قوماندهسى تحتنده ايديلر وثروت وسامانى آت ايله دوهدن عبارت ايدى . صنعت ومشغوليتلرى چوبانلق وچاپوجيلك ايدى .

جزيرة العرب سكنهسى غايت مستعد وزكى وكسب معارفه زيادهسيله ميال ايدى . بو ذهن كسكينلكى اودرجهده ايديكه مثلا بدويلر يولده يان يانه كيدر ايكن تخته وطاش اولماديغى حالده شطرنج اوينارلر ايدى . نه فائده كه وطن ومسكنلرينك احوالى قوهٔ فكريهلرينى حسن استعمال ايتديرهبيلهجك مرتبهده دكلدى .

نهايتسز قوم چوللرى اطرافلرينى احاطه ايتمش ايدى . بوچوللر ايچنده عربلرك كسكين ذهنلرينى اشغال ايدهجك يالكز قوم فورتنهلرى وشدت حرارت ووحشى جنوارلردن بشقه برشى يوقدى . عربلر هرشيئى استيعاب ايتمكه مائل اولان ذهنلرينى اشبو ايكى اوچ شيئه حصر ايتمكه مجبور ايديلر . عربلرك ذهنلرى طبيعى بونكله قانمايوب يوقدن كنديلرينه مشغوليت بولورلر ايدى . مثلا بر حيوانهدرت بيك درلو اسم

ویررلر ایدی . عرب لساننك وسعت وفصاحت فوق العاده سی دخی بو سایه‌ده واقع اولمشدر .

عرب ذهننك کسکینلك درجه‌سی ذاتا اسلامیتك ظهوری عقبنده عربلرك عقـله حیرت ویرر سرعت اوزره کسـب معارف ایتملرندن دخی اکلاشیله‌بیلیر .

قوم دریالرینه مخصوص اولان احوال مهلکه‌یه عرب آتنك سرعتنی قارشی قویمشیدی . چولده حرارت شمسیه‌نك شدتنه دوچار اولمش اولان عرب اطه‌نك سرین کولکه‌سیله صغوق صوینی صایقلار ایدی . ذاتاً دوز و شیوه‌سز قوم دریاسنده عربك نظر دقتنی جلب ایده‌جك برشی یوق ایدی واویله برشی اولسـه دخی توقف جائز دکلدی . عرب مذکـور دریای التنده‌کی آتك سرعتنه استناداً واطرافه باقمسزین یلدیرم کبی کچر ایدی . بناء علیه عرب مسکنندن چیقدقدن صوکره محل مطلوبه برآن اول واصل اولمقدن بشقه برشـیئه قولاق اصماز ایدی وبوحال کندیسیچون طبیعت ثانیه حکمنه کیرمشیدی .

اعـلای کلمة الله ایچون عربستاندن حرکت ایتمش اولان مجاهدین اسلامیه‌نك برمدت قلیله ظرفنده جهانکیر اولملرینـه بردرجه‌یه‌قدر بو کیفیتك دخی مدخلی اولمشدر . دیکرطرفدن برقوم نجیب وزکی اولمغـله برابر فضائل اصـلیهٔ بشریه‌سنی

غائب ایتمامش اولان عربلردن زیاده کلام اللهك نشرینه مأمور ایتمك ایچون مناسب برقوم دخی تصور اولنه‌ماز .

عربلر — عربستان سکنه‌سی اولاد سامدن معدود اولان عربلردر . عربستان قطعه‌سی قطعات سائره مثللی انقلابات عظیمه و متمادیه کورمامشدر وعربستانده عربلردن بشقه برقومك تشکیل حکومت واجرای سلطنت ایتدیکی حقنده تواریخده بحث یوقدر. شوقدر وارکه عرب طوائفنك بعضلری مناوبةً حکم ونفوذ صاحبی اولمشلردر .

روایات واقعه‌یه نظراً عربستانی مسکن اتخاذ ایدن برنجی طبقه عربلر اولاد سامدن قحطان بن عابر بن شالخ نام برذاتك رئیس اولدیغی برطائفه طرفندن تحت اطاعته آلنه‌رق واقع اولان اختلاطدن طبقهٔ ثانیه عربلری اولان « عرب عاربه » اقوامی ظهور ایتمشدر . مصره وآثوریه‌یه هجوم ایدن عربلر — یعنی « هیکسوسلر » بونلردر (جلد اول صحیفه ٩٥) .

برمدت صوکره حضرت اسماعیل بن ابراهیم علیهما السلام نسلنك عرب عاربه ایله اختلاطندن « عرب مستعربه » طوائفی حاصل اولمشدر . حضرت فخر عالم (ص — م) افندمزك منسوب اولدیغی قریش قبیله‌سی دخی عرب مستعربه‌دن معدوددر وحضرت ابراهیم نسلیدر .

مؤخراً اعلای کلمة الله ایچون عربستاندن چیقوب اطرافه

یایلدقلری وقت تصادف ایتدکلری بعض طوائف اجنبیه‌یه قاریشملرندن طولایی «عرب مستعجمه» ظهور ایتمشدر .

جزیرة العربك احوال سیاسیه‌سی — من القدیم جزیرة العربده مسکون اولان قبائل عرب اساساً اوچ طبقه‌یه ایرلدیغی کبی، هر برنده دخی خیلی حکومتلر ظهور ایدرك حکم و نفوذلرینی بعضاً شمالی افریقه ایله وسطی اسیه‌یه‌قدر توسیع ایلمشلردر .

ایلك ابتدا عربستانده کسب شهرت ایدن حکومت برنجی طبقه‌دن اولوب یمن ایله حضرموت قطعه‌لرنده حکومت ایدن «عاد» ملوکیدر . تواریخده کثرت اوزره اسملری سبقت ایدن (شدید) و (شداد) بونلردندر . شداد جزیرة العربی تحت اطاعته الدقدن صوکره سوریه ایله مصر قطعه‌لرینی استیلا ایتمشدر (هیکسوسلر؟) . بنی عاد حکومت اصلیه‌سی غضب الهی‌یه اوغرایوب سیل بلا ایله کاملا محو و هلاك اولمشدر . حضرت هود علیه السلام بونلره مبعوث ایدی .

طبقهٔ اولی عربلرندن عملیق نام برینك اولادی طرفندن تأسیس اولنان «عمالقه» حکومتی موجود اولوب بو حکومت بری یمنده، دیکری دخی شامده اولمق اوزره ایکی شعبه‌یه ایرلمشدر . بعض تاریخلرده مصری استیلا ایدرك دولت تأسیس ایدن عمالقهٔ شام اولدیغی خبر ویرمشلر ایسه‌ده مصره تجاوز ایدن یالکز برجنس اولمایوب قبائل عربك جمله‌سی تجاوزه اشتراك ایتمشلر

ایدی . عمالقه قومی بنی اسرائیل تاریخنده (امالخیت) یاد اولنان اقوام اولوب مؤخراً بنی اسرائیل طرفندن حجازه طوغری طرد اولنمشدر .

اولاد سامدن (قحطان) یمن طرفلرنده بر حکومت تأسیس ایدرك بوحکومت کرك قحطانك زمان اداره سنده و کرك اوغللری بولنان (یعرب) و (جرهم) زمانلرنده جزیرة العربك هر طرفنده اجرای نفوذ ایتمشدر .

اشبو دولت « عاربه دولتی » نامیله معروف اولدیغی کبی، بو نام ایکنجی طبقه اولان عربلره دخی ویرلمشدر .

مشهور بلقیس بونلردن اولدیغی کبی ینه بونلردن (شمر مرعش) عراق عربی ایله ایرانی فتح ایدرك ترکستانه داخل اولمش و کندیسی (سمرقند) شهرینی بنا ایله مشغول اولوب برادری حسنی چین اوزرینه سوق ایلمشدر . فقط شمر بو فتوحات عظیمه یی محافظه ایده میه جکنی درك ایدرك مغتنماً یمنه عودت ایتمشدر . کویا شمرك دیکر بر اردوسی روم ایلی طریقیله ایتالیه اوزرینه هجوم ایتدیکی حالده ظهور ایدن وبادن طولایی عودت ایتمکه مجبور اولمشدر .

عاربه دولتنك انقراضی اوزرینه یمن قطعه سی ملوك ایراندن شابور طرفندن فتح اولنوب برمدت ایرانك تحت اداره سنده بولنمشدر . فقط بو صره ده قبائل یمندن نجران قبیله سی خرستیانلغی قبول

ایدرك استانبول قیصرندن استعانه ایتدکلرندن قیصر دخی حبش حکمدارینه معاونت ایدرك یمنی استیلا ایتدیرمشدر .

حبشیلر یمن وحضرموت قطعه‌لریله قناعت ایتمایوب حجاز اوزرینه دخی مسلط اولمشلردر که جدا مجد حضرت نبی (ص . م) بونلره مدافعه ایلمشدر .

ملوك عربدن ملوك حیره جزیرة العربك شرق شمالیسنده و عراقده، وملوك غسان دخی شام طرفلرنده حکومت ایتمشلر ایسه‌ده هر وقت مستقل اولمایوب ملوك حیره ایرانه و ملوك غسان دخی رومه‌یه تابع ایدیلر وانلر واسطه‌سیله عزل ونصب اولنورلر ایدی .

احوال مذهبیه — عربلر متعدد طوائفه تقسیم اولنمشلر ایدی وهر طائفه کندی شیخلری طرفندن اداره اولنور ایدی . حین حاجتده قبیله شیخی قرا ومحله رؤساسی مقامنده بولنان کچوك شیخلری جلب و دعوت ایله استشاره ایدر ایدی و بو اجتماع ملت مجلسی مقامنده ایدی .

اصلاً عربلر موحد ایدیلر . فقط مرور زمانله ایچلرینه پوت پرستلك داخل اولمشدر . پوت پرستلك دخی بر نوع اولمایوب ایچلرنده آثوریلر مثللی کواکب سماویه‌یه و مصریلر کبی عادی حیوانلره عبادت ایدنلر بولنور ایدی . فقط بونکله برابر عربستانده ینه موحدلر موجود ایدی و عربلر اوته‌دن

بری حج ایدرلر، کعبه‌یه حرمت ایدرلر، احرامه کیروب طواف ایدرلر، و غسل رسمنی اجرا ایدرلر ایدی .

عربلر فطانت و زکاوتلری سایه‌سنده فکراً خیلی ترقی ایتمشلر ایدی . بناءعلیه ایچلرنده پوت پرستلك مذهبنك اساسسز اوهامدن عبارت اولدیغنی حس و ادراك ایدنلر موجود ایدی . اکر اوعصرده موسوی و عیسویلرك یدلرنده بولنان شریعت اصلنه مطابق و عربلرك طبع و مشربلرینه موافق اولسیدی جمله‌سنك بالاتفاق تبدیل مذهب ایده‌جکلرینه احتمال چوق ایدی .

انجیل شریف ایله تورات شریف تحت اسارتده بولنان طوائفه کوندرلمش اولوب احکام عمومیه‌لری اسارت حالنده چکیلن ظلم وتعدیاته قارشی استحصال رضای ربانی ضمننده صبر و تحمل ایتمك وهرخصوصده هردرلو تحریکات جسمانیه‌یی ذکر و عبادت ایله تسکین و اطفا ایدلمسنی توصیه ایلمکدن عبارت ایدی .

حریت واستقلالدن هیچ بر وقتده محروم قالمامش اولان و قیور عربلرك مشربلری مذاهب مذکوره‌نك بلا واسطه قبوللرینه مساعد دکلدی . بناءعلیه عربلر دخی متخلق اولد- قلری زکاوت و فطانتلری ایله برابر باطل بیلدکلری پوت- پرستلکدن آیرلمامشلر ایدی .

بو اثناده خاتم الانبیا اولان حضرت محمد صلی الله علیه وسلم افندمزك ولادتی واقع اولمشدر .

فخر عالم افندمزه نازل اولان قرآن کریم تورات شریف وانجیل شریف مثللی خیرات وحسنات وسائر افعال وحرکات ممدوحه واسطه‌سیله رضای ربانینك استحصالنه سعی و غیرت ایتمسنی و بو وجهله آخرته حاضرلنمسیله برابر انسانلره و قار و عزت نفسك وقایه‌سنی دخی توصیه ایتمکده ایدی . عربستان ایچنده اسلامیتك سرعت انتشارینه سبب اولان کیفیتلرك بریده بو حالدر .

(عبد مناف)

(هاشم) — (عبد المطلب)

(عبدالله) — (حضرت محمد (ص))

(ابی طالب) — (حضرت علی)

(حضرت حسن)

(حضرت حسین)

(حضرت عباس) — مشار الیهدن
خلفای عباسیه ظهور ایتمشدر

(عبد الشمس) — (امیه) — بوندن ملوك بنی امیه ظهور ایتمشدر

حضرت خاتم الانبیا وظهور و انتشار دین مبین

(ق ٥٢ ـ ب ١١)

احوال حاضره و احتیاجات ملیه . حضرت رسول اکرم . شام‌سفری . بعثت . انتشار دین مبین . هجرت . غزوات . صلح حدیبیه . فتوحات . فتح مکه و تطهیر کعبه . ارتحال نبی

احوال حاضره و احتیاجات ملیه — ظهور اسلام اثناسنده جزیرة‌العرب قطعه‌سی ازمنهٔ مجهوله‌دن بری بولندیغی وجهله اوفاق اوفاق و مستقل قطعه‌لره تقسیم اولنمش اولوب متعدد طوائف و عشایر ایله مسکون ایدی . اشبو طوائفك متفرق یشاملری جمله‌سندن اوله‌رق قطعهٔ مزبوره اقبال و سعادت مرتبه‌سنه واصل اوله‌مامشیدی .

بونکله برابر اراضیسنك ذاتاً منبت و حریص شهرت و غنائم اولان اصحاب اقتدارك نظر دقتلرینی جلب ایده‌جك درجه‌ده معمور اولماسی جزیرة العربی اجنبی تسلطندن او زمانه قدر وقایه ایتمش ایدی . یالکز میلادك التنجی و یدنجی عصرلرنده جزیرة العرب اوچ طرفدن تضییق اولنمغه باشلامش ایدی .

اول امرده حبش حکمدارلری یمن اوزرینه تجاوز ایتمکده

ایدیلر. حتی بر دفعه سنده حجازه قدر ایلری لیوب مکهٔ مکرمه یی محاصره ایتمشلر ایدی . دیکر طرفدن دخی عجم حکمدارلری عمان ایله نجد اوزرینه و روملر دخی مصر ایله سوریه دن حجازه طوغری تجاوز ایتمکده ایدیلر . اشبو تجاوزات و تضییقات حریت ایله مألوف اولان عربلرك حضور و راحتلرینی اخلال ایتمکده ایدی. جاندن عزیز بیلدکلری استقلال و حریتلرینك محافظه سیچون اقوام و قبائل عربك بر نقطهٔ اتحاد و اتفاق اوزرینه جمع اولمسی لزومی تحقق ایتمش ایدی .

اتفاق باغلری مذهب ولساندر . جزیرة العرب سکنه سنك لسانلری بر اصلدن چیقمش ایدیسه ده مذهبجه پك بیوك اختلال موجود ایدی . بناء علیه اتحادك حصولیچون مشکلات چوق ایدی .

متمنی اولان اتفاق انجق حجاز قطعه سی مرکز اتحاد اتخاذ اولنه رق استحصال اولنه بیله جك ایدی . چونکه حجاز قطعه سی موقع جغرافیه سی حسبیله جزیرة العربك مرکزی اولدیغی کبی، عمومك حرمت و تعظیمنی جالب اولان کعبهٔ مکرمه یی دخی مشتمل اولدیغندن معناً جزیرة العربك مرکزی مقامنده ایدی .

حجاز قبائلندن حضرت اسماعیل بن ابراهیم علیهما السلام نسلی بولنان قریش قبیله سی اك معتبر بر قبیله اولدیغی کبی،

قريشيلرك تكلم ايلدكلرى لسان دخى الك فصيح و الك مقبول بر لسان ايدى . حتى جزيرة العربده نشر اولنان آثار ادبيه و مكاتيب اكثرياً قريش لسانى اوزره تنظيم و تحرير اولنمقده ايدى .

بناء عليه جزيرة العربك قريشيلرك زير اداره‌سنده اوله‌رق اتحاد بولمسى الك اسلم و الك مناسب بر كيفيت ايدى . ايشته قريش قبيله‌سندن شرف ظهور ايدن فخر عالم صلى الله عليه و سلم افندمز حضرتلرينك نشر بيوردقلرى دين اسلام سايه‌سنده اشبو اتحاد خاطره كلمز بر صورتده واقع اولمشدر .—

حضرت رسول اكرم — حضرت محمد صلى الله عليه و سلم افندمز تاريخ ميلادك (٥٧٠) سنه‌سى شهر ربيع الاولك اون ايكنجى كونى (١٧ نيسان) مكهٔ مكرمه‌ده كائن پدرلرينك خانهٔ سعادتلرنده تولد ايتمشدر . پدرينك اسمى عبداله بن عبدالمطلب بن هاشم و والدهٔ محترمه‌سنك اسمى دخى آمنه بنت وهبدر .

حضرت پيغمبر افندمزك اجدادلرى قريش قبيله‌سنك رؤسا واركانندن ايدى . اجداد رسولدن برى (قصى) كعبه‌يى تعمير ايلمش، ديكرى (هاشم) مكهٔ مكرمه‌ده ظهور ايدن قحط وغلا اثناسنده عموم قريش ايچنده بولنان فقرايى چوربه و اكمك ايله كندى كيسه‌سندن بسلمش، بيوك پدرلرى (عبد

المطلب) حبشیلرك مكهٔ مكرمه اوزرینه واقع اولان هجو -
ملرینی دفع وازاله ایلمش ایدی .

الحاصل حضرت رسول علیه السلامك منسوب اولدیغی سلالهٔ طاهرهٔ هاشمیه كافهٔ قبائل عرب ایچنده الك معتبر اولان قریش قبیلهسی ارهسنده كسب امتیاز ایتمش وبوكا بناء قریشك ریاستنی بحق درعهده ایلمشیدی .

بنی هاشمك امتیاز واقعی ونبی ذیشان افندمزك بنی هاشمدن بولنمسی قبیلهٔ قریشك شعبات سائرهسنجه تأثیرات عظیمهیی موجب اولمشدر . اشاغیده ذكر اولنهجغی وجهله بعثت سنیهیی متعاقب هجرتك وقوعی وفخر رسالت افندمزدن صوكره امر خلافتده برچوق اختلافات ومقاتلاتك حدوثی هپ او تأثیراتك آثار ونتایجیدر .

حضرت رسول اكرم (ص) پك كوچك یاشنده یتیم قالمشدر . بر روایته نظراً پدری عبداه بن عبدالمطلب ولادت سعادت نبویدن مقدم، دیكر روایته نظراً دخی ایكی آی صوكره ارتحال ایتمشدر .

حضرت رسول اكرمه (ص) پدرندن ارث طریقیله بش دوه، برسوری قیون، وام ایمن نامنده برجاریهٔ حبشیه ومحل ولادت سنیهلری اولان خانهٔ سعادت انتقال ایتمشدر . (*)

(*) خانهٔ سعادت شعب بنی هاشم محلهسنده كائن اولوب صوكرهلری

عادت قديمهٔ قريشيه‌يه رعايةً حضرت پيغمبر (ص) بنى‌سعد قبيله‌سندن حليمه نام بردايه‌يه ويرلمش وبش ياشنه كلنجه‌يه‌قدر بنى‌سعد عشيرتى ايچنده بولنمش ايدى . والدهٔ محترمه‌سى وفات ايتدكدن صوكره آلتى ياشنده بولنان حضرت پيغمبر (ص) ك خدمتنه جاريه‌سى ام ايمن بقار ايدى . لكن سن نبى سكز ايكن عبدالمطلب وفات ايتديكندن عميسى ابى‌طالب بن‌عبدالمطلب وصى اولمشدر .

شام سفرى — حضرت رسول صلى الله عليه و سلم افندمزك سن شريفى اون‌ايكى‌يه بالغ اولدقده لاجل‌التجاره شام شريفه عزيمت ايدن ابى طالب حضرت رسول اكرمى دخى برابر المش ايدى . چونكه نبىٔ ذيشان حضرتلرينك سياحته پك چوق مراقى وار ايدى . فقط اثناى راهده كفر نام موقعده مسافر اولديغى وقت قريهٔ مزبوره‌ده كائن موسويلر معبدنده بولنان (بحيره) نام راهب خاتم الانبيا (ص) حقنده كتب مقدسه‌ده كورديكى بعض علامات واوصافى

حجاج ظالمك برادرى محمد طرفندن « بيضا » ناميله مشهور قصرينه علاوه ايدلمش ودها صوكره هارون‌الرشيدك والده‌سى حج اداسنه كيتديكى وقت خانهٔ سعادتى مسجد اتخاذ ايلمشدر . مكهٔ مكرمه اهاليسى ولادت سعادت كوننده خانهٔ سعادت يرنده اولان مسجدى زيارت ايدرلر

حضرت محمد(ص) ده مشاهده ایلدیکندن شام شریفه عز-
یمتلرینك تهلکه‌دن خالی اولمادیغنی بیان ایتمش و بونك اوزرینه
ابی طالب دخی امتعه‌سنی یولده فروخت ایدرك مکهٔ مکرمه‌یه
عودت ایلمشدر .

حضرت رسول محترم(ص) اعلان نبوت بیورمزدن اول
دخی عمومك محبت وحسن توجهنه مظهر اولمشیدی . زیرا
عربلر عنده الك مقبول اولان خصائل جمیله واخلاق حمیده‌نك
جمله‌سی ذات رسالتپناهیده جمع اولمش ایدی ودرایت وفطانت
واستقامتله شهرت قزانمش ایدی . حتی بو سببدن اوله‌رق
کندیسنه (امین) لقبی ویرلمش ایدی . حضرت خدیجه دخی
ثروت وساماننی استقامتی حسبیله تماما یدینه تسلیم
ایتمش ایدی .

حضرت پیغمبر ذی شان (ص) یکرمی بش یاشنده ایکن
حضرت خدیجه‌یی تزوج ایلمشدر که حضرت خدیجه قرق
یاشنده ایدی .

عموم قریش قبیله‌سنی تشویق ایدرك کعبه‌یی مجدداً بنا
وتعمیر ایتدیکی وقت سن شریفی اوتوز بش ایدی .—

بعثت — رؤیای صادقه صورتیله وحی نزول ایتدیکی
زمان حضرت پیغمبر (ص) قرق یاشنده ایدی .

رمضان شریفك اون یدنجی بازار ایرتسی کونی جبل

حراده جبرائیل امین حضرت الله طرفندن فرمان رسالت کتیرمش و (اقرأ باسم ربك ...) آیت کریمه‌سی نازل اولمشدر. یردن بر پونار حاصل اولوب رسم طهارت وابدست وایکی رکعت نماز اجرا وتعلیم قلنمشدر وجبریل امین امامت ایلمشدر (میلاد سنه ٦١٠) .

حضرت رسول اه (ص) جبل حرادن طوغری خانهٔ سعادتنه عودت ایدرك ماوقعی حضرت خدیجه‌یه نقل وحکایه ایدنجه حضرت خدیجه دخی درحال تصدیق وایمان ایلمشدر. حضرت خدیجه‌یی متعاقباً حضرت ابو بکر الصدیق وحضرت علیٔ المرتضا ابن ابی طالب انلردن صوکره دخی سائر اصحاب کرام اظهار ایمان ایتمشلردر . —

انتشار دین مبین — حضرت رسول اکرم (ص) اظهار نبوت ورسالت بیوردقلری حینده صحابهٔ کرام ایله برابر شعائر اسلامیه‌یی خفیاً اجرا ایدرلر ایدی. فقط (فاصدع ...) آیت کریمه‌سی نازل اولدقدن صوکره خلقی علناً اسلامه دعوت ایتمکه باشلامشدر. اول امرده کافهٔ قریش حضرت پیغمبرك سوزینی رد ایتمامشلر ایسه‌ده انلرك پوتلرینی تعییب ایتمسی اوزرینه جمله‌سی مخالفت وعداوته قیام واتفاق ایلمشلردر .

حضرت پیغمبر (ص) ه قارشی اتفاق ایدوب کندیسنی دعوتدن

منع ایچون ابو طالبه الحاح وابرام ایدن عظمای قریش عتبه، شیبه ابن ربیعه بن عبد مناف، ابو سفیان بن حرب بن امیه بن عبد الشمس، ابوالبختری بن الحارث بن اسد، اسود بن عبد المطلب، ابوجهل ایله اوغللری، منبه، عاص بن وائل السهمی نام کیمسنه‌لردر. بونلرك جمله‌سی حضرت پیغمبرك اقربا وعشیرتندن اولدقلری حالده حضرت پیغمبره ومسلمینه پك چوق ازا وجفا ایتمشلردر.

بعض روایته نظراً حضرت عمر ایله حضرت رسولك عمیلری بولنان حضرت حمزه بن عبدالمطلب حضرت پیغمبر ذیشان (ص)ك مخالفلریله برابر بولنوب حضرت عمر نبی ذیشان علیهنده سؤ قصد ایدنلرك آره‌سنده کورونمشدر. فقط حضرت عمر افکار ونیتنی اجرا ایتمزدن اول شرف اسلام ایله مشرفه اولمش اولان همشیره‌سنی اعدام ایتمك اوزره دائره‌سنه داخل اولدقده مشارالیهایی قرآن کریم تلاوتیله مشغول بولمشدر. حضرت عمر تلاوتی برازدکلدکدن صوکره فوق العاده متأثر اوله‌رق درحال حضرت رسول (ص) ك نزدینه عزیمت ایدوب حضرت حمزه ایله برابر اظهار اسلام ایلمشلردر.

اولوقت اهل اسلام قرق کشی یه بالغ اولمشیدی. قریش مشرکلرینك حق رسالتپناهی واظهار اسلام ایدن صحابهٔ کرام حقلرنده وقوعه کلن اذیت وجفالری دعوت سنیه یه خلل

ویرمایوب حضرت پیغمبر (ص) یه مشرکلری اسلامه دعوتده ثبات ایدر ایدی .

مشرکلرك اصحاب کرامی ضرب وشتم وتعذیب وامثالی اذیتلری مشتد اولدقده اصحاب کرامك حبشه هجرتلرینه مساعده اولنمش ایدی . بو هجرت بعثتك بشنجی سنه‌سی رجبنده وقوع بولمشدر .

قریش مشرکلرینك حضرت پیغمبر (ص) ه اولان اذا وجفالرینی بنی هاشم و باخصوص بنی عبد المطلب مدافعه ایتمکده اولدقلرندن بو ایکی فرقه ایله قطع معاملات ایچون قریش بینلرنده بر عهدنامه تنظیم ایتمشلر ایدی . مؤخراً بو عهدنامه‌نك حکمی منفسخ اولمش ایسه‌ده آنی ایقاع ایدن عداوت مشتد اولمشدر .

بعثتك طقوزنجی سنه‌سنده انشقاق قمر معجزه‌سی ، اوننجی سنه‌سنده حضرت خدیجه ایله ابو طالبك وفاتلری ، اون ایکنجی سنه‌سنده معراج شریف وقوع بولمش و معراجده مسلمانلره بش وقت نماز فرض اولمشدر . معراجدن اول دخی حرا طاغنده حضرت جبرائیلك تعلیمی وجهله حضرت پیغمبر (ص) اصحاب کرام ایله برابر نماز قیلمش ایدیسه‌ده بو نمازك بری طلوع شمسدن مقدم و دیکری طلوعدن صوکره اولمق اوزره ایکی وقت وایکیشر رکعت ایدی .—

هجرت — اصحاب کرامك حبشه و یمنه هجرتلرندن صوکره مشرکلرك اذا وجفاسی کسب سکونت ایتمایوب کیمسه‌نك تحمل ایده‌مایه‌جکی معاملات ناروایی مسلمانلر حقلرنده اجرا ایتمکده ایدیلر . فخر عالم افندمز دخی امر الهی موجبنجه بعثتك اون اوچنجی سنه‌سی ربیع الاولنده حضرت ابو بکر الصدیق ایله برابر مکهٔ مکرمه‌دن مدینهٔ منوره‌یه هجرت ایتمشلردر .

ارکان قریش حضرت نبیٔ ذیشان حقنده سؤقصد ایتمش اولدقلرندن هجرت خبری کندیلرینه فنا تأثیری موجب اولمش وهمان رسول‌الله افندمزی تعقیب ایلمشلردر . حتی رسول‌الله افندمز دفعاتله بیوك تهلکه‌لره دوچار اولدیغی حالده حمایت مستقلهٔ الهیه سایه‌سنده اله کچمامشدر .

اشبو هجرت وقعه‌سی امت محمد طرفندن رأس تاریخ اتخاذ اولنمشدر (میلاد ۱۷ تموز سنه ۶۲۲) .

حضرت رسول اکرم (ص) مدینهٔ منوره‌ده حضرت ابی ایوب الانصارینك خانه‌سنه مسافر اولمشدر . مدینه اهالیسی حضرت پیغمبری حسن قبول ایله خیلیسی شرف اسلام ایله مشرف اولمشدر .

غزوات — اهل ایمان آز مدت ظرفنده کسب قوت ایدرك

مشرکلر ایله محاربه‌یه باشلامشلر و دفعاتله نائل مظفریت اولمشلردر .

بو غزالرك ایچنده الك مشهور اولانلر بدر، احد، خندق وسائره‌در .

بدر غزوه‌سنده مشرکینك رئیسی بولنان ابوجهل ایله برابر عونه‌سنك خیلیسی تلف وعباس بن‌عبدالمطلب وعقیل بن ابی طالب ایله برابر خیلیسی دخی اسیر اولمشلردر . بونك اوزرینه ابولهب بن عبدالمطلب دخی متأثراً وفات ایتمشدر .

فطر وزکات اولوقت فرض اولمشدر . عباس وعقیل وسائر اسرانك اکثریسی شرف اسلام ایله مشرف اولمشلردر . ذاتاً اوزمان اسلامیت جهات اربعه‌یه نشر اولنمقده ایدی . —

قبله — هجرتك ایکنجی سنه‌سنه کلنجه‌یه‌قدر اهل ایمان نمازلرینی بیت المقدسه (قدس شریف) متوجهاً ادا ایتمکده ایدیلر . فقط سنهٔ مذکوره‌ده نازل اولان آیت کریمهٔ معلومه‌یه امتثالاً قبله قدس شریفدن بیت‌الله الحرامه (یعنی کعبه‌یه) تحویل اولنمشدر . —

صلح حدیبیه — هجرتك التنجی سنه‌سی عمره ایفاسی قصدیله حضرت پیغمبر (ص) اصحاب کرام ایله برابر مدینهٔ منوره‌دن چیقوب مکهٔ مکرمه جوارنده حدیبیه موقعه نزو-

للرنده صناديد قريش طائف اهاليسى رؤساسندن عروه بن مسعود الثقفى يى نزد رسول اللهه (ص) كوندروب مسلمانلرك مكهٔ مكرمه يه دخوللرينه ممانعت ايده‌جكلرينى اخبار ايتمشلر ايدى .

بونك اوزرينه حضرت پيغمبر (ص) حضرت عثمانى ابوسفيان وسائر اشراف قريشه كوندروب كنديلرى مجرد كعبهٔ مكرمه يى زيارت ايچون كلدكلرينى وجنك نيتنده بولنمادقلرينى تبليغ ايتمشلر ايسه‌ده اكابر قريش حضرت عثمانى حبس ايتمشلردر . نبى ذيشان افندمز دخى مقاتله يه تشبثله معيتلرنده بولنان اصحاب كرام ايله عقد بيعت ايتمش اولديغندن قريش حركاتندن نادم اوله‌رق سهيل بن عمروى صلح استدعاسيله نزد رسالتپناهى يه كوندرمشلردر . قريشك استدعاسى قبول اولنه‌رق حضرت على معرفتيله بر صلحنامه تنظيم اولنمشدر .

اشبو صلحنامه‌نك حين تحريرنده قريش وحدانيت الهيه‌يى ورسالت پيغمبرى يى مصدق اولمادقلرندن ابتداسنده‌كى بسملهٔ شريفك يرينه (باسمك اللهم) ومقدمه‌سنده «محمد رسول الله» عبارهسنك مقامنه (محمد بن عبداه) يازلمسنه اصرار واقع اولمسيله صلحنامه دخى اووجهله تحرير اولنمشدر . صلحنامه اون سنه‌لك متاركه ايله حريت وجدان شرائطى اوزرينه

عقد اولنمشدر . بو صلح نامه سایه‌سنده اهل ایمان علناً تزویج حقیقت ایده‌بیله‌جکلر ایدی .—

فتوحات — هجرتك یدنجی سنه‌سنده خیبر اوزرینه هجوم ایله برقاچ قلعه فتح اولندیغی کبی، زیدبن حارثه دخی سرعسکر تعیین اولنوب اوچ بیك قدر عسکر ایله شام اوزرینه سوق اولنمشدر . حین سفرده عساکر اسلام یوزبیك قدر روم عسکرینه راست کله‌رك قانلی محاربه واقع اولمش وسرعسکر زیدبن حارثه وجعفر بن ابی طالب ایله برابر خیلی اسلام شهید اولمشدر . درحال شهید اولان سرعسکرینه خالد بن ولید قوماندان انتخاب اولنمش وخالد دخی صف حربی تبدیل ایتدکدن صوکره غزایه دوام ایتمشدر . دوشمن ایسه امداد کلدی ظنیله رجعته شتابله فنا حالده منهزم اولمشدر . خالد بن ولید عسکرینك اوکنده اولدیغی حالده صباحدن اقشامه قدر حرب ایدرك طقوز قبضه قلیج قیرمش وبو سببدن طرف پیغمبریدن « سیف الله المسلول » لقبنه نائل اولمشدر .—

فتح مکه وتطهیر کعبه — صلح حدیبیه اقتضاسنجه اون سنه مدت قریش ایله محاربه اولنمامق مقرر اولدیغی حالده قریشك عقد وعهدینه داخل بولنان بنی بکر قبیله‌سی هجرتك یدنجی سنه‌سنده بعض قریشك اعانه‌سیله حضرت پیغمبرك عقد

وعهدنده اولان بنی خزاعه قبیله‌سندن بر ادم قتل ایدرك شرائط صلحی فسخ ایتمش ایدیلر . صلحك تجدیدی ایچون ابوسفیان مدینه‌یه گلمش ایسه‌ده مظهر قبول اوله‌مایوب عودت ایتمش و حضرت پیغمبر (ص) دخی غزاة مسلمین ایله مکه‌یه متوجه اولوب شهری محاصره ایتمشدر . مکهٔ مکرمه برمدت محاصره‌دن صوکره فتح اولنمش و بیت الله الحرام مشرکلرك ایدلرندن قورتارلمشدر . حضرت پیغمبر اوچ یوز التمش قدر پوتی بیت اللهدن اخراج ایله قیردیرمشدر .

هجرتك اوننجی سنه‌سنده حضرت فخر عالم افندمز (ص) یوز یکرمی درت بیك آدم ایله حج ایتمشلردر .

ارتحال نبی — هجرتك اون برنجی سنه‌سنده حضرت پیغمبر اسامه بن زیدی سردار نصب ایدوب شام جهتنه براردو ترتیب وابوبکر الصدیق، عمر الفاروق، عثمان ذی النورین ابو عبیده ، سعد، سعید، حضراتی مثللی کبار اصحاب کرامی دخی بو غزایه مأمور ایتمش ایدی .

مجاهدین خارج مدینه‌ده اسباب حرکتی تهیه ایتمکده ایکن حضرت پیغمبر (ص) لك مرض موتی ظهور ایتمشدر .

بو اثناده مسجد شریفده منبره چیقوب ارتحاللرینك تقرب ایلدیکنی اصحاب کرامه اعلام ایله برابر امر دین ودنیایه متعلق پك چوق نصایح ووصایا اجرا ایلمشدر .

حضرت پیغمبرك مرضلری مشتد اولدیغی صره‌ده اصحاب کرامه بر وصیتنامه یازمق اوزره قلم طلب ایتمش ایسه‌ده اصحابدن بعضلری (بزه کتاب الله کافیدر) دیه‌رك حضور نبویده مجادله‌یه تصدی ایتملرندن طولایی وصیتنامه تحریرندن صرف نظر بیورلمشدر .

حضرت رسول(ص)ك خسته‌لکی پك زیاده کسب شدت ایتدکده صحابهٔ کزینه امامت ایتمسنی حضرت ابو بکره امر وحواله ایتمش وحتی بردفعه حضرت صدیق امامتیله ادای صلاة اولندیغی صره‌ده کندیسی مسجد شریفی تشریف ایله محرابده وابو بکرك یاننده نماز قیلمشلردر .

رسول الله صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری هجرتك اون برنجی سنه‌سی ربیع‌الاولك اون ایکنجی پازار ایرتسی کونی التمش اوچ یاشنده اولدیغی حالده ارتحال ایتمشدر.

حضرت پیغمبرك وفاتی اعلان اولندیغی آنده اصحاب کرام حزن وماتمه مستغرق اولوب حتی کمال تأثرندن حضرت عمر حجرهٔ سعادتك قپوسی اوکنده قلیجنی چکوب « هرکیم حضرت محمد وفات ایتدی دیرسه قتل ایدرم » دیمکده بولنمش ایدی . حضرت فاروقك بو خطابتی اثناسنده حضرت صدیق کلوب حضرت پیغمبر (ص) ك وفاتنه دلالت ایدن آیت قرآنیه‌یی تلاوت ایتمسی اوزرینه حضرت عمره عظیم بر

دهشت مستولی اولەرق قلبجی الندن دوشمش و کندیسنی دخی موقع خطابتدن زمینه آتمشدر .

حضرت رسول اکرمك (ص) قاسم، عبدالله، ابراهیم نامارنده اوچ ذکور و زینب، رقیه، ام کلثوم، فاطمه اسمنده درت نفر اناث اولاد کراملری دنیایه کلمش و رقیه ایله ام کلثوم حضرت عثمانه، زینب دخی ابی العاصه و فاطمه حضرت علی ابن ابی طالبه تزویج اولنمشیدی .

حضرت فاطمەدن ماعدا اولاد محترملری ذات رسالتپناهینك ارتحالندن مقدم وفات ایدوب نسل جناب محمدی حضرت فاطمەدن ظهور ایتمشدر . حضرت پیغمبرك زوجات طاهراتی اون بشدر .—

خلفای راشدین دوری

خلیفهٔ رسول . خلافت حضرت ابا بکر . خلافت حضرت عمر . خلافت حضرت عثمان . فاقتلوه و فاقبلوه . خلافت حضرت علی و امت ایچنده تفرقه ظهوری . ظهور فتنه و جمل محاربه‌سی . صفین محاربه‌سی . حکمین وقعه‌سی . خلافت حضرت حسن . فاجعهٔ کربلا . عبدالله بن زبیر . امتده تشتت افکار

خلیفهٔ رسول — حضرت رسالتپناه افندمزك وفاتلری وقوع بولدیغی کبی حضرت علی و حضرت عباس و آنك اولادی و اسامه بن زید و پیغمبر افندمزك آزادلیسی اولوب شقرات لقبیله معروف بولنان صالح الحبشی حضرت پیغمبرك نعش سعادتلرینی غسل و تکفینله مشغول اولدقلرندن بونلردن ماعدا اصحاب کرام سقیفهٔ بنی ساعده‌یه عزیمتله خلیفه انتخابنه مبادرت ایلدیلر خیلی شدتلی مباحثاتدن صوکره اتفاق آرا ایله حضرت ابا بکر الصدیقه بیعت اولندی. ابتدا بیعت ایدن حضرت عمردر.

بنی هاشمدن برجماعت ایله حضرت زبیر و حضرت علی وبنی امیه‌دن ابو سفیان حضرت صدیقه اوصره‌ده بیعت ایتمامشلردر. شو قدر که حضرت فاطمه‌نك وفاتندن

صوکره حضرت علینك رسم بیعتی اجرا ایلدیکی مرویدر.

حضرت ابا بکر الصدیق (ر) یوقاریده ذکر اولندیغی وجهله رسول اللهك مرض موتی اثناسنده صحابهٔ کزینه امامته مأمور بیورلدیغی جهتله «خلیفهٔ رسول الله» عنوانیله یاد اولنمشدر. —

خلافت حضرت ابا بکر — حضرت ابا بکر الصدیق رضی الله عنهك نسل جلیلی سلالهٔ طاهرهٔ پیغمبری ایله یدنجی بطنده برلشیور. مشار الیه حضرتلری قریش قبیله‌سنك برنجی مرتبه اغنیاسندن واك ایلری کلمشلرندن ایدی. فقط شرف اسلام ایله مشرف اولدقدن صوکره کافهٔ اموال واشیاسنی فقرایه اعطا ایدرك مفخرت فقرده حضرت پیغمبر (ص) ه امتثال ایلمش ایدی.

حضرت رسول اکرمك تشبثات اخیره‌سندن اولان شام سفری وفاتلریله کیری قالمق شویله طورسون بالعکس حضرت صدیق اکا فرض نظریله باقه‌رق کمال کرمیتله تدارکاته دوام ایله بر از مدت ظرفنده اردویی یوله چیقارمشدر. اسامه بن زیدك سرعسکرلکی دخی تأکید ایدلمشدر.

اسامه ایله رومل بیننده اسامه‌نك پدری زیدك شهید اولدیغی موته نام محلده تکرار غزا واقع اولوب بو مصادمه‌ده دخی ایمپراطور اردوسی پریشان اولمش ومجاهدین اسلامك

چوق غنیمت اخذ ایتمشلردر. فقط اسامه بو قدر ایله قناعت ایدرك دوشمنی تعقیب ایتمکسزین عودت ایلمشدر.

بدویلردن اون ایکی عشیرت نبوت دعواسنده بولنان طلیحه نام بر عاصی یه بیعت ایدرك طرف خلیفه‌دن کوندریلن زکات مأمورلرینی قبول ایتمامشلر ایدی. حضرت صدیق خالد بن ولیدی عاصیلرك تأدیبنه مأمور ایدرك اوزرلرینه سوق ایتمشدر. خالد دخی عاصیلری قوهٔ قهریه ایله تحت اطاعته المش وزکات که (ویرکی مقامنده ایدی) اعطاسنی تعهد ایتدیرمشدر.

طلیحه‌دن صوکره مسیلمة الکذاب نام بشقه بر نبوت دعواجیسی ظهور ایدرك بیوجك بر غائله‌یی موجب اولمشدر. مسیلمه‌نك علیهنه دخی یکرمی بیك عسکر ایله خالد بن ولید مأمور اولمشدر. خالد خیلی محاربه‌لردن صوکره مسیلمه‌نك عونه‌سنی طاغیتمش وکندیسنی قتل ایتدیرمشدر.

بعده خالد بن ولید بصره طرفلرینه سوق اولنمشیدی. خالد بو حوالیده دخی عظیم مظفریتلره نائل اوله‌رق الجزیره قطعه‌سنك بر قسمنی فتح ایلمشدر. (ھ ١٣).

خالد الجزیره‌دن اون التی بیك مجاهد ایله شام اوزرینه هجوم ایدرك کویا ایکی یوزبیکه بالغ اولان هراکلیئوسك اردوسنی محو وپریشان ایتمشدر. غنائم ایچنده اوتوز بیك قدر اطلس

چادر دخی وار ایدی. خالد بن ولید شام قلعه‌سنی محاصره ایتمکله مشغول ایکن حضرت صدیقك وفاتیله حضرت عمرك خلافتنی و کندی یرینه ابی عبیده‌نك شام اردوسنه سرعسکر نصب وتعیین اولندیغنی خبر آلمشدر.

حضرت ابی بکر الصدیق بر یهودی عورتك ویرمش اولدیغی موقت زهرك تأثیرندن ویاخود حمی خسته‌لکندن مریض اولوب اون بش کون قدر نمازه چیقه‌مادیغی جهتله حضرت عمری امامته توکیل وصوکره خلافتی دخی اکا توجیه ایدوب زمان خلافتی ایکی سنه اوچ آی اون کون ومدت عمری التمش اوچ سنه‌یه واردیغی حالده هجرتك اون اوچنجی سنه‌سی جمادی الاخره‌سنده وفات ایتمشدر. جسد شریفلری روضهٔ مطهره‌ده حضرت رسولك (ص) صول طرفنه دفن اولنمشدر (١٧).

خلافت حضرت عمر — حضرت صدیقك وفاتندن صوکره ناس حضرت عمر الفاروقه بیعت ایدوب «امیر المؤمنین» تسمیه ایتمشلردر.

حضرت فاروقك ابتدا کی ایشی خالدی سرعسکرلکدن عزل وابو عبیده بن الجراحی سرعسکر وشام والیسی نصب وتعیین وخلقی عراق وفارس سفرلرینه دعوت ایتمك ماده‌سی اولمشدر.

شام اردوسنه‌یکی تعیین اولنان ابی عبیده قلعه‌ده محصور قالان روملر ایله مذاکراته تشبث ایدرك تسلیمه راضی ایدوب شهرك بر قپوسندن صلحاً داخل اولمقده ایکن خالد بن ولید دیکر طرفدن حرب ایله کیرمشدر .

شامك فتحندن صوکره ابی عبیده عمروبن عاصك تحت قوماندەسنده بولنان بر مفرزه‌یی فلسطین طرفلرینه سوق ایتمشدر . عمرو مظفراً قطعهٔ مزبوره‌نك بر طرفندن دیکر طرفنه قدر کچدیکی کبی ابی عبیده‌دخی جسیم بر اردو ایله اوزرینه هجوم ایتمش اولان ایمپراطور هراکلیئوسی تکرار پریشان وحمص قلعه‌سنی فتح ایلمشدر . بو اثناده حضرت فاروق بصره وکوفه شهرلرینی تأسیس وبنا ایتدیرمشدر .

هراکلیئوس وار قوتنی یازویه ویره‌رك وددت یوز بیك قدر عسکر طوپلایه‌رق بردها اسلاملر اوزرینه هجوم ایتمش ایسه‌ده واقع اولان محاربهٔ عظیمه‌ده مظفریت کامله ابی عبیده طرفنده قالوب ایمپراطور اردولری منهزم اولمشدر . هراکلیئوس دخی شام قطعه‌سندن قطع امید ایدرك قسطنطنیه عودت ایلمشدر .

هجرتك اون بشنجی سنه‌سنده حضرت فاروق سرعسکری ابی عبیده‌یی عجم اوزرینه سوق ایتمش ایدی . لکن ابی عبیده واقع اولان محاربه‌ده بر فیلك ایاغی التنده شهید اولمش ایسه‌ده

امداد کوندریلن سعد بن ابی وقاصك عسکری دخی منضم او-
لەرق عساکر اسلامیه کوفه جوارنده وقوع بولان (قادسیه)
محاربهٔ خونریزانه‌سنده عجملری فنا حالده بوزمشلردر. حتی
مقدس طوتدقلری و (درفش کاویانی) نامیله مشهور اولان
سنجاق دخی غازیلرك النه دوشمشدر .

سنهٔ مزبوره‌ده حضرت فاروق بالذات تحت محاصره‌ده
بولنان قدس شریفه کلوب مظفراً شهره داخل اولمشدر .

حضرت فاروق سفره چیقدیغی وقت کندیسنی الك عادی
نفردن تفریق ایتمز ایدی و کندیسنده احتشام وزینتدن هیچ
اثر یوق ایدی. سفرده ذاتنه لازم اوله‌جق قدر دقیق وخرمه
ایله بر مطره صویی راکب اولدیغی دوه اوزرنده تاشیر ایدی .
حضرت فاروق قدسه داخل اولدیغی وقت محویت وحسن
معامله ایله مشرکنی حیرت تعجب ایچنده براقمشدر. مغلوب او-
لانلر حقنده او قدر حرمت ورعایت دنیا موجود اوله‌لی او
وقته قدر کیمسه طرفندن اظهار اولنمامشیدی. یهودیلر شویله
طورسون خرستیانلر دخی حضرت فاروقدن کوردکلری
التفات وحمایه‌یی کندی ایمپراطورلرندن کورمامشلر ایدی.
حضرت فاروق بیت المقدس یعنی مسجد اقصایی مجدداً تعمیر
وانشا ایتدکدن صوکره مدینه‌یه عودت ایتمشدر. تاریخ هجرت
دخی قدسك فتحی سنه‌سنده وضع واحداث اولنمشدر .

قادسیه محاربهٔ عظیمه‌سنك نتیجه‌سی اولمق اوزره سعد بن ابی وقاصك قومانده‌سی تحتنده بولنان اردو آهسته آهسته ایلریلیه رك بر قاچ سنه ظرفنده ترکستانه قدر کیتمشدر.

هجرتك یکرمنجی سنه‌سنده همدان، اصفهان، یکرمی برنجی سنه‌سنده وقوع بولان «نهاوند» محاربه‌سندن صوکره دخی آزربیجان، وطبرستان، هرات، بلخ قطعه‌لری فتح ایدلمشدر. ساسانیان سلاله‌سنك صوك حکمداری بولنان یزدجرد (Yezdigerd) مغلوب وپریشان اوله‌رق ترکستانه فرار ایلمشدر.

هجرتك یکرمنجی سنه‌سنده دخی عمروك قوماندەسی التنده بولنان بر فرقه اسکندریه‌یی وبعده طرابلس غربی فتح ایلمشدر.

مشهور اولان اسکندریه کتبخانه‌سنك حضرت فاروق امریله عمرو طرفندن احراق اولندیغی حقنده بعض اوروپا تاریخلرنده محرر اولان روایات غرضکارلر طرفندن مخصوصاً نشر اولنمش اصل و اساسسز اراجیفدن عبارتدر. ذاتاً اسکندریه کتبخانه‌سنك زمان سعادتدن مقدم (جلد ثانی صحیفه ۲۱۳) یاندیغی تاریخجه محقق اولدیغی مثللو موجود بولندیغی حالده دخی حضرت فاروقك احراق ایتدیرمیه‌جکی هر بر شبهه‌دن وارسته‌در.

حضرت فاروق اون سنه التی آی خلافت ایتدکدن صوکره

آلتمش اوچ یاشنده اولدیغی حالده صباح نمازینی ادا ایدرایکن فیروز ابولؤلؤ نام بر مجوس غلام طرفندن شهید ایدلمشدر (۲۳) .

حضرت عمر زماننده مجاهدین اسلامیه بر طرفدن هندوستان ایله ترکستانه قدر دیگر طرفدن دخی تونس وجزایره قدر ایلریلمشلر ودونغا واسطه‌سیله بحر سفید اطه‌لرینك بعضلرینی فتح ایلمشلردر .

حضرت عمر مسجد شریفدن مجروحاً کندی خانه‌سنه نقل اولنوب حیاتلرندن قطع امید اولنمسیله عظمای صحابه کندیسندن صوکره کیمك خلیفه اولمسی اقتضا ایده‌جکنك بیانی رجا ایتمشلر ایسه‌ده مشار الیه حضرتلری تعیین خلیفه مسئولیتنی قبول ایتمیوب معلوم الاسامی التی کشینك مشورتیله ایچلرندن برینك خلیفه انتخابنی توصیه ایتدکدن صوکره وفات ایتمش وروضهٔ مطهره‌ده حضرت صدیقك یاننه دفن اولنمشدر .

خلافت حضرت عثمان — حضرت عمرك دفنندن صوکره امر خلافتده برطاقم اختلاف ظهور ایدرك هاشمیلر وانصار حضرت علی‌یی وفرق سائره حضرت عثمانی خلیفه نصب ایتمك ایچون خیلی منازعه‌لر ایتمشلردر . دردنجی کونی ارباب شورش بریره طوپلانوب ایچلرندن عبدالرحمن بن عوفه تسلیم

امور ایلمشلر . مشارالیه ایسه همان حضرت عثمانه بیعت ایدنجه اکا اتباعاً مهاجرین وانصار دخی بیعت ایتمشلردر.

حضرت عثمان (ر) حضرت پیغمبر (ص) ك کریمهٔ محترمه‌لری حضرت رُقَیَّه‌یی تزوج ایدوب انك وفاتندن صوکره طرف رسالتپناهیدن دیگر کریمه‌لری حضرت ام کلثوم تزویج اولنمشیدی . بو سببدن اوله‌رق «ذی النورین» لقبیله یاد اولنمشدر .

حضرت عثمان هجرتك یکرمی دردنجی سنه‌سنده خلیفه انتخاب اولنه‌رق اون ایکی سنه قدر خلافت ایتمشدر . وحضرت ابی بکرك زمان خلافتنده یمامه وقعه‌سنده حملهٔ قرآندن پك چوق ذوات شهید اولمسیله حضرت علی وسائر اصحاب کرام اتفاقلریله قرآن کریم بر مصحفده جمع اولنه‌رق ازواج طاهراتدن حضرت حفصه‌نك خانه‌سنده حفظ اولنمشیدی . حضرت عثمان خلیفه اولدقده قرآن کریمك قرائتنده اختلاف کورمسیله حضرت صدیق زماننده تحریر وترتیب اولنان مصحفدن برخیلی مصحفلر یازدیروب اطراف بلاده ارسال وماعداسنی ابطال ایلدیکی جهتله حضرت عثمان «جامع القرآن» عنوانه نائل اولمشدر .

شریعت محمدیه‌نك اساسی قرآن کریم ایله حضرت رسول اکرمك حدیث شریفلریدر . قرآن کریم برمنوال محرر جمع وتحریر اولنمش ، احادیث نبویه دخی اصحاب کرامك نقل

وروايتلرى اوزرينه ضبط وترتيب ايدلمشدر . حضرت ابابكر الصديق (١٤١)، حضرت عمرالفاروق (٥٣٧)، حضرت عثمان (١٤٦)، حضرت على رسول الله (ص) ك اساندن (٥٣٧) وعلى رواية (٥٨٦)، زبير (٣٨)، ابى عبيده (١٤) ... الخ ... حديث شريف نقل وروايت ايتمشلردر .

حضرت فاروق اعظمك شهادتى خبرى اوزرينه قسطنطينيه قيصرى هراكليئوس قوهٔ كليه جمع ايله شام اوزرينه سوق ايتمش ايسه ده شام واليسى معاويه وقت ضايع ايتمكسزين قوهٔ كافيه ايله دوشمنى قارشيلامش ويدى كون امتداد ايدن محاربهٔ خونريزانه ده قيصر عسكرينى ينه منهزم وپريشان ايلمشدر .

معاويه نك غيرتيله فنيكه وكيليكيه سواحلنده دونما انشا اولنوب مذكور دونما واسطه سيله قبريس جزيره سى فتح اولنمشدر (٢٧) .

بواثناده عبدالله بن سعد وعبدالله بن رافع شمالى افريقه نك تسخيريله مشغول ايديلر .

حضرت عثمان مدينهٔ منوره ده (اريس قويوسى) ناميله معروف قويونك قازلمسنى امر ايتمشيدى . بركون كنديسى دخى عمليانى معاينه ايتمك ايچون عزيمت ايدرك قويونك باشنده طورور ايكن پارمغنده بولنان حضرت پيغمبرك يوزوكنى قضاء قويويه

دوشورمش و یوزوك هرنقدر ارانمش ایسه‌ده بولنه‌مامشدر .

روایت اولندیغنه کوره مذکور یوزوك غائب اولدقدن صوکره حضرت عثمانك انتظام احوالنه خلل کلمش واهالینك کندیسنه اولان محبت وتوجه فوق العاده‌سی زائل اولوب اوته‌ده بریده فتنه وفساد ظهور ایتمکه باشلامشدر . حتی بو احوالی کندیلرینه فرصت عد ایدرك عجملر عصیان ایتمشلردر . فقط برقاچ محاربه‌ده مغلوب اوله‌رق ینه دائرهٔ اطاعته داخل اولمشلردر . ساسانیان سلاله‌سنك اك صوك پادشاهی بولنان یزدجرد دخی خراسانده واقع مروشهرنده قتل اولنمشدر (۲۱) .

شام والیسی معاویه قسطنطنیه اوزرینه عسکر چکوب استانبول حوالیسنده محاربه ایتمشدر .

حضرت عثمان بنی امیه‌یه منسوب اولدیغی جهتله زمان خلافتنده بو طائفه‌دن اولان اقرباسنی جلب وتلطیف ایدرایدی . حتی حضرت رسول علیه السلامك اسرارینی کشف ایتمسندن طولایی طرف رسالتپناهیدن طرد ونفی ایدلمش و حضرت ابابکر وعمرك عهد خلافتلرنده دخی مطرود قالمش اولان حکم بن العاصی مدینه‌یه کتیرتمش و حکمك هلاکندن صوکره اوغلی مروانی کندیسنه سرکاتب ومستشار اتخاذ ایتمشدر . امویه فرقه‌سی مقام اقدس خلافتدن نائل اولدقلری توجه وعطایای

کثیره‌دن طولانی شیاروب خلقه قارشی انواع سوء معامله‌یه متجاسر اولورلر ایدی.

شو احوالك تهیه ایلدیکی فتنه وفسادك اوکنی الق ایچون بعض کبار صحابه طرفندن حضرت عثمانه اولنان نصایح مروانك تأثیر نفوذیله حکمسز قالیور ایدی. بناءعلیه خلقده فساد وعصیانه استعداد درجهٔ کماله وارمش ایدی. —

فاقبلوه وفاقتلوه — مصر وکوفه وبصره‌ده حضرت عثمانك نصب ایتمش اولدیغی والیلرك ظلم وتعدیلرندن بحثله حضرت عثمانی خلافتدن عزل ایتمك ایچون مصر وکوفه و بصره اهالیسندن برخیلی کسان مدینه‌یه کلمشلر ایدی. بونك اوزرینه حضرت عثمان حضرت علی‌یی بونلره کوندروب بینلرنده کتاب وسنت اوزره اجرای خلافت ایده‌جکنه دائر بر عهدنامه یازدیرمش و احکامنه رعایت اولنه‌جغنه حضرت علی‌یی کفیل کوسترمش اولدیغندن مخالفین کلدکاری محله عودت ایلمکه راضی اولمشلردر.

بو صره‌ده مصر والیسی عبداﷲ بن ابی سرح عزل اولنوب اصحاب کرامك رأیله محمد بن ابا بکر الصدیق انك یرینه والئ مصر تعیین اولنمش ایدی. محمد بن ابا بکر الصدیق مصره عزیمت ایدر ایکن یولده طرف خلافتدن والئ سابق عبداﷲ نامنه یازلمش نامه‌یی کتورن بر تاتاره راست کله‌رك

(نامه‌نك محتویاتنه مراق ایتدیکندن ویاخود شبهه‌لندیکندن؟) تاتاری توقیف ایله بعض امرا دخی حاضر بولندقلری حالده نامه‌یی آچوب ایچنده شو « اذاجائك الامیر فاقتلوه » یعنی « والی کلدیکی زمان قتل ایدك » عبارەسنی بولمشدر ۰

روایت اولنمشدر که حضرت عثمانك بو کیفیتدن خبری یوق ایدی و بونی ارتکاب ایدن حضرت عثمانك کاتبی مروان ایدی ۰ مرقوم نامه‌یی لاجل التمهیر حضرت عثمانه تقدیم ایلدیکی وقت « فاقتلوه » کلمه‌سنك «ت» حرفنك اوزرینه نقطه‌لری قویمامش اولدیغندن حضرت عثمان دخی (فاقبلوه) — یعنی احترامله قبول ایدك دیه اوقومش ونامه‌دن مراد ذاتاً تعظیم و تکریم اولدیغندن حضرت عثمان دخی مهرلمش ایدی ۰ مروان ایسه بعده قصداً بایی تایه تحویل وکلمه‌نك متضمن اولدیغی قبول معناسنی قتله تبدیل ایلمش ایدی ۰ بونك اوزرینه محمد بن ابی بکر برابر بولنان مصریلیلرله مدینه‌یه عودت ایتدیکی صره‌ده مملکتلرینه کیتمکده اولان بصره وکوفه اهالیسی دخی کری دونمشلردر ۰ محمد ابن ابی بکر مذکور نامه‌یی اصحاب کرامه و امته عرض وقرائت ایلدککده امت علیانه کله‌رك عصیان ظهور ایتمش و حضرت عثمانك خانه‌سی محاصره اولنمشدر ۰

مصر و بصره وکوفه اهالیسندن مرکب بولنان ارباب

قيام حضرت عثمانك يا اختياريله ترك خلافت ايتمسنى و ياخود مروانك تسليمنى طلب ايتمكده ايدى . حضرت عثمان نه مر- وانى تسليم ايتمش، نه‌ده خلافتى ترك ايتمكه راضى اولمشدر . حضرت عثمانك خانه‌سى قرق اللى كون قدر تحت محاصره‌ده قالوب بو صره‌ده حضرت پيغمبرك كريمه‌زاده‌لرى حضرت حسن و حضرت حسين پدرلرى حضرت عليك امرى مو- جبنجه سائر بعض كبار صحابه اولادليله برابر مسلحاً خدمت محافظه‌يه مأمور اولمشلردر . دارالخلافه‌نك قپوسى بو صورتله محفوظ اولديغى جهتله عاصيلر قپودن كيره‌مايوب ديوارى دله‌رك ايچرى‌يه دخول ايله سكسان ايكى ياشنده بولنان حضرت عثمان(ر)ى شهيد ايتمشلردر (٣٥) .

فاجعهٔ شهادت حضرت عليك مسموعلرى اولدقده دارالخلافه‌يه كلوب كمال حزن و تأسفندن حضرت عثمانى محا- فظه ايده‌مامش اولدقلرندن بحثله حضرت حسنك يوزينه و حضرت حسينك كوكسنه اورمشدر .

حضرت عثمان دورنده اهل اسلامده پك چوق ثروت موجود اولوب صنوف اهاليك بعضلرى احتشام و صفايه مبتلا اولمشلر ايدى . مثلا برجاريه‌نك كندى اغرلجه التونه فروخت اولنديغى اولور ايدى .—

خلافت حضرت على و امتده تفرقه — حضرت

عثمان (ر) ك خلافتی علیهنه اجتماع ایدن فرقه‌لردن مصر اهالیسی حضرت علی‌یه، کوفه اهالیسی حضرت زبیره، بصره اهالیسی دخی حضرت طلحه‌یه میال ایدیلر. بنی امیه طاقمی ایسه حضرت عثمان زماننده الشدقلری مساعده و منافعی ضایع ایتمامك ایچون هر فرصتدن استفاده املنده بولنورلر ایدی.

حضرت علینك علونسبی وشرف وفضائل ذاتیه‌سی اقتضاسنجه امر خلافتده کندیسنه تقدم قابل اوله‌مایه‌جغی و تقدم مراد اولنسه دخی عامه‌نك قبولنه مظهریت ممکن اوله‌مایه‌جغی وحضرت عثمانك شهادتیله امویلرك امتیاز ونفوذی منکسر اولوب خلق ایسه حضرت علینك خلافتنی ارزو ایتمکده بولندیغی جهتله امر خلافت حضرت علی‌یه تکلیف اولنمشدر. مشار الیه حضرتلری ابتدای امرده عدم قبول ایله «بن خلافتی استه‌مم، سز کیمی اختیار ایدر ایسه‌کز راضیم، بنم وزیر اولمم امیر اولمقدن خیرلیدر» دیمشدر. فقط صوکره طرفدارلرینك الحاحنه مبنی اظهار موافقت ایلمشدر. ایشته بو صورتله حضرت عثمان شهادتنك اوچنجی کونی حضرت علی‌یه بیعت اولنمشدر. ابتدا بیعت ایدن حضرت طلحه ایدی. (*)

(*) حضرت طلحه‌نك بر الی احد غزاسنده الدیغی جریحه‌دن طولایی

طلحه‌دن صوكره حضرت زبير بيعت ايتمشدر . حين بيعتده حضرت على طلحه ايله زبيرك هر برينه «استر ايسه كز بن سزه بيعت ايده‌يم» ديمش اولديغى حالده انلر حضرت علينك شرف واستحقاقنى تسليم ايله حضرت على‌يه بيعت ايتمشلر ايدى .

سعد بن ابى وقاص، عبد الله بن عمرو، اسامه بن زيد كبى بعض ذوات كرام ايله بنى اميه كروهى هر نصلسه حضرت على (ر) ه بيعت ايتمامشلردر . —

ظهور فتنه ووقعهٔ جمل — ظهور اسلامدن برى قبيلهٔ قريشدن بنى هاشم عليهنه شدت عداوتله مشهور بولنان بنى اميه فروعى حضرت علينك خلافتندن متأثر ومنفعل اوله‌رق ملت بيننده اختلاف وتفرقهٔ عظيمه ومديده‌يى موجب اولمشدر. حضرت علينك هنكام محاصره‌ده حضرت عثمانى محافظه ايچون نفس همايوننندن مقدس بيلديكى ايكى اولادينى فرقهٔ مخالفه‌نك اوقلريله قليجلرينه قارشى سپر ايتديكنى نظر انصافه الميه‌رق حضرت عثمانك قانلى كوملكنى آلوب شامده بولنان معاويه نزدينه عزيمت ايلدكلرى كبى، بر طاقى دخى بر خصوص ايچون حضرت على‌يه خاطرمانده اولان

چولاق قالمش ايدوكندن امر بيعتك ابتدا ناقص الاعضا بر ذات طرفندن اجراسى فال خير عد اولنمامشدر .

وبعد الحج مدینه‌یه عودت ایتمك اوزره ایكن تبدل خلافتی استماع ایله مكه‌یه عودت ایتمش بولنان حضرت عایشهٔ صدیقه‌یه ملحق اولمشلردر .

حضرت طلحه ایله حضرت زبیر حضرت عثمان علیهنه عصیان ایله مدینه‌یه كلمش اولان بصره و كوفه اهالیسنی كندیلرینه میال بولمشلردی. فقط خلافتك حضرت علیده تقرر ایتدیكی حالده بونلرك طرفدارلقلرندن مستفید اوله‌مایه‌جقلرینی درك ایدنجه طلحه وزبیر حضراتی دخی بصره و كوفه حكومتلرینی حضرت علیدن طلب ایتمشلردر . لكن حضرت علی (ر) مشار الیهمانك امور خلافتده رأیلرینه مراجعت اولنق اوزره كندیلرینك مدینه‌ده قالملری اقتضا ایده‌جكی بیانیله بصره و كوفه‌یه دیكرلری تعیین ایتدیكندن بونلر دخی حضرت عایشه نزدنده طوپلانمقده اولان فرقهٔ مخالفه‌یه التحاق ایتمك اوزره مكهٔ مكرمه‌یه عزیمت ایتمشلردر .

ایشته مسلمانلر بیننده ایقاع اولنان تفرقه‌نك فعلیاتی ظهوره باشلامشدر .

طلحه وزبیر حضراتنك التضمامیله كسب قوت ایدن فرقهٔ مخالفه حضرت عثمانك قاتلی ایسته‌مك بهانه‌سیله حضرت علی علیهنه محاربه‌یه حاضرلنمشلر ومركز قیام اتخاذ ایتدكلری عراق عربی‌یه حضرت عایشه‌یی دخی برابر كتورمكه قرار ویرمشلردر .

هر نه قدر مشار الیها حضرتلری اول امرده عدم موافقت صورتی کوسترمش ایسه‌ده حضرت زبیرك مخدومی حضرت عبدالله بن زبیر حضرت عایشه‌نك همشیره زاده‌سی و غایت سوکیلیسی اولوب حضرت عایشه‌یی راضی ایدرك جملةً بصره جانبنه عزیمت ایلمشلردر .

حضرت علی بو تشبثاتی ایشتدکده منع ایچون یك چوق نصیحت آمیز مکتوبلر یازمش و مخصوص آدملر کوندرمش ایسه‌ده مؤثر اولمادیغی جهتله عسکر جمعیله فرقهٔ مخالفه‌یی تأدیبه قرار ویرمشدر . بونك اوزرینه حضرت خالد خلیفه‌نك حضورینه کلوب سفك دمادن صرف نظر اولنمسنی استرحام ایلمش ایسه‌ده بونك دخی ثمره‌سی کورلمامشدر .

حضرت خلیفه ایله مخالفلر طرفندن جمع اولنان اردولر بصره قربنده تلاقی ایدرك (جمل محاربه‌سی) اسمیله مشهور اولان محاربه وقوع بولمش و طلحه و زبیر حضراتی شهید و اردولری پریشان اولمشدر .

حضرت عایشه دخی موقع محاربه‌دن چیقاریله‌رق حضور خلیفه‌یه کتورلمشدر . حضرت علی عایشهٔ صدیقه حقنده حرمت و رعایت ایدرك مکه‌یه کوندرمشدر (۳۶)

حضرت طلحه اثنای محاربه‌ده حضرت علی طرفندن کندیسنه ابلاغ اولنان نصایحدن متأثراً و متفکراً موقع حربدن

خارج بر محلده اقامت ایتمکده ایکن حضرت عایشه‌نك عسکری میانده بولنان مروان بن الحکم طلحه‌یی اوزاقدن کوروب کندیسی حضرت عثمانك قتلنه عاصیلری تشویق ایتدیکی حالده بو کون انك قانی طلب ایدنلر اره‌سنده بولنه‌یور دیه‌رك کیزلی بر محلدن بر اوق آته‌رق طلحه‌یی شهید ایلمشدر . حضرت زبیر دخی کذلك موقع محاربه‌یی ترك ایله عودت ایدر ایکن اثنای راهده عمرو بن جرموز نام کسنه معرفتیله شهید ایدلمشدر . حضرت زبیرك باشی وقلیجی بعدالمحاربه حضرت علی‌یه کوتورلدکده پك زیاده متأثر اولوب قاتلنه انکسار ایتمشدر .

ایشته بو وجهله هیئت اسلامیه ایچنه فتنه داخل اولمش و بو فتنه‌لر اسلامیتك ترقیسنی تأخیر ایتمشدر . عربلرك جهانکیر اولملرینه مانع اولان اهل صلیب ایله پواتیه (Poitier) محاربه‌سی اولمایوب داخل ممالکده ظهور ایدن اشبو قاریشقلقلردر .

صفین محاربه‌سی وحکمین وقعه‌سی -- جمل محاربه‌سی بو صورتله مندفع وبصره اهالیسنك ملتزمی اولان حضرت طلحه رؤسای امویه‌دن مروان بن الحکمك وکوفه اهالیسنك آرزو ایتدیکی حضرت زبیر دخی او قبیلدن دیکر بر شخصك

الندن مقتول اولدقدن صوكره شامده اولان فساد اوجاغی علولنمكه باشلامشدر .

حضرت عثمانك شهادتنی متعاقب مشاراليه حضرتلرينك قاتلی كوملكی ايله حضرت حفضه‌نك اثنای مقاتله‌ده قطع اولنان پارمقلری شامه كوتورلمش ايدی . عمرو ابن عاصك تعليمنه مبنی بونلر مسجدك منبرنده خلقه ارائه اولنه‌رق حضرت علی قتل عثمان ايله اتهام وناسی اخذ انتقامه تشويق ايچون واسطه اتخاذ اولنمشدر . بناء عليه شام اهاليسنده حضرت علی عليهنه محاربه‌يه استعداد تام كلمشدر . بو صره‌ده معاويه شام حكومتندن عزل ايدلمش ايسه‌ده يرينه نصب اولنان ذاتی شام اهاليسی رد ايله خليفه عليهنه عصيانه تصدی ايتمشلردر .

معاويه چوقدن بری شام واليسی اولوب همان مستقل حكمدار مقامنده ايدی . و بذل وعطا ايله شام اهاليسنك توجه ومحبتلرينی قزانمش ايدی .

معاويه‌نك سمت مخالفته سلوكنه مبنی حضرت علی دخی عسكر جمع ايدوب معاويه قارشيسنه سوق ايتمشدر .

ايكی اردو بيننده خيلی مجادله و محاربه‌لر وقوع بولمش ايسه‌ده بر نتيجهٔ قطعيه حاصل اولمامشدر . معاويه‌نك سر -

عسكری ابوالاعور بر كره حضرت خليفه‌نك اردوسنی فرات جوارنده صوسز بر محلده قپامش ايدی .

حضرت علی ابوالاعوره خبر كوندروب ابدست ايچون صو ايسته‌مش ايسه‌ده جواب رد آلمشدر . بونك اوزرينه حضرت خليفه‌نك اردوسی غليانه كله‌رك هجوم ايله ابوالاعورك طوتديغی موقعی ضبط ايتمش و ابوالاعوری مقدما كنديلرينك بولندقلری موقعه صيقشديرمشلردر .

بو دفعه ابوالاعور خليفه نزدينه اون ايكی ذات سفير كوندره‌رك صو طلب ايتمش و حضرت علی مساعده ايلمشدر .

بو محاربه‌لر «صفين» محاربه‌لری ناميله مشهوردر . محاربه كمال شدت اوزره اوچ ماهدن زياده دوام ايلديكی و سيللر كبی اسلام قانی دوكولديكی حالده بر ثمره حاصل اولديغی يوق ايدی . حضرت علی ايله برابر طرفين اردولرنده موجود بولنان اهل انصاف اسلام قاننك بو صورتله دوكلمسندن فوق العاده مضطرب ايديلر .

حضرت علی بو حال اسف اشتماله نهايت ويرمك ايچون «مادامكه دعواجی ايكی كشی‌يز ، بونجه مسلمانلرك جانلرينه قييق كناهدر . معاويه ايله بز ايكيمز حرب ايده‌لم» ديه‌رك معاويه‌يی منفرداً حربه دعوت ايتمش ايسه‌ده معاويه قبول ايتما‌مشدر . عمرو بن عاص دعوتی قبول ايتماديكی حالده امتك

وعسكرك نظرندن دوشه‌جكنی بيان ايدرك معاويه‌يی قبوله تشويق ايتمش وبو خصوصده قاندرمق ايچون چوق غيرت ايتمشدر. فقط معاويه «علی ايله كيمسه باشه چيقه بيلمشميدر كه بنده او اميد ايله قارشيسنه كيده‌بيله‌يم» ديه‌رك اجابت ايتما‌مشدر. حتی معاويه ابن‌العاصی دخی «غالبا مقصدك بنم يريمی طوتمقدر» ديه‌رك تكدير ايتمشدر .

نهايت حضرت علينك امراسندن ابن اشعث محاربه‌لرك برنده غلبه ايدرك معاويه اردوسنی تضييق ايتديكی صره‌ده عمرو بن العاصی عسكرك حربه‌لرينه مصحف شريف طاقديره‌رق عسكری «هذا كتاب الله بيننا وبينكم» ديه باغرمشدر . بونك اوزرينه طرفين عسكری امراسندن عقد مصالح ايله دعوانك طرفينجه مقدس اولان كلام اللهك احكامنه تطبيقاً فصل ورؤيتنی طلب ايتمشدر .

خيلی مذاكرات ومباحثاتدن صوكره طرفين برر حكم انتخاب ايدرك ايشی انلرك رأيلرينه حواله ايتمكه قرار ويرمشدر. حضرت علی معاويه طرفندن انتخاب اولنان عمرو بن العاصی قبول ايتمش ايسه‌ده معاويه حضرت علی طرفندن عبد الله بن عباسی علينك خصميدر ومحمد بن ابو بكر الصديق دخی اميه خاندانه غرضی واردر قوليله قبول ايتمامشدر .

نهایت حضرت علینك اردوسنده بولنان سردارلردن فاتح ایران ابوموسی الاشعری قبول اولنمشدر .

حکمین — یعنی ابن العاص ایله ابو موسی الاشعری طرفین اردولرندن منتخب درت بوز عسکر حاضر بولندیغی حالده « مرج راهط » نام محلده مذاکراته تشبث ایدرك بینلرنده حضرت علی ایله معاویه‌نك خلعیله یکی خلیفه انتخاب ایچون امته مراجعت اولنمسنه قرار ویرمشلردر. اشبو قراری حاضر بولنان عسکره تبلیغ ایچون ابن العاصك اصراری اوزرینه ابتدا ابوموسی الاشعری کورسی‌یه چیقه‌رق « ای امت ! ایکی کیشی اوغورنده بونجه مسلمان قانی دوکولمکده‌در وبونلرك غوغا وجداله نهایت ویره‌جکلری یوقدر. بناء علیه بونلرك ایکیسنیده خلع ایتمکه مناسب کوردك » دیدکدن صوکره پار- مغنده‌کی یوزوکی چیقاروب کورسی‌یه قویمش و « بو یوزوکی نصل پارمغمدن چیقاریورسه‌م خلافتی دخی حضرت علیدن اویله رفع ایدیورم » کلامنی علاوه ایلمشدر. بعده ابن العاص کورسی‌یه چیقمش وخلاف وعد اوله‌رق « ای امت! هرنه‌قدر بز ایکیسنك خلعنه اتفاق ایلدك ایسه‌ده یرلرینه انتخاب ایده‌جك معاویه قدر اهل کرده کیمسه بولنمادیغندن بن یوزوکی پارمغه نصل طاقیور ایسه‌م خلافتی دخی معاویه‌یه توجیه ایدیورم » دیه‌رك ابوموسانك براقدیغی یوزوکی پارمغنه طاقمشدر .

حاضر بولنانلر بونك اوزرينه پك بيوك كورلتی چيقار-
مشلردر. علويلر ابوموسی الاشعری اوزرينه قيام ايتمش او-
لدقلرندن مومی اليه كوچ حال ايله جانی قورتاره بيلمشدر.

اهل اسلامك بر قسمی حكمينی قبول ايتمايوب حضرت
علينك عليهنه عصيان ايلمشلردر و بو عاصيلر «خوارج» اسميله
معروفدر. حضرت علی خوارج اوزرينه هجوم ايدرك نهر
وان محاربه‌سنده بر خيليسنی قليجدن كچيرمشدر. يالكز نهر
وانده بولنان خوارجدن يالكز يدی نفر قورتلديغی مذكور
ومرويدر. (٣٨)

حكمين كيفيتندن صوكره حضرت علی كوفه شهرينی
ومعاويه دخی شامی مقر حكومت اتخاذ ايتمشلردر. لكن معاويه
كيتدكجه نفوذ وقوت كسب ايدرك مداين وحجاز ويمن ومصر
قطعه‌لرينی ضبط ايلمشدر. بونك اوزرينه حضرت علی معاو-
يه‌نك مضرتندن بحثله امتی انك عليهنه دعوت ايتمش ايسه‌ده
امت حرب وجداله اصلا رغبت كوسترمامشدر. چوق وقت
كچمه‌دن حضرت علی (ر) عبدالرحمن ابن ملجم نام بر خارجی
طرفندن كوفه مسجدنده شهيد ايدلمشدر (٤١). —

خلافت حضرت حسن — حضرت علينك شهادتندن
صوكره مخدومی حضرت حسنه بيعت اولنمش ايسه‌ده
حكومتی يالكز عراقين (عراق عربی وعراق عجمی) وخرا-

سان وجزیرة العرب قطعه‌لرنده جاری اولمشدر . شام ومصر ومغرب معاویه بن ابی سفیانك حكمی تحتنده ایدی .

معاویه حضرت امام حسنك خلافتنی تصدیق ایتمیوب قوهٔ کلیه ایله اوزرینه یوریمشدر . حضرت حسن دخی اردولر جمع وترتیب ایدرك معاویه‌یه قارشی حرکت ایتمش‌سه‌ده اثنای راهده جراح بن الاسد نام کمسنه خنجر ایله حضرت حسن اوزرینه هجوم ایدرك قتلنه قیام ایتدیکندن حضرت امام حسن فنا حالده متأثر اوله‌رق «دونکی کون بابامی قتل ایتدیکز، بو کون بنی اولدرمکه قیام ایدیورسکز . سزدن خیر مأمول دکل» دیه‌رك درحال معاویه‌یه خطاباً بر مکتوب یازوب

اولا — معاویه وفاتندن اول ولی عهد تعیین ایتمیوب امر حکومتی مشورت عمومیه‌یه ترك وحواله ایتمك،

ثانیاً — حضرت حسن واولاد وتعلقاتنه وحضرت علینك کافهٔ احباب ومنسوباتنه هیچ بر وجهله اذا وتعرض اولنمامق،

ثالثا — بیت المال مسلمیندن محتاج اولدیغی شیئی المغه مأذون اولمق .

شرائطیله عقد مصالحه و ترك سلطنت ایده‌جکنی بیلدیرمشدر .

معاویه اشبو شرائطی قبول وتصدیق ایتمسیله حضرت حسن دخی منبره چیقوب ترک « امارت » و « سلطنت » ایتدیکنی علناً خلقه بیان ایتدکدن صوکره مدینهٔ منوره‌یه عزیمت و اوراده اختیاراقامت ایتمشدر. بوسنه « عام الجماعه » تسمیه اولنمشدر (٤١) .

ایشته بو صورتله معاویه استقلال تامه نائل اولمشدر . فقط معاویه‌نک حکومتندن ممنون اولماین مسلمانلر ترک خلافت ایتمسندن طولایی حضرت حسنی تعییب ایتمکده اولدقلرینی ایشتدکجه معاویه امین اوله‌مایوب حضرت حسنک اتلافی ایچون بر طاقم دسایسه مراجعت ونهایت زوجه‌سی (جعده) اولوقت مدینه والیسی بولنان مروان بن الحکم واسطه‌سیله جلب واطماع اولنه‌رق انک معرفتیله حضرت حسن مدینهٔ منوره‌ده مسموماً شهید ایدلمشدر (٤٩) .—

فاجعهٔ کربلا — معاویه کوفه والیسی بولنسان مغیره‌بن شعبه‌نک اخطار وتشویقنه مبنی اوغلی یزیدی ولی عهد ایتمکه تصدی ایتمشدر (٥٦)

معاویه‌نک تحت حکمنده اولان خلق یزیدک ولی‌عهدلکنی قبول ایله بیعت ایتمشلر ایسه‌ده حضرت امام حسین بن علی و عبدالرحمن بن ابو بکر وعبداله ابن عمر وعبداله ابن زبیر (ر - م) مخالفت ایتمشلر ومعاویه‌نک بالذات و بالواسطه وقوع بولان

تلطیفاتی و تهدیداتی قطعاً مؤثر اوله‌مایوب معاویه دخی زمان حیاتنده بوبابده اصراری ترك ایله یالکز وفاتندن اوجه بو درت ذاتدن عبدالرحمن بن ابی بکر پك اختیار وعبد الله ابن عمر دخی راحت واسایشه میال وطلبکار اولمسیله بونلرك بیعت ایتمامسنده بأس اولمادیغندن بحثله حضرت حسین ایله عبداه ابن زبیردن بیعت الـمق ایچون تدابیر مقتضیه‌یی اتخاذ ایلمسنی یزیده وصیت وتلقین ایلمش ایدی .

معاویه‌نك وفاتی اوزرینه یزید سریر امارته جلوس ایتد-كده مدینه حلقنك تجدید بیعت ایتمسی ایچون مدینه والیسی عقبه بن ولیده ارسال ایتمش اولدیغی نامه‌نك حکمنی اجرا ایچون عقبه مروانی جلب ودعوت ایدوب استشاره ایتمشدر . مروان دخی ابتدا حضرت امام حسین‌ایله عبداه ابن‌زبیر دار-الاماره‌یه کتیردیله‌رك تکلیف بیعت ایدلمسنی و قبول ایتمادکلری صورتده ایکیسنك قتلنی توصیه ایتمش و اشبو سوء قصدی تفرسله عبدالله ابن زبیر مکهٔ مکرمه جانبنه صاوشمش وحضرت حسین ایسه یزیده بیعت ایتامکده ثبات ایلمشدر .

بونك اوزرینه یزید حضرت امام حسینی قتل ایله سرمبا-رکنی شامه کوندرمسنی عقبه‌یه اشعار ایلمش . لکن عقبه بو جنایته جرأت ایده‌مامشدر . حضرت حسین دخی مدینه‌ده

جريان ايدن بوكبی احوالدن متأثر اولەرق مكهٔ مكرمەيه عزيمت ايتمشدر .

حضرت امامك مكەيه عزيمتنی متعاقب كوفه وبصره اهاليسی طرفلرندن كنديسنه بيعت اولنمق اوزره دعوتی متضمن نامەلر وآدملر كوندرلمشدر . مكەده بولنان خاندان نبوت محبلری طرفندن بودعوتلرك نتيجەسی غدر وخيانته منجر اولەجغی بيانيله او جهته عزيمت ايدلمامسی حقنده اصرار اولنمش ايسەده شهادتی امرنده تعلق ايدوب قوهٔ معنويهٔ ولايت و امامتيله يالكز كنديسنه معلوم اولان ارادهٔ ازليهٔ الهيەنك ظهوره كلسنه رضا و تسليميت مطاوعتكارانه وحكمت خفيەسنه مبنی كوفه جهتنه توجه ايلمشدر . حتی اثنای راهده كنديسی حائز مرتبهٔ شهادت اولمق ايچون عزيمت ايلديكندن بحثله استتك ايدنلرك عودتلرينه رخصت اعطا ايله يالكز اهل بيته منسوب اولان صبيان و نسواندن ماعدا يتمش ايكی ذوات كرام ايله كربلا موضعنه مواصلت ايتمشدر .

يوم مواصلتك ايرتسی كونی كوفەدن عبيداله ابن زياد طرفندن عمربن سعيدبن ابی وقاصك تحت قوماندەسنده كوندريلن درت بيك نفر عسكر حضرت امام ايله محاربەيه تصدی ايتديكندن حضرت امامك هائلهٔ شهادتی وقوعه كلمشدر (٦١) .

حضرت امامك رأس شریفی جسد مبارکلرندن جدا ایتمك فضیحه‌سنی ارتکاب ایدن «شمرذ و الجوش» نام ملعیندر .

صغیر وکبیر اون التیسی بنت رسول الله حضرت فاطمه‌نك اولادندن اولمق اوزره امام حسینك معیتنده بولنان یتمش ایکی ذاتك کافه‌سی شهید اولمش و خسته بولنمسندن طولایی محاربه‌یه کیره‌مایوب حیاتده قالان ونسوان اهل بیتك رجا وشفاعتلریله ظالملرك غدرندن قورتیلان امام زین العابدین بن حسین ایله مخدرات اهل بیت کوفه‌یه واوره‌دن شامه و بعده شامدن مدینهٔ منوره‌یه اعزام اولنمشلردر .—

عبدالله بن زبیر — کربلا وقعهٔ مؤلمه‌سی اوزرینه حضرت عبدالله بن زبیر مکهٔ مکرمه‌ده اعلان خلافت ایدرك یزید طرفندن نصب اولنان مأمورلری حرمیندن طرد واخراج وجزیرة العرب قطعه‌سنك اداره‌سنی درعهده ایتمشدر .

یزیدك وفاتندن صوکره اهالی حضرت عبدالله بن زبیره بیعت ایدرك خلیفه اعلان اولنمشدر . مدت خلافتی طقوز سنه‌در . فقط حکمی یالکز حجاز ویمن وعراق وخراسان ومصر قطعه‌لرنده بر مدت جاری اولمشدر .

حضرت عبدالله هجرت نبویه‌نك یتمش اوچ سنه‌سنده خلفای بنی امیه‌دن عبدالملك سرعسکری حجاج ظالم طرفندن

صلب واعدام اولنمشدر . حضرت عبدالله بن زبير خلفاى راشدينك آخريدر (٧٢) .—

امتده تشتت افكار — حكمينك حكم قرارى اوزرينه معاويه بن ابى سفيان فرقهٔ مخالفه‌نك رياستنه مالك ايدى . حالبوكه حضرت على طرفنده بولنانلرك بر خيليسى مشاراليه حضرتلرندن مفارقتله كنديسنه قارشى اظهار خصومته باشلامشلر ايدى كه بونلره خوارج طائفه‌سى تسميه ايتمشلردر .

بر مدت صوكره حضرت على ايله خوارج بيننده وقوع بولان نهروان محاربه‌سنده خوارجك قسم كليسى امحا واعدام ايدلمشيدى . فقط بونلرك اطرافه طاغلمش بر طاقم فروع وشعباتى موجود اولديغى كبى، نهروانده قتل اولنان خوارجك مملكتلرنده بولنان تعلقاتى دخى حضرت امامك خصماسنه منضم اولمشلردر .

امويلر حضرت عليدن حضرت عثمانك قانى دعوى بهانه‌سيله آمال حريصانه‌لرينه برنوع مشروعيت صورتى ويرمك استه‌دكلرى كبى، خوارج دخى امت محمد اره‌سنده ظهور ايدن حرب وقتاله حضرت على ايله معاويه وعمرو بن عاص طرفلرندن سببيت ويردكلرندن بحثله بونلرى اورته‌دن قالديرمق لزومنى ادعا ايدرلر وحضرت خليفهٔ بالحق اولان حضرت على عليهنه قيام ايچون بونى وسيله عد ايلرلر ايدى .

شو اعتقاد بر صورتده ترقی ایتمشدرکه حضرت علی ایله معاویه وعمروابن عاصی قتل ایچون خراسانده اوچ کیمسه فدا-ئیلکه قرار ویرمشلردر . بواوچ شخص تعیین ایتدکلری وقتده ایفای تعهده مباشرت ایدوب معاویه یی قتل ایتمك اوزره هجوم ایدن شخص قلیجنی لایقیله اورهمامسندن معاویه یالکز جسیمجه بریاره ایله قورتیله بیلمشدر . (*)

عمر وبن عاص ایسه لیلهٔ موعودهده نمازه چیقمایوب یرینه وکیل کوندرمش اولدیغندن وکیلی قتل اولنمشدر . یالکز حضرت امام علی (ر) بالاده بیان اولندیغی وجهله حائز رتبهٔ شهادت اولمشدر .

ایشته بوزماندن باشلایه‌رق امت «شیعی» و «خارجی» اولمق اوزره ایکی قسمه منقسم اولمش وهرایکی طرف یکدیکری علیهنه اعلان خصومتدن خالی قالمامشدر .

بالاده سویله‌نلدیکی وجهله حضرت علینك شهادتی، انی متعاقباً حضرت حسنك ترك شغلهٔ خلافتله شهیداً وقوع وفاتی واك صوکره وقعهٔ دلسوز کربلانك حدوثی کبی احوال هپ بوخصومت قدیمه‌نك اثاریدر . هرنه‌قدر خوارج قوت ومکنتجه شیعیلره فائق بولنمش ایسه‌ده مسلمانلرجه الك مقدس اولان

(*) اتفاق مثلث اقتضاسنجه حضرت علینك دخی اوکیجه قتل اولنه-جغنی معاویه‌یه اخبار ایتمسندن طولایی جارح قتلدن خلاص اولمشدر .

خاندان نبوت محبتی شیعیلرك عروق حمیتنی هیجانه کتوره‌رك قلت افرادیله برابر خارجیلر اوزرینه اکثریا تجاوزی حرکتده بولنورلر ایدی .

وقعهٔ کربلادن صوکره آل رسول انتقامنی المق ایچون خروج ایدن مختار و ابا مسلم کبی ذوات دخی خارجیلردن بك چوغنی قیرمشلردر .

امتده ظهور ایدن اختلاف افکار ابتدا یالکز ریاست ملیه‌نك تعیینی مسئله‌سنه منحصر اولوب رسوم وآداب دینیه دائره‌سنی تجاوز ایتمامش ایدی و حتی حضرت علینك قاتلی ابن ملجم مستحق اولدیغی جزا ایله اعدام اولندیغی صره‌ده قطعاً اظهار تأسف ایتمکسزین تلاوت قرآنله مشغول اولمش ویالکز لسانی قطع اولنه‌جغی صره‌ده دنیاده حیاتده قالوبده قرائت قرآندن بر آن اولسون محروم اوله‌جغندن بحثله فریاد ایتمسی کبی احوال مشاهده اولنمش ایدی . فقط امویه ملوکندن بعضیلرینك خلاف شرع حرکاته تصدیلری او صنفه منسوب اولان خلقك دیمجه شایان ذم وتقبیح حرکات ارتکاب ایتملرینه سبب اولمشدر . الحاصل بو کشمکش بك چوق عصرلر ممتد اوله‌رق نهایت عباسیه دورنده اهل سنت مذاهبنك ظهوریله بر آز کسب خفت ایتمشدر .—

—

بن عبدالشمس بن عبد مناف بن قصی
(١٠٥ صحیفه‌یه مراجعت)

(امیه)

(حرب) — (ابی سفیان) — (معاویه) ١ — (یزید) ٢ — (معاویه ثانی) ٣

(عفان) — (حضرت عثمان)

(ابی العاص)
(حکم) — (مروان) ٤
(عبد الملك) ٥
(عبدالعزیز) — (عمر) ٨
(محمد) — (مروان) ١٤
(عاص) — (عمرو)

(ولیداول) ٦
(ابراهیم) ١٣
(یزیدثالث ١٢)
(یزیدثانی) ٩ — (ولیدثانی) ١١
(سلیمان) ٧
(هشام) ١٠ بوندن اندلس امویه‌لری ظهور ایتمشدر

ملوك بنی امیه

(٤١ ــ ١٢٨)

سلطنت اسلامیه . معاویه . یزید اول . معاویهٔ ثانی . مروان عبدالملك . ولید اول. سلیمان . عمر بن عبدالعزیز . امویه دولتنك انقراضی

سلطنت اسلامیه — ملوك بنی امیه اوچی سفیانیه، قصوری دخی مروانیه اولمق اوزره اون درت کشی اولوب مدت سلطنت واستیلالری سکسان یدی سنه‌در (٤١ــ١٢٨). ابتدالری معاویه وانتهالری مروان حماردر.

حضرت رسول علیه السلامدن صوکره ریاست عامه مقامنه کلن خلفای راشدین حضراتی امتك انتخاب واختیاریله کلمش اولدقلری حالده معاویه امام بالحق اوزرینه خروج ایدرك پك چوق حرب وقتالك وقوعنه ونهایت حضرت امام حسنك ترك خلافته مجبور اولمسنه سببیت ویرەرك ریاست اسلامیه‌یی بر نوع جبر وتغلبله غصب ایتدیکی کبی، حیاتنده اوغلنی ولی عهد نصب ایدرك خلق خلیفه انتخابی حق مشروعندن محروم براقمش وبو وجهله خلافت اسلامیه «امارت» و «سلطنت» رنکنی ویرمشدر.

معاویه — معاویه شام دیارینه مأمور اولان قرنداشی یزید ابن

ابی سفیانك عسکرندن اولوب شامك فتحنده برابر بولنمشیدی.
یزید ابن ابی سفیان شام والیسی بولندیغی مدتجه معاویه دخی
شامده قالمش وانك حین وفاتنده موقتاً قائممقام نصب اولنوب
فاروق اعظم طرفندن اصالةً شام والیسی تعیین قلنمشیدی.
معاویه یکرمی سنه‌قدر شام ولایتنده والی صفتیله اقامت ایدرك
حسن اداره وبذل مال ایله اهالی‌یی کندیسنه جلب ایلدیکی کبی،
مروان وعمرو بن العاص مثللی متوارثاً بنی‌هاشمه عداوتله مشهور
وحیل وفتنه‌ده مهارتلری مسلم اولان بر طاقم کسان دخی
کندیسنه تابع اولمسیله بومدت ظرفنده اعلان استقلال اسبابنی
تهیه ایتمش ایدی:

کوفه اهالیسندن بر کیمسه کندی ارکك دوه‌سنه راکباً شامه
کلدیکی وقت اهالئ شامدن بریسی حریفی یقاله‌یوب «بو بنم دیشی
دوه‌می‌سن غصب ایلدك» دیه دعوی ایدرك معاویه‌نك حضو.
رینه چیقوب دعوالرینی اثبات ایچون اللی شاهد کتیرمش ومعاویه
دوه‌نك مدعی‌یه تسلیمنه حکم ایتمشدر. اصل صاحبی اولان شخص
کندی دوه‌سنك ارکك اولدیغی بیان ایتمش ایسه‌ده معاویه
حکمی نقض ایتمامشدر. فقط صوکره‌دن حریفه دوه‌نك ایکی
قات بهاسنی تأدیه ایله برابر کوفه‌ده حضرت علی‌یی کوروب
دیشی دوه‌یی ارکك دوه‌دن فرق ایده‌مایان یوز بیك کشی ایله
کندی اوزرینه حرکت ایده‌جکنی سویله‌مسنی توصیه ایتمشدر.

صفین محاربه‌سنده معاویه طرفنده مغلوبیت تحقق ایتدیکی صره‌ده رفع مصاحفله خلقك جنكدن فراغت ایتدیرلمسی و نهایت حضرت علی طرفندن نصب اولنان حكملرك ردیله كندی مقصدلرینه موافق حركتی ملزوم اولان ابو موسی الاشعرینك حكم نصبنه مجبوریت ویرلمسی وانك دخی یوقاریده ذكر اولندیغی وجهله اغفال ایدلمسی عمر بن عاصك حیل و دسایسی جمله‌سندن اولوب بونلر معاویه‌نك كسب استقلال ایتمسنه باشلیجه اسبابدن بولنمشدر .

معاویه‌نك حضرت خلیفه اوزرینه قیامه جرأت ایدیشی اهالینك كندیسنه اولان صداقت و محبتنه مستند ایدی. هله حكمین كیفیتندن صوكره زیاده‌سیله كسب نفوذ و قوت ایتمش ایدی .

ابتدا دیوانخانه اتخاذ، مهر، پوسته ایچون تاتار استعمال، حرمده خادم اغالری استخدام، جامعده مقصوره احداث ایدن معاویه‌در .

كبار اصحابدن بعضیلری جمل و صفین محاربه‌لرنده شهید اولدقلری كبی، اكثری دخی معاویه‌یه متابعتدن ابا ایتدكلری جهتله فصل دعوی واعطای فتوی ایچون تحت اداره‌سنده بولنان محللره قاضیلر و مفتیلر تعیین ایتمشدر .

معاویه‌نك بقای استقلالنه اك بیوك مدار عد ایلدیكی شی

خليفهٔ بالحق و ابن عم نبى اولان حضرت عليدن حلقك قلوبنى تحويل قضيه‌سى اولوب بونى استحصال ايچون كنديسى وولاياتده اولان واليلرى منبرلرده حضرت على‌يه واولادينه حاشا پك چوق ناسزا سوزلر سويلمكه جسارت ايدرلر ايدى .

بوندن ماعدا واعظ وناصح صفتيله بو وظيفه‌يى ايفا ايتمك اوزره اطرافه بر طاقم آدملر كوندرر ايدى .

موفقيات سياسيه‌جه معاويه دورى پك پارلاق ايدى . قوماندانلرى شرقده وغربده خيلى فتوحاته نائل اولمش وعبيدالله بن زيادك تحت قوماندهسنده بولنان بر مفرزه دخى جيحون نهرينى مرور ايله تركستان قطعه‌سنى فتح ايتمشدر (٥١) . ديكر بر اردو مظفراً سودانه داخل اولوب اول حوالى اهاليسنى شرف اسلام ايله مشرف ايلمشدر . اوغلى يزيد دخى استانبولى المق ايچون كوندرلمشيدى .

استانبولك فتحنه مأمور اولان اردولرده حضرت ابو ايوب انصارى (حضرت خالد) ايله بر قاچ اصحاب كرام موجود ايدى . عساكر اسلام استانبولى خيلى محاصره ايتمشلر ايسه‌ده فتحنه موفق اوله‌مايوب رجعت ايلمشلردر . حضرت خالد ايسه محاصره اثناسنده وفات ايدرك قلعه جوارنده دفن اولنمشدر كه حالا تربه‌لرى ايوبده موجود در واستانبولك باشليجه زيارتكاهيدر (٤٨) .

معاویه اون طقوز سنه‌سی مستقلاً اولمق اوزره قرق سنه‌دن زیاده اقلیم شامك سرکارنده بولنمش و یتمش بش یاشنده اولدیغی حالده شامده وفات ایتمشدر (٦٠) .—

یزید اول — معاویه‌دن صوکره اوغلی وولی عهدی بولنان یزید تخت سلطنته جلوس ایلمشدر . یزیدك ذاتاً شخص واخلاقی غایت چرکین اولدیغی کبی ، سیاهه مائل اولان اسمر یوزنده‌کی چیچك بوزوقلری دخی چهره‌سنی مستکره برحالده بولندیرایدی . کندیسی وجودجه شیشمان ، طبیعتجه قیدسز ، ذوق وصفایه ، عیش وعشرته ، ظلم و اعتسافه مائل غریب برمخلوق ایدی .

بوندن اکلاشلدیغی اوزره یزیدك هیچ برسویلیه‌جك جهتی یوق ایکن معاویه‌نك مرقومی سومسنه وآنی نائل خلافت ایچون شریعت غرایه قارشی حرکتده بولنمسنه حیرت ایتمامك مشکلدر .

معاویه حین وفاتنده یزیده شویله برنصیحتده بولنمشدر :

«امور دولته نظام ویروب عرب وعجم سرکشلرینی زیر ربقهٔ اطاعته ادخال ایلدم . بونلردن سکا هیچ کیمسه مخالفتده بولنه‌مز .

انجق درت کیمسه‌دن قورقیورم . انلر دخی حسین بن علی وعبدالله بن زبیر وعبدالله بن عمر وعبدالله بن جعفردرلر .

عراق اهاليسنك حضرت حسينه بيعت ايده جكلرى پك محتملدر. اكر ظفرياب اولور ايسه‌ك حقنده حسن معامله ايلميه‌سك، زيرا مشار اليهك خلافته چوق حقى واردر. عبدالله بن زبير ايسه تلكى كبى حين حاجتده تملق ايدوب فرصت بولنجه ارسلان كبى هجوم ايدر. فرصت دوشيره‌بيلير-سه‌ك آنى پارچه پارچه ايلميه‌سك».

كربلا حادثهٔ مؤلمه‌سى بو نصيحتك نتيجه‌سى ايدى. حادثهٔ مذكوره‌دن صوكره حرمين اهاليسى يزيده قارشى بعض تمانشلر-ده بولنديغى ايچون يزيد مدينهٔ منوره‌يى يغما ايتديرمش ومكه‌يى ياقشدر. يزيد اوچ بچق سنه انواع فسق ومظالمه اجتسار ايتدكدن صوكره وفات ايدرك امت اسلاميه‌يى مظالم وملعنتلر-ندن خلاص ايلمشدر (٦٤).

معاويهٔ ثانى — يزيدك اوغلى وخلفى ايكنجى معاويه جسور وحميتكار ومتدين بر ذات ايدى.

جد وپدرينك افكار وحركات نا مشروعه‌لرى كنديسنه اول درجه‌ده طوقونمش ايديكه «بويله بر آدمك اوغلى مقام خلا-فتى احرازه تأدب ايتمليدر» ديه‌رك جلوسنك اوچنجى آينده سلطنتدن فراغت ايلمشدر.

بر كون معاويه امتى جمع ايله منبره چيقوب «اى اهالى! بن سزك اموريكزى كورمكدن عاجزم. حضرت فاروق اعظم

كبى خلافت ايده‌جك برآدم ارادم ايسه‌ده بوله‌مدم . اهل‌بيت رسول‌اللهه جفا ايده‌مم . هركيمى ايستر ايسه‌كز خليفه ايديكز» ديه‌رك سلطنتدن استعفا ايلمشدر .

مروان — ملوك بنى اميه وزراسندن اولوقت عبيدالله بن زيادك پك زياده نفوذى واردى . حيله‌كار مروان بن حكم برمدتدن برى عبيداللهى اله الوب آلت كبى استعمال ايتمكده ايدى . رجال و معتبران يزيدك ديكر مخدومى خالده بيعت ايتمك اوزره ايكن عبيدالله بن زياد مروانك تعليماتى اوزره « خالد دها كوچكدر، خالدى ولى‌عهد تعيين ايتمك شرطيله مروانه بيعت ايده‌لم » ديه‌رك مروانى رأس حكومته كتورمشدر .

روايت اولنمشدر كه مروان چوجق ايكن حضور پيغمبرى‌يه كتورلدكده حضرت رسول‌الله آنك حقنده « هوالملعون بن الملعون » بيورمش ويوقاريده ذكر اولنديغى وجهله باباسى طرف رسالتپناهيدن نفى وطرد اولنوب حضرت عثمانك خلافتنه‌قدر مدينه‌يه كله‌مامشدر . فى الحقيقه مروانك ملعنتى دخى مشهور عالمدر .

بالاده كورلديكى وجهله حضرت عثمانك شهادتنى موجب

٦

اولان حادثه‌یه سبب اولان مروان ایدی . مروانك قیافتی دخی پك مناسبتسز ایدی — یعنی قیصه بویلی، قوجه قفالی، قوجه صقاللی، قرمزی یوزلی بر آدم ایدی .

حضرت فاروقك شهادتندن صوکره واقع اولان فتنه‌لرك جمله‌سنده مروانك پارمغی وارایدی .

مروان امیر اولدقدن صوکره یزید بن معاویه‌نك زوجه‌سنی یعنی خالدك والده‌سنی تزوج ایدرك مرقومه‌نك موافقتیله خالدی ولی عهدلکدن اخراج ایله اوغلی عبد الملکی ولی عهد نصب ایتمشدر .

بو وقتدن بری عراق قطعه‌سی امیه خاندانه مخالفت ایتمکده ایدی . مروان عبیدالله بن زیادی عساکر کلیه ایله اول حوالی‌یه سوق ایدرك قطعهٔ مزبوره‌یی زیر حکمنه المش وخیلی قانلر دوکمشدر .

مروان بر کون خالده بدمعامله ایتمش اولدیغندن والده‌سی غضبندن جاریه‌لرینه مروانی بوغدیرمشدر (٦٥) .

عبدالملك — مرواندن صوکره اوغلی عبد الملك جلوس ایتمشدر . عبدالملك (٦٥ — ٨٦) ملوك بنی امیه‌نك الك بیوکلرندندر وزماننده ممالك اسلامیه پك زیاده توسیع حدود ایتمشدر .

عبدالملك عاقل وغیور بر آدم ایدی . کنجلکنده صلابت دینیه وحمیتله شهرت قزانمش ایدی . فقط مقام سلطنته کلدکدن صوکره اخلاقی بوزیلوب تبعه‌سی حقنده بر درجه‌یه قدر ظلم وغدر ایتمش وحجاج ظالم کبی انصافسز جلادلری خلقك اوزرینه مسلط ایلمشدر .

ابتدا ممالك اسلامیه‌نك اکثر قطعه‌لری حضرت عبدالله بن زبیره بیعت ایدرك عبدالملکی طانیمایورلر ایدی ویالکز شام ایله مصر امیه سلاله‌سنه صادق قالمش ایدی . دیکر طرفدن اولاد رسولك قانی طلب ایچون خروج ایدن فرقه‌لر دخی خیلی خسار ایراث ایدرلر ایدی .

عبدالملك امویه الندن چیقان ممالکی استرداد ایچون بالذات سفره چیقدیغی وقت عمرو بن سعید نام ذاتی یرینه وکیل تعیین ایدرك شامده براقمش ایدی . عمرو ایسه عبدالملکك حین غیبوبتنده عصیان ایدرك حکومتی ضبط ایتمش وشام اهالیسنه جبراً بیعت ایتدیرمشدر .

بونك اوزرینه عبدالملك ایله عمرو بیننده خیلی محاربه‌لر واقع اولوب عمرو مغلوباً شام قلعه‌سنده محاصره اولنمش ایسه‌ده عبدالملك قلعه‌نك فتحنه بر درلو موفق اوله‌مامشدر . بناء علیه عبدالملك عمرو ایله مصالحه ایدرك سلطنتده اشتراکی قبول ایتمش وفقط بر مدت صوکره عمرووی قتل ایتدیره‌رك قورتلمشدر .

بو وجهله غائله‌یی برطرف ایدن عبدالملك عراق اوزرینه هجوم ایدرك قطعهٔ مزبوره‌یی حضرت زبیر زاده‌لردن استرداد ایلمشدر .

عبدالملك عراقدن حجاج بن یوسف الثقفی‌نك ـ یعنی حجاج ظالمك تحت قوماندەسنده اوله‌رق حجاز اوزرینه براردو سوق ایلمشیدی . حجاج حضرت عبدالله بن زبیری مکهٔ مکرمه‌ده محاصره ایلمش ومحاصره ادواتیله شهری طاشه طوتمشدر . حتی طاشلرك بعضلری بیت الله اوزرینه اصابت ایتمشدر .

روایت اولنورکه طاش آتان منجنیك اوزرینه صاعقه اینوب خدمه‌سیله برابر محترق اولمسندن حجاجك عسکری خوف واندیشه‌یه مبتلا اوله‌رق محاربه‌دن فراغت ایتمك استه‌مشلر . فقط حجاج ظالم « ای اهل شام ! بو صاعقه بزم حقلی اولدیغمزه دلیلدر، زیرا اسلافده کسلمش قربان عندالله مظهر قبول اولدیغی حالده بویله برصاعقه اینوب قربانی احراق ایدر ایدی » دیه‌رك تکرار عسکری محاربه‌یه سوق ایده‌بیلمشدر .

اشبو محاربه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق حضرت عبدالله بن زبیر مغلوب ایدلمش ومکهٔ مکرمه حجاج ظالمه قپوسنی اچمشدر . حجاج ظالم اهالی‌یه پك چوق اذیت ایتدیکی کبی، عبداللهك دخی باشنی قطع ایدرك عبدالملك نزدینه کوندرمشدر .

حجاج ظالم حضرت عثمانك مدینه‌ده محاصره اولندیغی

مصرده امداد ايتمادكلرى ايچون مكه‌ليلرى اتهام ايدرك بك چوقلرينى اعدام ايتمشدر (٧٢) .

بوندن صوكره حجاج ظالم عراقين واليسى تعيين اولنه‌رق اول حواليده خيلى مدت اقامت ايتمش و بك چوق بى گناه قانى دوكمشدر .

شرق ايمپراطورلرى خلافت اسلاميه‌نك اشبو حالنى كنديلرينه فرصت عد ايدرك شام اوزرينه هجوم ايله عربلرى خيلى تضييق ايتمشلر ايدى . فقط عبدالملك داخلى دوشمنلرندن قورتلدقدن صوكره روم اوزرينه سفر ايدرك اناطولينك بك چوق مملكتلرينى ضبط واستيلا ايلمشدر .

بو اثناده مصر واليسى موسى بن نصير مقدار كافى عسكر ايله اقطار غربيه اوزرينه هجوم ايدرك شمالى افريقه‌يى كاملا فتح ايلمشدر .

موسى بن نصيرك معيت مأمورلرندن طارق بن زياد بر مفرزه ايله سبته بوغازينى مرور ايدرك اسپانيه قطعه‌سنك استيلاسنه بدأ ومباشرت ايتمشدر .

شرقده دخى تركستانك فتحندن صوكره اول حواليده عربلر تركلره تصادف ايدرك بينلرنده خيلى محاربه‌لر اولمش وطرفينك برى قطعى صورتده موفقيت حاصل ايده‌مامشيدى . بونك اوزرينه تركلرى تأديب ايچون حجاج طرفندن

عبدالرحمن بن محمد الاشعث نام بر ذاتك تحت قوماندهسنده اولهرق عظیم بر اردو ترکستان طرفلرینه ـ یعنی (ماوراء النهره) سوق واعزام اولنمشدر .

ابن اشعث ایسه ترکاره قطعیاً غلبه ایتمشدر. فقطخاقانلری هر سنه مقام خلافته ویرکی کوندرمك شرطیله صلحه طالب اولدیغی حالده عبدالرحمن موافقت ایتمایوب حربه دوام ایتمشدر. شو قدرکه یأسه کلن ترکلر وار قوتلرینی پازویه ویرەرك اسلاملر اوزرینه هجوم ایله مظفر اولمشلردر .

بو خبری ایشیدنجه حجاج کمال درجهده غضب ایدرك عبدالرحمانه بر شدید تکدیرنامه کوندرمشدر . ابن اشعث ایسه بو تکدیرنامهدن طولایی فنا حالده متأثر اولهرق عصیان ایله حجاج اوزرینه یوریمشدر . حجاج دخی اردوسیله ابن اشعثی قارشیلامش ایسهده واقع اولان محاربهده حجاج ظالم مغلوباً فراره مجبور اولمشدر . عبدالرحمن دخی بو مظفریت اوزرینه کوفهیه کلوب کندیسنه بیعت ایتدیرمشدر (٨١).

حجاج ظالم عبدالملك ایله برابر تکرار اردولر ترتیب ایدرك ابن اشعث اوزرینه هجوم ایلمشلردر . ابتدالری ابن اشعث غالب کلمش ایسهده نهایت کلیاً منهزم اولهرق علیهنده محاربه ایلدیکی ترکستان پادشاهنه دخالت ایتمشدر (٨٢) .

بو محاربه‌لر اثناسنده خونریز حجاج پك چوق آدم قتل ایلمشدر . حتی بر دفعه‌سنده عبدالرحمانه بیعت ایدنلردن یوز اوتوز بیك کشی‌یی بردن قتل واعدام ایتدیرمشدر .

بو صره‌ده محمد بن مروان ارمنستان جهتنه مأمور اولوب قطعهٔ مزبوره‌یی کاملاً استیلا ایله ممالك اسلامیه‌یه الحاق ایلمش ایدی .

حجاجك ظلماً قتل ایلدیکی نیجه یوز بیك آدمك ایچنده ارکان دیندن معدود کبار صحابه و تابعیندن پك چوق فقها و علما دخی بی گناه اوله‌رق شهید اولمشلردر . بونلرك شو صورتله انقراضی احکام دینیه‌جه جهالتك تعمم و ترقیسنی موجب اولمشدر . حتی موسم حجده عبدالله بن زبیرك مکهٔ مکرمه‌ده عبدالملکك و باباسی مروانك معایب و مساویسی و باباسنك ملعنتی حقنده شرف‌صادر اولان احادیث نبویه‌یی حاوی خطبه‌لر اوقویه‌رق خلقی عبدالملکدن تنفیر ایتدیکی مسموعی اولدقده قدسده‌کی مسجد اقصایی تعمیر وقیا اوزرینه بر قبهٔ حضرا بنا وانی کعبه کبی کسوه‌لرله تزیین ایدوب خلقی کعبه‌یه گیتمکدن منع ایله مراسم طواف و حجك قدسده اجراسنی امر ایتمشدر .

عبدالملکك شو امرینه اطاعت اولنمسی تشتت افکارك درجهٔ ترقیسنی تعیینه وامویه قومنك امور دنیا ایچون اساس دینی تخریبه قدر جسارتلرینه دلیل کافیدر .

عبدالملك وفات ایتمزدن اول اوغلی (ولیدی) ولیعهد تعیین ایتمشدر (٨٦) . —

بنی امیه‌دن ابتدا سکه ضرب ایدن عبدالملکدر . سکه‌نك بر طرفنده بر دائرۀ مخصوصه ایچنده اولمق اوزره اخلاص شریف دیگر طرفنده (لااله‌الاالله) دائره‌نك خارجنده دخی (محمد رسول الله ارسله بالهدی ودین الحق) یازلمش ایدی .

ولید اول — ولیدك زمان امارتی (٨٦-٩٦) فتوحاتجه اك پارلاق بر زمان ایدی . ولیدك برادوسی هندوستانده، دیگری کاشغرده، بریده ترکستان کبیرده مظفراً توسیع ممالك ایتمکده ایدیلر .

کاشغر جهتنه مأمور اولان قتیبه اول حوالی یی فتح ایتدکدن صوکره چین پادشاهنه سفیر ارسال ایدرك ویرکی واطاعت طلب ایلمشدر .

اردولرك بری دخی اناطولی‌یه قدر ایلری‌لیه‌رك استانبولی محاصره ایلمش ایدی . غربده دخی اسپانیه‌نك استیلاسی ولید زماننده تکمیل ایدلمشیدی . والحاصل ولیدك زمان سلطنتنده مجاهدین اسلامیه دنیانك هر طرفنده مظفر ایدیلر و جهات اربعه‌یی خوف واندیشه ایچنده براقمشلر ایدی .

ولید اهل خیر وتبعه‌پرور ایدی . فقط قورقاق ومتلون المزاج اولدیغندن سراینده طیشاری چیقمغه چوقلق جسارت

ايده‌مز ايدى . يتيم چوجقـلر ايچون خواجه‌لر، اختيارلر ايله اعمالر ايچون خدمتجيلر، فقها ايله فقرايه وظائف تعيين ايتديرمشـدر. مسجد شريف نبوى‌يى تعمير وتوسيع ايچون مسجد شريفك اطرافنده حضرت پيغمبر(ص)ك زوجات طاهراتنه مخصـوص خورمه داللرندن مصنوع كوچك كوچك خانه‌لرك هـدمنى امر ايدوب بونلرك هر برى حضرت پيغمبرك برر يادكار عبرت مدارى اولديغى جهتله ابقاسى عمر بن عبدالعزيز طرفندن رجا والتماس اولنمش ايسه‌ده مؤثر اولماديغندن مذكور خانه‌لر هدم ايدلمشدر.

وليد شامده‌كى جامع اميه‌يى دخى توسيع و تزيين ايتديروب انى دنياده امثالسز بربنا صره‌سنه داخل ايتمشدر .

مكه واليسى اولان عبدالله قسرى وليدك امريله (ثنيين) موقعنده برقويى قازديروب ظهور ايدن طاتلى صويى زمزم شريفه ترجيح ايتديرمك اوزره خلقى پك چوق تشويق ايتمش و سختياندن معمول برحوض ايچنده اوله‌رق زمزم شريف قويوسـنك يانده خلقه بوصودن ايچيرمشدر. بو دخى ال هاشمه برنوع تحقير اولمق اوزره ارتكاب اولنمشيدى . فقط قازديرديغى قويو قووديغندن افكارينه موفق اوله‌مامشدر .—

سليمان — وليدك وفاتندن صوكره برادرى سليمان بن

عبیدالملکه بیعت اولنوب مومی الیه انجق ایکی بچق سنه قدر (۹۶ـ۹۹) سلطنت ایتمشدر .

سلیمان مقتدر و مدبر ایدیسه ده اقتداریني تماميله اظهار و تصوراتنی اجرا ایده جك وقت بوله مامش — یعنی عمر وفا ایتمامشدر .

کاشغر فاتحی مشهور قتیبه سلیمانه بیعت ایتمایه رك عصیان ایلمش اولدیغندن سلیمانك امریله اعدام اولنمشدر . سلیمانك زمان سلطنتنده استانبول ینه محاصره ایدلمشدر . فقط ظهور قحط وغلا عساکر اسلامیه یی رجعته مجبور ایتمشدر .

عمر بن عبدالعزیز — سلیمانك وفاتندن صوکره عمر بن عبدالعزیز بن مروانه بیعت اولنمش وعمر دخی انجق ایکی سنه رأس اموره بولنه بیلمشدر (۹۹ـ۱۰۱) .

عمر بن عبدالعزیز غایت متدین وپاك اعتقاد برذات اولوب بیعت رسمی اجرا ایدلدکدن صوکره جمعه کونی رسماً جامع شریفه کیدر ایکن عادت وجهله ترتیب اولنمش الایی طاغتمش و کندیسیچون دونانمش آته بنمامش و جامعه کیدن عباداللهه قاریشوب کیتمشدر . معیتنده بولنان امرا وارکان دولته « بنم سائر عباداللهدن هیچ فرقم یوقدر » دیدیکی کبی ، جامع شریفده دخی منبره چیقوب «ای اهالی! بن بو مقامه کندی طلبم ویاخود خلقك مشورت ورأیله نصب اولنمادم . بناء علیه سزك او-

زريكزه اولان حمل بيعتى اسقاط ـ يعنى كنديمى خلافتدن عزل ايتمشمدر . استديككز آدمه بيعت ايديكز » ديدكده خلق بر اغزدن « بزسكا بيعت ايتدك واوزريمزه امير نصب ايلدك. البتده قبول ايتمليسك » ديه ابرام ايتملرى اوزرينه تكرار برخطبه اوقويوب نهايتنده « اى اهالى! بر آدم اللهه اطاعت ايدر ايسه اكا اطاعت واجبدر. اكر اطاعت ايتمز ايسه اوآدمه دخى اطاعت اولنمز . بن اللهه اطاعت ايتدكجه بكا اطاعت اوزره اولوكز. اكر اللهه عصيان ايدر ايسه‌م سزده اطاعت ايتمايكز » ديمشدر.

عمردار الاماره‌ده دوشمه وپرده‌لره وارنجه نه قدر ذيقيمت اشيا وار ايسه جمله‌سنى مزايده ايدرك بدلنى بين الماله كوندرمشدر. زوجه‌سى فاطمه بنت عبدالملك دخى عمرك امر يله كندى مجوهراتنى واشياى سائره‌سنى كذلك بين الماله كوندرمشدر .

ملوك بنى اميه منبرلرده حضرت امام على يه سب ايتمك عادتنى اتخاذ ايلمشلر ايدى و التمش سنه‌دن برى عادت كريههٔ مذكوره جارى ايدى . عمر مذكور عادتى منع ايلمش وامت دخى بو حركتندن پك متشكر قالمشدر. حتى امويه‌يه قارشى عصيانى معتاد ايدنمش اولان بعض طوائف « بويله بر اميره قارشى عاصى بولنمق شعار اسلاميه‌يه مخالفدر » ديه‌رك عمره بيعت ايتمشلردر .

عمرك حضرت على يه واولاد كراملرينه تعظيم وحرمت

ایتمسندن طولانی سلطنتك بنی هاشمه انتقال ایده‌جکی قور-قوسیله امیه خاندانی افرادی عمرك اطوار و حركاتندن خشنود دکللر ایدی و نهایت خدمتكاری واسطه‌سیله عمری زهرلمشلردر.

عمر تسمیم اولندیغنی ادراك ایدنجه اصلا تلاش ایتمکسزین خدمتكارینی حضورینه جلب ایلمش ونه سببه مبنی بو اهانتی ارتكاب ایلدیکنی صورمشدر. خدمتكاری دخی عمرك اك یقین اقربالرندن بو ایش ایچون بیك التون آلدیغنی اقرار ایدنجه عمر هرقومك کیسه‌سندن بیك التونی چیقاروب بیت‌الماله کوندر-دکدن صوکره کندیسنی صالیویرمشدر.

قائم برادرلرندن مسلمه بن عبدالملك خسته بولنان عمرك زیا-رتنه کلدیکی وقت کوملکنی پك کیرلی بولدیغندن همشیره‌سنه کوملکی یقامسنی امر ایلمش وایرتسی کونی کوملکی ینه کیرلی کوردیکندن همشیره‌سنی تکدیر ایلمشدر. بونك اوزرینه همشیره-سی دخی « بشقه بر کوملکی یوقدر که چیقاروب انی یقایم » دیمشدر.

عمرك وفاتندن صوکره ذاتنه مخصوص (ملبوسات وسائره کبی) اشیانك کافه‌سی چارشیده صاتیلوب بدلی یالکز اون ایکی درهم کوشه بالغ اولمشدر. —

امویه دولتنك انقراضی — عمر بن عبدالعزیزدن صوکره

یزید ثانی بن عبدالملك، بعده هشام بن عبدالملك، ولید ثانی بن یزید بن عبدالملك، یزید ثالث بن ولید بن عبدالملك، ابراهیم بن عبدالملك، مروان «حمار» بن محمد بن مروان صره سیله جلوس و بر مدت حکومت ایتمشلردر .

بونلرك ایچنده یزید بن عبدالملك ایله هشامك مدت سلطنتلرنده دخی خیلی فتوحاتلر واقع اولمش ایسه ده یزید حبابه اسمنده بر جاریه سنه مفتون اولوب فرط محبتندن انك سوزیله حرکت ایدر ایدی . حتی مزبوره یه بر طاقم هدایا تقدیمیله کسب مناسبت ایتمسندن طولایی اسافلدن هبیره نامنده بر شخص عراق اقلیمنه والی نصب اولنمشدر .

امور سیاسیه یه طائفهٔ نسانك مداخله سی کبی اساس دولتی محو و مندرس ایدن حالات ایشته اودورده شدتله حکمنی اجرا ایتمشدر .

اشبو حبابه نك وفاتنده یزید ثانی میتنی تعفن ایدنجه یه قدر دفن ایتدیرمامش و نهایت یدی کون صوکره تأثیر فراقیله یزید دخی فوت اولمشدر .

هشام طبعاً حلیم و سفك دما ایله اسراف و سفاهتی سومز بر آدم اولوب مدت سلطنتنده خیلی اموال تراکم ایتدیرمش و بذل و احسانده فرط حستندن طولایی خلقك قلوبی کندیسندن متنفر اولمشدر .

ولید ثانی ایسه غایت فاسق وفاجر بر شخص ایدی . کندی قزینه زنا ایتمك وباباسنك استفراش ایتدیکی جاریه‌لری نکاح ایله المق کبی، هیچ بر دین ومذهبده اولماین رزائلی ارتکاب ایتمش ومصحف شریفه حقارته متجاسر اولمشدر . بونك شو احوالندن طولایی اهالی غلیان ایلمش واوزرینه هجوم ایدرك کندیسنی خلع وقتل ایتمشلردر .

ولیدك خلفی اولان یزید ثالثك مدت سلطنتی پك آز امتداد ایتمش واندن صوکره جلوس ایدن ابراهیمك دوری دخی مروان حمارك طلب سلطنت ایله آچدیغی محاربه‌دن طولایی غایت رونقسز کچمشدر .

ولید ثانی زماننده باشلایان سلطنت منازعه‌لرندن طولایی مقام حکومته کلنلر اطرافك احوالنه باقغه وقت بوله‌مامشلر وخراسانده وسائر اقالیم جسیمه‌ده بولنان والیلر کسب قوت ایله بعضاً یکدیکری علیهنه محاربه ایدرلر وبواقلیملرده ظهور ایدن متغلبلر حکومتی ملوك امویه طرفندن منصوب والی اللرندن غصب ایله خودبخود انك یرینه کچرلر ایدی .

ملوك امویه بدایت ظهورلرنده ممالك اسلامیه اهالیسنك بر قسمنی کندیلرینه ایصندیرمش ومخالفت وعدم انقیاد صورتی اظهار ایدن قسم دیکرینی سیاست شدیده ایله صندیرمش ایسه‌لرده بونلر ریاست اسلامیه‌یی غصب ایچون ارتکاب ایتد‌

كلرى غدر ومفسدت پك چوق فنالقلرى موجب اولمشدر .

عصر سعادت نبويدن برى اعلاى كلمة الله ايچون اهل اسلامك ابراز ايتدكلرى غيرت وحركت جهانكيرانه وبالخصوص حضرت فاروق اعظم (ر) زماننده وقوع بولان غزوات وفتوحات شجاعت اسلاميه يى اقطار عالمه طانتديرديغى كبى، حوزۀ اسلاميه يه داخل اولان ممالك اهاليسى دخى شريعت عادلۀ اسلاميه سايه سنده رفاه ومعدلته نائل اولمشلردر. مسلمانلرك ادارۀ ملكده كى حسن سيرت وحركتلرى دخى اقوام سائره يى بو اداره يه هوسكار ومفتون ايتمش ايدى .

بو احوالك نتايجى جمله سندن اولمق اوزره امويه دورنده واقع اولان غزواتك مظفريت وفتوحات ايله ختام بوله رق حدود اسلاميه چيندن محيط اتلاسى سواحلنه واقصاى يمندن استانبول حدودينه قدر توسع ايتمشدر .

شوقدر واركه حجاج ظالم وعبيدالله ابن زياد كبى كسانك قتل واعدام ايتدكلرى برقاچ يوزبيك مسلمان او وقتكى قوۀ اسلاميه ايچنده قالمش وبو وحشتلر امت اسلاميه يى تفرقه يه دوشيرمامش اولسه ايدى، برطرفدن استانبول، ديكر طرفدن دخى سيجيليه وايتاليه واسپانيه اوزرندن فرانسه حدودلرينه واصل اولمش اولان عرب اردولرى اوروپايى دخى تحت استيلايه آلوب كلام اللهى بتون عالمه نشر ايدرلر وانزالنك مقصد جليلنى حصوله كتيرمش اولورلر ايدى .

فتوحات جسیمه‌نك ثمره‌سی اولان غنائم کلیه‌دن اهل اسلام ثروت ویساره ویکی فتح اولنان ممالك اهالیسی دخی شریعت مطهرهٔ اسلامیه سایه‌سنده امنیت ورفاهه نائل اولمشلرایدی . فقط بنی امیه‌نك بنی هاشم منسوباتی وبالتخصیص عامهٔ مسلمینك قرةالعیونی اولان اولاد پیغمبری حقلرنده قولاً وفعلاً وقوعه کتیردکلری معاملات ناسزا بوامتك قسم اعظمنه اغرصورتده تأثیر ایتمش وریاست اسلامیه‌نك بنی هاشمه انتقالی آرزوسی پك چوقلرینك قلبنه یرلشوب ملوك امویه‌نك ظلم وتعدیلری تزاید ایتدکجه بوارزو دخی عمومیت حالنی کسب ایتمکده بولنمش ایدی .

عمر بن عبدالعزیز متصف اولدیغی انصاف ودرایتی سببیله بودقایقی کشف ایدرك سریر امارته جلوسنده منبرلرده حضرت علی واولاد کراملری حقلرنده سویله‌نمکده اولان مناسبتسز سوزلرك تفوهنی منع ایتمش وبونلره فعلاً دخی اظهار حرمت ورعایت ایلمش ایسه‌ده اخلافی بومسلککی محافظه ایده‌مامشلردر .

ایشته امویه درونده اولاد علیدن خروج ایدن ذوات کرام ملتك قسم کلیسنده ظهوری بیان اولنان آرزوی مشروحه مبنی وقوعه کلن تشویقات ایله میدان مخالفته چیقمشلردر . بونلردن زیدبن علی بن حسین ویحیی بن زید حضراتی امویلر النده شهید اولدقدن صوکره حیاتده قالان آل رسولك انزوا

وعزلتی اختیار ایتملرندن طولایی دعوای خلافت خاندان بنی هاشمدن عم جناب پیغمبر (ص) حضرت عباس بن عبد المطلبك اولادینه انتقال ایتمشدر .

بنی عباسدن ابتدا محمد بن علی بن عبدالله بن عباس طلب خلافته قیام ایدوب خلقی بیعته دعوت ایتمش ایسه‌ده عمری وفا ایتمایوب وفاتنده دعوتی اوغلی ابراهیمه ترك ووصیت ایتمش، ابراهیم دخی امر دعوتده ثبات ومتانت اظهار ایلمشدر .

خلقی عباسیلره بیعته جلب ودعوت ایدن ابامسلم خراسانیدر . بوذات خراسانده ظهور ایدوب اول حوالی اداره‌سنی قبضهٔ اقتدارینه الدقدن صوکره شعار عباسیه اوزره سیاه البسه کیه‌رك کندیسنی وزیر تابعیتنده بولنان اهالی‌یی اولاد عباسك خلافتنه داخل ایتمشدر .

ابامسلم و «وزیر آل محمد» عنواننی المش اولان مسلم الخلال جلباً وجبراً عباسیه خلافتنی اعلان ایدرلر وبرطرفدن دخی امویلرله حرب ایدرك نائل مظفریت اولورلر ایدی .

آخر ملول امویه اولان مروان «حمار» برارەلق ابراهیم بن محمدی اله کچیروب قتل ایتمش ایسه‌ده مشار الیه دردست اولدیغی متعاقب خلافتی برادری ابوالعباس عبدالله سفاهه اصمارلمشدر .

ابراهیمك شهادتی اوزرینه کوفه‌ده ابوالعباس السفاهه بیعت

اولمشدر . برى طرفدن مروان حمار دفع خصما ايچون محاربه يه عزيمت ايلديكى حالده ابوالعباس طرفندن مقابله سنه كونديريلن عميسى عبدالله بن على ايله وقوع بولان محاربه ده هزيمت كليه مروان طرفندن ظهور ايدرك عسكرينك برچوغى زاب نهرنده مغروق وبر قسمى دخى مقتول اولمشدر . كنديسى دخى بقية السيوف ايله موصله داخل اولمق استه مش ايسه ده اهالى كند-يسنى نفرتله رد ايتمشلر ومروان اوره دن حمصه وحمصدن شامه ونهايت فلسطينه فرار ايتمكه مجبور اولمشدر . عبدالله بن على ارقه سندن يتشوب شامى ضبط وتسخير ومروانك بولنديغى محلده كيجه وقتى محاربه يه مباشرتله جمعيتنى محو وپريشان ومروانى دخى قتل وتدمير ايتمشدر .

عبدالله مروانك باشنى قطع ايدرك اسير ايتديكى اولاد وتعلقاتيله برابر خليفهٔ عباسى حضورينه ارسال ايتدكدن صوكره بنى اميه قومندن خيلى كسانى شامه عودت ايدوب قتل ايتمشدر . حتى مجلسده بنى اميه دن طقسان نفر ايله اوتوروب طعام ايتمك اوزره ايكن بنى هاشم محبلرندن شبل بن عبدالله مجلسه داخل اولوب طائفهٔ اميه نك اولاد رسوله ايتدكلرى خيانتى متضمن اوقوديغى شعر كويا عبدالله ك حميت عصبيه سنى تحريك ايدوب اوطقسان نفرى اتلاف ايتديره رك سوفره يى جسدلرى اوزرينه قورديروب هنوز جانى چيقمامش

اولانلرك آه وفریادلرینی ایشیتدیکی حالده کمال راحت اوزره طعام ایتمشدر .

محال سائرەده دخی بنی‌امیه‌نك قتل واتلافنه تشبث اولنوب بوکبی نیجه وحشتلر کورلمشدر .

حکومت امویه بو صورتده محو ومنقرض اوله‌رق خلافت اسلامیه آل هاشمدن اولان بنی‌عباسه انتقال ایتمشدر .—

——

اون دردنجی فصل

خلافت عباسیه وطوائف ملوك

(۱۲۸-۷۸۳)

احوال عمومیه ـ طوائف ملوك ـ جنکیز، سلجوق، تیمور

— ۱۱ —

احوال عمومیه

(۱۲۸ ـ ٦۳٦)

خلافت عباسیه‌نك صورت ظهوری . آل عباس . ابو العباس السفاح . جعفر المنصور . محمد المهدی . هارون‌الرشید . برمکیلر . المأمون . محمدالمعتصم . دارالخلافه . خلفای عباسیه . عباسیلر وترکلر . امیر الامرالر . احوال اخیرهٔ خلافت

خلافت عباسیه‌نك صورت ظهوری . — الجزیره وعراق قطعه‌لری جمیع زمانده بنی امیه علیهنده بولنورلر ایدی . شام ایله عراق بیننده اسکیدن بری رقابت موجود اولدیغی کبی، بو رقابت حضرت علی (ر) ایله معاویه‌نك نزاعلری دورنده وباخصوص کربلا وقعه‌سندن صوکره نهایت درجه‌یه وارمشیدی .

غلبه‌یه نائل اولمش اولان امویه‌لر معتدلانه حرکات ایله کندیلرینه خصومت باغلامش اولان عراقیلری

تسکین ایده‌جکلری یرده منبع فسادی قالدیره‌جغز ادعاسیله عبیدالله بن زیادلر و حجاج ظالملر واسطه‌لریله پك بیوك ظلملر اجرا ایتمشلر و پك چوق قانلر دوکمشلردر . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق عراق اهالیسی دخی امویه‌لره قارشی حرکت ایدیورز فکریله بعضاً اوامر الهیه ونصایح نبویه‌نك احکامنی تجاوز ایدرلر ایدی .

خوارج وعلویلر وزیدیلر کبی مذهب فرقه‌لری صرف سیاسی اولان بو رقابتك نتایجندن معدوددر .

والحاصل خلافت اسلامیه‌نك انقراضنه اشبوایکی قطعه بیننده اولان رقابت وخصومت بلیه‌سیله نتایج مضره‌سنك کلی مدخلی اولمشدر دینلسه بجادر .

عراق اهالیسی حضرت علی طرفنی التزام ایدرك معاویه اوزرینه قیام ایتدیکی مثللی ملوك بنی امیه علیهنه هرکیم عصیان ایتدیسه درحال انك طرفنه کچرلر ایدی . حتی معاویه حین وفاتنده اوغلنه ویردیکی نصیحتده عراقیلرك بنی امیه ایله باریشمایه‌جقلرینی ایما ایتمشیدی .

عراق اهالیسنك افکاری یالکز امویه‌لره قارشی عصیان ایله اظهار خصومتدن عبارت دکلدی . حجاز وعراق اهالیسی بنی امیه‌نك خلافتنی اساساً اعتراض وانلری متغلبه اعلان ایدرك ریاستی اللرنده رفع ایله اولاد رسوله ـ یعنی حضرت

علی ذریتنه ویرمك استه‌یورلر ایدی . فقط حضرت علی ذریتندن حرمین وعراقین اهالیسنك اشبو صداقت ومحبتلرینی حسن استعمال ایدرك استحصال ریاست ایده‌بیله‌جك بر ذات ظهور ایتمامشیدی .

بویله بر ذاتك ظهور ایتمامسی دخی آز چوق مستعد اولوب اهالینك انظارینی جلب ایتمش اولان بالجمله اولاد رسولك امویه‌لر معرفتیله همان کنج یاشلرندن اعدام اولنملری ایدی . ازجمله حضرت حسینك طورونی حضرت زید بن علی باربارانه قتل اولنمش و اوغلی محمد صلب اولنوب مدت‌مدیده دار اغاجنده براقلمش ایدی .

احوال مذکوره جمعیت اسلامیه داخلنده غلیان افکاری موجب اولوب حتی ابا مسلم خراسانی کبی بعض بیوك امرا امویه‌لره اطاعت ایتمك جائز اولمادیغی ادعاسیله انلره قارشی قیام ایتمشلر ایدی .

بونك اوزرینه حضرت پیغمبر (ص) وحضرت علی (ر) ایله برابر آل هاشمدن معدود اولان حضرت عباس بن عبدالمطلب ذریتندن ابو العباس عبدالله بنی امیه علیهنه قیام ایدرك خلافت و « سلطنتی » اللرندن ضبط ایلمشدر (۱۲۸).

بنی امیه ایله عباسیلر بیننده واقع اولان محاربه‌لر متعدد اولوب بونلرك کافه‌سنده عباسیلر غالب اولمشلر ونهایت امویه‌لر

خلافتك اعادەسندن قطع امید ایدرك ترك سلاح ایله عباسیلرك خلافتنی رسماً تصدیق ایتمشلردر .

بو محاربەلرده عباسیلره الك بیوك خدمت ایدنلر ابا مسلم خراسانی ایله ابو العباسك عمیسی عبدالله بن علی ایدیلر .

ابو العباس عمیسی عبداللهك تشویقیله كویا بو اتحادی صورت رسمیه وعلنیەده اولەرق امته اعلان ایله اعادهٔ امنیت وآسایشه خدمت ایتمك ایچون عموم امیه خاندانیله خواص بندگانی ضیافت مخصوصەیه دعوت ایدرك اهانةً جملەسنی قتل واعدام ایتمشدر .

كویا امویەلر ایله برابر بر سوفرەده اوتورلمسی مقرر ایكن ابو عبدالله سوفرەیی دعوتنی قبول ایدن امویەلرك جنازەلری اوزرینه قوردیروب ضیافت ایتمشدر .

ابو العباس ایله عبداللهك افكار ومقاصدی بنی امیەنك ممكن مرتبه نام ونشانلرینی براقامق اولدیغندن شامك حین ضبطنده امویه خاندانك مزارلری آچدیریلەرق كمیكلری احراق بالنار ایتدیرلمش وجامع « امویه » نامیله معروف اولدیغی ایچون شامده‌كی جامع كبیر عبداللهك امریله یتمش كون قدر آخیر اتخاذ اولنمشدر !

عباسیلر امویەلردن یالكز عمر بن عبدالعزیزك مزارینه طوقنما دقلری كبی، امویه خاندانندن بردلی قانلی دخی قتل عامدن یقانی

قورتاره بیلمشیدی - که بر مدت صوکره مرقوم اندلسده یکی بر دولت تأسیس ایلمشدر .

بونکله برابر شام اهالیسیله سائر امویه طرفدارلرینك دخی پك چوغی قتل اولنه‌رق سیللرجه قانلر اقیدلمشدر . ابوالعباسه « السفاح » دیدکاری دخی بوندن ایلری کلمشدر .

« السفاح » یاد اولنمغه شایان یالکز ابو العباس دکلدی . باخصوص ابامسلمك خونریزلکی حد معروفی آشمش ایدی . چونکه یالکز اللری باغلی اولدیغی حالده قتل ایلدیکی انسانلرك عددی التی یوز بیك کشی‌یی تجاوز ایلمشدر .

ملت اسلامیه ایکی فرقه‌یه آیریلوب بری عباسیلری، دیکری دخی امویلری التزام ایتمکده ایدی . عباسیلر سیاه بیراق وسیاه البسه اختیار ایتمش اولدقلرندن طرفدارلری دخی سیاهلر کیینیرلر ایدی . بونلره قارشی امویلر بیاض سنجاق ایله بیاض البسه استعمال ایدرلر ایدی . ایکی فرقه دخی « سیاهلر » و « بیاضلر » یاد اولنمشلردر . —

آل عباس — حضرت عباس عبدالمطلبك کچوك اوغلی اولوب حضرت پیغمبر افندمزدن ایکی سنه مقدم تولد ایتمش غزوهٔ بدرده شرف اسلام ایله مشرف اولمش وحضرت عثمانك زمان خلافتنده ارتحال دار بقا ایتمشیدی .

حضرت عباسك اوغلی حضرت عبداه مشاهیر فقهادن

معدود اولوب بیك التی یوز التمش قدر حدیث شریف نقل ایتمش والتمش بش یاشنده وفات ایلمشدر .

حضرت عبداللهك اوغلی علی دائما سجاده‌ده نماز قلمقله امرار وقت ایتدیکندن کندیسنه «سجاد» دیمشلر ایدی . مشارالیه کونده بیك رکعت نماز ادا ایتمکی اختیار ایتمشیدی . علینك اوغلی محمد ابوالعباس ایله المنصورك پدرلریدر .—

ابوالعباس السفاح — ابو العباس عبدالله (١٢٨ـ١٣٢) مقام خلافتی احراز ایدرك خلیفه صفتیله جامعه کیدنجه بنی امیه‌یه امتثالاً خطبه‌یی ایاقده اوقومایوب اوتوردیغی حالده قرائت ایتمش و بو وجهله عداوت اجرای آیین ده دخی باش کوسترمشدر .

ابوالعباسك خلافتی یالکز درت سنه امتداد ایتمش ایسه‌ده کندیسی خیلی اثار میدانه قویه‌بیلمشدر .

داخلی محاربه‌لر اصلاح و تعمیره محتاج پك چوق امور براقمش ایدی .

ابوالعباس خراباتی تعمیر و بر طاقم خیرات انشا وتأسیس ایلمشدر . ابو العباس کوفه‌ده اوتورمایوب کندیسنك تزیین وتوسیع و (هاشمیه) تسمیه ایتمش اولدیغی انبار شهرنده اقامت ایدر ایدی . حین وفاتنده یکرمی سکز یاشنده ایدی .—

جعفر المنصور ـ ابوالعباس السفاحك وفاتی اوزرینه برادری

ابو جعفر عبدالله المنصوره بیعت اولنمشدر (١٣٢—١٥٤) . المنصور رسما ولی عهد عد اولنمقده اولدیغی حالده عمیسی عبدالله — که امیه خاندانک محویله خلافتک عباسیلر عهده سنده تأمینی امرنده بیوک خدمت ایتمشیدی — خلافت دعواسیله المنصور علیهنه خروج ایلمشدر . لکن عبدالله بی‌باضلر و سیاهلر محاربه‌سی اثناسنده شامده اجرا ایتدیکی وحشی حرکات مناسبتیله اهتک نفرتنه دوچار اولمش اولدیغندن کندیسنه طرفدار بولهمامش و بر قاچ محاربه‌ده مغلوب اولدقدن صوکره نائل حرام اولمقدن قطع امید ایدرک کندیسنک سلاح و زهر واسطه‌سیله اعدام اولنمامسی شرطیله تسلیم نفس ایلمشدر . المنصور دخی کویا ویردیکی سوزه رعایةً سلاح ایله زهر استعمال ایتمامش‌ده اوزرینه بر کون بیوک بر دیرک دویروب ازدرمشدر !

مشاهیر امرای عسکریه‌دن اولوب خراسان والیلکنده بیوک موفقیاته نائل اولمش و عبدالله قدر خلافتک بنی امیه یدندن اخذی خصوصنده عباسیلره خدمت ایتمش اولان ابومسلم خراسانی دخی المنصورک امریله قتل اولنمشدر . المنصور متکبر و حریص شهرت اولوب کویا ابومسلم شهرتنک کندی شهرتنه کولکه ویرر قورقوسیله اشبو حرکتی ارتکاب ایلمشیدی .

صاحب مذهب المختار حضرت امام ابو حنیفه دخی المنصور طرفندن تکلیف اولنان قضایی قبول ایتمادیکی ایچون حبس وضرب اولنمشدر . ذاتاً المنصور حضرت امام اعظمی بصره ده عصیان چیقارمش اولان علوی کروهیله کویا مناسبات ومخابراتده بولنمغله اتهام ایلمکده ایدی .

مع مافیه المنصور خلفای عباسیه نك الك بیوکلرندن معدوددر وتاریخده بیوك نام وشهرت صاحبی اولمشدر .

المنصور داخلده اسایشی اخلال ایتمکده اولان علویلر ایله بنی امیه طرفدارلرینه غلبه ایتدکدن صوکره خارجده دخی - یعنی کچوك آسیه ایله ترکستانده بیوك موفقیاته نائل اولمشدر . فقط اندلسی امیه خاندانندن عبدالرحمانه قاپدیرمشدر (١٣٥) .

المنصور بغداد شهرینی دارالخلافه اولمق اوزره بنا وتزیین و بصره ایله کوفه‌یی قلعه‌لر ایله تحکیم ایلمشدر .

المنصورك شهرتی فتوحاتندن و یا ظلمندن ایلری کلمایوب نشر معارف ایچون ایتدیکی غیرت ایله نتایج عظیمه‌سندن ایلری کلمشدر . کندیسی علوم و فنون محبی اولوب معیتنه پك چوق اهل معارف وارباب هنر جمع ایدر وانلردن تحصیل معلومات ایله اوغراشیر ایدی .

وقت مزبورده طریق ترقیده الك ایلری بولنان شرق

ایمپراطورلغی ایدی . المنصور روملرك النده بولنان آثار قدیمه‌دن استفاده وانلری نقل وترجمه ایچون ایمپراطور ایله کلیسانك تعصبلرندن قورتلمق فکریله سوریه‌یه والجزیره‌یه التجا ایتمش اولان نستوریلری واسطه اتخاذ ایلمشدر .

شرق ایمپراطورلرندن زه‌نون اورفه‌ده بولنان نستوریلرك مکتبینی تخریب ونستوریلری ممالکندن طرد ایتمش اولدیغندن المنصور انلری عراقه جلب وصورت مخصوصه‌ده تلطیف ایدرك افلاطون، اریستوت، پتولومه، اوقلید وسائر یونان حکمای متقدمه‌سنك اثارینی ترجمه ایتدیرمشدر . تأسیس اولنان مکاتب عالیه‌ده اثار مذکوره تدریس اولنور وعربلردن معلم ظهور ایدنجه‌یه‌قدر نستوریلردن معلملر نصب ایدیلیرایدی . بوسایه‌ده ابتدا بغدادده وبعده ممالكك هرطرفنده معارف ترقی ایتمش وبغداد دنیانك مرکز معارفی اولمشدر .

المنصور روملر ایله ایتدیکی معاهده‌لرك برنده تضمینات حربیه اولمق اوزره اسکی حکمانك اثارینی اخذ ایتمشیدی . دکل نستوریلر، قسطنطینیه‌ده بولنان ارتودوقس حکماسی دخی ویریلن عطیه‌لر وایدیلن التفات قوتیله بغداده کلوب کیدرلر ایدی . —

محمدالمهدی — المهدی بالله محمد (١٥٤ — ١٦٤) حلیم وسلیم برخلیفه اولوب هرکس کندیسندن خشنود ایدی

وزماننده ممالك اسلامیه اولدقچه راحت ایچنده ایدی .

محمدالمهدی پك مسرف ایدی . فقط اسرافی هب خیرات وصدقه ایچون ایدی .

حجه کیتدیکی وقت ایکی یوز بیك جعفری التون ایله اوچ ملیون درهم کموش صدقه ویرمش وبرابرنده بش یوزدوه یوکی قاروبوز کتوروب حجاجه بوزلی شربتلر توزیع ایتدیرمشدر .

محمدالمهدی دورنده « هاشمیه » مذهبی ظهور ایدرك خراسانده بعض قاریشقلقلر واقع اولمشسه ده چابك تسکین اولنمشدر .

بومذهبك اساسی کویا جناب الله حضرت آدمی خلق ایدرك انك صورتنه کیرمش وبعده حضرت نوح علیه السلام صورتنه ... والحاصل انتقال ایدرك نهایت ابومسلمدن صوکره اشبو غریب اعتقادی میدانه چیقاران هاشم یاخود (مقنع)ك صورتنه کیرمش اولدیغنه ایمان ایلمکدن عبارت ایدی . مقنع خلیفه اردوسی طرفندن تضییق اولندیغی وقت مریدلرینه خطاباً « بن سمایه چیقیورم ، استمك ایدن کلسین » دیه رك کندیسنی یاقدیردیغی اتشه آتمشدر .

محمدالمهدینك اوغلی هارون الرشید مشهور خالدالبرمکی ایله غزایه چیقوب مظفراً اسکدار پیشکاهنه قدر کلمشدر .

هارون الرشید — الرشید بالله هارون (۱۶۵ - ۱۸۷)

برسنه‌قدر حکومت ایدن برادری الهادی بالله موسادن‌صوکره خلیفه اولمشدر .

هارون الرشید تاریخده علی‌العموم اسلام حکمدارلرینك الك مشهورلرندن‌بری وبلکه برنجیسیدر . دها شهزاده ایکن اردو ایله شرق ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایدرك مظفراً اسکداره قدر کلمش وبرمدت استانبولی محاصره ایلمشیدی . خلافتی اثناسنده دخی قیصرلر مقام خلافته هارون نامنه اوله‌رق ضرب اولنمش سکه ایله ویرکی ویررلر ایدی .

هارون الرشید دوری خلافت عباسیه‌نك الك پارلاق زمانیدر . وقتنده ممالك اسلامیه بحر محیط آتلاسیدن چین ممالکنه وقفقاسیه سلسله‌سندن محیط هندی ایله افریقه اقالیم مجهوله‌سنه‌قدر ممتد ایدی‌واسکندرلر، قیصرلر، سزوستریسلر ممالکنك حدودی هرطرفدن تجاوز اولنمشیدی .

هارون الرشید طبعاً دخی عادل، عالیجناب، تبعه پرور برذات ایدی . تبدیل قیافتله وزیر مشهوری جعفر البرمکی ایله برابر دائما بغداد ایله جوارنده طولاشیر وبووجهله اهالینك دردلرینه کسب وقوف ایدرك دوابولمغه غیرت ایدر ایدی .

دورنده‌کی رفاه ، کندیسنك بواطواری، جعفرك حسن خدمتی وانك بعده خاندانیله برابر اوغرادیغی فلاکت وقوعات

مؤثره‌دن اولمغله بیك بر کیجه مثاللرینی تنظیم ایدن ادبا هارون ایله جعفری قهرمان اتخاذ ایدرك هب دور مذکوردن بحث ایتمشلردر . حتی هارون الرشید شهرتنك قسم اعظمی بی اساس اولوب بو مثاللردن ایلری کلمشدر .

هارون الرشید شرقه سفر ایتمش ایکن خراسانده کائن طوس شهرنده وفات ایلمشدر .

هارون دورنده شمالی افریقه‌ده بنی اغلب حکومتی ظهور ایتمشدر .

برمکیلر — برمکیلر خلافت عباسیه ایله برابر ریاست اموره کچوب کمال شان وشهرت اوزره کرك خلفای عباسیه‌یه وکرك امت اسلامیه‌یه بیوك بیوك خدمتلر ایتمش وهارون الرشید دورنده بردن‌بره ادباره دوشوب محو اولمش بیوك برفامیلیادر . برمکیلرك اقبالی وادباری بیوك بردرام مقامنده اولدیغی جهتله ادبا وشعرای شرقیه وغربیه طرفندن اثارلره پچون مأخذ اتخاذ اولنمشدر .

خالدالبرمکی ابوالعباس السفاحك امویه‌لر علیهنه حین قیامنده کندیسنه پك بیوك خدمتده بولنمش وموفقیتدن صوکره ابوالعباس طرفندن وزیراعظم نصب اولنه‌رق خلافتك امورینی حسن صورتله رؤیت وعقل وحمیت ایله کسب شهرت ایلمشدر . خالد ابوالعباسك وفاتندن صوکره دخی مقام وزارتده ابقا

اولندیغندن برخیلی مدت المنصوره دخی خدمت ایتمشدر . مؤخراً بصره والیسی و هارون الرشیده معلم ومربی تعیین ایدلمشدر .

خالدك وفاتی اوزرینه اوغلی یحیی پدرینك مقامنی طوتمش وهارون الرشیده استحصال خلافت یولنده کلّی خدمت ایتمش اولدیغندن هارون طرفندن وزیر نصب ایدلمشیدی .

هارون الرشید دورینك پارلاقلغنده یحیی واوغلی جعفر دخی حصه‌داردرلر . دها یحیی برحیات ایکن اوغللری فضل وجعفر بیوك مسندلرده ایدیلر . فضل امورشرعیه وعدلیه‌یه نظارت ایدر ایدی ، جعفر دخی مابین مشیری مقامنده اولوب هارونك ندیم خاصی ایدی .

لکن هرنه‌سببه مبنی ایسه برمکیلر بردن‌بره هارونك غضبنه اوغرایه‌رق جعفر همان اعدام وپدری یحیی ایله برادرلری نفی ایدلمشدر . طرفدارلرندن دخی کیمی اعدام ، کیمی‌ده حبس اولنمشدر .

برمکیلرك اشبو فلاکته اوغراملرینه سبب اولمق اوزره ایلری سوریلن روایاتك الک صحته قرین اولانلری شونلردر :

گویا جعفر هارون الرشیدك همشیره‌سنه تعشق ایدرك آنکله مناسباتده بولنمشدر .

دیگر برروایته نظراً هارون خلافت اولاد رسولك حقی اولدیغی ادعاسیله خلافت عباسیه‌یی تصدیقده تأنی گوسترن

علویلرك ادعالرینی ازاله ایتمك واولاد رسولی اورته‌دن قالد-یرمق مقصدیله حضرت امام علی رضانك قتلنی امر ایتـدیکی حالـده جعفر (ویاخود یحیی) اطاعت ایتمایوب مشـار الیهی حبسدن صالیویرمشدر .

نهایت اوچنجی روایت دخی هارون برمکیلرك نفوذلرندن خوف وشـان شهرتلرینه حسد ایدرك انلری محو ایتمکه قرار ویرمش ایدی .

المأمون — هارون الرشیدك وفاتی اوزرینه ولی عهدی بولنان محمد الامین خلیفه اولمشدر . هارون الرشیدك وصیتنامه سنده الامین خلیفه والمأمون دخی انك ولی عهدی اعـلان اولنمشلر ایدی . فقط الامین برادرینك نامنی خطبه‌دن اخراج ایتدیکی جهتله المأمون عصیان ایتمشـدر . بر خیلی محاربه‌لردن صوكره الامین مأمونك سرعسکری طاهر طرفندن بغدادده اخذ وقتل اولنمشدر . مأمون دخی بو وجهله خلافته نائل اولمشدر .

مأمون دوری (١٩١–٢١١) فنون ومعارف ترقیسی جهتیله یونانستان تاریخنده پریقلس وفرانسه تاریخنده اون درنجی لوئی دوری مرتبه‌سنده‌در . مأمون بالذات ارباب فلسفه‌دن اولوب عصرك اك بیوك علماسندن معدود ایدی . ممالك اسلامیه‌ده مأمون دروننده ظهور ایدن حکماء علماء اثار ایله دار الفنونلر وفنون جمعیتلر ؛

ینك حسابی یوق ایدی . ازجمله دور مذکورده ارضك کرویتی کشف اولنمش وقطبك ارتفاعی النه‌رق کره‌نك حجمی تخمین ایدلمشدر .

خلیفه مأمونك بیوك برقصوری واردی . اوده ادارهٔ امور اسلامیه‌یه تخصیصی لازم کلن وقتك رصدخانه ایله فنون جمعیتلرنده امرار ایدیشی ایدی .

روایت اولندیغنه نظراً مأمون علویلرك پك چوق طر-فدار پیدا ایتملرندن خوف ایدرك بونی فوق‌العاده تعصبه حمل ایتدیکندن کویافنون وفلسفه نشرایله تعصبی ازاله ایتمك استه‌مشدر . بونکله برابر صورت ظاهره‌ده علویلری دخی التزام ایلمشدر .

مأمون‌ازجمله حضرت امام علی رضایی ولی عهد تعیین ایلمشدر . فقط حضرت علی‌رضا مسموماً وفات ایتمش اولد-یغندن شبهه مأمون اوزرنده قالمشدر . درونده معهود طاهر عصیان ایدرك خراسانده‌مستقل برحکومت تأسیس ایلمشدر .

محمدالمعتصم — مأمونك برادری وخلفی المعتصم بالله محمد (٢١١ ـ ٢٢٠) عسکرده فساد وامراده اهانت مشاهده ایتدکده اولدیغندن کندیسنه صادق ومطیع وامته قارشی علا-قه‌سز براردو تشکیل ایتمك زعمیله اللی بیك قدر ترك اسیری

اشترا ایدرك تعلیم وتعلمدن صوکره انلردن برخاصه اردوسی تشکیل ایتمشدر .

کویا عاصی ملتمدن دارالخلافه ایله خلیفه‌لری محافظه ایده‌جك اولان مذکور اردو رومه‌ده «پره‌توریلر» کبی منبع فساد کسیله‌رك خلافت عباسیه‌نك محوینی موجب اولمشدر . بوسایه‌ده ادارهٔ امورخاصه‌عسکری قوماندانلرینه (امیرالامرا) انتقال ایدرك خلافتك همان نامندن‌بشقه برشییٔ قالمامشدر .

معتصم دورنده برنوع پوت‌پرستلك اولان «بابك مذهبی» ظهور وانتشار ایتمشدر . —

دارالخلافه — ابوالعباس السفاح کوفه‌ده جالس تخت خلافت‌اولدیغی‌حالده فرات کنارنده‌اولوب انبار نامیله‌معروف اولان قصبه‌یی توسیع وتزیین و «هاشمیه» تسمیه‌ایدرك اوراده اقامت ایتمشدر . المنصور ایسه هاشمیه‌یی دخی ترك ایدرك مرکزخلافت اولمق اوزره بغداد شهرینی بناایتدیرمشدر .

بغداد شهری پك جسیم ومنتظم اولوب اطرافنده‌یوزالتمش اوچ قلعه وبرج ایله تحکیم اولنمش متین دیوار موجود ایدی . هارون‌الرشید ومأمون دورلرنده بغدادده برملیونی متجاوز نفوس، اون بیکدن زیاده جامع شریف و مسجد، متعدد سرایلر، باغچه‌لر، کوشکلر، مدرسه‌لر، کتبخانه‌لر وهرنوع علوم وفنون جمعیتلری موجود ایدی . بغداد ازبروقت

ایچنده دنیا مدنیتنك مرکزی اولمش وبعض خلیفه‌لر « مدنیت ونچیرلری » سلك جلیلنه داخل اولمشلردر .

ظهور اسلامدن مقدم مدنیت مرکزلرندن معدود اولان قسطنطینیه ورومه بوخصوصده دکل بغداد، شام، مصر، قرطبه کبی پای تختلردن ـ سمرقند ایله طرسوس کبی ولایات مرکزلرندن دخی کری قالمشلر ایدی .

نه‌چاره که خلافت‌عباسیه دورنده هیئت‌عمومیهٔ اسلامیه‌نك هرجهتی علوم ومعارف جهتی کبی منتظم دکلدی . اخلاق وحرکات وباخصوص اعتقاد وشریعت مطهره‌یه رعایت کیتدکچه بوزلمقده ایدی .

خلفای راشدین حضراتی حرم شریف حضورندن ایرلمایوب مدینهٔ منوره‌یی مقام خلافت عظما اتخاذ ایتمشلر ایدی!. خلفای بنی‌امیه وبعده‌عباسیه حضرت پیغمبر ذی‌شانك اوامر ونصایحی وقرآن عظیم‌الشانك احکام منیفه‌سی اقتضا-سندن اوله‌رق حضرت صدیق اکبر ایله فاروق اعظمك سالك اولدقلری طریقدن صاپمش بولندقلرندن کویا مسالك نامشرو-عه‌لرندن طولایی حرمین حضورلرندن حجاب ایدرك مقر « سلطنتلرینی » ممکن مرتبه اومبارك ومقدس محللردن تبعید ایتمکده ایدیلر . خلافت دخی حرمین شریفیندن اوزادقچه سلطنت رنکنی کسب ایلمشدر .

شریعت مطهره‌یه تماميله رعايت اولنديغى حالده خليفه‌لرك عموم مسلمانلرى كنندى طرفلرنده بوله‌جقلرينه شبهه يوقدى . اثباتى دخى عمر بن عبد العزيزدر . بو حالده هر نره‌ده اقامت ايتسه‌لر امين اوله‌بيليرلر ايدى . فقط سوردكلرى خلافت اولمايوب سلطنت اولديغى حالده خليفه‌لر دخى طبيعى الك زياده كنديلرينه صادق ومطيع اولان قطعه‌لرده امين اوله‌بيله‌جك محللر آرارلر ايدى . امويه‌لر شامه وعباسيه‌لر عراقه بونك ايچون خلافتى نقل ايتمشلر ايدى .

هله خلافتك عراقه نقلى بيوك مصائبدن عد اولنسه سزادر . چونكه عراق اهاليسى عربلر كبى حريت پرور ، حقوق شناس ، صاحب جلال اولمايوب مفسد وحميتسز ايدى وو قتيله جناب حقه قارشى عصيان ايدن نمرود ايله برابر قيام ايتديكى كبى ، ايرانيلر واثوريلر زماننده دخى حكمدارلرى معبود صره‌سنده طوته‌رق انلرك دائرهٔ اعتدالدن چيقملرينى موجب اوله كلمشيدى . كنديلرى مفسد وآلچق طبيعتلى اولوب هر درلو تحقير آميز معاملاته شايان اولدقلرى كبى ، حكمدارلرك هر درلو ظلم وتجاوزلرينه دخى تحمل وانلره قارشى آلقشلر ايدرلر ايدى . حتى عراقليلر بر از مدت ايچلرنده قالمش اولان بيوك اسكندرك دخى اخلاقنى بوزمشلر ايدى . بو دفعه دخى عراق اهاليسى

خلافت اسلامیهٔ عباسیه‌نك بر سلطنت مستبدهٔ ظالمه‌یه تحولنه سبب اولمشلردر .—

خلفای عباسیه —. خلفای عباسیه اوتوز یدی نفردر ومدت خلافت وسلطنتلری ۵۰۸ سنه‌در (۱۲۸ ـ ۶۳۶ یاخود قمریه حسابیله ۱۳۲ ـ ۶۵۶) .

اشبو اوتوز یدی نفر خلیفه‌نك اونی خلع وطقوزی قتل اولنمش، اوچینك کوزلرینه میل چکیلوب اعما ایدلمش، دردینك کویا فجأة وفات ایتدکلری خبر ویرلمش، بری تسمیم ایدلمش، بری دخی کندی اختیاریله ترك خلافت ایتمشدر .

مدت خلافتلرینی آز چوق راحت ایچنده کچیروب عمر طبیعی ایله ارتحال ایدن اون نفر خلیفه خارج حساب طوتلدیغی حالده باقی یکرمی یدی خلیفه ایچون انجق یدیشر سنه حکومت اصابت ایدیور . حالبوکه بونلردن اون ایکی کشی بشر سنه اولسون خلافت ایتمزدن اول دها کنج یاشلرنده اوله‌رق خلع و یا اعدام اولنمشلر وهله یدیسنك کیمی انجق بر سنه و کیمیده دها از مدت مقام خلافتده بولنمشلردر .

اشبو اوفاجق استاتستیك خلافت عباسیه دورینی ترسیم ایچون برادیبك قلمندن دها فصیح ودها مؤثردر ! —

عباسیلر وترکلر — معتصم بالله محمدك ترك اسراسندن

تشکیل وتنظیم ایلدیکی عساکر خاصه خلافتك باشلیجه دوشمنلری کسلمش وکیده کیده ترکلر رومه‌ده کوریلن پره‌توریان عسکری مقامنه کچمشدر .

ترکلر ادارهٔ ممالکی خلیفه‌لرك النـدن الدقلری کبی خلیفه‌لری دخی کیفلری اوزره خلع واعدام ایده‌جك درجه‌ده اقتدار کسب ایتمشلردر .

خلافت عباسیه‌نك محمد المعتصمدن صوکره‌کی احوالی رومه ایمپراطورلغنك آنتونینلردن صوکره‌کی احوالنه پك مشابهدر . جرمانیه باربارلرینك متصل رومه‌یه تجاوزلرینه مقابل ترك طوائفی دخی فوج فوج دولت اسلامیه اوزرینه طغیان ایدرك اوته‌ده بریده حکومت تشکیل ایتدکده وحتی بغداد حکومتنی ضبط ایلمکده ایدیلر .

رومه ممالکنك شرق شمالنده ساکن جرمان باربارلرینك عینی اولمق اوزره ممالك اسلامیه‌نك شرق شمالنده بولنان ترك اقوامی دخی ترکستان حدودنده دین مبین محمدی ایله مشرف وبو سایه‌ده عرب مدنیتیله استفاده ایدرك چادرلرینی ترك ایدرلر ایدی . بو وجهله ترکلر کرك منفرداً عساکر اسلامیه سلکنه قید وکرك مجتمعاً خدمت خلافته داخل اوله‌رق تعلیم فنون عسکریه وکسب معارف ایله برابر حسابسز ثروت وسامانه مالك اولان هیئت جسیمهٔ اسلامیه‌نك نهایت درجه‌ده

بر ضعفیت حالنده بولندیغنی تحقیق ایلمکده اولوب بو ایسه غصب وغارته میال اولان طبع ومشربلرینی حرکات غیر مشروعه یه تحریك ایده کلدیکندن خلافت علیهنده واقع اولان قیام وتغلبلرینك ارقه سی کسلمیور ایدی .

رومه ایمپراطورلغیله خلافت اسلامیه بیننده شو قدر فرق وار ایدی که رومه ده اردو قوماندانلری ایمپراطورلق دعواسیله عصیان ایدرلر ایدی، ممالك اسلامیه ده ایسه ولایت والیسی کسب استقلال ایتمك، ترك سرکرده لری دخی امیر الامرا عنوانیله وخلیفه نك وکیلی صفتیله ادارهٔ دولتی درعهده ایلمك ایچون عصیان ایدرلر ایدی .

عصیان وتغلبك نتیجه سی اوله رق رومه ده سلطنت واداره عاصیلره انتقال ایدر ایدی. بغدادده ایسه خلیفه رسماً باقی قالیر ایدی وادارهٔ امور عاصیلر طرفندن ضبط اولنور ایدی . صورت ظاهره ده ممالك اسلامیه نك حالی اهون کورونیر ایسه ده حقیقت حالده رومه ده دها آز فنالق اولور ایدی .

شرف اسلام ایله مشرف اولمقده اولان ترکلر ابتدالری دین مبین اوغورنده فدای جان ایتمك ارزوسیله مع الافتخار عسکره قید وداخل اولورلر ایدی . مرور زمان ایله ترکلر نهایتسز قاریشقلقلره وفساده دوچار اولمش اولان هیئت اسلامیه یی وقتیله ظن ومشاهده ایتدکلری درجه ده عالی

وشایان تعظیم واعتبار بوله‌مادقلرندن هر درلو حرکات وتجاوز-
کارانه‌دن چکنماز اولمشلردر .

ترك امراسی صورت ظاهره‌ده خلیفه‌لرك خدمتلرنده
بولنورلر ایدی . حقیقت حالده ایسه امور خلافتك هر جهتی
انلرك یدنده ایدی . خلیفه انلرك اسیری و بیت المال مسلمین
انلرك خزینهٔ خاصه‌سی مقامنده ایدی . —

امیر الامرالر — بغدادده خلیفه نامیله کمال استقلال اوزره
اجرای حکومت ایدنلر ابتدا عساکر خاصه قوماندانلری ایدی .
بونلر کیده کیده « امیر الامرا » نامیله حکمدار مقامنی
طوتمشلردر .

رسماً خلیفه عد اولنمق ، جمعه کونلری الای
ایله جامع شریفه کیتمك ، نامنه خطبه اوقونمق وسکه ضرب
اولنمق ، حامی امرایی منشور وخلعت امارت ایله تلطیف
ایلمك ـ اکر خلافت اسلامیه بوندن عبارت اولمش اولسیدی
معتصم باللهدن صوکره‌کلن عباسیلر کرچکدن خلافت ایتمش
اولورلر ایدی . حال بوکه بونلر خلیفهٔ رسول اللهك وظائف
وامتیازاتی صره‌سنده ایکنجی درجه‌ده حقوقدن معدود
اولدیغندن وعباسیلرك حرکاتی دائرهٔ مذکوره خارجنه
چیقمادیغندن انلرك خلافتلرینه خلافت دیمك مشکلدر .

حتی امتك بر قسمی دخی خلافتلرینی تصدیق ایتمیوب
کیمی اولاد رسولی التزام ایدر ایدی ، کیمیده بو احوال متأ-

سفه‌یی وسیله اتخاذ ایدرك آیریجه بر وادی‌یه دوکیلیر ایدی که بعضاً دین وایماندن چیقمق کبی نتایج وخیمه‌یه میدان آچیلیر ایدی .

خلیفه‌لرك دائرهٔ مذکوره‌دن چیقملرینه مانع اولان یعنی انلری شرع شریف محمدی موجبنجه امور مهمهٔ اسلامیه‌نك رؤیت وتسویه‌سندن محروم براقان امیرالامرالر ایدی .

امیرالامرالر ایسه جمع اموال وکسب شهرت ایچون ترکستاندن ممالك اسلامیه اوزرینه آقین آقین هجوم ایدن ترك سرکرده‌لری ویاخود ترك کوله‌لری ایدی .

بغدادده امیرالامرالق مسندی پك اسکیدر . حقنده عباسیلر ایله برابر ظهور ایتمشدر دینه‌بیلیر .

ابو مسلم خراسانی وبعده برمکیلر برنوع امیرالامرا ایدیلر . برنجی دفعه اوله‌رق امیر الامرا نامیله حکومت ایدن خلیفه مأمونك امراسندن طاهردر که مأمونك برادری امینك قاتلیدر .

ایشته بو وجهله احداث اولنان مسند عباسیلرك نهایتنه قدر بقا بولمش وعباسیلر درونده ممالك اسلامیه‌ده ظهوره کلن هرنوع فناالقلره سبب اولمشدر .

معتصم بالله محمدك ترك اسراسندن عساکرخاصه تشکیل ایتدیکی کوندن بری امیرالامرالق مسندی عساکر مذکوره قو-

خاندانلرینك عهده‌لرنده بولنور ایدی . امیرالامرالق مسندی فرانقلرده‌کی « مایوردوملق » مقامنده اولوب انك کبی مرور زمان ایله ارث طریقیله پدردن اولاده انتقال ایتمکه باشلامشدر ـ یعنی کویا حکومت مشروعه داخلنده برحکومت مشروعه کسلمشدر .

امیرالامرالره مخصوص تاج و تخت وار ایدی و رسماً جلوس ایدرلر ایدی . اسملری دخی خلیفه‌نك اسمیله برابر خطبه‌ده اوقونور ایدی . خلفای عباسیه بر نوع درویشلك نقابنه بورینه‌رك امور اداره‌یه اصلا مداخله ایتمز وزمام اداره‌یی امیرالامراره تسلیم ایدرلر ایدی . برطاقم ترك سرکرده‌لری مسند امارت ایچون بربریله اوغراشه‌رق ممالك اسلامیه‌نك راحت و اسایشنی اخلال ایدرلر و بوصره‌ده سیللرجه قانلر دوکولیر ایدی . خلیفه‌لر ایسه مجادله‌نك نتیجه‌سنه انتظار ایدرك عاقبت الامورده غالب اولانه خلعت امارت کیدیررلر ایدی .

خلفای عباسیه‌نك یکرمنجیسی بولنان الراضی بالله (٣١٣ ـ ٣١٩) امیرالامرالغك ارث طریقیله پدردن اولاده انتقالنه فرمان ویرمش و یکرمی ایکنجیسی بولنان مستکفی بالله (٣٢١ ـ ٣٤٦) دورنده مسند امارت ال بویه‌دن معزالدوله احمد طرفندن ضبط اولنوب ملوك سلجوقیه‌نك برنجیسی بولنان طغرل بکه قدر (٣٢٥ ـ ٤٣٣) مذکور خاندان النده قالمش

و بعده خلافت عباسیه‌نك نهایتنه ـ یعنی اخفاد جنکیزدن هلاکو خانه قدر سلجوقیلرده بولنمشدر ．

بو اثناده خلیفه‌لر امیرالامرالر عندنده انجق سلطنت و حکومتلرینك اجزای متمه‌سندن معدود ایدیلر واصلا حکم ونفوذلری یوق ایدی ． خلیفه امیرالامرالری هر بیرامده و یاخود انلرك سوء اداره‌سندن امت اسلامیه‌یی قورتارمق ایچون قیام ایدن بعض ارباب حمیته غلبه‌لری اوزرینه بر طاقم لقبلر ایله « تلطیف » ایدر ایدیکه « شرف الملوك » و « شهنشاه » بونلردن ایدی ． خلیفه‌یی « امیرالمؤمنین » یاد ایتدکاری حالده اشبو متغلبه‌یه « امیرالامرا » دنیلیر ایدی و بو « امرا » ایچنده امیر المؤمنین دخی داخل ایدی ．—

احوال اخیرهٔ خلافت ـــ امتك قسم اعظمی خلافتك آل هاشمه مشروط اولدیغی اعتقادنده بولندیغی ایچون عباسیلرده قوری عنوان باقی قالمشیدی ． یوقسه او دخی چوقدن اللرندن کیده‌جك ایدی ．

احوال ممالك کرك برطاقم حریص حکومت ترکلر وکرك جمعیت ایچنده آز چوق تفرد ایتمش افراد ایچون عصیان ایتمك اوزره کوزل وسیله ویریور ایدی و بو سببدن اوله‌رق عصیانلرك ارقه‌سی کسیله‌مایور ایدی ．

ولایت والیلری و امرا و عساکر معاونه سر کرده‌لری

عصیان ایله بر حکومت تشکیل وانلری آز مدت ایچنده غائب ایدرلر ایدیسه‌ده کندیلرینی تأدیب ایچون مأمور ایدیلن خلیفه‌نك امراسی النده‌ن غائب ایتمایوب حکومتی کندیلری کبی بر طاقم مغلبلره تسلیم ایدرلر ایدی .

خلفای عباسیه ممالکك برطاقم مستقل امارتلره تقسیم اولنوب تفرقه‌یه دوچار اولدیغنی کوردکلری کبی، کندیلرینی رسماً خلیفه طانیانلرك دخی ازالدیغنی کورمشلردر . ممالکك هرطرفنده موجود اولوب کندیلرینك خلافتنی تصدیق ایتماین لایعد مذهب جماعتلرندن بشقه بعض بیوك قطعه‌لر دخی کلیاً آیرلمشلر ایدی .

ابتدا امویه‌لرك تحت اداره‌سنده اوله‌رق اعلان استقلال ایدن اندلس کندی امیرلرینی امیرالمؤمنین یاد ایتدکلری کبی، بر مدت صوکره مصر وشمالی افریقه دخی فاطمیونك ظهوریله بغداددن قطع علاقه ایلمشدر . فاطمیونك مصرك خارجنده و باخصوص عراقینده پك چوق طرفدارلری موجود اولدیغی جهتله عباسیلرك بقاسی تهلکه‌دن خالی دکلدی .

خلفای عباسیه‌نك اوتوز دردنجیسی بولنان الناصرلدین‌الله احمد دورنده (٥٥٨ــ٦٠٤) اندلس دولت امویه‌سیله فاطمیون دولتی محو اولمش اولدیغندن عموم مسلمانلر کندیسنی خلیفه طانیمش ایسه‌لرده کندیسی بو اتحاد امتدن استفاده ایدرك خلا-

فنك اعادهٔ شوکت وقوته غیرت ایده‌جکی یرده کندیسنه قارشی رعایتده قصور ایتمش اولان خوارزم شاهی قطب‌الدین محمد اوزرینه جنکیز خانی تحریك ایله خلافت عباسیه‌نك محوینه سبب اولمشدر .

خوارزم شاهك قصورندن طولایی تأدیبنه قیام ـ شایان تحسین برحرکت ایدی. فقط انی تأدیب ایچون اسلامیت و مدنیت دوشمنی بولنان جنکیزلك قوتنه مراجعت ـ عفو اولنماز جنایتدن عد اولنسه سزادر. زیرا برعاصی بنده‌سنی تربیه ایچون اجنبی قوتنه مراجعت ایچون اولور اولماز حمیتسزلك کافی دکلدر .

ناصرالدین‌الله احمدك برنجی وایکنجی خلفلری زمانلرنده جنکیزلرك وحشتلری دوام ایتمکده اولوب وسطی اسیه ایله عراقده ملیونلرجه بیکناهلرك قانی دوکلمشدر .

اوچنجی خلفی و بغدادده خلافت ایدن عباسیلرك اخری بولنان المستعصم بالله ایسه هجرتك التی یوز اوتوز التی سنه‌سنده (یعنی ٦٥٦ سنه‌سی صفرینك التنجی کونی) اولاد جنکیزدن هلاکو خان طرفندن شهید و بغداد دخی فتح و تخریب ایدلمشدر .

خلیفه مستعصم شیعی مذهبنده اولوب خلافت عباسیه‌نك دوشمنی بولنان مؤیدالدین ابن علقمی‌یی وزیر تعیین ایتمشیدی ! ابن علقمی مرقوم هلاکو ایله مخابره‌یه کیریشوب انی بغداد اوزرینه دعوت ایتمشدر . بوندن مقصدی عباسیلری قالدیروب

برینه کندیسنی و یاخود علویلردن برینی خلیفه اعلان ایتمك ایدی .(*)

هلاکو بغداد حوالیسنه کلدیکی وقت خلیفه مستعصم عسکر ایله قارشی چیقوب حرب ایتمش ایسه‌ده مغلوباً شهره رجعت ایتمشدر . بونك اوزرینه ابن علقمی خلیفه‌یه هلاکو نزدینه عزیمتله دوست کبی انی شهره دعوت ایتمسنی توصیه و طغرل بکك بو وجهله استقبال اولندیغنی ذکر ایتمشدر . خلیفه ایسه جسارت ایده‌مادیکندن ابن علقمی بالذات هلاکو اردو-کاهنه کیده‌رك کندیسی ایچون امان استحصال ایلمش و بعده خلیفه نزدینه عودتله هلاکونك صلح افکارنده اولدیغی وحتی کریمه-سنی خلیفه‌نك اوغلنه ویره‌جکنی بیان ایدرك عزیمت ایچون مصر اولمشدر . نهایت خلیفه موافقتله هلاکو نزدینه عزیمت ایدنجه ابن علقمی نکاح عقدنده حاضر بولنمق قولیله عموم اهالی‌یی دخی شهرك خارجنه چیقارمشدر . تاتارلر ایسه جمله-سنی قلیجدن کچیرمشلردر . شوقدرکه ابن علقمی دخی نائل مرام اوله‌مایوب اشبو اهانتك جزاسنی کورمشدر .

آل عباسدن المستنصر بالله بغدادك هلاکو طرفندن فتحی اثناسنده حبسخانه‌ده بولنوب بو سایه‌ده قتل اولنمامدن

(*) ذاتاً اعلم علمادن مشهور نصیرالدین طوسی هلاکو نزدنده اولوب چوقدن بری مرقومی خلیفه علیهنه تحریك ایتمکده ایدی .

قورتلمش وبعده مصره فرار ایدرك اثبات وجود ایلمشدر . اولوقت مصرده حکومت ایدن چرکس کوله‌منلرندن ملك ظاهر بیبرس بغدادده امیرالامرالك نائل اولدقلری قدر اقتدار و حیثیت قزانمق فکریله مستنصری خلیفه طانیوب بیعت ایتمش و نامنه سکه ضرب ایتدیرمش وخطبه اوقوتمشدر . فقط بونك تأثیری اولمادیغندن عباسیلر مصرده بسبتون نفوذسز قالمشلردر .

مصرده اون درت نفر خلیفه ظهور ایتمش و اخری بولنان المتوکل علی الله ثالث خلافتی یاوز سلطان سلیم حضرتلرینه ترك ایدرك کندیسی استانبوله کلمشدر و ایشته بو وجهله خلافت اسلامیه عباسیلردن آل عثمانه انتقال ایلمشدر .

———

خلفای عباسیه دورنده ممالك اسلامیه داخلنده تشکل ایدن حکومات

طوائف ملوك . بنی اغلب حکومتی . فاطمیه دولتی . بنی طاهر . بنی لیث . آل سامان . آل بویه . آل سبکتکین . آل نوشتکین . ملوك ملاحده . اتابکلر . قره‌ختایان . ملوك کرت . آل مظفر . چوبانیان حکومتی . آل جلایر . سربداران . قره‌قیونلیلر . اق قیونلیلر . آل ایوب . مصرده غلامان اتراك . غلامان چراکسه

طوائف ملوك — بالادن اکلاشلدیغی اوزره بغدادده خلافت ایدن آل عباس هجرت نبویه‌نك التی یوز اوتوزالتی سنهٔ شمسیه‌سنده ریاستدن محروم قالمشدر . فقط حقیقت حاله باقیلیرسه عباسیه دولتی چوقدن بری انقراض بولمشیدی . اسپانیه قطعه‌سی امویه‌لرك تحت اداره‌سنده اوله‌رق کلیاً استقلال کسب ایتمش وخلفای عباسیه ایله قطع مناسبات ایلمشیدی . شمالی افریقه دها هارون الرشید زماننده بری بنی اغلب خاندانك النده ایدی . مصر قطعه‌سی ایسه ابتدا بنی طولون وبعده ال فاطمه‌نك تحت اداره‌لرنده اوله‌رق استقلال کسب ایتمشیدی .

شرق دیارنده کانجه کاملا حرکتده کلمش اولان ترکلرك

یدنده ایدی . ترکلر ممالك اسلامیه‌نك انقراضندن مستفید اولمق ارزوسیله ترکستاندن تجاوز ایدرك توران وخراسان وعراقین طرفلرنده بر طاقم حکومتلر تشکیل ایتمکده ایدیلر . ترك سرکرده‌لرینك بعضلری اناطولی وعراق عربی‌یی دخی فتح ایدرك دارالخلافه اولان بغداد مقر حکومت اولمق اوزره برحکومت تأسیس وخلیفه‌یی کندیلرینه اسیر ایلمشلر ایدی .

ترکلرك تأسیس ایتدکاری حکومتلر قوی تمللر اوزرینه مؤسس اولمادیغندن چوق دوام ایتمکسزین انقراض بولور ایدی . فقط ترك امارتلری دکز طالغه‌لری کبی برینك محوی اوزرینه همان دیکری حاصل اولی‌ویرر ایدی . اشبو عمومی هرج ومرج اثناسنده تشکل ایدن حکومتلر ایچنده الك مشهور اولانلر شونلردر : اندلسده ــ امویه دولتی، مغربده ــ بنی اغلب حکومتی، مصرده ــ فاطمیون دولتی، ترکستانده ــ بنی سامان، خراسانده ــ بنی طاهر، بنی لیث، بنی سبکتکین، عراقین ایله اناطولیده ــ بنی بویه، بنی سلجوق ومصرده ــ کورد، چرکس، ترك حکومتلری، الك صوکره تاتارستان کبیردن تجاوز ایدن جنکیز اولادینك عراقین واناطولی دخی داخل اولمق شرطیله عموم اقطار شرقیه‌یی یغما وغارت ایتدکدن صوکره انقاضندن تشکیل ایتدکاری جنکیز دولتی ... وسائره‌در .

بنی اغلب — خلیفه هارون الرشید بروقتدن بری حال عصیانده بولنان افریقه یاخود مغرب (طرابلس، تونس، جزایر، فاس) قطعه‌سنی تسکین واسپانیه‌ده یرلشمش اولان امویه‌لرك افریقه‌یه طوغری تجاوزلرینی منع ایچون مشاهیر امرای عسکریه‌دن ابراهیم بن اغلبی اولطرفه مأمور ایتمشیدی.

قوهٔ کلیه ایله گلمش اولان ابن اغلب تسکین عصیان واعادهٔ آسایش خصوصنده فوق العاده غیرت ومهارت ابراز ایدرك بیوك موفقیتلره نائل اولدیغندن خلیفه مکافاة اولمق اوزره کندیسنه مغرب ولایتنی توجیه ایلمشیدی (۱۶۹). حتی خلیفه ابراهیمك استقلال ارزوسنده بولندیغی حقنده معلومات الدیغی حالده «برامیر بروالیدن زیاده امویه‌لرك تجاوزلرینه مانع اولمش اولور» فکریله سسنی چیقارمامشیدی.

ابراهیم مستقل حکمدار صفتیله بر خیلی مدت مغربی اداره ایتدیکی کبی، حین وفاتنده انی اوغلنه ترك ایده بیلمشدر. نه اغلبیلر رسماً امارتلرینك مستقل بر حکومت طانلمسنی استدعا ایتمشلر، نه ده خلیفه‌لر حرکات باغیانه‌لرینه قارشی پروتستوده بولنمشلردر. بنی اغلب حکومتی ایشته بو صورتده ظهور ایلمشدر.

بنی اغلبك تشکیل ایتدکاری حکومت حکومات موجودهٔ اسلامیه‌یه نسبتله پکده قوی وپارلاق دکل ایدیسه‌ده ینه جنوبی اوروپا ایله اطه‌لری بولندیغی مدتجه خوف ودهشت ایچنده

براقشدر. اغلبیلر کرك دوست و کرك دوشمن صفتیله ایتالیه‌نك امور داخلیه‌سنه مداخله ایدرك انی کلی خساره دوچار ایتدکلری کبی، صنایع ودارالفنونلری واسطه‌سیله ایتالیه‌نك ترقی‌یه نائل اولمسنه دخی کلی یاردمده بولنمشلردر.

اغلبیلرك قارطاجه‌لیلر وواندالر مثللی بیوك دونغا صاحبی اوله‌رق تجاوزلریله علی‌العموم بحر سفیدك راحت وامنیتنی سلب ایتمشلر ایدی.

بنی اغلب خاندانندن یالکز طقوز نفر حکمدار یاخود امیر ظهور ایتمش وسلطنت وامارتلری یوز اون ایکی سنه (١٦٩ ــ ٢٨١) ممتد اولمشدر. بونلرك اخری بولنان ابو نصر زماننده بنی اغلب حکومتی انقراض بولوب ممالك یکی ظهور ایدن دولت فاطمیه‌یه انتقال ایتمشدر.—

دولت فاطمیه —. خلیفه مکتفی بالله دورنده (٢٨٠ ــ ١٨٦) دیار شامده سعد نام بر شخص کندیسنك اولادرسولدن ـ یعنی حضرت امام جعفر الصادقك طورونی اولدیغنی ادعا ایدوب طورر ایدی. بو کیفیتدن خبردار اولان خلیفه مرقومك اخذیچون مأمور مخصوص ارسال ایتمش ایسه‌ده سعد اولاد وعیالیله برابر فرار ایدرك بر مدت افریقه‌ده اختفا ایتمش و بو سایه‌ده یقاسنی قورتارمشدر.

سعدك ادعاسی عباسیلردن خلافتی آلمق ایدی. بونك

ایچون افریقه‌ده دخی راحت طورمامشدر . مرقوم افریقه اهالیسنك عباسیلره قارشی اولان عداوتلرینی تحریك ایدرك سرسریلردن باشنه بر جم غفیر طوپلایوب ابتدا طرابلس ایله تونسی وبعده مصری استیلا ایتمش وکندیسنی امیر المؤمنین طانتدیرمشدر (٢٨٧) .

سعد طرفدارلری خاندان عباسیه‌نك خلافتنی انکار ایدرك سعده خلیفهٔ مشروع نظریله باقارلر وانی « امیرالمؤمنین عبدالله المهدی » یاد ایدرلر ایدی . بو صورتله تأسس ایدن حکومت « فاطمیون دولتی » نامیله معروفدر . فاطمیون ایله برابر افریقه‌ده شیعه مذهبی یرلشمشدر .

عبدالله المهدی غیور وشجیع اولوب آز مدت ایچنده شمالی افریقه‌یی ضبط ایدرك عباسیلره تلاش ویرمشدر . عبدالله تونسده کائن قیروان شهرنده اقامت ایدر ایدی . فقط ملوك فاطمیونك دردنجیسی ملك معز مصر القاهره‌یی بنا ایدرك انی پای تخت اتخاذ ایلمشدر (٣٥١) . آز مدت ایچنده مصر بغداده قارشی هر خصوصده رقابت ایده‌بیله‌جك حاله کلمشدر .

خاندان فاطمیه‌دن اون درت نفر حکمدار ظهور ایتمش و سلطنتلری ایکی یوز التمش سنه‌یی (٢٨٧ — ٥٥٠) تجاوز ایلمشدر . اك صوکره‌کی عاضدلدین اللهك بلاولد وفاتیله مصر

حكومتی كرد امراسندن مشهور صلاح الدين ايوبی يه انتقال ايتمشدر (٥٥٠) . صلاح الدين دخی شيعه مذهبنی قالديروب شافعی مذهبنی اعاده ايلمشدر .

خلفای فاطميه دن معزك شامدن محيط اطلاسی سواحلنه قدر حكمی جاری ايدی وخلفلری سالك اولديغی مسلكی ترك ايتمامش اولسه‌لر ايدی عباسيلره غلبه ايتلرينه چوق احتمال وار ايدی . لكن معزدن صوكره كلن اولاد فاطمه‌نك اخلاقی بوزيلوب اهالی كنديلرندن دلكير اولمشدر . مثلا فاطميونك آلتنجيسی بولنان حاكم بامر الله منصور كويا الوهيت دعواسنده اولوب بسمله يرينه نامه‌لره « بسم الحاكم الرحمن الرحيم » يازدرمش وخطبه‌ده جناب الله ايله حضرت پيغمبرك وحضرت علينك نامارى قرائت اولنور ايكن يرلرنده اوطوردوب يالكز كنديسی نامی ذكر اولنور ايكن تعظيم ايچون جماعتی اياغه قالديرر ايدی .

دولت فاطميه‌نك زوالنه برده اهل صليب مهاجماتی سبب اولمشدر .—

بنی طاهر — هارون الرشيدك اوغللری الامين ايله المأمون خلافت دعواسيله بربريله محاربه و مجادله ايتدكده ايكن طاهر ذواليمينين نام بر سر كرده المأمونك سرعسكری صفتيله ابراز خدمت وشجاعت ايتمش ونهايت الامينك سرعسكرينه

غلبه ایتدکدن صوکره بغدادی فتح والامینی قتل ایدرك خلا ـ
فتی مأمون عهده‌سنده تأمین ایلمشیدی . المأمون دخی متشکراً
طاهره امیر الامرالق مسندینی ویرمش ایسه‌ده برادرینك قاتلی
بولنان طاهرك استخدامنـدن طولایی اعیان و ارکان شکایت
ایتمکده اولدقلرندن المأمون دخی یانندن تبعید ایچون طاهری
خراسان والیسی نصب ایتمشیدی .

طاهر ایسه خراسانده اعلان استقلال ایدرك نامنه خطبه
اوقوتمشدر . المأمون طاهرك تربیه‌سندن عاجز بولندیغنـدن
حکومتنی بر درجه‌یه قدر تصدیق ایلمشدر . حتی المأمون طا ـ
هرك اوغللرینی دخی خراسان حکومتنده ابقا ومنشور امارت
اعطا ایلمشدر .

طاهره ذوالیمینین لقبی خلیفه مأمون طرفندن ویرلمشدر .
بوخصوصده روایت اولنور که خلیفه المأمون ممالکده علو ـ
یلرك تکثر ایتملریله نفوذ صاحبی اولملرندن خوف ایدرك خلا ـ
فتك محافظه‌سی چاره‌لرینی دوشونیر ایکن حضرت امام علی
رضا بن موسی کاظمی کندیسـنه ولی عهد تعیین ایتمکه قرار
ویرمشیدی . المأمون هر کسـدن بیعت اولنمسنی طلب ایدرك
بیعت رسمی اجرا اولنور ایکن صره طاهره کلنجه « صاغ الم
بیعت مأمون ایله مشغولدر » دیه‌رك صول الیله بیعت ایتمشدر .
خلیفه ایسه «حضرت امامه بیعت شرفنه نائل اولان صـول

صاغ یاد اولنمغه شایاندر » قولیله طاهری « ذوالیمینین» تلقیب ایلمشدر .

طاهر خاندانندن یالکز بش نفر حکمدار ظهور ایتمش و مدت سلطنتلری اللی سنه سورمشدر . بنی طاهر حکومتی محمد بن طاهر بن عبدالله بن طاهر زماننده یعقوب بن لیث صفار طرفندن ضبط واستیلا اولنمشدر (٢٥١) .—

بنی لیث — ایران شرقی (یعنی افغانستان) ده بنی لیث حکومتنی تشکیل ایدن یعقوب بن لیثدر . یعقوب بن لیث « صفار » لقبنده اکلاشلدیغی اوزره صاری باقرجی ایدی .

یعقوب پدرینك صنعتنی ترك ایدرك عسکر سلکنه داخل اولمش ومعیتنه برطاقم سرسریلر جمع ایله اطرافه صارقندیلق ایدرك شهرت صاحبی اولمشدر . شجاعت وقهرمانلقله شهرت شعار اولدیغندن باشنه پك چوق غلبهلك بریکمش وانلر واسطهسیله هرات (صجستان) طرفلرنده مستقل بر حکومت تشکیل ایتدکدن صوکره طاهریلردن خراسان قطعهسنی دخی ضبط ایتمشدر (٢٥١) .

یعقوب خلیفه المعتز بالله زبیردن (٢٤٥ ـ ٢٤٨) امارت منشوریله خلعت فاخره استحصال ایلدیکی حالده بونکله قناعت ایتمیوب خلیفه اوزرینه قیام ایدرك ایرانك قسم

اعظمنی استیلا ایتمش ایسه‌ده مؤخراً مغلوب وپریشان اولمشدر .

تأسیس ایتدیکی حکومت دخی ایکنجی خلفی طاهر زماننده حاکم بخارا اسماعیل سامان طرفندن فتح اولنمش ایسه‌ده اندن صوکره دخی برقاچ دفعه بنی لیث اوته‌ده بریده حکومت ایتمشلر وانجق جنکیزلرك تجاوزلری اثناسنده حکومتدن محروم قاله‌رق نام ونشانلری محو اولمشدر (٦١١) .

ال سامان — بخارا حاکمی اسماعیل سامان عدالت وحقانیت پرورلکیله پك زیاده شهرت قزانمش و بوسایه‌ده خلیفه معتضدك (٢٧١-٢٨٠) منشوریله امیر بخارا اولمشدر (٢٣٨) .

اسماعیل بن سامان بنی لیث حکومتنی استیلا ایدرك بخارایه الحاق ایلدیکی کبی سائر فتوحاتلرده دخی بولنمشدر . اسماعیلك تشکیلنه موفق اولدیغی حکومت وسلطنت پك قوی اولوب واقع اولان محاربه‌لرك کافه‌سنده ترکلره غلبه ایدرك ترکلرك غربه طوغری تجاوزلرینی برمدت منع ایده‌بیلمش وممالك اسلامیه‌نك آسایشنی تأمین ایلمشدر .

آل سامانك طقوزنجی حکمداری بولنان عبدالملك ثانی عهدنده غزنه‌ده مشهور سلطان محمود سبکتکین ظهور ایتمش اولدیغندن عبدالملك انی برطرف ایچون اوزرینه هجوم ایلدیکی

حالده مغلوباً بخارایه رجعته مجبور اولمشدر . بو اثناده شمال شرق طرفندن ترکلر دخی تجاوزلرینی آرتدرمش اولدقلری جهتله سامانیان حکومتی ایکی دوشمن ارەسنده محو ومنقرض اولمشدر (٣٧٧) .

آل سامانك مدت سلطنتی یوز سنه قدر ممتد اولمشدر (٢٧١-٣٧٧) .— +

آل بویه — آل بویەنك رئیسی بولنان ابو شجاع بویه نام ذات ایرانك بحر خزر سواحلنده دیلم قطعەسی اهالیسندن فقیر بر بالقجی، دیگر بر روایته نظراً دخی اوطون حمالیدر . بو-یەنك علی وحسن واحمد نام اوغللری اولحوالیده حال عصیانده بولنان سرکردەلرك معیتلرنده بولنەرق شجاعتلریله شهرتگیر اولمشلر ایدی .

مؤخراً علی وحسن مرداویج نام برعاصینك معیتنده بو-لنوب مرقوم ایچون برامارت استحصالنه موفق اولمشلردر . مرداویج دخی متشکراً بونلره برر درەبکلك احسان ایلمشدر .

علی بن بویه درایتلی وعاقل بر ذات اولوب بر طرفدن عدالت وحسن اداره ایله زیر ادارەسنده بولنان خلقك حسن توجهلرینی قزانمش، دیگر طرفدن دخی منتظم بر اردو تنظیم ایدرك گویا مرداویج نامنه اولەرق خیلی یرلر ضبط ایتمشدر .

حتی مرداویج بونك ایچون کندیسنه «عماد الدوله» لقبنی ویرمشدر .

عماد الدوله علی ایرانك اك مشهور شهرلرندن معدود اولان اصفهانی فتح ایله قوت ونفوذ کسب ایتمکله برابر عمومك نظر دقتنی جلب ایتمش اولدیغندن مرداویج تلاش ایدرك عماد الدوله‌یی فتوحاتدن منع ایلمك استه‌مش ایسه‌ده علی سوزینه اصلا قولاق آصمایوب مرداویجك متفق بولنان یاقوت نام بر حاکمك الندن شیرازی دخی استیلا ایدرك انی کندیسی ایچون مقر حکومت اتخاذ ایلمشدر .

بونك اوزرینه مرداویج عساکر کلیه جمع ایله عماد الدوله علینك اوزرینه هجوم ایلمش ایسه‌ده واقع اولان محاربه‌لرك کافه‌سنده مغلوب وپریشان اولوب ملکنی ضایع ایتمشدر . خلیفه الراضی بالله دخی عماد الدوله‌یه منشور امارت وخلعت ارسال واهدا ایدرك امارت وسلطنتنی تصدیق ایلمشدر (٢١٣) .

علینك تشکیل ایلدیکی حکومت ایرانك جنوب نصفندن عبارت ایدی .

بو اثناده عماد الدوله‌نك برادرلرندن «رکن الدوله» حسن ایرانك شمال طرفنده ری (یعنی طهران) شهری پای تخت اولمق اوزره بر امارت مستقله تشکیل ایتدیکی مثللو ،

دیکری « معز الدوله » احمد دخی عراق عربده کندیسی ایچون مستقل بر حکومت تشکیل ایلمشیدی .

معز الدوله احمد بغدادی دخی فتح ایدرك خلیفه مستکفی للهك (٣٢١ ـ ٣٤٦) کوزلرینه میل چکوب حبسه آتمش ویرینه مطیع لامر اللهی خلیفه اعلان ایلمشدر .

بو وقعه‌دن صوکره بغداد خلیفه‌لرینك یالکز اسملرندن بشقه بر شیلری قالمایوب حکومت کلیاً آل بویه‌یه انتقال ایلمشدر . بویه‌ویلر بغدادده « امیر الامرا » لقبیله حکومت ایدرلر ایدی .

ایشته بو وجهله خلفای عباسیه‌نك تحت اداره‌لرنده بولنان ممالکك قسم اعظمی مستقلاً و باقی قلانی دخی بالواسطه بنی بویه‌لرك یدلرنده قالمشدر .

بویه‌ویلردن سلطنته نائل اولانلر اون یدی نفردر ومدت سلطنتلری تخمیناً یوز یکرمی سنه‌در (٣١٣ ـ ٤٣٧) . بویه‌ویلرك حکومتلری سلجوقیلرك ظهوریله کلیاً محو اولمشدر (٤٣٧) . —

آل سبکتکین — غزنویلر نامیله مشهور عالم اولان آل سبکتکینك رئیس سبکتکین نام بر کوله‌در . سبکتکینك افندیسی دخی ذاتاً بخارا حکمداری احمد بن اسماعیل سامانك کوله‌لرندن اولوب فطانت و درایتی سایه‌سنده سرعسکرلك

مسندینه نائل اولدقدن صوكره عصیان ایله افغانستانده ـ یعنی غزنه‌ده کسب استقلال ایتمش اولان آلپتکین نام برذاتدر .

آلپتکین استقلال سوداسیله (که زمانه‌نك علتی ایدی) افندیلری اولان سامانیلره قارشی عصیان ایتدیکی صره‌ده کوله‌سی سبکتکین فوق‌العاده صورتده ابراز صداقت وشجاعت ایتمش اولدیغندن مرقومی تلطیف ایچون آزاد ایله برابر کریمه‌سنی دخی ویره‌رك کندیسنه داماد ایتمش ایدی . آلپتکینك وفاتندن صوكره حکومت اوغلی وولی عهدی اسحاقه انتقال ایتمش ایسه‌ده اودخی از مدت ظرفنده وفات ایلدیکندن سلطنت سبکتکینه انتقال ایلمشدر (٣٥٥) .

مشهور سلطان محمود غزنه‌وی سبکتکینك اوغلی وخلفیدر .

سلطان محمود غزنه‌وی (٣٧٦ـ٤٠٨) ملوك اسلامیه ایچنده برنجی دفعه اوله‌رق « سلطان » لقبیله تلقیب اولنمشدر . سلطان محمودك درایتی، علمی، فضلی، کمالی واهالی حقنده اظهار ایلدیکی عدل وحمایه‌سی ادبیات اسلامیه جدولیله افاقه نشر ایدلمشدر . شاعرلر ومورخلر کویا سلطان محمودی لایق وجهله مدح وثنا ایچون سوز بولمقدن عاجز قالمشلر ایدی .

سلطان محمودك فتوحاتی دخی پك چوق اولوب ایکی دفعه هندوستانه سفر ایتمش وایکی دفعه‌سنده دخی هندوستانك ایچریلرینه‌قدر ایلریلیه‌رك حد وحسابسز اموال وذی قیمت اشیا

اخذ ایتمشدر . سلطان محمود هندوستانك مخزنلری مقامنده اولان معبدلرینی دخی یغما واحراق ایدرك پوت پرستلکی قالدیروب دین مبینی نشر ایتمکه تشبث ایتمش وخیلی هندولری شرف اسلام ایله مشرف ایلمشدر .

سلطان محمود زماننده غزنه شهری مدنیتك مرکزی مقامنده ایدی واسلامیت عالمنده ظهور ایدن حکما وفضلا هب غزنه یه جمع اولورلر ایدی . سلطان محمود علمایه پك چوق رعایت ایدر وانلری احسانلر ایچنه غرق ایلر ایدی . بوحاله باقیلیر ایسه سلطان محمود حقنده یازیلان اثارك مبالغه دن خالی اولماسی اقتضا ایدر .

سلطان محمود هندوستانده تخریب ایلدیکی مجوسی معبدلرینك نفیس وذیقمت طاشلرینی غزنه یه نقل ایدرك انلردن غایت مزین برجامع شریف انشا ایتدرمشدر .

آل سبکتکیندن اون درت نفر حکمدار ظهور ایتمش ایسه ده هیچ بری سلطان محمودك مقامنی احراز ایده مامشدر . غزنه حکومتی کیتدکجه انقراض بوله رق الصوکره کی خسرو شاه دورنده کلیاً محو اولوب غوری خاندانه انتقال ایتمشدر (۵۴۲).

غوری خاندانك وسطی اسیه ده تأسیس ایتدیکی حکومت دخی چوق دوام ایتمکسزین خوارزم شاهلری طرفندن محو ایدلمشدر .

آل نوشتکین — خوارزمشاهلر نامیله معروف اولان آل نوشتکینك رئیسی ملکشاه سلجوقینك کوله‌لرندن نوشتکین نام برترکدر . نوشتکین حسن خدمت و درایتله ملکشاهك توجهنی استحصال ایدرك خوارزم ولایتی والیسی نصب اولنمش و نوشتکینك صادقانه و غیورانه خدمتنه بناء حین وفاتنده (٤٧٦) خوارزم قطعه‌سی ملکشاه طرفندن اوغلی محمده توجیه اولنمشدر . بو دخی پدرینه امتثالاً حسن خدمتده قصور ایتمادیکی ایچون « قطب الدین » و « خوارزمشاه » لقبلریله تلقیب اولنمشدر . قطب الدینك خلفی (آتسز) ملکشاهك حین وفاتنده اوغلی سنجره قارشی عصیان ایدرك استقلاله نائل اولمش و بو وجهله خوارزم دولتی تشکل ایتمشدر .

خوارزمشاهلر طقوز نفر اولوب مدت سلطنتلری یوز اوتوز اوچ سنه‌در (٤٧٦ — ٦٠٩) . خوارزمشاهلر ترکستان و خرسانده بیوك بر دولت تشکیل ایدرك عموم طوائف ملوکی تحت اطاعته آلمشلر و سلجوقیلره غالب کلمشلردر . خوارزمشاهلرك التنجیسی سلطان قطب الدین محمد زمانك الك بیوك حکمداری ایدی . مرقوم کبر و غروریله خلیفه ناصری کوجندیرمش و جنکیزخانه ممالك اسلامیه‌یه تجاوز ایچون وسیله ویرمشدر . خوارزم دولتی اولاد جنکیز طرفندن محو ایدلمشدر .—

ملوك ملاحده — ملوك ملاحده سکز نفر اولوب رئیسلری امام موفق نیشابورینك طلبه سندن اولان حسن نام برکسنه ایدی . ملوك فاطمیونك تشویقاریله مرقوم حسن قهستانده شیعیلری جمع ایدرك سلجوقیلر علیهنه عصیان ایتمش وقهستانده بردولت تأسیس ایلمشدر (٤٧٠) .

ملاحده شریعت محمدیه دن چیقمشلر ایدی وحشر ونشر وتقدیره اعتقاد ایتمزلر ایدی . بونلرك التنجیسی خواند جلال الدین حسن سنی مذهبنه عودتله اجدادلرینه لعنت ایتمش ایسه ده خلفلری ینه ملاحده مذهبنی اختیار ایتمشلردر . ملوك ملاحده آداب اسلامیه نك اخلالنه الك زیاده سبب اولانلردرلر .

ملاحده دولتی حکمدار اخری بولنان رکن الدین خورشاه دروندهاولادجنکیزدن هلاکوخان طرفندن محوایدلمشدر (٦٣٥) .

اتابکلر — اتابکلر سلجوقیه دولتنك انقراضی اثناسنده کسب استقلال ایدن بر طاقم ارکان دولتدرکه اکثریسی کوله دن نشئت ایتمه در . اتابکلر استقلاللریله برابرینه رسماً سلجوقیلره تابع اولدقلرندن کندیلرینه سلطان دیمکه جسارت ایده مایوب « اتابك » عنوانیله قناعت ایتمشلر ایدی .

اتابکلرك ایچنده الك مشهور اولان درت حکومت اولوب انلر دخی فارس، موصل (یاخودعراق) ، آرزبیجان، لرستان اتابکلریدر .

فارس اتابکلکنی تأسیس ایدن سلطان مسعود بن محمد بن ملکشاه سلجوقینك بندکانندن مودود بن سلغر نام برینك (سنقر) و (زنکی) نام ایکی اوغلیدر . بونلرك حکومتلری ١٢١ سنه ممتد اولوب ایچلرندن اون برنفر حکمدار ظهور ایتمش و جمله‌سی حکما و علمایی حمایه و برطاقم خیرات انشا ایدرك شهرت بولمشلردر .

« خاتم زمان و صاحب کرامات جهان » یاد اولنان خواجه امین الدین کارزونی اتابکان فارسك اوچنجیسی اولان (تکله) نك مصاحبی ایدی و برادر زاده‌سی ابو بکرك زمان سلطنتنده مشهور شیخ سعدی سرایده پك بیوك حرمت و رعایت و حمایته نائل اولمشیدی. سعدی کلستانی ابو بکر نامنه اوله‌رق تألیف ایلمشدر .

بونلرك اواخر سلطنتلرنده اداره‌ٔ اموره قادینلرك کلی نفوذ و مداخله‌لری اولمشدر . ایچلرنده ایسه الك مشهور اولانلر برقاچ حکمداری میدان حربده مغلوب و برقاچنی دخی خلع ایتمش اولان ترکان خاتون ایله اتابکان فارسك اخری بولنان ابش خاتوندرلر .

اتابکان فارس حکومتی اولاد جنکیز طرفندن محو ایدلمشدر .

ازربیجانده حکومت ایدن اتابکلرك رئیسی ایسه‌ینه سلطان مسعود سلجوقینك بنده‌لرندن شمس الدین (ایلدکز)در . بونلرك حکومتی التمش سنه قدر ممتد اولوب بش نفر حکمدار ظهور ایتمش واخری بولنان مظفرالدین اوزبك دورنده جنکیز اوکندن فرار ایدن خوارزم شاهی سلطان جلال الدین بونلرك حکومتنه نهایت ویرمشدر (٦٥٤) .

لرستانده حکومت ایدن اتابکلر (لر بزرك) و (لر کوچك) نامله‌ریله ایکی خاندانه منقسمدر . کچوك لرستان اتابکلکی سکزنجی عصرك اوائلنه قدر بقا بولوب اون اوچنجی اتابکك زوجه‌سی دولت خاتونك زمان اداره‌سنده مغوللر طرفندن محو ایدلمشدر . بیوك لرستان تیمورلنك دورینه قدر یعنی ۷۸۰ سنه‌سنه قدر بقا بولمشدر .

اتابکلرك ایچنده الك مشهور اولان موصلده حکومت ایدنلردر . بونلرك رئیسی سلطان ملکشاه سلجوقینك بندکانندن حلب والیسی آق سنقردر . اوغلی عمادالدین زنکی سلطان محمود بن محمد بن ملکشاه طرفندن بغداد و موصل وحلب والیسی تعیین اولندیغی حالده نامنه خطبه اوقودوب اعلان استقلال ایلمشدر .

اهل صلیبك قدسه تجاوزلری بونك زماننده واقع اولدیغندن پك چوق محاربه‌لرده بولنمش و اکثریسنده مظفر

اولەرق فرنکلر طرفندن « خونریز » (Sanguin) یاد اولنمشدر .

موصل اتابکلرینك حکومتلری یوز یتمش سنه‌یی متجاوزدر (٤٦٩ـ٦٤٠) و ایچلرندن یدی نفر حکومدار ظهور ایتمشدر. التنجیسی نور الدین ارسلان شاه عراق وحلب وشام ومصر قطعه‌لرینه حکم ایتمشدر . فقط اوغلی و خلفی اولان مسعود دورنده عراق وموصل مغوللر وشام ایله مصر سلطان صلاح الدین ایوبی طرفندن ضبط اولنوب حکومتلرینه نهایت ویرلمشدر .—

قره ختایان — بونلرك رئیسی جنکیز طرفندن خوارزم شاهی قطب الدین محمد جانبنه مأموریت مخصوصه ایله ارسال اولنان (قتلغ) خاندر . مرقوم جنکیزلرك تجاوزی اثناسنده کرمانده برحکومت تشکیل ایتمش و اولاد جنکیز نامنه اوله‌رق حکومت ایلمشدر . بونلردن التیسی ارکك وایکیسی قادین اولمق اوزره سکزنفر سلطان ظهور ایتمش ومدت سلطنتلری سکسان سنه‌یه بالغ اولمشدر .—

ملوك کرت — کرت حکومتی دخی جنکیزلرك تجاوزندن صوکره وصورتا انلرك تحت حمایه‌لرنده تشکل ایدن حکومتلرك بریدر . ملوك کرت غورستان وسیستان اوزرنده حکم

سوررلر و علما و فضلایی حمایه ایدرلر ایدی. بونلر سکز نفراو-لوب مدت سلطنتلری یوز اوتوز سنه‌یی متجاوزدر (۶۲۷-۷۶۱). ایچلرنده الك مشهور اولان علامه سعدالدین تفتازانی‌نك حامیسی بولنان ملك معزالدین محمددر. کرت حکومتی تیمور-لنکك ظهوریله منقرض اولمشدر. —

آل مظفر — ال مظفر یتمش سنه قدر ایرانده حکومت ایدن مشهور برخانداندر. بونك رئیسی امیر مبارز الدین محمد اولاد جنکیزدن ابو سعیدخان زماننده ایرانده استقلال کسب ایدرك بیوك برحکومت تأسیس ایتمش وفارس ایله عراقده حکو-مت ایدن اینجویان دولتنی محو ایدرك کندی ممالکنه الحاق ایلمشدر. کندیسی آزربیجانك فتحیله مشغول ایکن اوغللری شاه شجاع و شاه محمود طرفندن اهانةً قتل اولنمشدر. آل مظفرك حکومتی بغدادده سلطنت ایدن ایلکانیاندن بشقه جملهٔ ملوك طرفندن تصدیق اولنمشیدی و ایلکانیاندن بشقه کندیلرینه مقاومت ایده‌جك کیمسه یوق ایدی.

آل مظفر دخی علما و حکمایی حمایه ایدرلر ایدی. خواجه حافظ شیرازی شاه شجاعك «مداحی» ایدی.

آل مظفرك بشنجیسی سلطان شاه منصور دورنده تیمور-لنك طرفندن مظفر دولتنه نهایت ویرلمشدر (۷۷۱). —

حکومت چوبانیان — امیر چوبان سلدوز اولادجنکیز-

دن الجایتو خان وابو سعید خان دورلرنده امیر الامرا مسندنده بولنمش و بعده ازربیجانده بر حکومت تأسیس ایلمشدر . امیر چوبانك یدی اوغلی و بر قزی اولوب اوغللرینك جملهسی برر امارته نائل اولمشلر ایدی . قزی بغداد خاتون شیخ حسن ایلکانینك نشانلیسی اولدیغی حالده تاتار پادشاهی ابو سعید خان کندیسنه عاشق اولوب امیر چوباندن طلب ایتمش، فقط باباسی راضی اولمادیغندن اولادو عیالیله برابر قتل اولنمشدر . بغداد خاتون دخی شیخ حسن الندن آلنوب ابو سعید خان طرفندن تزوج ایدلمشدر . فقط بغداد خاتون ابو سعیدی تسمیم ایله زوجنك انتقامنی آلمشدر .—

آل جلایر — ایلکانیان نامیله معروف اولان آل جلایر عراقینده یتمش سنه قدر (٧١٨—٧٨٩) حکومت ایتمش وایچلرندن درت نفر حکمدار ظهور ایلمشدر .

اخرلری بولنان سلطان احمد تیمور او کندن فرار ایدرك سلطان روم یلدیرم بایزید خان نزدینه التجا ایتمش وانقره وقعهٔ مؤلمهسنك ظهورینه سبب اولانلردن بری بولنمشدر .

بونلرك برنجیلری اولان شیخ حسن مغول پادشاهلرینك وزیری اولدیغی حالده ابو سعید خانك وفاتی اوزرینه عصیان و عراقینی ضبط ایدرك ایلکانیان دولتنی احداث ایلمشیدی .

مرقوم سلطان احمد تیمورك وفاتی اوزرینه تکرار بغداده کلوب حکومتنی و بغداد قلعه‌لرینی اعاده ایلمش ایسه‌ده بر مدت صوکره ترکمنلرك پادشاهی مشهور قره یوسف طرفندن مغلوب و مقتول ایدلمشدر. بونکله ایلکانیان سلطنتنه دخی نهایت ویرلمشدر. —

سربداران — سربداران حکومتی ابو سعید خانك ندیملرندن خواجه عبدالرزاق طرفندن خراسانده تأسیس اولنان برحکومتدر. سربداران حکومتی انجق اوتوز بش سنه بقا بولمش ایسه‌ده ایچلرندن اون ایکی حکمدار ظهور ایتمشدر. بونلرك زمان سلطنتلری فتنه وقتالدن خالی دکلدی. تیمورك ظهوریله سربداران دولتی دخی محو اولمشدر (۷۶۵).

قره قیونلیلر — قره قیونلیلرك رئیسی ترکمن امراسندن اولوب ایلکانیانك خدمتنده بولنان بیرام خواجه‌در.

بیرام خواجه‌نك تورون زاده‌سی قره یوسف آل جلایردن بغدادی فتح ایدرك برحکومت تشکیل ایتدیکی حالده تیمورك تجاوزی اوزرینه مصره فرار ایدرك بر مدت مصرده اقامت وتیمورك فوتندن صوکره کلوب بغدادی وازربیجانی فتح ایتمش وتبریز شهری مقر اولمق اوزره بیوك بر حکومت تأسیس ایلمشدر (۷۸۵). قره یوسف بر قاچ دفعه قفقاسیه

قطعه‌سنه هجوم ایدرك شیروان و شماخی‌یی ضبط وغارت ایتمش ایسه‌ده خراسان اوزرینه تجاوز ایتدیکی حالده تیمورك اوغلی شاهرخ سلطانه مغلوب اولمشدر .

قره یوسفك اوغلی وخلفی امیر اسکندر دخی تدارکات فوق‌العاده دن صوکره خراسان اوزرینه هجوم ایتمش ، لکن مرقوم شاهرخ ایله الشکر نام محلده اوچ کون اوچ کیجه امتداد ایدن محاربهٔ عظیمه‌ده مغلوباً فرار ایتمشدر . شاهرخ سلطان امیر اسکندری خلع ایله برادری میرزا جهانشاهی قائممقام تعیین ایتمش ، فقط او دخی آق قیونلیلر پادشاهی بولنان اوزون حسنه مغلوب اولمشدر .

میرزا جهانشاهك اوغلی حسن علی دورنده قره قیونلی دولتی اوزون حسن طرفندن محو ایدلمشدر (٨٤٨) .

قره قیونلیلردن درت نفر حکمدار ظهور ایتمش وعراقین ایله ازربیجان وشیروانده آلتمش اوچ سنه قدر حکومت سورمشلردر .

اق قیونلیلر — آق قیونلی طائفه‌سی دخی قره قیونلی کبی تیمورلنك ایله برابر غربه مستولی اولان ترکمن طوائفنك بریدر .

آق قیونلیلر آل حاجی بك نامیله معروفدرلر . بونلردن ایلك اول حکومت تشکیل ایدن امیر کبیر ابو النصر حسن

بك (یعنی اوزون حسن) در . مرقوم دیار بکر حاکمی اولدیغی حالده (٨٤٦) ده قره قیونلی میرزا جهانشاه الندن ازربیجان وعراق قطعه‌لرینی فتح ایتدکدن صوکره اولاد تیموردن سلطان ابو سعید خانی دخی قتل ایدرك فارس و کرمان قطعه‌لرینی ضبط ایتمشدر . فقط بایبورده فاتح سلطان محمد عثمانی‌یه مغلوب اوله‌رق بو طرفه تجاوزدن واز کچمشدر . اوزون حسن خراسان ایله قفقاسیه‌یی دخی فتح ایدرك ممالکنه الحاق ایلمشدر .

اوزون حسنك وفاتی اوزرینه یدی نفر اولادی ایله سکز نفر احفادی سلطنت دعواسیله بربریله حربه طوتشدقلرندن ممالك آتش اختلال ایچنده قالمشدر .

بو سلاله‌دن طقوز نفر حکمدار ظهور ایتمش ایسه‌ده مدت سلطنتلری انجق قرق سنه‌دن عبارتدر . قره قیونلی دولتی شاه اسماعیل صوفی طرفندن محو ایدلمشدر (٨٨٨) . —

ال ایوب — عراق وشام ودیار بکر حوالیسنده حکومت ایتمکده اولان موصل اتابکی نورالدین « شهید » ملوك فاطمیون النده بولنان مصرده اجرای نفوذ ایتمکده اولوب اهل صلیب طرفندن مصر تضییق اولندیغی صره‌ده اسدالدین شیرکوه نام بر سردارك تحت قوماندا سنده اوله‌رق مصره برفرقه عسکر سوق ایتمشیدی . فاطمیوندن خلیفه عاضدلدین الله

اسدالدینی کندیسنه وزیر اعظم تعیین ایتدیکی کبی، انك فوتندن صوکره دخی برادر زاده‌سی (یعنی ایوب شادی نام کرد وجوهندن برینك اوغلی) بولنان صلاح الدین یوسفی مقامنه قائم ایتمشیدی.

بر مدت صوکره عاضدلدین الله دخی بلا ولد وفات ایتدیکندن صلاح الدین مصر حکومتنی ضبط ایدرك مستقل بر حکمدار اولمشدر (٥٥٠).

سلطان صلاح الدین نورالدین شهیدك وفاتندن صوکره شام وحلب والجزیره ودیار بکر قطعه‌لرینی ضبط ایتدیکی کبی، اهل صلیب اثناسنده فرنکلرك النه کچمش اولان قدس شریفی دخی استرداد ایلمشدر.

صلاح الدین فرنکلر ایله چوق غزالرده بولنمش وجمله‌سنده شان وناموسنی وقایه ایتمشدر. حتی بر دفعه‌سنده (یعنی اوچنجی اهلیب مهاجمه‌سی اثناسنده) علی العموم اوروپا حکمدارلری قوهٔ کلیه ایله شرقه کلدکاری حالده مغلوباً رجعت وفرار ایتمکه مجبور اولمشلردر.

ملوك فاطمیه‌نك ظهورندن بری مصرده مذهب رسمی شیعه مذهبی ایدی. صلاح الدین شیعه مذهبنی کلیاً منع ایله سنی مذهبنی اعاده ایلمشدر.

بناء علیه سلطان صلاح الدین ایوبی (٥٥٠ـ ٥٧٢)

مسلمانلر ایچنده ظهور ایدن پادشاهلرك الك مشهورلرندندر .

صلاح الدینك خلفلری دخی مصر ایله شامه مسلط اولان اهل صلیب ایله پك چوق محاربه‌لرده بولنمشلر و پك چوقلرینی پریشان ایتدكلری كبی، پك چوق دفعه‌لر كندیلری دخی زده‌لنمشلردر .

صلاح الدینك بشنجی خلفی بولنان ملك الكامل ناصر الدین محمد دورنده اهل صلیب دمیاطی المشلر ایسه‌ده بر مدت صوكره قدسه بدل اعاده ایتمشلردر .

طقوزنجیسی اولان ملك المعظم توران شاه دورنده دخی فرانسه قرالی سن لوئی‌نك تحت قوماندەسنده بولنان اهل صلیب دمیاطی ضبط ایدرك قاهره‌یه طوغری تجاوز ایتمشلر ایسه‌ده توران شاه جمله‌سنی پریشان وقرالی اسیر ایتمشدر . سن لوئی دمیاطه بدل اعاده اولنمشدر .

ایوبیلر اون نفر حكمداردر ومدت سلطنتلری سكسان سنه‌در (٥٥٠ ــ ٦٣٠) . زمانلرنده مصر قطعه‌سی پك زیاده معموریت كسب ایتمشیدی . سلطان اخر بولنان مظفر الدین موسی دورنده اتابكی (یعنی وزیر اعظمی) بولنان امرای اتراكدن عزالدین ایبك كندیسنی خلع ایله سلطان مصر اولمشدر .

مصرده غلامان اتراك — ایوبیلرك الندن مصر حكومتنی

غصب ایدن غلامان اتراکدن یکرمی درت قدر سلطان ظهور ایتمش و مدت حکومتلری یوز قرق سنه یه (٦٣٠ — ٧٧٠) بالغ اولمشدر .

غلامان اتراکك مصر سلطنتلری حکومت نامنه شایان بر شی اولمایوب حکومت و دولت عنوانلی بر رذالتدن عبارت ایدی .

ابتدا حکومت بر خانداندە اولمایوب امرا ایچندە الدن اله کزمش و صوکرەلری ملوك اتراکك یدنجیسی بولنان سیف الدین قلاون ذریتندە بقا بولمش ایسەدە هیچ بر فرد ده اهلنی بولوب تقرر ایتمامشدر . ایچلرنده خلع و یا اعدامدن قورتیلان قلاوندن بشقه کیمسه یوقدر . مدت سلطنتلری فتنه و فساد ایچنده کچدیکندن مصرك معموریتی پك اشاغی درجەلری بولمشدر .

قلاونك اوغلی ناصرالدین محمد اوچ دفعه خلع و حبس اولنوب اوچ دفعه دخی جلوس ایتمشدر ، بیوك اوغلی ابوبکر ایکی ای سلطنتدن صوکره خلع و حبس اولنمش ، ایکنجیسی علاءالدین سکز ای صوکره ینه خلع و حبس اولنمش ، در-دنجیسی عمادالدین اوچ سنه حکومت ایتدکه موفق اولدقدن صوکره خلع و قتل اولنمش ، بشنجیسی شعبان بر سنه صوکره خلع و حبس اولنمش ، التنجیسی امیر حج ینه برسنه حکومتدن

صوكره اعدام اولنمش، يدنجيسى حسن اوچ سنه حكومتدن صوكره خلع اولنوب اوچ سنه حبسدن صوكره تكرار جلوس ايدرك يدى سنه سلطان عنوانيله ياد اولنمش ونهايت اعدام ايدلمش، سكزنجيسى صالح اوچ سنه صوكره خلع وحبس اولنمش ... الى آخ

كويا تاج وتخت قابل تقسيم اولماديغندن ناصر الدينك جملهٔ اولادينه انلرى طاتديرمق ايچون اشبو مانورهيه مراجعت اولنمشيدى .

ناصر الدينك طقوز اولادى اولديغى حالده يالكز ايكى طورونى كورلمش وكچوك طورونده ذريت قطع اولنمشدر . تاتارلرك بغداد واصفهان وتبريزده انواع جنايات اظهار ايتدكلرى اثناده مصرده ترك كوله‌لرى دخى بو فاجعه‌لرى ترتيب ايتمكده ايديلر . كويا غصب حقوق وسفك دما واظهار وحشت عصر مذكور اقتضاسندن ايدى .

ملوك اتراك ايچنده آزچوق اهالينك توجهنه مظهر اولان يالكز ملك الظاهر بيبرس ايدى كه بغداد وقعهٔ مؤلمه‌سندن صوكره عباسيه بقاياسندن مستنصر باللهى مصره دعوتله مصرده خلافت عباسيه احداث ايتمش واون يدى سنه قدر (٦٣٩ ـ ٦٥٦) حكومت ايتدكدن صوكره تسميم اولنمشدر .
غلامان اتراكدن صوكره مصر حكومتى غلامان چرا-

کسه‌یه انتقال ایتمشدر - یعنی ملوك اتراکك اخری بولنان ملك الصالح حاجی‌نك اتابکی بولنان امرای چراکسه‌دن برقوق عصیان ایله مرقومی خلع ایتمش و بو وجهله چراکسه حکومتنی احداث ایلمشدر .

غلامان چراکسه — غلامان چراکسه اثناسنده مصر ممالکی دها بیوك اختلال ایچنده ایدی . اتراکده اکثریا حکومت بر سلاله یدنده بولنور ایدی . چرکسلر دورنده ایسه حکومت پدردن اولاده انتقال ایتمیوب اساساً عصیان ایله ضبط اولنان حکومت عاصی بر امیر طرفندن غصب اولنور ایدی . رذالت وجنایات چرکسلر زماننده دها زیاده کسب شدت ایتمش ومصر قطعه‌سی پك زیاده خراب اولمشدر .

مصرده حکومت ایدن امرای چراکسه ٢٣ نفر اولوب مدت سلطنتلری یوز اوتوز بش سنه‌در (٧٦٠ - ٨٩٥) . بونلرك یکرمی ایکنجیسی بولنان (قانصوآل غوری) مرج دابق نام محلده یاوز سلطان سلیم ایله ایتدیکی محاربه‌ده تلف اولمش ویرینه جلوس ایدن طومانبای دخی بر سنه صوکره مصرده سلطان سلیم طرفندن اخذ و صلب ایتدیریلوب ممالك مصریه دولت عثمانیه‌یه الحاق اولنمشدر (٨٩٥).-

سلجوق ـ جنكيز ـ تيمور

سلجوقيلر . ايران دولت سلجوقيه سی . كرمان دولت سلجوقيه سی . روم دولت سلجوقيه سی. جنكيز خان . ايران دولت جنكيزيه سی. تيمورلنك

سلجوقيلر — تركستان كبيرده كشت و كذار ايدن طوائف اتراكدن سلجوق بن يقاق نام سركرده نك تحت رياستنده بولنان برجمعيت دردنجی عصر هجرينك نهايتنه طوغری ممالك اسلاميه نك سرحدينه كله رك برمدت تركستان مسلمانلريله حسن مناسباتده بولندقدن صوكره دين اسلام ايله مشرف اولمش و تركستانده حكومت ايدن آل سامانك تاتارلر ايله ايتدكلری محاربه لر اثناسنده آل سامان طرفنی التزام ايدرك مسلمانلره بيوك بيوك خدمتلرده بولنمشدر .

سلجوقك وفاتندن صوكره اوغللری سلطان محمود غزنه وينك دعوتی اوزرينه جيحون نهرينی تجاوز ايدرك افغانستانده كائن نيشابور نواحيسنده اسكان ايتمشلردر .

سلجوقی تركلری بيوجك برجمعيت اولدقلری حالده تركستاندن متصل تجاوز ايتمكده بولنان سائر ترك اقوامی كبی قتال و يغما كرلكه مائل اولمايوب مشاغل مشروعه ايله امرار اوقات ايتمكده بولندقلرندن عمومك توجهنه مظهر اولمشلر ايدی .

فقط مرور زمان ايله سلجوقيلر دخی افساد اولنه رق

استحصال سلطنت ارزوسیله عصیان ایتمشلر وعظیم براختلال میدانه چیقارمشلر وخیلی قانلر دوکدکدن صوکره برقاچ حکومت تأسیس ایتمکه موفق اولمشلردر . شوقدرکه سلجوقیلرك تأسیس ایتدکاری حکومتلر سائر ترك حکومتلرینه نسبتله اولدقجه منتظم اولدیغی کبی ، برخیلی مدت دخی بقا بولمشلردر .

سلجوقیلردن ابتدا حکومته نائل اولان سلجوقك طورونلرندن طغرل بکدر (٤١٦ ــ ٤٤١) .

سلطنت حرصنه دوشمش اولان سلجوقیلر طغرل بکی اعلان استقلاله تشویق ایتمشلردر .

سلطان مسعود غزنه‌وی عصیان ایدن طغرل بکی تأدیب ایچون قوهٔ کلیه ایله اوزرینه کلدیکی حالده دمغانده واقع اولان محاربه ده مغلوب وپریشان اوله‌رق طغرل بکك حکومتنی تصدیق ایلمشدر .

طغرل بك قفقاسیه ایله اناطولینك برقسمنی دخی استیلا ایلدکدن صوکره حج شریف بهانه‌سیله بغداده کیدوب خلیفه قائم بامرالله ایله ملاقات ایتمش وچوقدنبری بغدادده امیرالامرا نامیله حکومت ایدن آل بویه (یاخود ملوك دیالمه) الندن ریاستی غصب وخلیفه‌نك کریمه‌سی سیده خاتونی تزوج ایلمشدر .

ایشته بووجهله طغرل بك ازمدت ایچنده اسیه قطعه‌سنك غرب نصفنه حکم ایتمکه باشلامشدر .

طغرل بکك شهرتی افاقه نشر اولنمشیدی . طره بزون حوالیسنده واقع اولان محاربه لرك برنده طغرل بك شرق قیصرینك اردوسنی پریشان وارکان وامراسنی اسیرایلمشیدی . طغرل بك قیصره برجمیله اولمق اوزره اسرایی اعاده ایتمش اولدیغندن قیصر دخی قارشیلق اوله رق ملوك بنی امیه دورنده قسطنطینیه ده انشا اولنوب وقت مزبورده مسدود بولنان جامع شریفك کشادینه واذان محمدی ایله طغرل بك نامنه خطبه اوقونمسنه مساعده ایلمشدر (عرب جامع شریفی).

طغرل بکك وفاتندن صوکره سلجوقیه دولت عظیمه سی منقرض اولوب برقاچ اوفاق حکومتلره آیرلمشدر. بو حکومتلرك ایچنده الك مشهور اولان ایران وکرمان وروم دول سلجوقیه سیدر .—

سلجوق

- (اسرائیل) — (قطلمش) بوندن « روم » سلجوقیلری ظهور ایتمشدر
- (میکائیل)
  - (طغرل بك) ۱
  - (چغری بك)
    - (آلپ ارسلان) ۲ بوندن ایران سلجوقیلری ظهور ایتمشدر
    - (قاورد) بوندن کرمان سلجوقیلری ظهور ایتمشدر

شجرهٔ سلجوقیه

ایران دولت سلجوقیه‌سی — تأسس ایدن سلجوقی دولتلرینك الڭ مهمی ایران دولت سلجوقیه‌سی ایدی .

طغرل بكك وفاتی اوزرینه سلطان الپ ارسلان (٤٤٢ — ٤٥١) جانشینی اولوب ممالك چیندن بحر سفیده وقفقاسیه طاغلرندن عربستان چوللرینه قدر ممتد اولان ممالك عظیمه‌ده حكمی جاری ایدی ونامنه خطبه اوقنور ایدی . واقعا بو ممالك جسیمه برادارهٔ منتظمه تحتنده اولمق اوزره برمركزه تابع اولمایوب خلیفهٔ عباسیدن عادی دره‌بكه وار- نجه‌یه‌قدر هرنوع حكمدارلر موجود ایدی . فقط جمله‌سی الپ ارسلانه قارشی خلوص وعرض عبودیتده بربریله رقابت ایدرلر ایدی .

بو وقتدن بری مكهٔ مكرمه‌ده ملوك فاطمیه نامنه اوله‌رق خطبه اوقنمقده ایكن الپ ارسلانك نفوذ وشهرت كسب ایتمسی اوزرینه خطبه عباسیلر والپ ارسلان نامنه اوقنمغه باشلامشدر .

آلپ ارسلان ترك خاقاننك قیزیله سلطان ابراهیم غزنه- وینك قیزینی اوغللرینه تزویج ایتمشدر وملازكرد جوارنده وقوع بولان محاربه‌ده قیصر روم رومانوسی اسیر ایلمشدر . عقد اولنان مصالحه‌ده شرقی رومه‌لیلر كندیلرینی سلجو- قیلرك خراجكذارلری طانیمشلردر .

الپ ارسلانك اوغلی وخلفی سلطان ملكشاه (٤٥١ — ٤٧١)

کمال شان ایله یکرمی سنه سلطنت ایتمش و جیحون نهرینی تجاوز ایدرک ترکستانه طوغری توسیع حدود ایلمشدر .

ملکشاهک اوغللری بولنان سلطان برکیارق و سلطان محمد و سلطان سنجر بینلرنده خیلی محاربه‌لر اولمش ایسه‌ده نهایت حکومت سلطان سنجرک عهده‌سنده قالمشدر .

بعده سلطان محمدک درت اوغلی (مسعود وطغرل ومحمود وسلیمان) بیننده دخی خیلی منازعه‌لر ظهور ایتدیکندن دولت سلجوقیه‌یه ضعف طاری اولمش و نهایت خوارزم شاهی سلطان تکش طرفندن محو ایدلمشدر (٥٧٢) .

ایران سلجوقیلرندن اون درت نفر حکمدار ظهور ایتمش وغربی آسیه‌ده یوزاللی سنه‌دن زیاده (٤١٢ ـ ٥٧٢) کمال شان وشهرتله حکمدارلق (یعنی « سلطان سلاطین » لق) ایلمشلردر .

کرمان دولت سلجوقیه‌سی — سلطان قاورد بن چغری بک ابتدا عمیسی طغرل بک طرفندن ایرانک جنوب شرقیسنده کائن کرمان ایالتنه والی نصب اولنمش (٤٢٠) وبعده برادری الپ ارسلان طرفندن دخی ابقا ایدلمش اولدیغندن اوحوالیده نیم مستقل اولمق اوزره برحکومت تشکیل ایتمشیدی .

سلطان قاورد الپ ارسلانک وفاتنه‌قدر راحت اوتورمش ایسه‌ده آنک فوتندن صوکره سلطنت دعواسیله اوغلی

ملکشاه اوزرینه هجوم ایتمشدر . لکن محاربه‌ده مغلوب ومقتول اولمشدر . شوقدر وارکه ملکشاه قاوردك عصیانه یکده اهمیت ویرمایوب انك قتلندن صوکره کرمان دیارینی اوغلی سلطان شاهه اعطا ایلمشدر . کرمان دولتی دخی بو وجهله ظهور ایتمشدر .

کرمان شاهلری صورت ظاهره‌ده ایران شاهلرینه بیعت ایدرلر ایسه‌ده داخل ممالکده کلیاً مستقل ایدیلر .

قاورد سلاله‌سندن کرمانده اون برنفر حکمدار (یعنی کرمان شاه) ظهور ایدرك یوزقرق التی سنه (٤٢٠ ـ ٥٦٦) حکومت ایتمشدر . بونلرك یدنجیسی طغرل شاهك اوچ نفر اولادی اولوب اوچیده سلطنت دعواسیله بربریله محاربه‌لر ایدرك اجنبیلرك مداخله‌سنه قپو آچمشلر وداخلی قاریشقلقلردن ناشی ضعیف قالمش اولان دولتك کلیاً محو ومنقرض اولمسنه سبب اولمشلردر .

غزان قومی سر کرده‌سی سلطان دینار کرمان شاهلرك اون برنجیسی بولنان محمد شاه الندن کرمان حکومتنی ضبط ایلمشدر (٥٦٦) .

روم دولت سلجوقیه‌سی — سلطان قطلمش بن اسرائیل بن سلجوق سلطان طغرل بك طرفندن حدود غربیه قوماندانی نصب اولنمشیدی (٤٤٣) . مرقوم ایسه طغرل بکك وفاتی

اوزرینه دعوای سلطنت ایله الپ ارسلان علیهنه عصیان ایتمش ورى قربنده واقع اولان محاربه‌ده مغلوب ومقتول اولمشدر .
الپ ارسلان قطلمشك وفاتندن طولانی پك زیاده متأثر اوله‌رق اوغلی سلیمانه بیان تأسف ایتمش وانی پدرینك مأموریتنه نصب ایله تلطیف ایلمشدر .

روم سلطنت سلجوقیه‌سی دخی سلیمان ایله اولاد واخفادینك اناطولیده (یعنی ممالك رومده) فتح ایتدکلری ممالکدن تشکل ایلمشدر .

سلطان سلیمان انطاکیه شهرینی روملردن فتح ایدرك پای تخت اتخاذ ایتمشیدی . خلفی داود (که ینه ملکشاهك فرمانیله ممالك رومه نصب اولنمشیدی) حکومتنی قونیه شهرینه نقل ایلمشدر . داودك برادری سلطان قلیج ارسلان اناطولی قطعه‌سنك قسم اعظمنی فتح ایدرك « سلطان روم » لقبنی اخذ ایتمشیدی وگاه قونیه‌ده، گاه ازنیکده اقامت ایدرایدی .

روم سلطنت سلجوقیه‌سی پك پارلاق صورتده باشلامش ایسه‌ده بو صره‌ده ظهوره گلان اهل صلیب مهاجماتی کسب اقتدار یتمسنه مانع اولمشدر . برده روم سلجوقیلری کندیلرندن صوکره ظهور ایدن عثمانلیلر کبی ایلری‌یه طوغری تجاوز ایدرك توسیع حدود ونفوذ ایده‌جکلری برده فرصت بولدقچه اقربا وتعلقاتنك یدلرنده بولنان شرق ممالکی اوزرینه هجوم

ایدرك شرقی فتنه یه غرق ایلدکلری کبی، کندیلری دخی صلیبیونه قارشی معینسز قالمشلردر.

اهل صلیبی الك زیاده یلدیرمش اولان ملوك رومیه‌نك اوچنجیسی قلیج ارسلان (٤٧٠ ـ ٤٩٥) واوغلی مسعود (٤٩٥ ـ ٥٣٣) وانك اوغلی ایکنجی قلیج ارسلان (٥٣٣ ـ ٥٧٠) درلر.

قلیج ارسلاندن صوکره روم ممالکی داخلنده فساد ظهور ایتدیکی کبی، بو اثناده ظهور ایدن مغول تاتارلری دخی تجاوزاتیله سلطنتك کلیاً محو اولمسنی موجب اولمشلردر.

دولت سلجوقیه هجرتك ٦٧٨ سنه‌سنه قدر رسماً بقابولمش ایسه‌ده چوقدن بری حکمسز قالمشیدی.

روم سلجوقیلرندن اون بش نفر حکمدار کلمش وسلطنتلری ٢٣٥ سنه‌یه بالغ اولمشدر. اون بشنجی سلطان بولنان علاء الدینك مغول خانی غازان امریله خلعی اوزرینه ممالك روم اون برقدر امارت مستقله‌یه تقسیم اولنمشدر که «عثمانلی امارتی» دخی بو اون بر امارت ایچنده ایدی. ــ

جنکیز خان ــ جنکیز خانك پدری ترکستان کبیرده وچینك شمالنده کشت کذار ایدن طوائف مغول سرکرده‌لرندن اولوب خیلی نفوذ صاحبی بر آدم ایدی.

کویا جنکیز خان ایکی آوجی قان ایله مملو اولدیغی حالده

تولد ایتدیکندن جهانکیر اوله‌جغنه حکم اولنوب پدری طر-
فندن تربیه‌سنه زیاده‌سیله دقت اولنمشیدی .

جنکیز خان پدرینك وفاتندن صوکره‌قره قورومده جلوس
ایتمش وقوهٔ کلیه جمع ایدرك اطرافده بولنان اقوامی تحت‌اطا-
عته المشدر. جنکیز خان آز مدت ایچنده تاتارستانده کزان
عموم تاتار ومغول وترك طوائفنی تحت اطاعتـه الدیغی کبی،
چین ایله شمدیکی روسیه‌نك بر قسملرینی دخی فتح ایلمشدر.

جنکیزك اصل اسمی تموچین اولوب صـوکره‌لری جنکیز
یاد اولنمش - جنکیز که مغول لساننده « شهنشاه » دیمکدر .

جنکیز خان ممالکنی ترکستانه قدر توسیع ایتدیکی حالده
کویا دها ایلریسنده کوزی اولمایوب اوحوالیده حکم ونفوذ
صاحبی اولان خوارزم شاهی سلطان قطب الدین محمد نزدینه
سفیرلر ارسال ایدرك انکله حسن مناسبات پیدا وبر تجارت
معاهده‌سی عقد ایلمشدر .

خوارزم شاهی قطب الدین ایسه علوی مذهبنه منسوب
اولدیغندن خلافتی عباسیلرك اللرندن آلوب علویلره ویرمك
فکرنده ایدی وقطب الـدینك حکمی ترکستـاندن عراقـه
قدر جاری اولدیغی جهتله خلیفه دخی تلاشه دوشمش ایدی.
بناء علیه خلیفه ناصرلدین الله خفیاً جنکیز خان نزدینه سفیرلر
کوندره‌رك انی قطب الدین اوزرینه - یعنی ممالك اسـلامیه

اوزرينه تحريك ايتمكده ايدى . فقط جنكيز خان عدالت وحقوق پرورلك طاسەسنده بولنديغى جهتله خوارزم شاهى ايله عقد ايتديكى معاهدەيى بوزمايەجغى بهانەسيله خليفەنك تكليفنى رد ايلمشدر .

بر مدت صوكره سلطان قطب الدينك دايىسى اولوب اترار شهرى حاكمى بولنان غاير خان بر تاتار كاربانك مالنه طمع ايدرك انى توقيف و « جنكيز جاسوسلرينى طوتدم مساعده بيوريلير ايسه حدلرينى بيلديرەجكم » قوليله استيذان ايتمش و سلطان قطب الديندن آلديغى رخصت اوزرينه كاربان افرادينى جملةً قتل وماللرينى يغما ايلمشدر .

بو كيفيت جنكيز خانه واصل اولنجه مرقوم غضب ايدرك سلطان قطب الديندن غاير خانك تسليمنى طلب ايتمش ، اودخى جواب يرينه قوهٔ كليه ايله حدودى تجاوز ايلمشدر .

ممالك اسلاميەنك پريشانى ومظلوم وبيگناه مليونلرجه انسانك تلفنى موجب اولان جنكيز بليهٔ عظيمەسنك ظهورينه سبب اولان اشبو وقعهٔ مؤلمەدر كه مسئوليتى غاير خان وسلطان قطب الدين وخليفه ناصر لدين اللهه عائددر .

حدودى تجاوز ايدن قطب الدين جنكيز طرفندن كندسينه قارشى بر نمايش عسكرى اولمق اوزره سرحده سوق اولنمش اولان بيوك اوغلى جوجى خانه راست كلەرك محاربهٔ

عظیمه واقع اولمش ایسه‌ده بر نتیجه حاصل اولمامشدر . لکن سلطان قطب الدین جوجی خانك معیتنده بولنان عسکرك جنکیز قوهٔ حربیه‌سنك پیشدارلری وقسم جزوئیسی اولدیغی اسرادن تحقیق ایدنجه خوف وتلاشه دوچار اوله‌رق همان رجعتله ممالکنده بولنان قلعه‌لرك تعمیر وتجهیزنه تشبث ایتمشدر .

جنکیز خان ایسه سلطان قطب الدینك بو دفعه‌کی جرأتندن دها زیاده علولنه‌رك قوهٔ عظیمه ایله ترکستانه داخل اولمشدر .

وقت مزبورده بخارا قطعه‌سی ممالك اسلامیه‌نك وبناءعلیه دنیانك الك معمور ومدنی بر کوشه‌سی ایدی . سمرقند وبخارا دارالفنونلری خیلی وقتدن بری غزنه وبغداد وقرطبه ومصر مکاتب عالیه‌سیله رقابت ایتمکده ایکن عصر مذکورده رقیبسز قالمشلر ایدی .

جنکیز اردولری قطعهٔ مزبوره‌نك الك بیوك معموره‌لرینی مکاتب ومدارسیله برابر تخریب وآثار نفیسهٔ مدنیه‌یی احراق ایلمشلردر .

جنکیز اردولرینی قرق ساعتلك مسافه‌دن کلوب استقبال وعرض استیمان ایدرك حیاتلرینی استرحام ایدن بیکناه اهالی دخی قتل عامدن قورتلمامشدر .

جنکیزك تجاوزی اثناسنده افق دائما آتش ایچنده بولنور ایدی وقان سیللرله اقار ایدی . روی زمینده خونریز مغول جنوارلرندن بشقه انسان کورلمز ایدی. چونکه انسانلرك کیمی قتل اولنمش، کیمیده فرار ایتمشیدی . جنکیز عصرنده بحر سفیددن محیط کبیره قدر ممتد اولان اسیه قطعه‌سی انسان سلخخانه‌سی مقامنده ایدی . نه چین قورتلمش، نه‌ده هند .

جنکیز خان بو وجهله جهانی هرج ومرج ایچنده براقدقدن صوکره دارالملکی اولان قره قورومه چکیلوب سکسان بش یاشنده اولدیغی حالده فوت اولمشدر (٦٠٦) . مدت سلطنتی یکرمی بش سنه‌در .

جنکیز خان ممالك عظیمه‌سنی اوغللری بیننده تقسیم ایلمشدر . بیوك اوغلی جوجی خان اورال نهرینی تجاوز ایدرك قبچاق ایله روسیه‌نك جنوب طرفندن عبارت بیوك برحکومت تأسیس ایتمشیدی . لکن جوجی خان پدرندن اول وفات ایدرك حصه‌سنی اوغلی بایدوخانه ترك ایلمشدرکه بایدوخان دخی بوهمیه‌یه قدر تجاوز ایدرك اوروپایی دهشت ایچنده براقشدر .

ایکنجی اوغلی چغتای خان ترکستانده برحکومت صاحبی ایدی وذریتی دخی برمدت اوحوالیده سلطنت سورمشلردر .

اوچنجی اوغلی اوقتای خان چین اوزرینه هجوم ایدرك ممالك مزبوره‌یی کاملا فتح ایتمش وکندیسنی چین اهالیسنه

بغـدخان طانتدیره رق چینده یکرمنجی اولان (یه ن) یاخود مغول سلالەسنی احداث ایلمشدر .

جنکیزخان اوقتای خانی ولیعهد تعیین ایتمش اولدیغندن وفاتندن صوکره جانشینی اولمشـدر . اوقتای خان خیر پرور برذات اولوب پدرینك آچدیغی یاره‌لری قپاتمغه غیرت ایلمشدر .

اوقتای خانك اوغلی کیوك خاندن صوکره ذریتی اقطار غربیه ایله قطع علاقه ایدرك چین حکمدارلغیله قناعت ایلمشلردر .

جنکیزك کچوك اوغلی بولنان تولی خان پدرینك سو - کیلیسی اولدیغی جهتله پدری انی یانندن آیرمامق ایچون برحصه ویرمایوب کندیسنه وزیر اعظم ومستشار تعیین ایلمشـیدی . الك زیاده مشهور اولان تاتار پادشاهلری اشـبو تولی خاندن ظهور ایتمشدر .

ایران دولت جنکیزیه‌سی — کیوك خانك وفاتی اوزرینـه جنکیز دولتنك ریاستی تولیخانك اوغـلی منکوخانه انتقـال ایتمشدر .

منکـوخان بالـذات تاتارسـتانده اقامت ایدر ایدی . برادری قبـلای خانی عظیم اردو ایله چین اوزرینـه دیکر برادری هلاکو خانی دخی عراقه سوق ایلمشدر . ایران دولت جنکیزیه‌سی اشبو هلاکو طرفندن تأسیس اولنمشدر .

هلاکو خان اولاد جنکیز آره‌سنده اك زیاده خونریزلك ایله معروفدر . مرقوم ایکی یوزبیك کشیلك براردوی عظیم ایله جیحون نهرینی مرور ایدرك ایرانه داخلی اولمش وراست کتیردیکی معموره‌لری خراب واهالیلرینی قتل عام ایدرك بغداد پیشگاهنه قدر کلمشدر .

هلاکو خان خائن ابن علقمینك دسایسی سایه‌سنده (صحیفه ٢٠٧) بغداد شهرینی دخی پك سهولتله فتح وخلیفه ایله باجمله اهالیسنی قتل واثار نفیسهٔ مختلفه ایله مالامال اولان شهری احراق ایلمشدر . بعده عراق عجمه عودت ایدرك مرکزی ازربیجان اولمق اوزره عراقین وایران واناطولی ایله قفقاسیه‌نك بر رقسملرندن مرکب بیوجك بردولت تأسیس ایلمشدر (٦٣٧) .

هلاکو ابتدا برادری منکوخان وبعده مقامنه قائم اولان قبلای خان نامیله حکومت ایتمش ایسه‌ده اوغلی وخلفی ابقا خان (٦٤٣ — ٦٦٠) کندیسنی مستقل حکمدار اعلان ایلمشدر .

بونك اوزرینه قبلای خان اولاد جغتایدن ماوراء النهرده حکومت ایتمکده بولنان براق خانی ابقاخان علیهنه سوق ایتمش ایسه‌ده ابقاخان مظفر اوله‌رق استقلال وحکومتنی تقویه ایلمشدر . بو وجهله تشکل ایتمش اولان ایران دولت جنکیزیه‌سی ینمش

سنه قدر بقا بولمش وکرك مستقلاً وکرك بالواسطه اقطار غربیه‌یه حکم ایتمشدر .

اسیه‌نك غرب طرفنده روم دولت سلجوقیه‌سی وشرق ایمپراطورلغی کبی بعض حکومتلر موجود ایدیسه‌ده قیصره وارنجه‌یه قدر جمله‌سی تاتار خانلرینك فرمانلریله جلوس ایدرلر، سنه‌دن سنه‌یه کوندریلن و یرکیلر واسطه‌سیله عرض عبودیت ایدرلر وآره صره کوزل قزلر ارسال وتقدیم ایدرك خاطر صورارلر ایدی .

ایرانده حکومت ایدن تاتار خانلری طقوز نفر اولوب بشی پوت پرست ودردی مسلماندر . زمانلرنده پای تختلری بولنان تبریز شهری مجمع علما ومرکز مدنیت اولمشیدی . فقط تاتارلرك طبع جاهلانه‌لری مدنیت اسلامیه نوریله تنویر اولنه‌بیله‌جك درجه‌لرده اولمادیغندن باربارلقلری کمافی السابق باقی قالمشدر .

خانلرك اوچنجیسی نکو دین اسلام ایله مشرف اوله‌رق کندیسنی سلطان احمد خان یاد ایلمش ایسه‌ده بوسببدن اوله‌رق ارغون خان طرفندن خلع وقتل اولنمشدر .

تاتار خانلرینك یدنجیسی بولنان غازان خان (٦٧٥ ـ ٦٨٤) عموم تاتارلر ایله برابر دین اسلامی قبول ایتمشدر .

غازان خان سلطان محمود خان نامیله معروف اولدیغی

کبی، برادری وخلفی الجایتو خان دخی سلطان محمد خدابنده یاد اولنمشدر . سلطان محمد بنا ایتدیردیکی سلطانیه شهرنده اقامت ایدر ایدی .

خدابنده‌نك اوغلی وخلفی وتاتار خانلرینك اخری بولنان سلطان ابوسعید خانك بلا ذریت وفاتیله (٧١٤) دولت جنکیزیهٔ ایرانیه محو اولمش وشرق تیمورلنکك ظهورینه قدر نهایتسز بر اختلال ایچنده قالمشدر .

تیمورلنك — امیر تیمور کورکان یاخود تیمورلنك سمرقند قربنده کائن کش شهری امیرینك اوغلی اولوب والده‌سی طرفندن دخی خاندان جنکیزه منسوب ایدی . وقت مزبورده ترکستانده حکومت ایتمکده بولنان اولاد چغتایدن طوغلق تیمور خانك وفاتی اوزرینه تیمورلنك امرای نامدن حسین خان ایله بالاتفاق جغتای تختنه جلوس ایلمشدر (٧٥٨) .

تیمورلنك ابتدا وسطی اسیه ایله ترکستان شرقیی تسخیر ایتمش وبعده غربه طوغری متوجها حرکتله جنکیز وهلاکو وحشتلرینی اعاده ویولده راست کتیردیکی شهرلری یغما واحراق وحکومتلری محو ایدرك بحر سفید سواحلنه قدر کلمشدر .

کرت وسربداران دولتلری محو ایدیلوب ایرانك فتحی

تکمیل اولنجه تیمور بغداده متوجهاً حرکت ایتمشدر . فقط بغدادده حکومت ایدن سلطان احمد جلایر مقاومت ایتمکسزین مصره فرار ایلمشدر .

تیمور قفقاسیه اوزرینه حرکتله نخجوان وشروان وتفلیس وقارص قلعه لرینی فتح ایتمشدر . بوندن صوکره ترکستانه عودت واندن دخی اولاد جوجی خان النده بولنان دشت قپچاق (التون اردوسی) اوزرینه حرکتله قپچاق خانی بولنان تقتمش خانی دفعاتله مغلوب ایتمش وبعده اندن عودتله ایران طریقیله عراق عربی یه کلوب فورتنه مثلی بغداد وموصل ودیار بکردن شیروانه کچمش وتیمور قپو در بندن مرور ایدرك ینه قپچاق اوزرینه هجوم ایله تقتمش خانی بر دها پریشان ایدرك شمدیکی (الهج) شهرینه قدر وارمشدر .

تیمور قپچاقدن ینه دربند وشیروان وایران طریقیله هندوستان اوزرینه هجوم ایدرك قطعهٔ مزبوره یی دخی آتش و قان ایچنده براقشدر . اندن عودتله کلوب سیواس وبعده حلبی وشامی و نهایت بغدادی دفعهٔ فتح وتخریب واهالیسنی قتل عام ایتمشدر .

تیمورك جنکده مغلوب ایتمدك یالکز بر پادشاه عثمانیان سلطان یلدیرم بایزید خان قالمشیدی .

تیمور عثمانلیلرك شهرلرینی هر یرده ایشیتمکده اولدیغی

کبی، او کنده فرار ایدن حکمدارلرك دخی سلطان بایزید نز-
دینه التجا ایتمکده اولدقلرینی کورمکده اولدیغندن دولت
عثمانیه‌نك سائرلره قیاس اولنمادیغنه حکم ایتمشیدی و بر قاچ کره
دولت عثمانیه حدودینی تجاوز ایتمك فکریله اناطولی جوارینه
کلدیکی حالده یکده ایلریلمکه جسارت ایده‌مامش ایدی. لکن
ییلدیرم خانك بعض تحقیرلری محاربه‌یه لزوم کوستردیکندن
کمال اعتنا ایله خیلی مدت تدارکانده بولندقدن صوکره ممالك
عثمانیه‌یه دخول ایله انقره صحراسنه قدر کلوب سلطان بایزید
ایله عظیم بر جنك ایلمشدر (٨٧٢). عثمانلی طرفندن خیلی
اهانتلر واقع اولدیغی حالده ینه تیمور بو محاربه‌ده صیقلدیغی
قدر ایتدیکی حسابسز محاربه‌لرك هیچ برنده صیقلمامشیدی.

تیمور بو محاربه‌ده دخی مظفر اولوب بایزید خانی اسیر
و بروسه و ازمیر شهرلرینی فتح و تسخیر ایتدکدن صوکره
وسطی اسیه‌یه عودتله چینه هجوم ایتمك اوزره تدارکات ایچنده
ایکن وفات ایتمشدر (٧٨٣).

تیمورلنك حین وفاتنده یتمش بر یاشنده وسلطنتنك اوتوز
بشنجی سالنده ایدی. دنیا بوقدر غیور، مدبر وخونریز بر
سردار کورمامش دینلسه بجادر.

تیمور ایچون راحت اوطوروب طورمق یوق ایدی واصلا
مأمول اولنماین یردن ناکاه ظهور ایدی و یرر ایدی.

دوکدیکی قانك و تلف ایتدیکی جانك وخراب ایتدیکی معمورەلرك شویله طورسون محو ایتدیکی بیوك وکچوك حکومتلرك دخی حسابی کوج بولنه‌بیلیر . تیمور برکون عالم وعادل ومتدین کورونیر، بشقه برکون دخی باربار بر جلاد اولی ویرر ایدی .

حلبی تخریب واحراق ایدر ایکن وبغداده طقسان بیك انسان قفاسندن انشا ایتدیردیکی قله‌یی تماشا ایدر ایکن علما ایچنده تسبیح چکه‌رك تکبیر ایدر ایدی ! هندوستانده دلهی پیشکاهنده یوز بیك قدر اسیری برکونده قتل ایتدیرمشدر .

بونکله برابر طوپال تیمور کندیسنه بر مأمور الهی نظریله باقه‌جق قدر دخی کور ایدی .

تیمور ضبط ایلدیکی ممالکی درت اولادی واوتوز بش طورونی بیننده تقسیم ایلمشدر . اوچ اوغلی کندیسندن اول وفات ایتدیکندن رسماً بیوك مخدومی غیاث الدین جهانکیرك اوغلی میرزا سلطان محمدی ولی عهد تعیین ایتمش ایسه‌ده کیمسه اکا اطاعت ایتمایوب ممالکك قسم اعظمی کچوك اوغلی شاه رخ عهده‌سنده قالمشدر .

تیمورك وارثلری بیننده ظهور ایدن محاربات عدیده جمله

سنك ضعفیتی وممالکلرینك انقراضنی موجب اولمشدر . یالکز اوچنجی اوغلی جلال‌الدین امیرانشاه ذریتندن میرزا بابرك هندوستانده تشکیل ایلدیکی « بیوك مغول » یعنی « اردو » دولتی اون ایکنجی عصره قدر بقا بولمشدر .

—

اون بشنجی فصل

رومه‌نك خلفلری

(٦٥ ـ ٦٤٦)

پاپالر . فرنكلر . رومه ایمپراطورلغنك اعاده‌سی
وانوه‌ستیتور محاربه‌لری . یكی باربارلر . انكلتره
دولتی . دره بكلكلر

— ١٤ —

پاپالر

خرستیانلغك صورت انتشاری . حكومت روحانیه .
مأمورین روحانیه ومأموریتلر . پاپالرك مسلكی

خرستیانلغك صورت انتشاری — حضرت عیسی علیه السلام من طرف الله مكلف اولدیغی وظیفه‌یی تمامیله ایفا ایلدیكی حالده حضرت پیغمبر ذی شان افندمز كبی سعی وغیرتنك آثار عظیمه‌سنی كورمكه موفق اولمامشیدی . زیرا خرستیانلق پك آغیر واسلامیته بكزه‌مز بر طرزده انتشار ایتمشیدی .

مسلمانلر قوهٔ روحانیه‌یه مستنداً هم روحانی هم جسمانی

اولمق اوزره بر هیئت منتظمه تأسیس ایدرك بردن بره رأس اموره كچمشلر واعلان كلمة الله خصوصنده دخی ابتدا مملكتلری قوهٔ عسكریه ایله فتح وبعده اهالیسنك احوال روحانیه‌لرینی اصلاح ایتمكه تشبث ایتمشلر ایدی.

خرستیانلق ایسه بالعكس آلت طرفدن انتشار ایله انجق مدت مدیده صوكره ریاست اموره بولنانلره واصل اوله‌بیلمشیدی وخیلی مدت ریاست اموره بولنانلر خرستیانلغك ندن عبارت بولندیغنی وحتی موجود اولدیغنی دخی بیلمامكده ایدیلر - یعنی خرستیانلق حكم صاحبی اولانلردن كیزلی اوله‌رق اهالی بیننده انتشار ایتمشیدی (جلد ثانی صحیفه ٣٢٤) ·-

حكومت روحانیه — میلادك ایكنجی عصرنده خرستیانلر رومه ممالكنك هر طرفنده كثرت اوزره موجود ایدی · بونلر حكومتك اصلا خبری اولمقسزین برطاقم جماعتلر تشكیل ایدرك كندیلری طرفندن انتخاب اولنان رؤسای روحانیه‌نك تحت نظارت واداره‌لرنده بولنورلر ایدی · اشبو جماعتلر اوقدر یرلشمش ایدیكه خرستیانلق رومه دولتنك مذهب رسمیسی اولدقدن صوكره دخی قالدیریله‌مایوب ابقا ایدلمش ایدی - یعنی ادارهٔ ممالكی درعهده ایتمش اولان هیئت سیاسیه‌یه (یعنی حكومت جسمانیه‌یه) قارشی برحكومت روحانیهٔ مستقله بولندیرلمسی خرستیانلغك اعاظم شرائط اساسیه‌سی

حكمنه كيرمشـيدی . بناء عليـه ذاتاً ولايتلره تقسيم اولنمش اولان رومه ممالكی خرستيانلغك قبولنـدن صوكره مذهبجه دخی بر طاقم ناحيه‌لره تقسيم اولنـه‌رق بو وجهله ممالك دا- خلنده بری جسمانی ديكری دخی روحانی اولمق اوزره ايكی حكومت مستقله موجود ايدی . بوحال اوروپايه دخی سرايت ايتمشدر .

مأمورين روحانيه ومأموريتلر — تقسيمـات روحانيـه‌نك اساسی پسقوپوسلقدر . وقتيله حواريون خرستيانلرك بولند- قلری محللرك امور واحوالنـه نظـارت ايچـون برر مأمور تخصيص وارسـال ايدرلر ايدی . حواريوندن صـوكره مقا- ملرينه قائم اولان اعاظم رؤسـای روحانيه دخی خرسـتيانلق نشر اولندقجه مأمورينی دخی آرتديررلر ايدی . پسقوپوسلر (Evêque و Episcopus) بو مأمورلردن ظهـور ايتمشـدر . صوكره‌لری پسقوپوسلر زير اداره‌لرنده بولنان اهالیٔ خرستيا- نيه طرفندن انتخاب اولنمغه باشلامشدر .

بيوك وكچوك كليسالرده اجرای آيين ايتمك وبولنـدقلری كليسالره منسـوب جماعتـلرك امورلرينـه باقمق كبی وظائف ايله مكلف اولان پاپازلر پسقوپوسلر طرفندن انتخاب اولنورلر ايدی .

اشـبو پسقو پوسـلرك تحت اداره و نظـارتلرنده

بولنان ناحیه‌لره پسقوپوسلق یاخود « دیئوسه‌ز » (Diocése) اطلاق اولنور .

دیئوسه‌زلر پارووواس (Paroisse) نام کچوك قسملره تقسیم اولنوب « کوره » (Curé) تلقیب اولنان پاپازلر طرفندن اداره اولنور ایدی وکوره‌لر دخی پسقوپوسلر طرفندن تعیین ایدیلیر ایدی . پسقوپوسلقلر برقاچ پارووواسدن عبارت اولدیغی کبی، برقاچ پسقوپوسلقدن دخی بر ولایت روحانیه تشکیل اولنور ایدی . واشبو ولایتلر « آرشیوه‌ك » یاخود میترو پولیدلرك (Archivéque) نظارتلری تحتنه وضع اولنمش ایدی .

بعض پای تختلرده وخرستیانلر عندنده مقدس طوتیلان بعض شهرلرده کی متروپولیدلر « پاتریق » ویاخود « پریمات » (Primat و Patriarche) یاد اولنه‌رق سائر متروپولیدلره تقدم ایتمکه باشلامشلردر . اشبو رتبه‌یه نائل اولانلر رومه، قسطنطینیه، قدس شریف، انطاکیه، اسکندریه وقارتاجه میترو پولیدلریدر .

رومه پاتریقلکی الك حیثیتلی والك جسیم ایدی . مذکور یدی پاتریقك آلتیسی شرق ایمپراطورلغی داخلنده ایدی . رومه پاتریقی - یعنی پاپا ایسه کافهٔ ممالك غربیه‌یه حکم ایتمکده ایدی .

پاپالرك مسلكى — اوروپا باربارلرینك تجاوزى اوزرینه غرب ایمپراطورلغى انقراض بولندیغى وقت قیصر ایله برابر حكومت جسمانیه محو اولوب یالكز حكومت روحانیه باقى قالمش ایدى . بو كیفیت ایسه امور روحانیه ایله مكلف اولوب امور جسمانیه ایله اشتغالدن شرعاً منع اولنان غرب پاتریقلرینى حكومت جسمانیه نك ـ یعنى غرب ایمپراطورلغنك دخى اعاده سیله جهانگیر لكه سوق وقیامه تحریك ایلمشدر .

پاپا یاد اولنان روما پاتریقلرى كندیلرینى عیسى علیه السلامك خلف ووكیللرى اعلان ایدرك خرستیان عالمندن عظیم بر دولت تشكیل ایتمكى قورمشلردر . پاپالرك واهى سببلره مبنى ـ یعنى دفعاتله لزوم اوزره وقوعى سبقت ایدن بر كلیسا اجتماعى واسطه سیله حل وتسویه سى قابل اولان بو مسئلهٔ دینیه یى وسیله اتخاذ ایدرك على العجله خرستیانلرك ایكى فرقه یه انقسامارینه سبب اولملرى مجرد غرب ایمپرا- طورلغنك میراثنى ضبط ایتمك ارزوى حریصانه لرندن نشئت ایتمشیدى . پاپالرك قرون وسطاده اظهاره جسارت ایتدكارى حركات وتشبثات تجاوزكارانه لرى انجق بو احوالدن اكلا- شیله بیلیر .

روما سناتوسنده موجود اولوب روما یى روما ایدن

افكار اساسيهٔ جهانگيرانه يالكز پاپالره انتقال ايتمشدر . شرق قيصرلرنده ايسه او افكارك اثرى دخى يوق ايدى .

قيصرلر بتون ذهنلرينى (هيپودروم) اويونلرينه وسرايلرنده كى « فاووريت » سوريلرينه حصر ايدرك دوشمن تجاوزندن ممالكى محافظه ايتمك لازم اولديغنى دخى اونوتمشلر ايدى . شارلمانك ايسه فرانقلرى ياخود جرمان طوائفنى بر اداره تحتنه آلمقدن بشقه املى يوق ايدى . احتمالكه پاپالر طرفندن توجيه اولنان ايمپراطورلق تاجنه دخى لزومى قدر اهميت ويره‌مامشدر .

پاپالره كلنجه انلر ايچون ايتاليه ايله انكلتره‌نك فرقى يوق ايدى . پاپالر اهالينك قلوبنى رومه‌يه جلب ايچون بيوك فداكارلقلردن چكنمازلر ايدى .

دنيايى دهشت ايچنده براقش اولان آتيلا نزدينه كيدوب خرستيانلر نامنه اوله‌رق صلح استحصال ايدن پاپا بيوك لئون ايدى .

پاپا بيوك غريغوريئوس ممالك غربيه‌نك بعض كوشه‌لرنده قالمش اولان پوت پرستلر ايله لونغوباردلر وغوتلر كبى آريلرى قاتوليق مذهبنه جلب ايچون فوق العاده غيرت ابراز ايتمش وثمره‌سنى كورمش ايدى . غريغوريئوسك افكارى غربى

اوروپا اهالیسندن رومه‌یه مطیع وصادق برسوری تشکیل ایتمکدن عبارت ایدی .

مرور زمان ایله پاپالر اشبو مطیع سوری واسطه‌سیله الك بیوك حكمدارلری دخی بنده‌کی استعمال ایتمکه باشلامشلردر .

پاپالر قوهٔ روحانیه‌دن ماعدا قوهٔ جسمانیه‌یه دخی مالك ایدیلر . پاپالرك ادارهٔ مستقله‌لری تحتنده اوله‌رق كرك ایتالیه‌ده وكرك خارجنده پك چوق دره بكلكلر موجود ایدی . بوندن ماعدا حكومت جسمانیه‌یه نائل اولمش برطاقم پسقوپوسلر ودره بكللك اصولی اوزره پاپایی سوزرن وكندیلرینی پاپانك واساللری طانیمقده اولان متعدد حكمدارلر دخی وار ایدی . جنوبی ایتالیه قطعه‌سیله سیجیلیه اطه‌سندن مركب اولوب بر قاچ مليون نفوسی حاوی اولان سیجیلیتین قرالیتی پاپالرك ملكی ، قراللری دخی رسماً پاپالرك واساللری عد اولنمقده ایدی .

ذاتاً علی العموم خرستیان حكمدارلری پاپالرك واساللری دیمك ایدی . پسقوپوسلر و پاپازلر وتارك دنیالر پاپانك خفیه‌لری وضبطیه‌لری مقامنده ایدی . پاپالر بونلر واسطه‌سیله هیئت اجتماعیهٔ خرستیانیه‌یی كویا « حمایهٔ پدرانه » پنجه‌سی تحتنه آلمشلر ایدی . بو واسطه ایله پاپالر احوال عمومیه‌نك

صورت جريانته وقتيله واقف اولورلر وكنديلرنجه مناسب كوريلن تدابير اتخاذ ايدرلر ايدى .

پاپالرك الك مدهش سلاحلرى دخى « آفوروز » ياخود « اينترديت » (Excummunication) ايدى . افوروزه دوچار اولان بركمسنه خرستيان جمعيتندن اخراج اولنور وكافهٔ حقوق بشريه‌دن محروم قالير ايدى . بويله‌سيله كيمسه كوروشمز ووفات ايتديكى حالده دفن اولنماز ايدى . آفوروزه دوچار اولان حكمدار بولنسه حكومتدن محروم قالير ايدى . زيرا اكا اطاعت ايتمك اهاليچون جائز دكلدى .

ديكر طرفدن پاپالر « لايخطى » بولندقلرندن خرستيانلر الك ترس حركتلرينه دخى عين كرامت نظريله باقارلر وباقامق جائز كورمزلر ايدى .

والحاصل روميه خلف اولمق ايچون پاپالرك هر التلرى مكمل ايدى . پاپالر بونكله برابر موفق اوله‌مامشلردر . بوكا سبب دخى سلاحلرينك نقصانى اولمايوب آنلرك سوء استعماليدر .

فرنکلر

(١٤٦_٦٥)

یکی تشکل ایدن حکومتلرك متانتسزلکی. فرنکلر . پپین هریستال. شارل مارتل وپواتیه مظفریتی. بجاقسز پپین وقارلو وینغ سلاله‌سی

یکی تشکل ایدن حکومتلرك متانتسزلکی — مهاجرت عمومیهٔ ملل رومه ایمپراطورلغنك محوینی موجب اولمش واوروپای غربی قطعه‌سنی قارمه قاریشق بر حالده براقمش ایدی . فقط اشبو قاریشقلق ایچنده یواش یواش برایکی هیئت میدانه چیقوب رومه‌نك میراثنی یمشلردر. بونلرك بری فرانق یاخود فرنك دولتی، دیکری پاپالقدر .

اسیه اقوامنك تضییقی اوزرینه حرکته کله‌رك ترك وتبدیل وطن ایدن اوروپا باربارلری غربی اوروپاده پرلشوب قوی ومنتظم برهیئت تشکیل ایتمکه هنوز موفق اوله‌مامشلر ایدی. جرمانلرك تشکیل ایتدکلری دولتلرك اکثریسی چوق یشا- مقسزین محو ومنقرض اولدیغی کبی، موجود اولانلرك دخی استقلال واستقباللرینی تأمین ایده‌جکلرینه همان امید یوق ایدی . زیرا اولدقجه قوی وجسیم برهیئت تأسیس ایتمکه موفق

اولان جرمان رؤساسی المانیه‌دن كتیردكلری باربار عادتلرینه رعایةً حكومتلرینی اولاد واخفادلری بیننده املاك وعقار مقامنده اوله‌رق تقسیم ایدرلر ایدی — كه بركره بو وجهله هیئت عمومیه‌یه ضعف طاری اولدقدن بشقه ورثه بیننده ظهوری طبیعی اولان مجادله ومحاربه‌لردن طولایی هیئت مذكوره‌نك كلیاً زوالنه قپو آچلمش اولور ایدی .

دیكر طرفدن جرمانلرك تأسیس ایلدكلری حكومتلر حین تشكللرنده اساس اتخاذ اولنان دره‌بكلك اصولی مناسبتیله ذاتاً قوی دكللر ایدی .

فرانقلر — ابتدالری فرانق (فرنك) قومنك رومه ایمپراطورلغنك بقیهٔ انقاضنی طوپلایوب برهیئت جدیده تشكیل ایتمكه موفق اوله‌جقلری مأمول ایدی . فقط مرووه سلاله‌سی قلوویس وقلوتار كبی غیور برایكی حكمدار میدانه كتیردكدن صوكره ینه تقسیم ممالك اصول مضره‌سی مناسبتیله نفوذلرینی ضایع ایتمشلر واداره ملكدن كف ید ایدرك تارك دنیالر كبی بركوشه‌یه چكیلوب عبادت ودعا ایله مشغول اولمشلردر .

بونكله برابر نتیجهٔ احوالده رومه‌نك مقامنه قائم اولان ایكی هیئتك بری ینه فرانق دولتیدر .

مرووه‌لر حكومتی «مایور دوملر» ه ترك وتسلیم ایتمشلر

ایدی . فرانقلر ایچون رومه میراثنك قسم اعظمنی استحصال ایدن ایشته بو مایوردوملردر .

فرانقلر مقدملری - یعنی دها وطن اصلیلرنده ایكن « فرانق‌سالین » و « فرانق‌ریپویر » (یاخود «ساحلی فرنكلر») نامیله ایكی بیوك فرقه‌یه منقسم ایدیلر . غالیه جهتنه كلدكلری وقت سالین فرانقلری غرب طرفنده اسكان ایتمشلر، ریپویر فرانقلری ایسه بر درجه‌یه قدر اسكی وطنلرنده - یعنی رن نهری سواحلنده قالمشلر ایدی . بوحالده فرانقلرك اوتور-دقلری محللر دخی « آوسترازیه » یاخود شرقی فرنكستان و « نوسترازیه » یاخود غربی فرنكستانناملرینی آلمشدر . مرور زمان ایله اوسترازیه‌دن (یعنی فرانق ریپوبرلردن) المانیه ونواسترازیه‌دن (یعنی سالینلردن) فرانسه ظهور ایتمشدر .

فرانق سالینلر مدت مدیده رومه‌نك اداره‌سی تحتنده بو-لنوب معموریت ومدنیت كسب ایتمش اولان غالیه داخلنده اسكان ایدرك المانیه‌یه اولان علاقه‌لرینی قطع ایتمشلر وآهسته آهسته عادات واصول قدیمهٔ وحشیه‌لرینی ترك وحتی لسانلرینی دخی بر درجه‌یه قدر تبدیل ایدرك برملت متمدنه هیئتنه كیر-مكه یوز طوتمشلر ایدی . سالینلر رومه مدنیتنی بكنمكده ومع الافتخار وطنلرینی « رومه‌وی فرانسه » (France Romaine)

نامیله یاد ایتمکده ایدیلر . فرانق سالیینلرك سائر جرمان اقوا-
مندن مقدم تمدن ایتملرینـه اندلس مدنیت اسلامیه‌سـنك دخی
كلی تأثیری اولمشدر .

فرانق ریپویرلر یاخود اوستزازیه‌لیلر ایسه بالعکس رومه
اصـول وعاداتنی متردادانه قبـول وكندی عادات قدیمه‌لرینی
ممكن مرتبه محافظـه‌یه غیرت ایلمكده ایدیلر . بو كیفیتلر ذاتاً
بینلرنده موجـود اولان رقابت ومنازعه‌لرك آرتمسـنه یاردم
ایتمكده ایدی .

نوستزازیه هر نقدر قطعه‌جه كچوك ایدیسه‌ده حكمدارلرینك
حسن تدبیرلری سایه‌سنده ابتدالری اوستزازیه‌یه غلبـه ایتمش
ایدی . فقط مایوروولر دورنده موفقیت اوسـتزازیه طرفنه
كچمشدر .

پپین هریستال — اوستزازیه مایور دومی پپین هریسـتال
(Pépin D'Héristal) تستری (Testry) نام موقعـده نو-
ستزازیه عسكرینه غلبه ایدرك اوستزازیه‌نك « هكه‌مونیه‌سنی »
یعنی برنجیلكنی تأمین ایلمشیدی (٦٥)

پپین هریستال بو مظفریت قطعیـه‌یه نائل اولدیغی حالده
نوستزازیه حكمدارلرینه طوقنمامش ایسـه‌ده كندیسنی هم
اوستزازیه، همده نوسـتزازیه مایور دومی اعلان ایلمشـدر .

بو وجهله اوسترازيه ايله نوسترازيه برلشمشلر وحكومت اوسترازيه‌يه كچمشدر .

هر نقدر رسماً ايكی طرف حكمدارلری باقی ايديسه‌ده اصلا نفوذ واعتبارلری يوق ايدی . مثلا پپين زمان اداره‌سنده نوسترازيه‌ده كوروليتيسز اوچ حكمدار خلع اولنمشدر . مايور دوملق مسندی او قدر متانت كسب ايتمش ايدی كه آرتق پدردن اولاده انتقال ايتمكه باشلامش — يعنی بغداده كی اميرالامرالق مسندينه بكزه‌مش ايدی .—

شارل مارتل وپواتيه محاربه‌سی — پپين هريستال وفات ايتزدن اول ايكی اوچ ياشنده بولنان طورونی خلف تعيين ايتمش اولديغندن وفاتی اوزرينه حكومت برصبی ايله والده‌سی النده قالمشدر . بونك اوزرينه نوسترازيه‌ليلر نفوذلرينی اعاده ايچون بو حالی فرصت عد ايدرك اوسترازيه اوزرينه هجوم ايتمشلر . لكن اوسترازيه‌ليلر پپينك وصيتنی بوزه‌رق مرقومك اوغلی قارل ياخود «شارل مارتلی» (Charles Martel) مايور دوم اعلان ايتمشلردر . شارل هر نقدر ابتدالری مغلوب اولمش ايسه‌ده بر سنه صوكره قامبره (Cambray) وينه برسنه صوكره سواسون(Soissons) جوارلرنده اوسترازيه‌ليلر ايله متفقلری بولنان فريزونلره (فلمنك) واكيتانلره

غلبه ایدرك نوسترازیه‌لیلرك هكه‌مونیه‌یی اعاده ایچون اولان امیدلرینی قطع ایتمشدر (۹۶) .

بومظفریتلر اوزرینه اهالی مایوردوملره حكمدار حقیقی نظریله باقه‌رق اصل حكمدارلرینی اونوتمق درجه‌سنه كلمشلردر. حتی شارل مارتل نوسترازیه‌یی خیلی مدت حكمدارسز براقدیغی حالده كیمسه سسنی چیقارمامشدر. خصوصیله شارلك وقت مزبورده واقع اولان برمظفریتی اهالینك قلوبنی پپین فاملیاسنه كلیاً جلب ایلمشدر. بو مظفریت دخی پواتیه مظفریتیدر .

عربلر افریقه‌دن مظفراً اسپانیه‌یه كچمشلر وهجرتك طقسان یدیسنده (سنهٔ شمسیه) پیرنه طاغلرینی مرور ایله غالیه‌یه داخل اولمشلر ایدی . عربلر غالیه‌نك برقسمنی استیلا ایله امیر عبدالرحمانك تحت قوماندهسنده اوله‌رق نوسترازیه حدودینه طوغری ایلریلمشلر ایدی .

عربلرك بو حركتی دكل یالكز غالیه‌یی بتون اوروپایی دخی تهلكه ایچنده براقمقده ایدی . چونكه عربلرك افكاری اوروپایی فتح ایدرك قسطنطینیه‌یه قدر كیتمك ایدی . اوروپا اهالیسی وباخصوص پاپالر ایشك اهمیتنه كسب وقوف ایله تداركات كلیه‌ده بولنمشلر ایدی . هرطرفدن كلن عسكر دخی شارل مارتلك معیتنه طوپلانمش ایدی . شارل ایسه جنوبی

غاليه‌ده بولنان اكيتانليلرك واودلرك (Eudes) دعوتی اوزرينه عظيم اردو ايله تور (Tours) و پواتيه آره‌سنده عربلره قارشی چيقارق واقع اولان محاربهٔ خونريزانه‌ده مظفر اولمشدر.

«مارتل» — يعنی چكيج لقبی كنديسنه بو موفقيت اوزرينه ويرلمشدر (١١٠).

پواتيه مظفريتی اوزرينه شارلك اعتباری خرستيان عالمنده پك زياده آرتمش وهركس هرقومه خرستيانلغك رئيسی وروما ايمپراطوری نظريله باقشدر. وقت مرور بوردن اعتباراً فرانقلرك رومه ايمپراطورينك مقامنه قائم اولملرينه احتمالر تزايد ايتمكه باشلامشدر.

شارل مارتل دخی فرانق حكومتنی قارلومان وپپين نام اوغللری بيننده تقسيم — يعنی اوستراز يه‌يی قارلومانه ونوستراز يه‌يی پپينه اعطا ايلدكدن صوكره وفات ايتمشدر.

بجاقسز پپين وقارلووينغ سلاله‌سی — قارلومان ايله پپين برمدت متفقاً فرانقلری اداره ايتمشلردر، فقط قارلومان پك زياده عبادته مائل بولنديغی جهتله حكومتی اوغللرينه ترك ايدرك مناسترك برينه قپانمشدر.

«بجاقسز» پپين نامیله معروف اولان پپين برادرزاده‌لرينك وصيسی بولنديغی حالده اللرندن حكومتی غصب ايدرك اوستراز يه ايله نوستراز يه‌يی تكرار برلشديرمشدر.

پپينك اخص امالى قراللق تاجى اولديغى حالده انى كيمكه بردن بره جسارت ايده مامشدر . رؤساى روحانيه وزادكان بالاتفاق پپينه قراللق تكليف ايتدكلرى وقت پپين پاپانك موافقتى اولماديغى تقديرده قبول ايده مايه جكنى بيان ايدرك تردد كوسترمشدر . بناءً عليه بكلر دخى پاپا نزدينه بر قاچ معتبر ذاتدن مركب برهيئت سفارت ارسال ايتمكه قرار ويرمشلردر .

پاپا زاخارينك ايسه فرانقلرك معاونتنده كوزى اولديغى جهتله ابتدا پپينك قراللغندن ممنون قاله جغنى ضمناً بيلديرمشدر وبعده خلفى ايكنجى استفان كلوب بجاقسز پپينك باشنه تاج كيديروب كنديسيله ايكى نفر اوغللرينه « مقدس ياغ » سورمشدر .

حتى پاپا پپينك واولادلرينك حكومتلرينى تصديق ايتمايانلرى آفوروز ايده جكنى اعلان ايتمشدر .

مرووه سلاسنك الك صوك حكمدارى بولنان اوچنجى شيلده ريك ايسه (Childèric) پاپا زاخارينك جوابى اوزرينه پپين طرفندن خلع اولنوب مناستركبرنده حبس اولنمشدر (١٣٣) .

فرانقلرك پاپا طرفندن بو درجه التزام اولنمسنه سببلرك باشليجه لرى ايكيدر . برى فرانقلرك قاتوليق وپاپالرك طبيعى

متفقلری بولنملری ایدی كه بو سببدن اوله‌رق فرانقلر اداره‌سنك اقتدارسز مرووه‌لر الندن چیقوب مقتدر آدملرك النه كچمه‌سنی ارزو ایتمكده ایدیلر . دیكری دخی پاپالر رومه‌ده لونغوباردلر طرفندن تضییق اولندقلرندن پپینك معاونتنه محتاج ایدیلر .

پپین صحیحاً پاپانی الداتمایوب ایكی اوچ سنه صوكره فرانقلریله آلپه طاغلرینی مرور ایتمش و لونغوباردلره غلبه ایتدكدن بشقه راوه‌ن قطعه‌سنی مرقوملرك الندن اخذ ایله پاپالره تسلیم ایلمشدر .

بوندن بویله پپین اوروپای غربی پادشاهی اولمشدر . قسطنطینیه قیصری قوپرونیم پپین نزدینه سفیر كوندره‌رك سلطنتنی تصدیق و پك چوق هدیه‌لر ارسال ایتمش و همشیره‌سنی كندی اوغلنه ترویج ایتمك استه‌مش ایسه‌ده پپین قبول ایتمامشدر .

بچاقسز پپین المانیه‌ده ساقسونیه‌لیلره غلبه ایتدیكی كبی، فرانسه‌ده اكیتانیه قطعه‌سنی دخی ضبط ایدرك نوستراژیه‌یه الحاق ایلمشدر .

بچاقسز پپیندن صوكره حكومت قارلومان و شارل یاخود شارلمان نام ایكی نفر اوغلنه قالمشدر (١٤٦) .

اوچ سنه صوكره اوستراژیه حكمداری بولنان قارلومان

وفات ایتدیکندن نوسترازیه (یعنی فرانسه) قرالی شارلمان مستقل حکمدار اولمشدر .

———

— ١٦ —

شارلمان ورومه ایمپراطورلغی

(٣٦٥ _ ١٤٦)

فرانق دولتنك صورت ظهوری. پاپالرك خدمتی. شارلمان وساقسونلر. ویتی‌کند . لومباردیه‌نك فتحی . باواریه‌نك فتحی وآوار سفری . قیصرلق . شارلمانك شهرت ونفوذی. ایکی عالم . ادارهٔ ممالك . مایس مجلسلری . شارلمانك مشاغل بیتیه‌سی . دولتك متانتسزلکی . لوئی ده بونر و اوغللری . احوال اخیره

فرانق دولتنك صورت ظهوری — هریستال قاملیاسنه (که قارلووینغ سلاله‌سی نامیله معروفدر) طالع یاردم ایتمکده ایدی . پپین هریستال، شارل مارتل، بجاقسز پپین حین وفاتلرنده باربارستان عاداتی بجمله‌سندن اوله‌رق ممالکی اولادلرینه

تقسیم ایتدکاری حالده شیوهٔ قدردنناشی تکرار اولادلرندن برینك عهده‌سنده جمع اولنه کلمشیدی .

شارل مارتل پواتیه محاربه‌سیله قارلوونیغ فاملیاسنه عمومك محبتنی جلب ایتمش ، بجاقسز پپین دخی بو توجه عامه سایه‌سنده قرال تاجنی کیمش ایدی . فقط ایش بر تاج کیمکله بته‌جك درجه‌ده دکل ایدی .

مهاجرت عمومیه اوروپای غربی‌یی انتظامسز بر حالده براقمش ایدی . قوی بر حکومت تأسیس ایچون جرمانی الاصل اولان کافهٔ اقوامی قوانین واصول مشترکه آلتنه جمع ایله انلردن بر ملت واحده تشکیل ایتمك لازم ایدی .

بجاقسز پپین اقوام مذکوره‌نك اکثریسنه حکم ایتمکده ایدی . لکن بو مثللی حکم کافی دکلدی . زیرا طوائف سائره‌نك شویله طورسون یالکز فرانقلرك بیله اصول وعادات وقوانینی بر دکل ایدی . انجق بو خصوصده موفقیته نائل اوله‌جق اولان رومه‌نك قائممقامی یاد اولنمغه شایان اوله‌جق ایدی .

بجاقسز پپینك اوغلی بیوك شارل درایت ذاتیه‌سی وپاپانك معاونتی سایه‌سنده بر درجه‌یه قدر بوکا موفق اولمشدر .

پپینك اوغلی بیوك شارل یاخود شارلمان (Charlemagne)

فرانسه والمانيه وايتاليه قطعه‌لرینی برلشدیروب جسیم بردولت تشکیل ایتمش ورومه ایمپراطوری لقبنه نائل اولمش اولدیغندن اوروپا اقوام مستقله‌سی استقلاللرندن محروم قالمامق ایچون طبیعی بینلرنده اتفاق ایتمشلر وحتی قسطنطنیه قیصریله عربلر دخی اشبو اتفاقه داخل اولمشلر ایدی ٠

قسطنطنیه قیصرلری غرب ایمپراطورلغنك انقراضندن صوکره کندیلرندن ماعدا کیمسه‌نك اقطار غربیه‌یه تصرفه حقی اولمادیغی ادعاسنده بولندقلری جهتله بو اتفاق عمومینك حصوله کلسنه مع الممنونیه غیرت ایتمکده ایدیلر ٠

فی الواقع شارلمان دولتنك حدود باشلرنده ساکن ملل مختلفه یکی تحت اطاعته آلنمش اقوام ایله برلشه‌رك بیوك اتفاقلر میدانه کتیرمشلر ایسه‌ده اتفاقلرندن برشی حاصل اوله‌مامشدر ٠ بوکا سبب اولانلر دخی پاپالردر ٠—

رومه ایمپراطورلغنك حکم ونفوذینی اعاده ایتمك ارزوسی ابتدا پاپالرك باشنده طوغمشیدی ٠ پاپالرك شرق کلیساسندن قطع مناسبات خصوصنده اظهار ایتدکلری سعی وغیرت بو سببه مبنی ایدی. فقط پاپالر یالکز وسائط روحانیه ایله مطلوب اولان حکم ونفوذی اعاده ایده‌میه‌جکلرینی درك ایتدکلری جهتله باربار رؤساسندن برینی سلطنت واقتداره نائل ایتدکدن صوکره انی کندیلرینه بند ایدرك استحصال آمال خصوصنده انی بیلدکلری کبی استعمال ایتمك تصورنده ایدیلر ٠

فرانقلر غوتلر کبی آریلر اولمایوب قاتولیق بولندقدن ماعدا جسور ومتدین بر جنس اولدقلرندن بو خصوصده الڭ زیاده پاپالرڭ ایشلرینه کلمکده ایدی . بناء علیه پاپالرڭ تا ابتدادن بری فرانقلره ممکن مرتبه معاونت ایتمکدن کری قالدقلری یوق ایدی و بو کیفیت دخی فرانق دولتنڭ تأسسنی موجب اولان احوالڭ باشلیجه‌لرندندر .

الڭ اوفاق قریه‌یه وارنجه‌یه قدر هرطرفده موجود ومأموریتلری حسبیله الڭ مکتوم اسراره بیله واقف اولمغه مقتدر ویالکز پاپالره تابع اولان پاپازلر هیئتی عالم سیاسیده متصور اولان احوالدن وقت وزمانیله پاپالری خبردار ایتدکلرندن پاپالر دخی درحال فرانق قراللرینه بوخصوصده معلومات ویره‌رڭ ایشلرینه کلماین شیلری دها غنچه‌ده ایکن مشترکاً محو ایدرلر ایدی .

مهاجرت عمومیه‌نڭ موجب اولدیغی محشردن فرانق دولتی کبی قوی بر دولتڭ ظهور ایده بیلمسی ایشته بو سببدن نشئت ایتمشدر .

شارلمان — پاپالرڭ التزام وغرب ایمپراطورلغی تاجنه نائل ایلدکلری شارلمان ذاتاً بیوك بر ذات ایدی . باربار روساسنڭ الڭ مشهورلری بولنان بیوك تئودوریك وقلوویس دخی شارلمانڭ اوکنده پك کچوك قالیرلر .

یارم عصری متجاوز اولان حکومتی اثناسنده شارلمان اکثر اوقاتنی محاربه ایچنده کچیرمشدر. شارلمانك دوشمنلری متعدد ایدی. ممالکنك شمال شرقنده دانیمارقه‌لیلر وساقسونلر، شرقنده اسلاولر وآوارلر، جنوبنده قیصرلر ولونغوباردلر وعربلر، غربنده اکیتانلر وواسقونلر واندلس عربلری، داخلنده باواریه‌لیلر وسائره هپ شارلمانك علیهنده ایدیلر. شارلمان (اون سکز سفر ساقسونیه اوزرینه، اوچ دانیمارقه اوزرینه، بر باواریه اوزرینه، درت اسلاولر اوزرینه، ینه درت آوارو حشیلری اوزرینه، یدی اندلس عربلریله بش ایتالیه عربلری اوزرینه ینه بش لونغوباردلر اوزرینه، ایکی قیصرلر اوزرینه، بر تور ینغیلر، برده اکیتانلر اوزرینه، ایکی بره‌تونلر اوزرینه - یعنی) جمعاً اللی اوچ سفر ایتمشدر.

بو محاربه‌لرك همان کافه‌سنده شارلمان بالذات عسکرینه قوماندہ ایتمش وجمله‌سنده مظفر اولمشدر.

شارلمان وساقسونلر — اشبو محاربه‌لرك ایچنده الك زیاده شایان دقت اولان ساقسونیه محاربه‌لریدر. ساقسونیه‌لیلر المانیه اقوامی ایچنده فرانقلردن صوکره الك قوتلی بر جنس اولوب اقوام سائره‌دن زیاده مذهب اصلیلری اولان پوت پرستلکده ثابت اولدقلرندن خرستیان واعظلرینی مملکتلرینه قبول ایتمامکده ووطنداشلرندن خرستیانلغی قبول ایدنلری اعدام

ايلمكده ايديلر. فضله اوله رق ساقسونيه ليلر برقاچ دفعه فرانق دولتی حدودينی تجاوز ايدرك بعض مملكتلری يغما ايتمشلر ايدی.

شارلمان بر طرفدن بونلری تربيه، ديكر طرفدن دخی جبراً بينلرنده خرستيانلغی نشر ايتمك نيتيله ساقسونيه اوزرينه هجوم ايلمشدر. ساقسونيه ليلر ايسه مذهبلرينی سودكلری كبی، وطنلرينك استقلالنی دخی پك زياده سودكلرندن قهرمانانه مقاومت ايتمشلردر. لكن عاقبت ينه مغلوب اولمشلردر.

شارلمان ساقسونيه ايچنده بولنان (مقدس قوری) يه كيره رك باش معبودلری اولان ايرمنسول (Irmensul) پوتنی قيرمشدر.

بونك اوزرينه ساقسونيه ليلر صلحه راضی اولمشلر و فرانق عسكرينك بعض قلعه لرنده اقامه سنی قبول ايتدكلری كبی، فرانق واعظلرينه دخی بينلرنده خرستيانلغی نشر ايچون مساعده ويرمشلردر. فقط شارلمان ساقسونيه يی ترك ايدر ايتمز ساقسونلر عصيان ايدرك فرانق عسكريله پاپازلرينی مملكتلرندن طرد واخراج ايتمشلردر.

ايشته بوطرز وشكلده اولمق اوزره محاربه اوتوز ايكی سنه دوام ايتمش وشارلمان اون سكز دفعه ساقسونيه اوزرينه كلمكه مجبور اولمشدر. ساقسونيه ليلر دفعاتله عرض استيمان ايتدكلری حالده فرصت بولدقلری كبی عصيان ايدرلر ايدی.

ایش بر درجه‌یه وارمشدر که : طرفیندن بی گناهلر حقنده قتل عام کبی وحشتلر اجرا اولنمغه باشلامشدر .

بردفعه یکی اطاعت ایتمش اولان ساقسونلردن مرکب بر مفرزه فرانق اردوسیله برابر اسلاولر اوزرینه هجوم ایتمك ایچون یوله چیقمش ایدی . اثنای راهده ساقسونلر ناگاه فرانقلر اوزرینه هجوم ایدرك جمله‌سنی قیلیجدن گچیرمشلردر . بونك اوزرینه شارلمان اسیر اوله‌رق کندیسنه تسلیم سلاح ایتمش اولان درت بیك بش یوز قدر ساقسونیه‌لی‌یی قتل و اعدام ایتدیرمشدر .

ویتی کند — مذکور محاربه‌لر اثناسنده ساقسونیه سرکرده‌لرندن الك زیاده شهرت‌شعار اولان ویتی کند (Witikend) در . ویتی کند شجاعت وفداکارلغی سائرلره عبرت گوستره‌رك ساقسونلری مذهب واستقلاللرینی محافظه‌یه تشویقدن گری طورماز ایدی . المانیه‌نك مثاللری ایله داستانلرنده شجاعت وقهرمانلغی تجسم ایچون ویتی کندك اسمی علم اولمشدر .

روایاته نظراً محاربه‌لرك برنده ساقسونلر بر برینه قریب ایکی قلعه‌یه تحصن ایتمشلر ایدی . فرانقلر بر درجه‌یه قدر ویتی کنددن ییلمش اولدقلرندن ویتی کندك بولنمادیغی قلعه‌یه هجوم ایتمك املیله بعض تحقیقات اجرا ایتدکدن صوکره هر هانکی قلعه‌یه هجوم ایتمشلر ایسه مطلقا مرقومه تصادف

ایدرك مغلوباً رجعت ایتمشلردر . فرانقلر ویتی کنده قوهٔ فوق‌العاده‌یه مالك بر شیطان نظریله باقارلر ایدی .

نهایت فرانقلر ساقسونیه قلعه‌لرینك برنده جاسوسلر پیدا ایدرك انلر طرفندن وبریلن اشارت اوزرینه ویتی کندك بولنمادیغی قلعه‌یه هجوم ایدرك آنی ضبط ایتمشلردر . شارل کبیر یینه ویتی کندی تحت اطاعته آله‌مامشدر . ویتی کند مقاومت ایده‌میه‌جکنی اکلادیغی کبی، ساقسونیه‌دن فرار ایدر وشارل رجعت ایتدیکی وقت تکرار عودت ایله اختلال چیقارر ایدی .

شارلمان قوهٔ جبریه ایله یاپه‌مادیغنی دیپلوماتلق واسطه‌سیله حصوله کتیرمکه موفق اولمشدر . شارلمانك دعوتی اوزرینه ویتی کند فرانق اردوسنه کله‌رك تسلیم اولمش وخرستیانلغی قبول ایتمشدر . ویتی کند ایله برابر ساقسونلرك برخیلیسی دخی خرستیانلغی قبول ایتمشلردر . شارلمان ساقسونیه‌یی پسقوپوسلقلره تقسیم ایتمش واهالیدن اعشاردن بشقه بر ویرکی الممیه‌جغنی وعد ایتمشدر . فقط ساقسونلره اعشار دخی آغیر کله‌رك تکرار عصیان ایتمش اولدقلرندن شارلمان الك صوك دفعه‌سنده ساقسونلرك بر قسمنی وطنلرندن اخراج ایله بلجیقه جهتلرینه اسکان ایتمشدر .

لومباردیه‌نك فتحی — شارلمان برادری قارلومان وفات

ایتدیکی وقت حصه سی بولنان اوستراز یه یی برادر زاده لرینك اللرندن جبراً آلمش اولدیغندن برادرزاده لری لونغوبارد قرالی دیدیه (Didier) نزدینه فرار ایتمشلر ایدی .

شارلمان ساقسونیه محاربه سیله مشغول ایکن دیدیه پاپادن قارلومان زاده لرندن برینی اوسترازیه یه قرال تعیین ایتمسنی طلب ایتمش و پاپانك عدم موافقتی اوزرینه قوهٔ کلیه ایله پاپانك علیهنه هجوم ایدرك شارلمانك پدری پپین طرفندن پاپالره اعطا اولنان راوه‌ن قطعه سنی ضبط ایلمشدر . بو کیفیت شارلمانك مسموعی اولنجه علی العجله آلپه طاغلرینی مرور ایله لونغوبارد عسکرینی مغلوب و لونغوبارد قرالیتنی فتح ایدرك کندی ممالکنه الحاق ایلمشدر .

لکن برسنه صوکره شرق ایمپراطورینك تشویق وتحریکی اوزرینه دیدیه نك اوغلی آدلکیز (Adelgise) شارلمان علیهنده اوله‌رق تشکل ایدن بر هیئت متفقه ریاستنی درعهده ایدرك عصیان ایتمش ایسه‌ده شارلمان ینه مظفر اوله‌رق عصیانی تسکین واطفا ایلمشدر .

باواریه نك فتحی و آوار سفری — برمدت صوکره شارلمان ینه شرق ایمپراطورینك تحریکی اوزرینه باوراپه لیلر ، ساقسونلر وایتالیانلرك عربلر و آوار وحشیلری ایله اتفاق ایتمك اوزره اولدقلرینی پاپا واسطه سیله خبر آلمش اولدیغندن وقت ضایع

ایتمکسزین ابتدا باواریه اوزرینه هجوم ایله قطعهٔ مزبوره‌یی فتح ایتمش وقراللرینی (که دائما شارلمانك قدیم برخاندانه منسوب اولمادیغی ادعاسیله انی استهزا ایدرلر ایدی) مناستره قپامشدر .

بوندن صوکره شارلمان اوارلر اوزرینه سفر ایدرك انلری دخی تربیه ایلمشدر . آوارلر هونلر کبی طوائف اتراکدن اولوب وولغه وطونه نهرلری بیننده واقع اراضیٔ واسعه‌یی استیلا ایتمشلر ایدی . عشیرت اولدقلری جهتله بر محلده اسکان ایتمایه‌رك دائما طولاشیرلر ایدی ومجارستانده بولنان پای تختلری مستحکم براردوگاهدن عبارت ایدی . شارلمان برقاچ محاربه‌ده مظفر اولدن صوکره مذکور اردوگاهلرینی فتح ایتمش وبونك اوزرینه آوارلر المانیه حدودندن کری چکلمشلردر .—

قیصرلق — شارلمان میلادك سکز یوز سنه‌سنده (١٧٨) پاسقالیه یورطیسی اثناسنده رومه‌ده حاضر بولنمق اوزره رومه‌یه عزیمت ایلمش ایدی . یورطی کونی کلیساده اجرای آیین هنکامنده پاپا اوچنجی لئون دیزچکوب عبادت ایله مشغول اولان شارلمانك باشنه ناکاه « رومه قیصرلغی » تاجنی وضع ایلمشدر .

بووجهله شارلمان رسماً غرب ایمپراطورلرینك مقامنی احراز ایتمشدر . شرق قیصرلرندن ماعدا بوکا معترض کیمسه یوق ایدی وغربی اوروپا بووقعه‌یی مع الممنونیه قبول ایلمشدر .

شارلمانك شهرت ونفوذی — بیوك و كوچوك دره‌بكلر شویله طورسون انكلو ساقسون واسقوچیه ودانیمارقه قراللری كبی مستقل خرستیان حكمدارلری بیله شارلمانه قارشی اظهار صداقت ایله افتخار ایدرلر ایدی وایچلرندن بعضلری شارلمانی زیارت ایچون قالقوب پای تختی بولنان آخن (Aix la Chapelle) شهرینه مسافر كلیرلر ایدی .

امیر المؤمنین هارون الرشید بیله غایت مصنع برچالار ساعت (اوروپایه اندن اول برساعت كلمامشیدی) واپكدن معمول چادرلر ومیوه‌لر كبی بعض هدیه‌لر ایله برابر حضرت عیسانك تربهٔ شریفه‌سی اناختارلرینی حامل برهیئت سفارت ارسال ایتمشیدی .

هارون الرشید ایله شارلمان بیننده مودت ومحبت حاصل اولمشیدی وشارلمان هارون الرشیدك التزامی اوزرینه اسپانیه‌یه برقاچ دفعه سفر ایلمشدر . هارون الرشیدك مقصدی خلافت دعواسنده بولنان اندلس امویه‌لرینی اورته‌دن قالدیرمق ایدی وبونك ایچون اوتوزملیون نفوسی حاوی اولان اندلس قطعه‌سنك خرستیانلر طرفندن ضبط واستیلا اولنمسنه راضی اولمقده ایدی . بونی اجرا ایدن ذات دخی خلفای عباسیه ایچنده اولیا دینمكله مشهور اولان برخلیفهٔ رسول الله ایدی !—

ایكی عالم — شارلمانك حكم ایتدیكی ممالك برطرفدن البه (Elbe)

نهریله قارپاچ طاغلرندن پیرنه طاغلرینه‌ و حتی ابرو نهرینه قدر، دیکر طرفدن دخی بحر شمالدن بحر سفیده‌ قدر ممتد ایدی . زماننده جهان معلوم درت پادشاه النده ایدی. فقط بو اسم ایله یاد اولنمغه شایان یالکز ایکیسی ایدی که هارون الرشید ایله شارلمان درلر. کاملاً شرق – یعنی اسلامیت عالمی هارون الرشیدك النده وغرب یعنی خرستیان عالمی شارلمانده ایدی . شو قدر که موقع جغرافیه حسبیله خرستیانلق عالمی حدودی داخلنده بولنمسی لازم کلن اسپانیه قطعه‌سنده بر مسلمان دولتی و مسلمانلرك یدلرنده بولنمسی مناسب اولان شرقده دخی بر خرستیان دولتی (شرق ایمپراطورلغی) موجود ایدیسه‌ده ایکیسنك دخی حکمی اولمادیغی ویرلی یرینه کچدیکی احوال و وقوعات آتیه‌دن مستبان اوله‌جقدر. شایان دقتدر که غرب ایمپراطولغی یرنده پاپالق ایله فرانق دولتی ظهور ایتدیکی کبی، شرق ایمپراطورلغی دخی مسلمانلره کچمش ایدی . غربده قوهٔ روحانیه پاپالرك النده و جسمانیه فرانقلرده ایدی . وقت مزبورده شرقده اعتبار روحانی خلیفه‌لرده و قوهٔ اجرائیه جرمان باربارلری مثللی شرق اوزرینه فوج فوج آققده اولان ترکلرك یدنده ایدی .

قرون وسطاده خرستیانلر تعصب دینیه‌جه مسلمانلردن نسبت قبول ایتمز درجه‌ده ایلری بولندقلری جهتله پاپالر دخی خلیفه‌لردن زیاده حکم ونفوذ صاحبی بولنمشلردر .–

ادارهٔ ممالك — شارلمان ممالك جسیمه‌سنی خارجدن تأمین ایتمکه چالیشدیغی کبی، انتظام ادارهٔ داخلیه‌یی دخی پیش نظر اعتنایه آلمش ایدی. کافهٔ ممالك بر طاقم ناحیه‌لره - یعنی قونتلقلره تقسیم اولنمش ایدی وقونتلرك اداره‌سی تحتنه قونمش ایدی. امور عسکریه ایله ملکیه قونتلرك النده بولنور ایدی.

دیکر طرفدن ممالك ادارهٔ روحانیه‌جه دخی مستقل پسقوپوسلقلره تقسیم اولنمش ایدی.

حدود باشنده کائن ناحیه‌لرك اداره‌لری صرف عسکری ایدی (یعنی ادارهٔ عرفیه) ومذکور ناحیه‌لره (مارق) اطلاق اولنور ایدی. مارقلرك رأس اداره‌لرنده بولنان قونتلره «مارق غراف» (Marc Graf) دنیلیر ایدی (که غراف المانجه قونت دیمکدر).

الك مشهور مارق غرافلقلر طونه اوزرنده اولوب آوارلره قارشی قره‌غول مقامنده اولان شرق مارق غرافلغی ایله اسلاولره قارشی اولوب اودر والبه نهرلری اره‌سنده بولنان براندنبورغ (Brandenbourg) مارق غرافلغیدر.

مرور زمان ایله شرق مارق غرافلغندن شمدیکی اوستریه وبراندنبورغ مارق غرافلغندن دخی پروسیه دولتلری ظهور ایتمشدر. ویانه وبرلین شهرلری دخی نواحئ مزبوره‌نك مرکز اداره‌لری ایدی.—

مایس مجلسلری — فرانقلر شارلمان دورنده دخی عادات قدیمه‌لری ایجابندن اوله‌رق سنه‌ده برکره (یعنی مایسده) برمحلده اجتماع ایله مملکتلرینك احوال حاضره‌سنه قارشی اتخاذی لازم كلن تدابیری مذاکره ایدرلر ایدی . اشبو مجلسلر یالکز زادکان ایله رؤسای روحانیه‌دن مرکب ایدی . بونلر ایله برابر هر قونتلقدن (اهالیسنك اك ایلری کلمش اعیان واشرافندن اولمق اوزره) اون‌ایکیشر مبعوث دخی حاضر بولنور ایدی . (*)

مایس مجلسلری طرفندن قبول وایمپراطور طرفندن تصدیق قلنمش مواد قانون حکمنی احراز ایدر ایدی . اشبو قانونلر قاپیتولاریه (Capitularia) اسمیله معروفدر که الآن (١١٢٥) بندی حاوی التمش قاپیتولاریه موجوددر . عصرمزده پك زیاده اهمیت کسب ایدن مات مجلسلری مایس مجلسلرندن نشئت ایتمشدر . —

شارلمانك مشاغل بقیه‌سی — شارلمان علوم ومعارفك قیمتنی بیلدیکندن علمایی حمایه ایدر ومعارفك نشرینه غیرت

(*) اصل اهالی ایسه هر برحقوق وامتیازدن محروم اولوب حیوان مقامنده زادکان طرفندن استخدام ایدلمکده اولدیغندن بوکبی ایشلره قاریشماز ایدی .

ایلر ایدی . عصر مذكورده اوقویوب یازمق صنف روحا-
نیدنك امتیازی مقامنده اولدیغی جهتله شارلمان پاپازلرك
تربیه‌لرینه نظر دقتنی حصر ایلمشدر .

مناسترلرده مكتبلر آچدیره‌رق تارك دنیالری مبتلا اولد-
قلری ذوق وتنبلیكدن منع واستحصال فنون ومعارفه سوق
وتشویق ایدر ایدی . شوقدركه اكلنجه‌لردن صید وشكاره
مساعده ایلمشدر . اوده‌وقت مزبورده كاغد یرینه مستعمل
اولان حیوانات دریلرنده فقدان اولماسین ایچون ایدی .

شارلمانك متعصب دنیه‌جك صورتده صلابت دینیه‌سی
اولدیغی جهتله مزین كلیسا ومناسترلر انشا ایتدیرر وانلره
كلیتلی ایراد واراضی وقف ایدر ایدی . پاپازلر دخی عندنده
پك محترم طوتیلیر ایدی . شارلمان سن شیخوخته واصل او-
لدیغی حالده علمك قیمتنی بیلوب همان تحصیلنه تشبث ایلمشدر .

شارلمانك حین صباوتنده ایتدیكی تحصیل لاتنجه برایكی
دعایی اوكرنمكدن عبارت ایدی. زمان مذكور اهالیسی عندنده
واسطهٔ تربیه علوم وفنون اولمایوب كوزل سلاح استعمال
ایتمك، حربه واوق آتمق، آته بنمك، صوده‌یوزمك وانواع محن
ومشاقه تحمل ایلمك كبی شیلر ایدی .

بوحالده شارلمان پك كوزل تربیه كورمش ایدی . زیرا
بوخصوصده هر كسدن ایلری بولنور ایدی وعصرك الڭ ماهر

والك قوتلی آدمی صایلیر ایدی . شارلمان تپه‌دن طرناغه قدر زره ایچنده بولنان آدمی برالیه یردن قالدیروب کزدیررایدی .

شارلمان معیتنده برقاچ عالم بولندیروب حقلرنده رفیق واقران معامله‌سی ایدر ایدی وانلردن درس الدیغی کبی، جرمان طوائفنك احوال قدیمه‌لری حقنده موجود اولان منقولاتی و مثاللری انلره جمع ایتدیرر ایدی . المان لسانك صرف ونحوی شارلمانك امر وارزوسی اوزرینه تنظیم ایدلمشدر .

شارلمانك سلاح استعمالندن طولایی اللری ناصیر طوتمش اولدیغندن بردرلو یازی یازه‌مامشدر .

شارلمان دورنده ظهور ایدن علمانك الك مشهورلری آلکوئین (Alcuin) واکینغارد (Egingard) درلر .

شارلمان زراعت وصنایعی حمایه ایدرایدی وسائرلره عبرت اولمق اوزره کندی خانه‌سنك اداره‌سنی کندیسی درعهده ایلمش ایدی .

چفتلکدن کونده قاچ یومورطه کلدیکنی قید ایدرك قاچنك دخی چارشی یه کیده‌جکنی هر کون کندیسی امر وتعیین ایدر ایدی . زوجه‌سی وقیزلری ایسه سائر فرانق قادینلری مثللی ال ایشلریله مشغول اولورلر ایدی .

شارلمان اوزون بویلی، آچیق و جاذب یوزلی، قهرمان قیافتلی برادم ایدی . اکل وشرب خصوصنده‌کی اعتدالی

ومشغولیت دائمه‌سی سایه‌سنده سن شیخوختنده دخی قوتنی وتازه‌لکنی غائب ایتمامشدر .

شارلمان محاربه اولمادیغی وقت آوایله اکلنیر ایدی . کندیسی سلطنته‌میال اولمادیغی جهتله ملبوساتجه سائر فرانقلردن فرقی یوق ایدی . یالکز رسم کونلری وسفرانك حین قبولنده صرمه‌لی برخلعت ایله تاجنی کیر ایدی .

شارلمان اخر عمرنده ایکی بیوك اوغلنك وفاتلریله مکدر اولمشدر . کندیسی دخی یتمش ایکی یاشنده اولدیغی حالده نهایتنك یقین اولدیغنی حس ایدرك ملت مجلسنی جمع ایتمش واوچنجی اوغلی لوئی‌یی اهالی‌یه توصیه ایله برابر آنك باشنه بالذات ایمپراطورلق تاجنی کیدیرمشدر . بواجتماعده شارلمان اهالی ایله وداعلاشمشدر .

شارلمان پای تختی بولنان آخن شهرنده وفات ایتمش وشهر مذکور کلیساسنه دفن ایدلمشدر . (١٩٢) .—

دولتك متانتسزلکی — شارلمانك تشکیلنه موفق اولدیغی دولت اساساً قوی ومتین دکلدی . فرانق دولتنك حاوی اولدیغی اجناس مختلفه‌نك کافه‌سی قوانین وعادات والسنهٔ ملیه (جنسیه) لرینی محافظه ایتمشلر ایدی . بو مثللی اجزای مختلفه‌دن برهیئت قویه تشکیل ایله آنی حسن صورتله اداره

ایدن شارلمانك اعتبار و حیثیت ذاتیه سیله قاتولیك مذهبندن بشقه برشی دكلدی .

پاپالر شارلمانه هر خصوصده معاونت ایتمكده و حقیقةً فرانق دولتنك كسب نفوذ و اقتدار ایتمسنی تمنی ایلمكده ایدیلر . چونكه شارلمان یوزندن كلیسا ایچون بیوك خدمت كورمك امیدنده ایدیلر . شارلمان وفات ایدرك حكومت اقتدارسز اوغلی وطورونلرینه كچدیكی و بناءعلیه دولتك هیئت عمومیه سنی وقایه ایدن قوت اكسلدیكی آنده طبیعی پاپالرك غیرتی آزالدیغی كبی ، شارلمانك زیر ادارهسنده بولنان اجناس متفرقه دخی استحصال استقلاله قیام ایتمشلردر .

بالذات شارلمان دخی سلفلرینه امتثالاً فرانق دولتنی اوچ اوغلی بیننده تقسیم ایله اختلال و انقراض قپوسنی آچمش ایدی . فقط اوغللرینك ایكیسی كندیسندن مقدم وفات ایتمش اولدقلرندن شارلمان ایمپراطورلقیله ممالكنك قسم اعظمنی اوچنجی اوغلی لوئی یه (Louis Debonnaire) براقش و ایتالیا كز ایتالیه یی برنار (Bernard) نام طورونه ویرمشیدی .—

لوئی ده بونر و اوغللری — لوئی ده بونر (١٩٢ – ٢٢١) یعنی « صالح » لقبندن اكلاشلدیغی اوزره سلطنته مائل اولمایوب دولت ایشلرینه ذكر و عبادتی ترجیح ایدر ایدی و بناءعلیه چوق وقت كچمهدن ممالكی كندی اوغللری بیننده

تقسیم ایدرك بر درجه‌یه‌قدر ادارهٔ ملك كلفتندن كف ید ایلمشدر . بونكله برابر عمرینك نهایتنده ینه بیوك غوائل وفلاكته دوچار اولمشدر .

لوئی ده‌بونر برادر زاده‌سی برنارك اطاعتسزلكی اوزرینه حصه‌سنی ضبط ایتمش وكوزلرینه میل چكوب حبسه آتدقدن صوكره ایتالیه‌یی بیوك اوغلی لوتر (Lothair)ه ویرمش ایدی .

تقسیم ممالكدن صوكره لوئی ایكنجی زوجه‌سی بولنان ژودیت (Judythe) دن بر مخدوم صاحبی اولمشدر . ژودیت غایت حسنا وعاقله بولندیغندن امپراطور اوزرینه كاملی نفوذ اجرا ایتمكده ایدی . لوئی ژودیتك طلبی اوزرینه ممالكك برنجی تقسیمنی فسخ ویكیدن تقسیم ایله ایتالیه‌یی بیوك اوغلی لوتره، باواریه دوقه‌لغنی دیكر مخدومی لوئی المانه (Louis le Germanique)، آكیتانیه‌یی پپینه، المانیه (كه اووقت بر دوقه‌لقدن عبارت ایدی) ایله بورغونديه‌وپرووانس قطعه‌لرینی دخی ژودیتك اوغلی « كل » شارله(Charles le Chauve) اعطا ایتمشدر . بر مدت صوكره لوئی اكیتانیه قرالی پپینك حركاتندن دلكیر اوله‌رق مرقومك حصه‌سنی دخی كل شارله علاوه ایتمشدر .

بونك اوزرینه بیوك مخدوملرینك اوچیده پدرلری علیهنه عصیان وقیام ایدرك پدرلرینی میدان حربده مغلوب واسیر

ایتمشلر وایکنجی تقسیمی فسخ ایله برنجی تقسیمی اعاده ایلمشلردر. لوئی‌نك اوغللری بونکله دخی قناعت ایتمیوب پدرلری لوئی‌یی خلع ایتمشلر وکل شارل ایله والده‌سی ژودیتی مناستره قپامشلردر.

لکن اوغللر طرفندن پدرلری حقنده اظهار اولان اشبو بدمعامله عمومه سوء تأثیری موجب اولمش ولوئی ایچون چوق طرفدار پیدا اولمسنه سبب اولمشدر. بوسایه‌ده لوئی تاج وتختنی تکرار استحصال ایده‌بیلمش. فقط ینه کل شارلی التزام ایتمکدن صرف نظر ایتمادیکی جهتله بیوك اوغللری تکرار عصیان ایله پدرلرینی بردها مغلوب وپریشان وحقنده انواع حقارت اجرا ایتمشلردر.

لوئی نهایت اوچ درت دفعه بو مثللی فلاکتلره دوچار اولدقدن صوکره کدرندن وفات ایلمشدر (٢٢١).

وردون معاهده‌سی — لوئی ده بونرك وفاتی صره‌سنده فرانسه — یعنی غالیه قطعه‌سی ژودیتك اوغلی کل شارل یدنده، باواریه دوقه‌لغی لوئی المانده، ایتالیه والمانیه قطعه‌لریله ایمپراطورلق مسندی دخی بیوکلری اولان لوترده ایدی.

لوتر برادرلرندن ایمپراطوره لایق معامله — یعنی اطاعت کامله طلب ایلمش اولدیغندن لوئی المان ایله کل شارل اتفاق ایدرك بیوك برادرلری اوزرینه هجوم ایتمشلر وبینلرنده قونتانه

(Fontanet) موقعنده بيوك بر محاربه واقع اولمشدر . بو محاربه‌ده لوتر مغلوب اولمشدر .
فونتانه محاربه‌سنده شارلمانك زير اداره‌سنده بولنان كافهٔ اقوام حاضر بولنمشدر . ايتاليانلر وبورغونلر واسكيتانلر وآوستراز يه‌ليلر لوتر طرفنده، نوستراز يه‌ليلر (فرانسزلر) ايله جرمانلر متفق بولنان ايكی قرنداش طرفنده ايدی . يالكز لوتر عسكرينك تلفاتی قرق بيكی متجاوز ايدی .
بونك اوزرينه عقد اولنان «وردون (Verdun) معاهده‌سی» موجبنجه هر نقدر لوتر ايمپراطور تاجنی وقايه ايده‌بيلمش ايسه‌ده غاليه كاملاً كل شارله، جرمانيه‌دخی لوئی المانه انتقال ايتمشدر .
لوتره ايتاليه قطعه‌سندن ماعدا فرانسه ايله المانيه اره‌سنده اولمق اوزره الپه طاغلرندن بحر شماله قدر طار بر پارچه اراضی اعطا اولنمشدر . كويا برادرلرك بوندن مقصدلری حدود منازعه‌لرندن قورتلمق ايچون ممالكلرينك بر برندن تفريقی ايدی .
فرانسه والمانيه وايتاليا دولتلرينك ظهورينه اساس عد اولنمغه شايان اولان وقعه اشبو معاهده ايله شارلمان دولتنك انقساميدر (۲۳۱) .
احوال اخيره — لوتر وفات ايتدكدن صوكره ايمپراطورلق مسندی لوئی ثانی‌يه كچمش ايسه‌ده او دخی چوق يشامقسزين

وفات ایتدیکندن شارلمان تختی خالی قالمشدر . بونك اوزرینه کل شارل ایله لوئی المان ایمپراطور تاجی ایچون بربریله منازعه‌یه دوشمشلر . فقط شارل آز مدت ایچنده غلبه ایدرك ایمپراطور اولمشدر .

کل شارلدن صوکره ایمپراطورلق لوئی المانك اوغللرینه کچمش . حتی انلرك بری — یعنی شیشمان شارل (Charles le Gros) برادرلرینك وفاتندن صوکره فرانسه والمانیه وایتالیه قطعه‌لرینی برلشدیره‌رك فرانق دولتنك شارلمان زماننده‌کی هیئتنی اعاده ایتمش ایسه‌ده ینه بر ثمره حاصل ایدیله‌مامشدر .

فرانسه‌ده کل شارلدن صوکره اوغلی لوئی ثانی (پپه لوئی)، اندن صوکره دخی اوغلی لوئی ثالث وقارلومان حکومت ایتمشلردر . فقط مرقوملر ذریتسز وفات ایتدکلرندن فرانسه دره بکاری (دوقلر . قونتلر . پسقوپوسلر .) بالاتفاق فرانسه تاجنی المانیه وایتالیه قرالی وروم ایمپراطوری بولنان شیشمان شارله تکلیف ایتمشلردر .

شوقدر وارکه بر مدت صوکره شیشمان شارلك نورمان (Normand) قورصانلرینه قارشی کوستردیکی عجز واقتدارسزلق اوزرینه فرانسه دره بکاری کندیسنی خلع ایتمشلردر . بوندن صوکره فرانسه تاجی الدن اله اوله‌رق برقاچ کشی‌یه کچمش وطبیعی حکمدارلرده هیچ حکم قالمامشدر .

بو صره‌ده فرانسه دوقه‌لری (Duc de France) لقبیله ملقب اولان پارس دره بكلری اسكی مایور دوملرك مقامنه قائم اوله‌رق كندی انتریقه‌لرینی ترویج ایچون حكمدارلری آلت اتخاذ ایتمشلر ایدی .

نهایت (تنبل لوئی) نامیله معروف اولان بشنجی لوئی‌نك وفاتی اوزرینه فرانسه دوقه‌سی هوك قاپت (Hugues Capet) قوهٔ جبریه ایله كندیسنی قرال انتخاب واعلان ایتدرمش وفرانسه‌ده (قاپتین) سلاله‌سنی احداث ایلمشدر .

بو وجهله فرانسه‌ده حكومت هریستال فامیلیاسندن (یعنی قارلوینغ سلاله‌سندن) قاپتینلره (Capetiens) انتقال ایتمشدر (٣٦٥) .

المانیه‌ده لوئی المانك وفاتندن صوكره المانیه اوچ اوغلی بیننده تقسیم اولنمش ایسه‌ده دیگر برادرلرینك وفاتلری اوزرینه شیشمان شارل المانیه‌یی برلشدیردیكی كبی، فرانسه وایتالیه‌یی دخی اخذ ایدرك شارلمان دولتنی صورت ظاهره‌ده اعاده ایتمشیدی . فقط عدم اقتدارندن طولایی فرانسه وایتالیه امراسی كندیسنی خلع ایدرك مستقل قراللر انتخاب ایتمشلر ایدی .

المانیه حكومتی شیشمان شارلدن صوكره برادری قارلومانك غیر مشروع اولادلرندن ارنولفه (Arnoulf) وبعده (بك

لوئی) نامیله معروف اولان اوغلی بشنجی لوئی‌یه انتقال ایتمش ایسه‌ده قارلوینغ خاندانك المانیـه طالی ذریتسز فوت اولان مرقوم بك لوئی ایله محو اولمشدر (٢٨٩) .

ایتالیه‌یه کلنجه لوئی صالحدن صوکره ایمپراطورلق ایله ایتالیه قرالیتی بیـوك اوغلی لوتره کچمش ایدی. لوترك وفاتی اوزرینه ایتالیه دخی انقراض بوله‌رق قارلوینغ سلاله‌سی یدندن چیقمش ومتعدد بکلکلره تقسـیم اولنمشدر (٢٥٨) .

الك زیاده قاریشقلقلره دوچار اولان ایتالیه قطعه‌سیدر. —

——

— ۱۷ —

روما ایمپراطورلغنك اعادەسی
و
انوەستیتور منازعەلری

(۲۸۹-٦٤٦)

برنجی قونراد واصول انتخاب. آوجی هانری وساقسونیه سلالەسی . بیوك اوتون. مقدس روما ایمپراطورلغی. فرانقونیه سلالەسی . اوچنجی هانری . دردنجی هانری. هیلدەبراند . اصلاحاتی. دردنجی هانری وهیلدەبراند. قانوسه وقعەسی . هانرینك مقابلەسی . هانرینك عاقبتی. بشنجی هانری . وورمس قونقورداتی . هوهنشتاوفن سلالەسی . کوئلف وهیبەلین فرقەلری . وەنسبرغ وقعەسی . فریدریك بارباروس . لومباردیه جماهیر متفقەسی . فریدریكك تشبثاتی ونتایجی . ایکنجی فریدریك قورادین وسیجیلیه کیجەلری

برنجی قونراد واصول انتخاب — المانیەدەشارلمان خاندانك اخری بولنان بك لوئی‌نك وفاتی اوزرینه المانیه دره بکلری بالاجتماع قادین طرفندن شارلمان سلالەسنه منسوب اولان

فرانقونیـه دوقه‌سی قونرادی (Conrad) قرال انتخاب ایتمشـلر والمانیه‌ده بونکله برابر انتخاب اصولی احداث اولنمشدر.

برنجی قونراد (۲۸۹ ـ ۲۹۶) استقلال اوزره حکومت ایتمکه میل ایتمش اولان المانیـه دوقه‌لرینی تحت اطاعتـه آلمغه قیام ایلمش ایسه‌ده بیوك قاریشقلقلر واقع اولوب تصـورندن صرف نظر ایتمکه مجبور اولمشدر .

بو قاریشقلقلر اثناسنده قونرادك اك بیوك رقیبی ودوشمنی المانیه‌نك اك بیوك ونفوذلی دره بکلرندن ساقسونیـه دوقه‌سی آوجی هانری ایدی .

بو صره‌ده مجارلر دخی المانیه‌یی زیاده‌سیله راحتسز ایتمکده ایدیلر .

قونراد غیور وحمیتکار وعالیجنـاب بر ذات ایدی . حتی وفات ایدر ایکن ارکان وامرایی حضورینـه جلب ایدرك کندیسنك اك بیوك دوشمنی بولنـان هانری‌یه بیعت اولنمسنی توصیه ایلمش وامرا دخی توصیه‌سنی قبول ایله هانری‌یی قرال انتخاب ایلمشلردر .

اوجی هانری وساقسونیـه سـلاله‌سی — آوجی هـانری (Henri l'Oiseleur) ایله المانیه حکومتی ساقسونیه سلاله‌سنه انتقال ایتمشدر. ساقسونیه فاملیاسنك یوز سنه‌یی (۲۹۶ـ۴۰۲) متجاوز اولان زمان سلطنتی المانیه‌نك اك پارلاق دوریدر .

ساقسونیه دوقه‌لری هارچ طاغی اتکنده وجسیم اورمانلر ایچنده واقع اولوب اجدادلرندن قالمش اولان کوه‌دلمبورغ (Quedlémbourg) شاتوسنده (قستل) اقامت ایدرلر ایدی .

برنجی هانرینك پك زیاده آوه مراقی اولوب اکثر اوقاتنی آوده کچیرر ایدی . حتی کندیسی قرال انتخاب اولنوب المانیه قراللغنك اشارات مخصوصه‌لرینی (که شارلمانك تاجی وعصاسی وخلعتی وقلیجندن عبارت ایدی) اعطا ایتمك اوزره نزدینه کلمش اولان بر هیئت مبعوثه کندیسنی قوش آولامقده اولدیغی حالده اورمانده بولمشدر . (اووازولور — یعنی قوش آوجیسی) لقبی دخی بوندن نشئت ایتمشدر .

آوجی هانری (٢٩٦ — ٣١٤) جسور وغیور ومدبر بر حکمدار اولوب آزمدت ظرفنده قونراد دورنده واقع اولمش اولان اویغونسزلقلرك اوکنی آلمشدر . فقط مجارلر ایله واقع اولان بر محاربه‌ده هزیمت کلیه‌یه دوچار اوله‌رق المانیه‌نك بقاسنی واستقلالنی تهلکه ایچنده براقشدر . بونك اوزرینه هانری سنه‌دن سنه‌یه مجارلره مقدار معین ویرکی ویرمکه — یعنی المانیه‌نك مجار دولتنك خرجکذاری اولمسنه رضا کوستره‌رك اون سنه‌لك متارکه استحصال ایلمکه موفق اولمش واشبو متارکه اثناسنده اخذ انتقام ایچون لازم کلن تدارکات ایله مشغول اولمشدر .

زمان مذكورده المانیه‌نك دوشمنلری یالكز مجارلردن عبارت اولمایوب شمالدن دانیمارقه‌لیلر وشرقدن اسلاولر دخی المانیه اوزرینه تجاوز ایتمكده ایدیلر . هانری دانیمارقه‌لیلره قارشی شله‌زویك (Sleswig) واسلاولره قارشی دخی براندنبورغ مارقغرا فلقلرینی تشكیل ایلمشدر. مجارستان حدودنده دخی متعدد قلعه‌لر (Bourg) انشا وبرطاقم امتیازات وعد ایدرك جوار اهالیسنی ایچلرینه اسكان ایله انلردن محافظ عسكری تنظیم ایلمشدر . هانری‌نك امری موجبنجه جوار اهالیسی بولنان مجارلر هجوم ایتدكلری وقت اموال واشیالریله برابر قلعه‌لره التجا ودوشمنلره مدافعه ایده‌جكلر ایدی .

هانری اسكی جرمان اصولنی اعاده ایدرك حین حاجتده هر خانه‌دن برمسلح عسكر طلب ایتمكه باشلامش وخصوصیله شوالیه (سواری) عسكرینی مكمل صورتده تنظیم وتجهیز ایتمشدر .

شوالیه‌لر اولری بر قومانده تحتنده اولمایوب كیفلری اوزره حرب ایدرلر ایدی . هانری ایسه انلری بر طاقم بلوكاره تفریق ایدرك صف حرب اوزره و برقوماندە تحتنده اوله‌رق حرب ایتمكه آلشدیرمشدر . هانری وقت معیننده شوالیه‌لری تعلیمگاهه جمع ایدرك بالذات تعلیم ایدر وبعضاً جمله‌سنی ایكی فرقه‌یه تقسیم ایله بر بر اوزرینه هجوم ایتدیروب

محاربه‌یی تجسم ایتدیررایدی. تخمین اولدیغنه نظراً «تورنیر» اویونلری اشبو سواری تعلیمندن نشئت ایتمشدر.

هانری تدارکاتنی اکمال ایلدکدن صوکره یکی عسکرینك مهارتنی میدان حربده تجربه ایچون اسلاو باربارلری اوزرینه سفر ایدرك خیلی مظفریتلره نائل اولمش واسلاولردن خیلی اراضی ضبط ایتمشدر.

بو وجهله هانری سعی وغیرتنك ثمره‌سز قالمادیغنی مع الافتخار مشاهده ایلمشیدی.

بو اثناده مجارلر ایله واقع اولان متارکه ختام بولمش ایدی. هانری متارکه‌یی تجدید وویرکی‌یی اخذ ایچون کلمش اولان مجار سفیرلرینه ویرکی اولدیغی قولیله کوپك قفالریله طولمش بر چوال تسلیم ایلمشدر.

بو حقارت اوزرینه مجارلر دخی کلیتلی اوله‌رق المانیه اوزرینه هجوم وتجاوز ایتمشلر ایسه‌ده هانری طرفندن انشا اولنان قلعه‌لر مناسبتیله ایلریله‌مکدن وغنیمت اخذ ایتمکدن عاجز قالدقلری کبی، مرزه‌بورغ شهری جوارنده واقع اولان محاربهٔ قطعیه‌ده دخی هانرینك منتظم شوالیه عسکرینه طیانه‌مایوب منهزم وپریشان اولمشلردر (٣١٢).

اشبو مظفریت اوزرینه المانیه بر مدت راحت ایتمشدر. المانیه بکلری دها هانرینك صاغلغنده اوغلی اوتونی (Othon) ولی عهد انتخاب ایلمشلردر. —

بيوك اوتون — هانرينك اوغلى برنجى اوتون (۳۱۴ — ۳۵۱) « بيوك اوتون » ناميله معروفدر وزمان سلطنتى هانرينك زمان سلطنتندن دها پارلاق ايدى .

هانرينك وفاتى خبرى اوزرينه مجارلر بردها المانيه يه هجوم ايتمش اولدقلرندن اوتون دخى بالمقابله انلرى دفعاتله پريشان ايتمشدر . فقط مجارلر ينه تجاوزدن كرى طورمامشلردر . شو قدر كه نهايت اوتون اوسبورغ شهرى جوارنده واقع اولان بيوك بر محاربه ده قطعى صورتده غلبه ايدرك يوزبيك قدر مجار عسكرى تلف ايتمشدر (۳۳۳) .

اوتون مجارلردن ضبط ايديلن اراضى يى شرق مارق غرافلغنه علاوه ايلمشدركه بو وجهله بيومش اولان شرق مارق غرافلغندن اوستريه دولتى ظهور ايتمشدر .

باواريه وفرانقونيه ولورەن دوقه لرى اوتونك حكومتنى تصديق ايتمايوب فرانسه قرالى دردنجى لوئينك معاونتيله اوتون اوزرينه هجوم ايتمشلر ايدى . اوتون بونلرك كافه سنه غلبه ايدرك صلح استرحامنه مجبور ايتمشدر . برمدت صوكره واقع اولان باواريه وشوابيه وفرانقونيه ولورەن دوقه لرينك وفاتلرى اوزرينه اوتون باواريه يى برادرى هانرى يه، شوابيه يى اوغلى لودولفه (Ludolf)، فرانقونيه ايله لورەنى دامادى « عاقل » قونراده (Le Sage)، قولونيه ميتروپوليد-

لكنی (كه مایه‌نس ایله برابر بیوكلـلردن معدود ایدی) دیكر برادری برونونه (Brunon) ، مایه‌نس میـتروپولیدلكنی دخی اوچنجی مخدومی كلیومه ویره‌بیلمشدر . اوتون بو وجهله همان المانیه‌نك ثلثانی صورت مخصوصه‌ده اوله‌رق كندیسـنه بند ایلمش ایدی . اوتون فضـله اوله‌رق ایمـپراطورلق تاجیـله ایتالیه‌یی دخی اخذ ایتمشدر . —

مقدس رومه ایمپراطورلغی — شـارلمانك زیر اداره‌سـنه داخل اولمش اولان قطعات ایچـنده اك بدبخت اولان ایتالیه قطعه‌سی ایدی . ایتالیـه متعدد اوفاق بكلـكلره تقسیم اولنمش اولوب بینلرنده واقع اولان نهایتسز محاربه‌لردن طولایی حال پریشانه دوچار اولمشیدی . اك بیوك دره بكلری بولنان فریئول (Frioul) واسپولات (Spolèt) وایوره (Ivrée) دوقه‌لری لومبـاردیه ورومه تاجلریچـون دائمـا منازعه‌ده بولنـورلر ایدی .

لومباردیه تاجی پرووانس قونتلرندن لوترك عهده‌سـنده ایكن ایوره دوقـه‌سی برانژه (Beranger) لوتری تسمیم ایدرك حكـومتی ضـبط ایتمش ولوترك زوجـه‌سی آدالایده‌یی (Adelaïde) تزوج ایتمـك استه‌مش ایسه‌ده آدالایده مشهور قانوسـا (Canossa) شاتوسـنه تحصن ایدرك اوتوندن امداد استرحام ایلمشدر . اوتون المانیه اردوسیله ایتالیه‌یه بر قاچ سفر

ایدرك ایتالیه‌یی فتح وآدالایده‌یی تزوج ایلدكدن صوكره لومباردیه « دمیر تاجی » ایله « رومه ایمپراطورلغی » تاجنی استحصال ایلمشدر . (٣٤٠) .

بو وجهله اعاده اولنان رومه ایمپراطورلغنه « المانلرك مقدس رومه ایمپراطورلغی » (Le Saint Empire Romain de la Nation Germanique) عنوانی ویرلمشدر . اوتون رومه ایمپراطورلغیله برابر انتخاب اولنان پاپالری تصدیق ورد ایتمك ایچون امتیاز مخصوص دخی استحصال ایتمشدر .

المانیه قراللری جلوس ایتدكدن صوكره رومه ایمپراطورلغی تاجنی پاپا الندن اخذ ایچون ایتالیه‌یه سفر ایدرك بر مدت رومه‌ده اقامت ایدرلر ایدی . المانلر دخی بو سایه‌ده یواش یواش ایتالیانلرك صفالریله بوزلمش اخلاقلرینی اخذ وقبول ایدرك باربار حالنه مخصوص اولان فضائل وآدابی غائب ایتمشلردر .

بونكله برابر ایتالیه اهالیسی ینه المانلره دائما باربار نظریله باقه‌رق انلری اصلا سومزلر ایدی والمانیه حكومتنی آغیر بیوندریق مقامنده قبول ایلمكده ایدیلر . بناء علیه اشبو بیوندریقدن قورتلمق ایچون فرصت بولدقجه عصیان ایدرلر ایدی بوعصیانلره اطرافده بولنان حكمدارلر دخی مداخله ایتمكله باشلادقلری جهتله ایلریده بیوك قاریشقلقلرك ظهورینی موجب اولمشدر .

اوتونك خلفلری اولان اوتون ثانی (٣٥١ـ ٣٦١) ، اوتون ثالث (٣٦١ ـ ٣٨٠) ، هانری ثانی (٣٨٠ ـ ٤٠٢) دن صوكره المانیه حكومتی ساقسونیه سلاله‌سندن چیقوب فرانقونیه دوقه‌لرینه انتقال ایتمشدر .

فرانقونیه سلاله‌سی — هانری ثانینك ذریت براقمقسزین وفات ایتمسی اوزرینه المانیه بكلری وپسقوپوسلری واساللریله سائر سلاحشوروبندكانی معیتلرنده اولدیغی حالده رەن نهری ساحلنده طوپلانمشلردر . بونلر عادتا بیوك اردو تشكیل ایتمشلر ایدی .

نهرك صول كنارنده غرب یعنی رەن فرانقلریله لوره‌نلر ، صاغ كنارنده دخی شرق فرانقلری ـ یعنی فرانقونیه‌لیلر وشوابیه‌لیلر وساقسونیه‌لیلر وباواریه‌لیلر وبوهمیه‌لیلر موقع اتخاذ ایلمشلر ایدی . رؤسا بیننده خیلی مذاكرات و مباحثاتدن صوكره نامزدلكه بری فرانقونیه دوقه‌سی ، دیكری دخی فرانقونیه قونتی بولنان وایكیسیده برخاندانه منسوب اولان ایكی قونرادقبول اولنمشلردر . بعده رأیه مراجعت اولنه‌رق قونت قونراد اكثریت ارا ایله قرال اعلان اولنمشدر .

ایشته بووجهله ساقسونیه سلاله‌سندن صوكره المانیه قراللغی تاجی ایله مقدس رومه ایمپراطورلغی تاجی فرانقونیه سلاله‌سنه

انتقال ایدرك مذكور سلاله یدنده دخی یوز سنه قدر (٥٠٣–٤٠٢) تقرر ایلمشدر.—

اوچنجی هانری — قونراد ثانی ایله اوغلی هانری ثالث دورلرنده المانیه خیلی راحت ایتمشدر . هانری ثالث بیوك دره بكلری اطاعت كامله دائره سنده طوتدیغی كبی ، حكمجه دخی شارلمان ایله اوتونی كچمشیدی . مثلا هانری برقاچ پاپایی خلع ایدرك مقاملرینه المانیه پسقوپوسلرندن وكندیسنه مطیع وصادق بندكاندن پاپا انتخاب ایتدیرمشدر . هانری پاپالری — یعنی كندیلرینی « حضرت عیسانك لایخطی وكیللری » اعلان ایتمكده بولنان پاپالری استه‌دیكی بولده استعمال ایتمكه باشلامشیدی . علی العموم پسقوپوسلر دخی پاپادن زیاده هانریدن خوف ایدرلر ویالكز هانرینك امرینی اجرا ایلرلر ایدی . فقط هانرینك اوغلی دردنجی هانری زماننده بیوك اختلاللر واقع اولوب المانیه بكلری ایمپراطوره اطاعت ایتمامكه باشلادقلری كبی ، پاپالر دخی ایمپراطورلره غلبه ایتمشلردر .—

دردنجی هانری — پدری وفات ایتدیكی وقت دردنجی هانری صبی بولندیغندن حكومت والده‌سی آغنس (Agnesse) یدنده قالمشیدی .

حریص جاه اولان قولونیه میتروپولیدی هانون بركون

هیلده‌براند بر دولکرك اوغلی اولوب کچوکلکنده فقر وضرورتدن ناشی هردرلو محنت ومشقت کورمش ایدی . بیوددکدن صوکره تارك دنیالر سلکنه داخل اوله‌رق عقل ودرایتی وخصوصیله غیرت فوق‌العاده‌سی سایه‌سنده آزمدت ایچنده اك بیوك مرتبه‌لره نائل اولمشدر .

پاپا طقوزنجی لئون هیلده‌براندی مناسترلرك برندن آلوب رومه‌یه کتورمش وهیلده‌براند اووقتدن بری اوچ‌درت پاپایه مستشارلق ایدرك تجربه ومعلومات صاحبی اولمشدر .

اصلاحاتی — هیلده‌براند مستشار صفتیله پاپالغك امور سیاسیه‌سنی درعهده ایتدیکی وقت بوخصوصده اویله مهارت ومتانت ابراز ایلمشدر که‌حتی پاپالر بیله‌هیلده‌براندە قارشی حرکت ایتمکه جسارت ایده‌مزلر ایدی .

وقت مزبورده بکلرك مستغرق بولندقلری ذوق ، صفا ، جهالت ، تذبذب رؤسای روحانیه ایله مناسترلرده بولنان تارك دنیالره دخی سرایت ایدرك کلیسا داخلنده پك بیوك اویغونسزلقلر ظهوره کلمش وخرستیانلغك شانی تهلکه‌یه دوچار ایدلمش ایدی . هیلده‌براندك برنجی فکری عمومی استیعاب ایتمش اولان اشبو فنالغك اوکنی آلمق ایدی .

او وقته کلنجه‌یه‌قدر پاپالر رومه اهالیسی طرفندن انتخاب اولنمقده ایدیلر . هیلده‌براند رومه اهالیسنك کلیسانك منافع

عمومیه‌سنه لزومی قدر وقوفی اولمادیغی جهتله طبیعی پاپا مسندینه مناسب برذات انتخاب ایده‌مایه‌جکلری ادعاسیله فی‌مابعد پاپانك «قاردینااللر» دن مرکب برهیئت ـ یعنی «قونقلاو» طرفندن انتخاب اولنمسنی التزام ایتمش وهرطرفدن واقع اولان مخالفتلره باقمیسزین دیدیکنی اجرا ایتمشدر . مخالفت ایسه جزؤی دکلدی . چونکه هیلده‌براندك کرك بو وکرك سائر اصلاحاتی انجیل شریف ایله عادات قدیمهٔ خرستیانیه‌یه موافق دکلدی .

هیلده‌براند یدنجی غریغوار نامیله پاپا انتخاب اولندیغی وقت خرستیانلق هیئتنك اساساً اصلاحنه قیام ایتمشدر .

وقتیله قاتولیق پاپازلری اورتودوقس پاپازلری کبی، تأهل ایدرك چولق وچوجق صاحبی اوله‌بیلیرلر ایدی .

یکی پاپا غوائل بیتیه‌نك راهبلرك مکلف اولدقلری مأموریت مهمهٔ روحانیه‌لرینك حسن ایفاسنه مانع اولدیغی ادعاسیله رؤسای روحانیه ایچون تأهلی کلیاً منع ایلمش ومتأهل بولنانلره زوجه‌لرینك تطلیقی حقنده شدتلی امرلر ویرمشدر .

رؤسای روحانیه ابتدا عموماً بو اجراآت غریبه‌نك علیهنده بولنمشلر ایسه‌ده پاپانك شدت وعنادیله باشه چیقامایوب نهایت مجبوراً اطاعت ایلمشلردر . تدابیر دخی قاتولیقلرك دستورلرینه قید اولنه‌رق اوامر الهیه حکمنی احراز ایتمشدر . رؤسای

اطاعت ایتمك جائز اولمدیغنی واطاعت ومعاونت ایدنلر حقنده دخی آفوروز واقع اوله‌جغنی بیلدیرمشدر .

ذاتاً المانیه دره بكلری برر كلاه قاپمق ایچون بو كبی قاریشقلقلری آرامقده اولدقلرندن ایمپراطوری ترك ایتمشلر وهانری‌یه بر مدت تعیین ایدرك او مدت ظرفنده پاپا طرفندن مظهر عفو اولمادیغی حالده بشقه بر ایمپراطور انتخاب ایده‌جكلرینی بیان واعلان ایلمشلردر .

دره بكلرك اشبو حركتلری هانری‌یه پاپانك افوروزندن زیاده تأثیر ایتمشدر . دكل یالكز واساللری اخص بنده‌كانی طرفندن بیله ترك اولنمش اولان هانری ایچون یا حكومتدن واز كچمك ویاخود پاپانك عفوینی استرحام ایلمكدن بشقه بر چاره قالمامش ایدی . هانری خیلی تردد ایلمش ایسه‌ده نهایت پاپا نزدینه كیدوب عفوینی استرحام ایتمكه قرار ویرمشدر .—

قانوسه وقعه‌سی — ایمپراطور هانری زوجه‌سی برته (Berthe) ایله برابر قیش اورته‌سنده یازین بیله مروری مشكل اولان آلپ طاغلرینی مرور ایدرك ایتالیه‌یه عزیمت ایلمشدر .

هانری طاغلرده پك زیاده مشقت چكمشدر چونكه او موسمده عربه وحیوان ایشلمدیكی جهتله بعض محللردن مجبوراً پاپا اوله‌رق كچمشدر .

زوجه‌سی برته‌نك یورغنلقدن یوریه‌جك طاقتی قالمادیغی وقت قوجاغنده‌كی اوغلی ایله برابر براوكوز دریسی اوزرنده سورـ كلنیر ایدی .

مشهوردركه هانری رضاسی خلافنده اوله‌رق برته‌یی تزوج ایتمش اولدیغی جهتله حقنده دائما بدمعامله ایدر ایدی وتطلیق ایچون بروسیله ارادیغی حالده بوله‌مادیغندن چاره‌سز قالمشیدی . برته ایسه هانرینك معامله‌سنه قارشی سكوت ایله جواب ویره‌رك بركره اولسون حالندن شكایت ایتمادیكی كبی، آفوروزدن صوكره دخی قاعدهٔ هانری‌یی ترك ایتمك لازم ایكن وهركس هانریدن آیرلمش ایكن هانری‌یی ترك ایتمك شویله طورسون یانندن دخی هیچ آیرلمایوب زوجنه تسلی ویرمكه غیرت ایدر ایدی وبوسببدن اوله‌رق ایتالیه‌یه دخی برابر عزیمت ایتمش ایدی . بوندن صكره هانری ایسه برته‌نك صداقت وفداـ كارلغنه لایق محبتده قصور ایتمامش وبرته‌یه پك زیاده حرمت ورعایت ایتمكه باشلامشدر .

ایتالیه‌یه كلن هانری پاپایی ایتالیه‌ده الك بیوك لنلره مالك اولان قونتس ماتیلده (Mathilde)نك مشهور قانوسا (Canossa) شاتوسنده بولمشدر .

باشی وایاقلری چپلاق اولدیغی حالده یالكز براوزونجه كوملك ایله كزمك توبه كارلرك عادتی ایدی . هانری دخی اویله

مامشدر . هانرینك انتخاب ایتدیردیکی پاپا اوچنجی قلمانك مقامنه قائم اولان ایکنجی اوربان یدنجی غریغوارك مسلکنی اعاده واتخاذ ایدرك هانری‌یی آفوروز ایتمش وواساللری شویله طورسون هانری علیهنه کندی مخدوملرینی دخی سوق وتحریك ایده بیلمشدر .

اوغللری هانری‌یی اهانةً حبس ایتمشلر و « حبسخانه‌دن چیقاریلوب هیچ اولماز ایسه کلیسا خدملکنه تعیین اولنمسی » حقنده استرحام ایدن پدرلرینه اصلا مرحمت ایتمامشلردر . هانری دخی کدرندن خیرسز اوغللرینی جناب قهاره حواله ایدرك وفات ایتمشدر .

کلیسا هانری‌یی وفاتندن صوکره دخی راحت براقامشدر . هانری افوروزلی اولدیغی جهتله جنازه‌سنی کیمسه قالدیره‌مایغندن اویله‌جه التی سنه قالمشدر !

بو مثللی وقوعات طبیعی تعصبك آرتمسنه فوق‌العاده خدمت ایتمکده ایدی .

بشنجی هانری — پدر خائنی اولان بشنجی هانری دخی ایمپراطورلق مسندینی احراز ایتدیکی وقت پاپالر ایله خوش کچینه‌مامشدر . ایمپراطور تاجنی کیمك ایچون رومه‌یه کلدیکی وقت انوه‌ستیتور مسئله‌سندن طولایی پاپا پلاژنانی ایله منازعه چیقارمش وپاپا روحانی انوه‌ستیتورلردن (یعنی سیمونیدن) واز

کیده جکنی تعهد ایتدیکجه هانری‌یی رومه ایمپراطوری اعلان ایتمیه‌جکنی قطعیاً بیان ایدنجه هانری پاپایی حبس ایدرك جبراً استه‌دیکنه موافقت ایتدیرمشدر . فقط حبسدن قورتیلان پاپا پروتستو ایدرك هانری‌یی آفوروز ایتمشدر . بونك اوزرینه المانیه دره بکلری هانری علیهنه قیام ایتمشلرسه‌ده هانری المانیه‌یه بالقایوب مظفراً رومه‌یه داخل اولمش وپاپا ایکنجی پاسقالی رومه‌دن طرد ایتمشدر .

وورمس قونقورداتی — نهایت هانری پاپا ایکنجی پاسقالك خلفی ایله بر «قونقوردات» (معاهده) عقد ایدرك انوه‌ستیتور ایله سیمونیه‌دن واز کچمش و بو وجهله انوه‌ستیتور محاربه‌لرینه فصل ویرمشدر . مذکور معاهده « وورمس (Worms) قونقورداتی » نامیله مشهوردر (۵۰۰) .

هانرینك جلوسندن بری المانیه وایتالیه‌ده تعریف اولنماز قاریشقلق وامنیتسزلك ایچنده ایدی . اطرافده مسکون اسلاو ومجار ونورمان باربارلری بو احوالدن بالاستفاده المانیه‌یه تجاوز ایتمکه باشلامشلر ایدی . بناء علیه اهالی وورمس معاهده‌سی اوزرینه شنلکلر اجرا ایتمشدر .

کوئلف ایله هیبه‌لین فرقه‌لری — بشنجی هانریدن صوکره

المانیه ایمپراطورلغی فرانقونیه فاملیاسندن شوابیه دوقه‌لرینه انتقال ایلمشدر (٥١٥) .

شوابیه فاملیاسی اقامت ایتدکده اولدقلری شاتونك اسمی بولنان هوهنشتاوفن (Hohénstaufen) نامیله یاد اولنمشلردر .

منتخبلرك بر قسمی بشنجی هانرینك انشته‌سی بولنان شوابیه دوقه‌سی فریدریك هوهنشتاوفنی نامزد تعیین ایتدكلری حالده، قسم دیكری پروتستو ایدرك محاربه‌یه قیام ایتمشلر ایدی . مخالفین فرقه‌سنك ریاستنده بولنان ساقسونیه دوقه‌سی لوتر ایله فرانقونیه دوقه‌سی قونراد دخی تاج دعواسنده ایدیلر . حتی لوتر ابتدا غالب كلوب ساقسونیه وباواریه دوقه‌سی هانری متكبر سایه‌سنده بر مدت ایكنجی لوتر نامیله ایمپراطورلق ایتمشیدی . فریدریك ایله لوتر بر سنه ظرفنده وفات ایتمش اولدقلرندن حكومت فریدریكك اوغلی قونراد طرفندن ضبط اولنمشدر .

ایمپراطور انتخاب اولنان قونراد ثالث هوهنشتاوفن (٥١٦ ـ ٥٣٠) ساقسونیه وباواریه دوقه‌لقلرینه مالك اولان هانری «متكبر» (H. le Superbe) ایله خیلی محاربه‌لر ایتمشدر . متكبر هانری ایمپراطور اولمق ارزوسنده بولندیغی جهتله قونرادك حكومتنی تصدیق ایتمامشیدی والمانیه بكلری دخی هر بری برطرفی التزام ایدرك ایكی فرقه اولمشلر

ایدی . ذاتاً ایمپراطور ایله پاپالر بیننده منازعه ظهور ایده‌لی المانیـه بكلری ایكی فرقـه اولوب بری پاپایی دیكری دخی ایمپراطوری التزام ایتمكده ایدیلر . بو دفعه دخی ایكی فرقه موجـود اولوب قونراد ـ یعنی هوهنشتـاوفن طرفدارلری « هیبه‌لین » (Hibelin) وهانری طرفـدارلری دخی باواریه خاندانـنـك اسمی اولان ولف (Welf) یاخود « كوئلف » نامله‌ریله یاد اولنورلر ایدی . انوه‌ستیتور محاربه‌لری اثناسـنده ایمپراطور طرفنی التزام ایتمكده بولنان بكلرك اكثریسی بودفعه قونرادی التزام ایدرك هیبه‌لـین فرقه‌سـنه داخل اولدقلری ایچون پاپا دخی ولف طرفنی التزام ایتمش ایدی .

بو منازعه‌لر یالكز المانیه‌ده قالمیوب ایتالیه‌یه دخی سرایت ایتمشدر . ولفلر یاخود « كوئلفلر » و« هیبه‌لین »لر ایكی بیوك فرقهٔ سیاسیه تشكیل ایتمشلر ومنازعات ومجـادلاتی ایكی عصر دن زیاده دوام ایتمشدر . هوهنشتاوفن فاملیاسـنك سلطنتی اوزرینه ظهور ایتمش اولان اشبو ایكی فرقه ایله منازعه‌لری هوهنشتاوفنلردن هیچ كیمسـه صاغ قالمیوب حكـومت بشقه سلاله‌لره انتقال ایتدیكی حالده ینه بتمامش ودها چـوق زمان قان دوكلمسنه واسطه اولمشدر .

بو منازعه خصوصیله ایتالیه‌ده كسب شدت ایتمشـیدی . ایتالیه المانیه بـوندریغندن قورتلدقدن صـوكره دخی مذكور

فرقه‌لر باقی قالمشدر . شوقدرکه بو دفعه حال حاضر طرفدار-
لری بولنانلر « هیبه‌لین » نامنی وحریت واستقلال طرفدارانی
دخی « کوئلف » نامنی قبول ایتمشلر ایدی . —

وه‌ینسبرغ وقعه‌سی — ایمپراطور اوچنجی قونراد کند-
یسنه مخصوص لنـلرك برنده کائن وه‌ینسبرغ (Weinsberg)
قصبه‌سی اهالیسنك ولف طرفنی الترام ایتمسندن طولایی فنا
حالده غضب ایدرك خیلی مدت محاصره‌دن صوکره مذکور
قصبه‌یی فتح ایتمش وخانه‌لرینی تخریب ایله ذکور اهالیسنی قتل
ایتمکه قرار ویرمشدر . بونك اوزرینه قونراد چولق وچو-
جقلرك قصبه‌دن چیقملری حقنده امر ویرمش ویالکز قادینلره الك
قیمتلی اشیالرندن بر دانه‌سنی المق ایچون مساعده ایلمشدر .
قادینلر ایسه هر نوع اشیالرینی ترك ایدرك یالکز قوجه‌لرینی
اللرندن طوتوب قصبه‌نك خارجنـه چیقمغه باشلامشلردر .
قونراد اشبو حرکتدن پك زیاده متأثر اوله‌رق عفو عمومی
احسان واعلان ایلمشدر .

قونراد بو وجهله خیلی محاربات داخلیه‌ده بولنمش وجان
صیقمدیسندن پاپانك دعوتی اوزرینه اهل صلیبه داخل
اولمشدر . فقط شام محاصره‌سنده مغلوب اولوب محزوناً
عودت وچوق وقت کچمکسزین وفات ایتمشدر . —

فردریك بارباروس — اوچنجی قونراددن صوكره برادر زاده‌سی فردریك « بارباروس » (یعنی صاری صقال) ایمپراطور انتخاب اولنمشدر (٥٣٠ ـ ٥٦٨) . آلمانیه‌لیلر عندنده فردریك شارلمان واوتون قدر مشهور واهالینك محبتنه نائل اولمش بر حكمداردر .

فردریك جلوس ایتدكدن صوكره ولف فرقه‌سیله باریشمش وهانری متكبرك النده‌ن اوچنجی قونراد طرفندن ضبط و مصادره اولنان ساقسونیه وباواریه دوقه‌لقلرینی هانری متكبرك اوغلی هانری« ارسلانه » (H. le Lion) اعاده ایلمشدر . فریدریكك بوندن مقصدی المانیه‌نك آسایشنی اعاده وتأمین ایدرك بر وقتدن بری استقلاله یوزطوتمش اولان ایتالیه‌یی وخصوصیله یكی ظهور ایدن (لومباردیه) جماهیر متفقه‌سنی تحت اطاعته آلمقدن عبارت ایدی .

لومباردیه جماهیری — بو اثناده واقع اولان اهل صلیب سایه‌سنده ایتالیه شرق ایله مناسبات تجاریه كسب ایتمشیدی . بو خصوصده ایلك اول طورانمش اولان لومباردیه قصبه‌لری دخی تجارت واسطه‌سیله زنكین اولمشلر واقچه واسطه‌سیله دره بكلرك اداره‌سی تحتندن یقالرینی قورتاروب بر درجه‌یه قدر استقلال اداره‌یه نائل اولمشلر ایدی . المانیه‌ده واقع

اولان قاریشقلقلر اثناسنده ایمپراطورلرك ایتالیه ایشلرینه باقق ایچون وقتلری یوق ایدی . بناء علیه لومباردیه قصبه‌لری اشبو فرصتی فوت ایتمایه‌رك اوفاق اوفاق جمهوریتلر تشکیل والمانیه پیوندریغندن کندیلرینی وقایه ایچون بینلرنده اتفاق عقد ایتمشلر ایدی . میلان شهری دخی مذکور جمهوریتلرك ریاستنی درعهده ایلمشیدی .

فردریكك تشبثاتی ونتایجی — فردریك بر قاچ دفعه ایتالیه اوزرینه سفر ایدرك ابتدالری میلانیلره غلبه ایتمش وحتی ایکی سنه محاصره‌دن صوکره میلان شهرینی فتح وتخریب ایلمش ایسه‌ده ایتالیانلر المانلردن کوردکلری بد معامله‌دن ناشی اتفاقلرینی تجدید ایله استقلاللری اوغرنده فدای جان ایتمکه قرار ویرمشلردر . میلان شهری مجدداً انشا اولنوب تکرار جماهیر متفقه‌نك ریاست امورینه کچدیکی کبی، پاپا اوچنجی علکساندر دخی لومبادیه قصبه‌لرینی التزام ایدرك فردریکی آفوروز ایلمشدر .

بونك اوزرینه فردریك بردها ایتالیه اوزرینه سفر ایتمك ایچون واساللرینی سلاح آلتنه دعوت ایلمش ایسه‌ده اول امرده المانیه‌نك ثلثنه مالك اولوب فردریکدن بونجه لطف والتفات کورمش اولان «ارسلان» هانری دعوتنه اجابت ایتمامشدر .

فردریك هانری‌یی ملاقاته دعوت ایدرك پك چوق یالوارمش وحتی كوز یاشلرینی دوكه‌رك هانری‌نك اوكنده دیز چوكوب امان دیمش ایسه‌ده هانری استهزا ایله یوزینی چویرمشدر . بو حالده حاضر بولنان ایمپراطوریچه « قالقك پادشاهم ! بو حقارته قارشی صبر ایتدكدن صوكره الله‌ده سنی یاردمدن محروم براقماز » دیه‌رك زوجنی قالدیرمشدر .

فردریك بو وقعه‌دن صوكره دخی ایتالیه سفرندن صرف نظر ایتمامش . فقط عسكرینك آزلغی مناسبتیله ایتالیه‌ده هزیمته دوچار اولمشدر .

محاربهٔ قطعیه لنیانو (Legnano) قصبه‌سی جوارنده واقع اولوب المانیه شوالیه‌لری اول امرده ایتالیانلره غلبه ایتمشلر ایسه‌ده بعده میلانیلرك تنظیم وتشكیل ایلدكلری « فدائیلر » فرقه‌سنه راست كله‌رك پریشان اولمشلردر . فردریك دخی حیواندن ییقیلوب برقاچ كون غائب اولمشدر .

آرتق فردریك ایتالیه‌دن صرف نظر ایدرك لومبارديه‌لیلر ایله صلح عقد ایتمش وآفوروزدن قورتلمق ایچون پاپانك اياغنی پوس ایدرك عفوینه مظهر اولمشدر (٥٥٤) .

لكن فردریك المانیه‌یه عودت ایتدكدن صوكره معاوننه كلمامش اولان بكلری شدیداً تأدیب ایتمكه موفق اولمشدر . « ارسلان » هانری‌نك الندن باواریه وساقسونیه‌دوقه‌لقلری اخذ اولنوب كندیسی المانیه‌دن طرد اولنمشدر .

هانرینك النده یالكز برونسویك (Brunswik) ولونه بورغ (Lunébourg) قطعه‌لری قالمش ایدی . (*)

فردریك سن شیحوختنده اهل صلیب محاربه‌سنه قیام ایدرك حین سفرده اطنه ولایتی داخلنده جریان ایدن قره صو نهرنده بوغلمشدر (٥٦٨) .

المانیه اهالیسنك فردریكه فوق العاده محبتلری وارایدی . حتی اهالی وفاتنه اینانمایوب حقنده غریب براعتقادده بولنمشلردر . كویا فردریك المانیه‌ده كائن شاتولرك برنده اویومقده‌اولوب وقت مقدرده اویانوب تكرار حكومت ایده‌جك واووقت المانیه راحت وسعادت حالنده بولنه‌جقمش !ـ

ایكنجی فردریك — فردریك بارباروسك اوغلی هانری « ظالم » ارث طریقیله سیجیلیه‌نین قرالیتنی ضبط ایتمش ایسه‌ده المانیه ادارهٔ ظالمانه‌سندن عصیانلرده بولنمشدر . هانری آزمدت حكومت ایتمشدر .

هانرینك حین وفاتنده اوغلی فردریك دها صبی بولندیغندن المانیه حكومتی دخی برمدت الدن الە‌چكمشدر (فیلیپ ودردنجی اوتون) . فردریك ایسه بو اثناده رومه‌ده مشهور پاپا اوچنجی انوسان (Innocent) نزدنده تربیه اولمقده ایدی ـ انوسان كه

(*) شمدیكی انكلتره‌نك قرال خاندانیله هانوور خاندانی برونسویكده حكومت ایدن ارسلان هانرینك ذریتیدر .

اوروپا حكمدارلرینه قارشی اظهار ایتدیكی معاملات تجاوز كارانه‌سیله یدنجی غرغواری دخی چكمشیدی و نورووه‌چیه و آراغون حكمدارلرینه وارنجه‌یه‌قدر عموم اوروپا حكمدارلری مداخله‌سندن خوف ایدرك اوامرینه بلاتردد اطاعت ایدرلر ایدی .

ایكنجی فردریك بلوغه ایردكدن صوكره المانیه‌یه عودت ایدرك حكومتی ضبط ایتمش (٥٩٦) وحسن اداره ایله اهالینك محبتنی قزانمشدر . فی الحقیقه فردریك عاقل ومدبر بر حكمدار ایدی وفضل كمالندن طولایی شهرتی آفاقه یایلمش ایدی .

فردریك شاعر ومؤلفلردن معدوددر وانكلتره قرالی بیوك آلفرد ایله خلیفه المأمونه اطوار وحركاتجه پك چوق مشابهتی واردر . زمانه‌ده قاریشقلقلر ظهور ایتمامش اولسه ایدی فردریكك المانیه‌ده پك چوق آثاری كوریلیر ایدی .

فردریك دورنده ولف (كوئلف) ایله هیبه‌لینلرك منازعه‌لری پك زیاده شدت ووسعت كسب ایتمشدر . هرقریه وهرقصبه وحتی بر فامیلیا افرادی دخی ایكی فرقه‌یه آیریلوب بربرینه مضرت ایراث ایتمك ایچون زهر وهردرلو اهانتلردن دخی چكینمز اولمشلر ایدی .

ایكنجی فردریكدن صوكره (٦٢٨) ایمپراطور اولان بشنجی قونراد یالكز درت سنه حكمدارلق ایتمش وقونرادین اسمنده براوغل براقوب وفات ایلمشدر . المانیه دخی هو هنشتا-

وفن سلاله‌سی یدندن چیقمشدر وبونك اوزرینه المانیه‌ده «فاصلهٔ سلطنت» واقع اولمشدر (۶۳۲) .

قونرادین وسیجیلیه دوكونی — المانیه حكومتندن محروم قالمش اولان قونرادین هوهنشتاوفن حالا سیجیلیه‌نین قرالی صایلمقده ایدی . لكن هوهنشتاوفنلره كین باغلامش اولان پاپالر مذكور فامیلیایی دنیا یوزندن قالدیرمق فكرنده اولوب بوسببدن اوله‌رق سیجیلیه‌نین حكومتی پاپا طرفندن فرانسه خاندان قرالیسندن پرنس شارل آنژویه (Ch. D'Anjou) تكلیف اولنمشیدی. شارل آنژو دخی قونرادینك چوجقلغی اثناسنده مذكور قطعه‌لری استیلا ایدرك پاپایی سوزرن طانیمشیدی .

فرانسه بیوندریغی جنوبی ایتالیانلره پك آغیر كلمشدر. زیرا فرانسزلر پك چوق ویركی اخذ ایتمكله برابر علی العموم هبه‌لین فرقه‌سنه منسوب اولان اهالی حقنده ظلم ووحشت اظهار ایدرلر ایدی. بونك ایچون ایتالیانلر دخی سیجیلیه‌نین تاجنی وعد ایدرك قونرادینی ایتالیه‌یه دعوت ایتمشلردر .

اولوقت قونرادین باواریه‌ده كائن اولوب ذاتنه مخصوص اولان اوفاق بر بكلك ایچنده اقامت ایتمكده ایدی . كندیسی شخصاً كوزل اولدیغی كبی، طبعاً دخی فوق العاده درایتلی وجسور اولدیغیچون هیبه‌لینلره پك چوق امید ویرمكده‌ایدی .

قونرادین والده‌سنك كوزیاشلریله مخالفت قطعیه‌سنه

باققسزین ناپولیلرك تكلیفنی قبول ایله ایتالیه‌یه خفیاً عزیمت ایتمش وشارل آنژویه قارشی عصیان ایتمش اولان ایتالیانلر (ناپولیلر) كندیسنه بیعت ایتدكلرندن سیجیلیه‌نین قرالی اعلان اولنمشدر . شارل ایله قونرادین بیننده واقع اولان محاربه‌لرده ابتدا قونرادین غلبه ایتمش ایسه‌ده نهایت تالیا قوچو (Taliacotzo) محاربه‌سنده كلیاً منهزم اوله‌رق شارل یدینه اسیر دوشمشدر .

هوهنشتاوفن شجرهٔ نجیبه‌سنك اك صوك غنچه‌سی بولنان اشبو كنج دلی‌قانلی اصول وعادات دولیه وحمیت انسانیه خلافنده اوله‌رق شارل آنژو طرفندن ناپولی میداننده صلب واعدام ایتدیرلمشدر . اثنای اعدامده شارلك امراسی دخی قونرادینك باربارانه قتل اولنمسنه تحمل ایده‌مایوب ناپولی اهالیسی ایله برابر آغلاشمشلردر . یالكز شارل كویا وظیفه‌یله ایتمایوب تیاترو اویونی سیر ایدر كبی، راحت كورونیر ایدی .

شارل آنژونك ظلم وتعدیسی درجهٔ نهایه‌یی بولمش اولدیغندن سیجیلیه‌لیلر عصیان ایدرك فرانسزلرك قسم اعظمنی قتل واسپانیه‌ده یكی ظهور ایدن اراغون قطعه‌سی قرالی بولنان پیره بیعت ایتمشلردر . سیجیلیه‌لیلرك عصیانی اوزرینه ارباب قیام ایله فرانسزلر بیننده واقع اولمش اولان قانلی مقاتله ومحاربه‌لر «سیجیلیه دوكونی» نامیله معروفدر .—

يكى باربارلر

(١٩٠ ـ ٤٢٠)

يكى باربارلر . نورمانلر . نورمانديه . نورمانلرك آثارى .
مجارلر . نورمان دولتى . بيوك قانوت

يكى باربارلر — مهاجرت عموميه ايله شرق باربارلر ينك غربى اوروپايه طوغرى تجاوزلرى ختام بولمامش وشرق باربارلرى دها خيلى مدت اقطار غربيه نك حضور وراحتلرينى اخلال ايتمشلردر . خصوصيله هجرتك اوچنجى عصرنده اوروپا بونلردن چوق راحتسز اولمشدر .

وقت مزبورده اوروپانك راحتنى اخلال ايدن باربارلرك ايچنده الك مشهور اولان نورمانلر و اسلاولر و مجارلردر . بونلردن ماعدا جنوبى اوروپا شمالى افريقه ده مسكون بربريلرك تجاوزلرينه دوچار اولمشيدى .

نورمانلر — مهاجرت عموميه دورنده جرمان اقوامنك

قسم اعظمی حرکته کلمش ایدیسه‌ده برقسمی دخی مسکنلرنده قالمش ایدی . بوقالانلرك اکثریسی بحر بالتیق سواحلنده مسکون جرمانلر یاخود نورمانلردر (نورمان North mann شمال آدمی دیمکدر) . کویا نوقت اولور ایسه اولسون ترك وطن ایتمك جرمان جنسنه مقدر کبی، هجرتك اوچنجی عصرنده نورمانلر دخی یرلرینی ویورتلرینی ترك ایدرك غربه طوغری تجاوزه قیام ایتدکلری حالده یولده برمانعه تصادف ایدرك طورمشلر ایدی. بومانع ایسه شارلمان طرفندن تأسیس اولنان فرانق دولتی ایدی. فرانق دولتنك تشکل ایتمسیله شرق باربارلریچون غرب قطعه‌سی سد اولنمش ایدی وفرانق دولتی باقی اولدقجه غربه هجوم ایچون احتمال قالمامش ایدی .

نورمانلر فرانقلرك قوتلرندن خبردار اولمقسزین رومه‌یه کیتمك اوزره شارلمان دورنده فرانق ممالکی اوزرینه هجوم ایتمشلر ایدی . لکن کوردکلری مدافعهٔ شدیده‌دن ناشی هجوملرینی تکراره بردها جرأت ایده‌مامشلردر . بناءعلیه نورمانلر غربه کیتمك ایچون دیکر بر طریق آرامشلر وارادقلرینی بولمشلردر. نورمانلر قایقلرینه راکباً زوند وقاتغات واسقاغراق بوغازلری طریقیله شمال دکزینه چیقارق غربی اوروپا سواحلنه تسلط ایتمکه باشلامشلردر . نورمانلر ایچون دکز طریقی نسبت قبول ایتمز درجه‌ده اهون کلمشدر .

اسقاندیناویه سرسریلری اسقاندیناویه ویوتلاندیه سوا-حلنده طوپلانوب کوچك قایقلرینه راکب اولدقلری حالده فرقه فرقه دکزه آچیلیرلر ایدی .

اسقاندیناویه‌ده پدر وفات ایتدیکی حالده کافهٔ اموال واملاکی یالکز بیوك اوغلنه انتقال ایدر ایدی (Majorat). دیکر اولادلری ایسه باشلرینك چاره‌لرینه باقمغه مجبور ایدیلر . بوکیفیتدن طولایی مدار تعیشسز قالمش اولان نورمان زادکانلری باشلرینه برطاقم سرسریلر جمع ایدرك ممالك اجنبیه اوزرینه هجوم ایدرلر ایدی .

نورمانلر غربی اوروپایی مدت مدیده خوف ودهشت ایچنده براقشلردر . نورمانلر ناکاه دکزدن ویانهردن ظهور ایدرك سواحلده واقع مملکتلری یغما وغارت واحراق ایدرلر وکلدکلری کبی برایکی ساعت ظرفنده دفع اولوب کیدرلر ایدی . نورمانلر صوکره‌لری سواحل ایله دخی قناعت ایتمیه‌رك ودکزلردن نهرلر واسطه‌سیله ممالکك ایچریلرینه قدر داخل اوله‌رق پارس کبی ساحل بحردن اوچ درت کونلك مسافه‌ده کائن مهم ومستحکم شهرلری فتح ویغما وحتی انکلتره کبی جسیم قطعه‌لری کاملاً استیلا ایدرلر ایدی . نورمانلر حین حاجتده قایقلرینی آرقه‌لرینه آله‌رق برنهردن دیکر نهره، یاخود بر بحردن دیکر بحره قدر مرور ایله یوله دوام ایدرلر ایدی .

الك قوتلى اولان فرانق حكومتى دخى نورمانلرك تجاوز. لرينه مقاومتدن عاجز قالمشيدى . شيشمان شارل عموم فرانقلرك پادشاهى وروما ايمپراطورى بولنديغى حالده فرانسه‌يى تضييق ايتمكده اولان نورمانلر ايله باشه چيقه‌ماوب صلحه طالب اولمشيدى . شرائط صلحيه موجبنجه شارل نورمانلره تضمينات ويردكدن صوكره آلمانيه وايتاليه وفرانسه‌دن عبارت اولان ممالكنك فرانسه سواحلندن ماعدا هراسته‌دكلرى نقطه‌سى اوزرينه هجوم ايچون مساعده ويرمش ايدى . حتى بونك اوزرينه فرانسه دره‌بكلرينك حيتلرى غليان ايدرك شيشمان شارلى فرانسه تخت قراليسندن خلع ايتمشلر ايدى .

نورمانديه — شيشمان شارلك ايكنجى خلفى اولان فرانسه حكمدارى اوچنجى شارل (Ch. le Simple) بشقه‌بر تدبيردن عاجز قالديغيچون اليوم نورمانديه اسميله معروف اولوب فرانسه. نك غرب طرفنده بولنان بيوك شبه جزيره‌يى نورمانلره اعطا ايلمش ايدى . اشبو نورمانلرك رئيسى بولنان رولون (Rollon) دوقه‌لق عنوانيله نورمانديه قطعه‌سنى ضبط وشارلك قيزينى تزوج ايتمشدر . شوقدر واركه رولون قائم پدرينى سوزرن طا. نيه‌جق وفرانسه سواحلنى نورمانلرك تجاوزلرندن ممكن مرتبه وقايه ايده‌جك ايدى (٢٨٩) .

نورمانلرك آثاری — نورمانلر دڭزدن قورقمازلر ایدی .
نورمان قایقجیلری «شدتلی روزکار کورجیلرمزك معاونیدر .
فورتنه ایسه بزی هیچ اوممادیغمز معمور ساحلك برینه آتار .
انك ایچون ایکیسیده بزم یاردمجیمزدر» دیرلر ایدی .

محیط اتلاسیده واقع شوتلاند وفروئه واسلاندیه اطه‌لرینی وحتی برنجی دفعه اوله‌رق امریقه‌یی کشف ایدن نورمانلردر .
نورمانلره «دڭز پادشاهلری» دیرلر ایدی واشبو لقب کندیلری ایچون پك مناسب ایدی .
نورمانلرك برقسمی انکلتره قطعه‌سنی استیلا ایدرك انکلتره دولتنك ظهورینه سبب اولدقلری کبی، برطاقی دخی اسلاو ممالکی اوزرینه هجوم ایدرك روسیه دولتنه اساس وضع ایتمشلردر . نورمان حکمداری بیوك قانوت اسقاندیناویه ویوتلاندیه وانکلتره‌یی برلشدیروب بردولت معظمه تشکیل ایتمشدر .

نورمان دولتی — دانیمارقه قرالی اسوه‌نون (Suénon) انکلتره قرالی اتلره‌دك اهانةً قتل ایتمش اولدیغی نورمانلرك انتقاملرینی اخذ ایتمك ایچون عساکر کلیه ایله انکلتره اوزرینه هجوم ایدرك انکلتره‌یی کاملا فتح واستیلا ایتمشدر (٣٩١) . اسوه‌نون رسماً «انکلتره قرالی» اعلان اولنمشدر .

فقط حقیقت حالده انكلتره قطعه‌سی دانیمارقه‌یه الحاق اولنمشدر. قرال اتلره‌د ایسه اقربالرندن بولنان نورمانديه دوقه‌سی «ابليس» روبر (Robert) نزدینه فرار ایلمشدر.

نورمانلردن ظهور ایدن حکمدارلر ایچنده الك مشهور اولان قانوت کبیر اسوه‌نونك اوغلیدر. —

بیوك قانوت (Canut) — بیوك قانوت (٣٩٥ـ ٤١٤) پدرینك وفاتندن صوكره دانیمارقه وانكلتره حکمداری اولمش ایدی. قانوت اسوه‌چیه ونورو‌چیه قطعه‌لرینی دخی استیلا ایدرك اشبو درت قطعه‌دن جسیم بردولت تشکیل وعموم نورمانلره قومانده ایلمشدر.

قانوت کبیر عصرك الك بیوك حکمداری ایدی. ابتدالری تحت اطاعته آلنان اقوامك عصیانلرینی تسکین ایدر ایكن کندیسنی پك زیاده ظالم وغدار کوسترمش ایسه‌ده برکره آسایش اعاده اولنوب حکومتنی تحکیم ایتدکدن صوکره اهالی‌یه قارشی پدرانه معامله‌ده قصور ایتمامشدر وزیر اداره‌سنده بولنان طوائف مختلفه قانوت کبی عادل وتبعه پرور برپادشاهه نائل اولملریله افتخار ایتمکه باشلامشلردر.

قانوت یالکز نورمانلری حمایه والتزام وامتیازات مخصوصه‌یه نائل ایتمیوب عموم ایچون مساوات کامله ویرمشدر.

حتی کندیسیچون الك زیاده استعمال اولنان لقب رسمی دخی «انکلتره‌قرالی قانوت کبیر» ایدی .

بردفعه قانوت حدت ارەسنده برنفری قتل ایتمش اولدیغندن قانوناً کندیسنه ترتب ایدن جزایی محکمه‌دن طلب ایتمش و محکمه دخی مجازاتی کندی رأینه حواله ایتمش اولدیغندن عادی برآدم حقنده اجراسی لازم کلن جزانك طقوز مثلنه حکم ایتمشدر . قاتلك جزاسی مقدار معین جزای نقدی ویرمکدن عبارت اولدیغی جهتله قانوت دخی دیتك طقوز مثلنی اعطا ایلمشدر .

قانوت طوغری برادم اولدیغی کبی، طوغری سویله‌ین وخلوصکارلقدن عاری اولان بندکانی سور وخلوصکارلری محجوب ایتمك ایچون واقع اولان فرصتی فوت ایتمز ایدی . برکون ساحل بحرده (سوتهامپتونده) کزر ایکن معیتنده بولنان امرا کندیسی حقنده مناسبتسز صورتده خلوصکارلق اظهار ایتمکه باشلامشلر ایدی . قانوت دخی سسنی چیقارمامش، فقط مدوجزر اثناسنده دکز کنارینه کیده‌رك یوکسلمکده اولان دکزه کمال شدت وعظمت ایله (طور) امرینی ویرمش ودکز ینه یوکسلمکه دوام ایدرك صو دیزلرینه‌قدر چیقدیغی حالده ینه یرندن قلدانمامشدر . امراسی ایسه کمال درجه‌ده تلاش ایدرك قانوتی جبراً کری چکمشلردر . بونك اوزرینه قانوت «حکمنی نه‌یه‌قدر چیقاردیغکز حکمدارلك عجزینی کوردیکزمی ؟ بر-

یوزنده بولنان پادشاهلر ظن ایتدیککز قدر تعظیمه شایان دکلدرلر . سزاوار تعظیم وتکریم اولان عالمده انجق برپادشاه واردرکه اوده جناب خالق حضرتلریدر » دیمشدر .

قانوت اوروپاده پك زیاده شهرتکیر اولمش ایدی . آخر عمرنده رومه‌یه زیارته کیتدیکی وقت اثنای راهده کرك حکمدارلردن وکرك اهالی طرفندن پك چوق حرمت ورعایت کورمشدر .

قانوت کبیر وفات ایتزدن اول انکلتره ودانیمارقه واسقاندیناویه‌دن عبارت اولان ممالکنی اوچ اوغلی بیننده تقسیم ایتمش اولدیغندن اوغللری بربریله محاربه‌یه طوتشه‌رق دولتی محو ایتمشلردر . بواثناده انکلتره نورمان یوندریغی التندن قورتیلوب اکبرت سلاله‌سندن یوقاریده ذکر سبقت ایدن اتلره‌دك اوغلی ادوارده بیعت ایتمشدر .

مجارلر — نورمانلر اوروپا قطعه‌سنی غرب سواحلندن تضییق ایتدکه باشلادقلری اثناده غرب اسلاولری دخی موراویه وبوهمیه قطعه‌لرنده قوی برحکومت تشکیل ایدرك المانیه اوزرینه تجاوز ایتمکده ایدیلر .

آلمانیه قرالی ارنولف بونلره قارشی استعمال ایتمك اوزره اسیه‌دن یکی کلمش اولان مجار ترکلرینی المانیه حدودینه دعوت ایتمش ایدی . واقعا مجارلر کلوب اسلاو دولتنی محو ایلمشلر .

فقط دیکر طرفدن کندیلرینی دعوت ایدنلریده بیك کره پشیمان ایتمشلردر . زیرا مجارلی تجاوزلریله اوروپایی نورمانلر کبی برخیلی مدت خوف واندیشه ایچنده براقشلردر .

آتیلادن صوکره هونلرك برقسمی محو وپریشان ، قسم دیکری دخی یا آسیه‌یه عودت ویاخود روسیه‌نك جنوب طرفندن واقع استپلرده عشیرت حالنده اوله‌رق اقامت ایتمشلر ایدی . برمدت صوکره اسیه‌دن طوائف اتراکدن حزر (حوزار) ترکلری کلوب هونلرك بقیه‌سنی تحت اطاعته آله‌رق طونه ایله وولغه آره‌سنده بیوك برحکومت تشکیل ایتمشیدی . حزرخاقانی قریم قطعه‌سنده اقامت ایدر ایدی .

هونلرك برقسمی اونکر (Ungres) طائفه‌سنه قاریشدیغندن اشبو اختلاطدن حاصل اولان طائفه هونغار (Hungares) تسمیه اولنمشدر .

هجرتدن ایکی بچق عصر صوکره اسیه‌دن کلن پاچیناق ترکلرینك تضییقی اوزرینه هونغارلی غربه طوغری حرکت ایتمشلر ایدی . فقط یولده پك بیوك فلاکتلره دوچار اوله‌رق محو اولمق درجه‌سنه کلدکلری حالده آرقه‌لرندن مجار طائفه‌سی کلوب هونغارلی ایله برلشمش وایکی قوم بالاتفاق دوشمنلرینه غلبه ایتدکدن صوکره طونه طرفنده اسکان ایتمشلردر . شمدیکی

مجارلر یاخود هونغرو آلر (Hongrois) بو ایکی طائفه نك برلشمسندن حاصل اولمشدر .

آلمانیـه قرالی ارنولفك بر طاقم وعدلر یله مجارلر موراوه دولتنی محو ایتمشلر وبعده آلمانیه یه هجوم ایدرك مـدت مدیده آلمانیه یی دخی اندیشه ایچنده براقمشلردر .

قره ده مجار سواریسی دکزده کی نورمان قورصانه معادل اوله بیلیر ایدی . مجـارلر سرعتلی حیوانلرینـه راکب اولـدقلری حالده بردنبره ظهور ایله آلمانیـه وفرانسـه نك اك اوزاق محللرنده واقع مملکتلری یغما ایدرلر ایدی . مجارلر انجق خیلی مدت صوکره دین عیسـوی یی قبول وتمدن ایدرك بر جمعیت متمدنه تشکیل ایلمشلردر .

مجارلرك ونورمانلرك تجاوزلری اوروپانك احوال داخلیه سنجه خیلی تأثیرات وانقلاباتی موجب اولمشدر . قرون وسطانك اورته سنده طوغری بوقدر اهمیت کسب ایدن دره بك شاتولری (Chateau) بو هجوملرك نتایج مستقله سندن معدوددر .

نورمانلر ایله مجارلرك ظهوری اوزرینه برقاچ دولت محو اولدیغی کبی ، برقاچی دخی یکیدن تشکل ایتمشـدر . آوسـتریه دولتنك ظهورینه مجارلر سـبب اولـدقلری کبی ، انکلتره ایله روسیه دولتلرینك ظهورینه دخی نورمانلر سبب اولمشلردر .

انكلتره دولتی

(٢١٥-٤٤٤)

یدی قرالیتك انقراضی . بیوك اكبرت . بیوك آلفره‌د . اداره‌سی وتأسیساتی . آتلستان واتلره‌د . ادوارد واعظ . كلیوم وهرالد . هاستینكس محاربه‌سی . نورماندیه سلاله‌سی . یلانتاجنه سلاله‌سی

یدی قرالیتك انقراضی — مهاجرت عمومیه‌نك اواخرنده جرمانیه طوائفندن انكلو ساقسونلر طرفندن بریتانیه‌ده یدی اوفاق حكومت تشكیل اولندیغی بالاده ذكر وبیان اولنمش ایدی (صحیفه ٥٠) . اشبو حكومتلر دائمابربریله اكسیك اولماین منازعات ومجادلاتدن طولایی ضعفه دوچار اوله‌رق محو اولمق درجه‌سنه كلمشلر ایدی .

بواثناده انكلتره‌یه تجاوز ایتمكه باشلامش اولان نورمانلر طرفینك برینی التزام وبو وجهله انكلتره‌نك داخلی امورینه مداخله ایدرلر ایدی . بوكبی احوالده دائما یالكز مداخله ایدنلر قزانیرلر و طرفین ایسه هرحالده متضرر اولورلر . انكلتره‌ده دخی نورمانلر دوست ودوشمن دیمكسزین راست كلدكلری مملكتلری یغما وغارت ایدرلر ایدی . انكلتره اها-

ليسى بواحوالدن نهايت درجه‌ده مضطرب ايدى واضطرابى پك بجا ايدى .

ايكنجى عصر هجرينك نهايتنه طوغرى نورمانلر بوواسطه ايله همان بتون انكلتره قطعه‌سنه حكم ايتمكه باشلامشلر ايدى .

بيوك اكبرت — نورمانلرك تجاوزلرندن بيلمش اولان اهالى كندى حكمدارلرى عليهنه عصيان ايدرك بردرجه‌يه قدر نورمانلرك تجاوزلرينه قارشى مقاومت ايتمكده بولنان وه‌سه‌كس حكمدارى اكبرته (Egbert) تبعيت ايتمشلر (٢١٥) .

اكبرت كبير بووجهله عموم انكلتره‌نك پادشاهى اولمشدر .

نورمانلر انكلتره‌يه كندى ملكلرى نظريله باقمقده اولدقلرى جهتله واقع اولان تبدل اوزرينه هجوملرينى آرتديرمشلر ايدى . فقط هر هجوملرنده اكبرت طرفندن شدتلى مدافعه كوره‌رك مغلوباً رجعت ايدرلر ايدى . شوقدركه اكبرتك خلفلرى دورنده نورمانلر ينه غلبه ايدرك يكى تشكل ايدن دولتك برقسمنى استيلا ايتمشلردر . بوحالده بينلرنده محاربه ينه اكسيك اولمازايدى .

بيوك آلفره‌د — احوال بومركزده ايكن مشهور بيوك آلفره‌د (Alfred) انكلتره تختنه جلوس ايتمشدر .

كنج ياشنده جلوس ايدن آلفره‌د (٢٤٤ — ٢٧٨) خيلى

محاربه‌لردن صوكره نورمانلری انكلتره‌دن طرد وتبعید ایده بیلمشدر .

آلفره‌د عصرك اك تربیه‌لی واك مشهور واك عالم حكمداری ایدی . چوجقلغندن بری وقتنی كتاب مطالعه‌سیله كچیروب رومه حكماسنك آثارینی مطالعه ایتمشیدی . جلوس ایتدكدن صوكره كندی تبعه‌سی بیننده معارفی نشر ایتمكه قیام ایتدیكی حالده برشیئه موفق اوله‌میه‌جغنی مع التأسف مشاهده ایدرك مجبوراً تشبثندن صرف نظر ایتمشیدی .

انكلو ساقسونلرك تربیه قبول ایتمز درجه‌ده اولان غباوتلری نهایت درجه‌ده آلفره‌دك جاننی صیقمقده اولدیغی جهتله آلفره‌د دخی ساقسون زادكانه نظر تحقیر ایله باقار ایدی . فقط بو خصوصده پك بیوك خطا ایتمش اولدیغنی صوكره اكلامشدر .

آلفره‌د جلوس ایدر ایتمز نورمانلر اوزرینه هجوم ایدرك انلری خیلی تضییق ایلمش ایدی . بونك اوزرینه نورمانلر آلفره‌ده قارشی غوترون (Gottron) نام بر سر كرده‌نك تحت قومانده‌سنده اوله‌رق خیلی قوت طوپلامشلر ایدی . آلفره‌د غوترونك شدتلی هجوملرینه یدی سنه مدتله غایت شانلی بر صورتده مدافعه ایتمش ایسه‌ده بعده محاربه‌لرك برنده بد معامله‌سندن ناشی دلكیر اولمش اولان انكلو ساقسون دره بكلری كند-

يسنی ميدان حربده ترك ايدرك يرلی يرينه چكلدكلرندن آلفره‌د تاج وتختنی غائب ايتمش وانجق تبديل قيافتـله بر چوبان خانه‌سنده رنجبرلك ايدرك جاننی خلاص ايده‌بيلمشدر. چوبانك خانه‌سنده كيمسه كنديسنك حكمدار اولديغنی بيلمز ايدی .

روايت اولنور كه چوبانك زوجه‌سی بر كون كندی ايشيله مشغول ايكن آلفره‌ده فورونده اولان اكمكلره نظارت ايتمسنی تنبيه ايتـديكی حالده آلفره‌دك عدم دقتندن ناشی اكمكلر يانديغندن آلفره‌دی دوكمشدر . آلفره‌د دخی سسنی چيقارمامشدر .

آلفره‌د طاغ باشـنده وچوبان خانه‌سـنده اولديغی حالده ينه انكلتره‌نك احوال‌واقعه‌سندن خبردار ايدی . چونكه بعض اصـدقای بندكانی وقت معينده خفياً كلوب آلفرده احـوال ووقوعاتدن معلومات ويررلر ايدی .

آلفره‌دك مغلوبيتندن صوكره نورمانلر انكلـتره‌يی ضبط ايدرك انكلو ساقسونلر حقنـده پك زياده ظلم وتعدی اظهـار ايتمكده ايديلر . اهالی ايسه آلفره‌ده قارشی ايتديكی حركتدن نهايت درجـه‌ده نادم اولمش ايدی . بونك اوزرينـه آلفره‌د اهالی‌يه كنديسنك صاغ اولديغنی بيلديره‌رك كيزليجـه اردو جمع ايتمش ونورمانلر عليهنه قيام ايلمشدر .

الفره‌د محاربهٔ قطعيه‌دن بر ايكی كون مقدم سرسری عاشق قيافتنده اولديغی حالده نورمان اردوكاهنه داخل او-

له‌رق نورمانلری اكلندیرمش و بو واسطه ایله اردوكاهلرینك وضعیتنی تماميله تحقيق وتدقيق ايلمش ايدی . بعده الفره‌د الك ضعيف بيلديكی بر نقطه اوزرينه ناكاه هجوم ايتديكندن نورمانلر مقاومتدن عاجز قاله‌رق پريشان اولمشلردر .

دانيمارقه‌ليلر مملكتلرندن يكيدن قوت جلب ايدرك دفعاتله آلفره‌د اوزرينه هجوم ايتمشلر ايسه‌ده بر شيئه موفق اوله‌ما-مشلردر .

آلفره‌دك اداره‌سی وتأسيساتی — آلفره‌د كبير شارلمان مثللی كندی ملتيچون مناسب قانونلر تنظيم وانكلتره‌يی بر طاقم ولايتلر ايله ناحيه‌لره (دوقه‌لقلر وقونتلقلره) تقسيم ايدرك دوق وقونتلرك تحت اداره‌لرينه وضع ايلمشدر . امور عدليه قونتلرك النده دكلدی . حقوق محاكم مخصوصه طرفندن ، جنايات دخی اهاليدن منتخب واون ايكی ذاتدن مركب محكمه‌لرده رؤيت اولنور ايدی . بر جنايتی رؤيت ايچون انتخاب اولنان ذواتك صاحب جنايتك بولنديغی صنفه منسوب اولملری شرط ايدی .

اليوم علی العموم اوروپاده جاری اولان ژوری (Jury) محكمه‌لری بوندن نشئت ايتمشدر .

قونتلقلر هر بری لااقل يوز خانه‌دن عبارت اولان قانتونلره (Canton) ، قانتونلر دخی الك اشاغی اون خانه‌دن مركب قومون (Communité) لره تقسيم اولنمش ايدی .

خانه رئیسلری (شیخلر یعنی اختیارلر) کندی دائره‌لری داخلنده ظهور ایدن دعوالری فصل ایده‌بیلیرلر ایدی .

هر بر فرد قومونلرك برنده قید اولنمغه مجبور ایدی . قومونلر بیننده ظهور ایدن منازعه‌لر ایله بیوك دعوالر دخی سنه‌ده ایکی کره اجتماع ایدن بیوك مجلس عمومی طرفندن رؤیت اولنور ایدی . بیوك مجلس ایسه قونتلغك مرکز اداره‌سنده وقونتك ریاستی تحتنده اوله‌رق اجتماع ایدر ایدی .

اشبو مجلسده قرالك — یعنی حکومتك حقوقنی محافظه ایچون شریف (Shérif) اسمنده بر مأمور (مدعیٔ عمومی) بولندیغی کبی، کلیسانك منافعنی محافظه ایچون پسقوپوس دخی حاضر بولنور ایدی .

آلفره‌د هر کسك حقوقنی محافظه ایتمکه غیرت ایدر ایدی و « انکلتره اهالیسی وجدانلری قدر حر اولملیدر » دیر ایدی . آلفره‌د سلفلری طرفندن صادر اولان شایان اهمیت اراده‌لری جمع و کندیسی دخی نقصانی اکمال ایدرك قوانین مجموعه‌لری تنظیم ایلمشدر .

آلفره‌د دورینك اواخرنده انکلتره راحت وآسایشه نائل اولمشدر وانکلیزلر آلفره‌د دورینه زمان سعادت نظریله باقارلر .

روایت اولنورکه آلتون طولیسی بر کیسه یولده‌دوشدیکی

حالده كیسه صاحبی التونك بولنه‌جغنه شبهه ایتمایه‌رك هیچ تلاش ایتمز ایدی . انكلتره اهالیسی مللی شرقیلرده آلفره‌د دورینی تقدیس ایدرلر و كندیسنی منبع خیر اولان (هرمز) مقامنده كوستررلر .

اوروپانك اك مشهور دارالفنونلرندن معدود اولان اوقسفورد دارالفنونی آلفره‌د طرفندن تأسیس اولنمشدر . آلفره‌دك ساقسون لسانی اوزره محرر خیلی اثاری دخی موجوددر .

آتلستان و اتلره‌د — الفره‌دك اوغلی وخلفی ادوارد عتیق (Edward) (۲۷۸ ـ ۳۰۲) وادواردك خلفی آتلستان (Atelstan) (۳۰۲ ـ ۳۱۹) آلفره‌د كبیرك طوتدیغی مسلك اوزره حركت ایتمشلردر . ادوارد اوقسفوردمكتبندن صوكره اك مشهور اولان قامبریج مكتبنی تأسیس ایلمشدر .

ادوارد زماننده نورمانلر تكرار انكلتره‌یی تضییق ایتمكه باشلامشلرسه‌ده اتلستان نورمانلر ایله متفقلری اولان اسقوچیه‌لیلره غلبه ایدرك نورمانلری انكلتره‌دن كلیاً طرد ایلمشدر .

آتلستانك همشیره‌لرندن بری فرانسه، دیكری دخی آلمانیه قراللرینی تزوج ایتمشلر ایدی واتلستانك اوروپا اقوامی بیننده پك چوق شهرتی وار ایدی . ممالك اجنبیه‌ده برنجی دفعه اوله‌رق «عموم انكلتره قرالی» لقبیله یاد اولنان آتلستاندر .

لكن آتلستانك خلفلری زماننده انكلتره‌ده حكومت جسمانیه ایله رؤسای روحانیه بیننده بر طاقم منازعه‌لر وحتی بو سایه‌ده داخلی محاربه‌لر ظهور ایدرك پك بیوك اویغونسزلقلر واقع اولمشدر .

« قرال صلح پرور » ادغارك (٣٣٥ ـ ٣٥٣) اوغلی وخلفی ایكنجی ادوارد غیور وحمیتلی بر حكمدار اولوب دها كنج یاشنده اهالینك محبتنی قزانمش ایدی . فقط اوكی والده‌سی الفریده (Elfrida) كندی اوغلی اتلره‌دی سلطنته نائل ایلمك ایچون ادواردی قتل ایتدیرمش اولدیغندن خیلیجه مهم قاریشقلقلر واقع اولمشدر . ادوارد ثانی دخی «ادوارد شهید» نامیله معروفدر .

بونك اوزرینه نورمانلر تكرار كلوب انكلتره‌یی تضییق ایتمكه باشلامشلردر .

پسقوپوسلرك توصیه‌سی اوزرینه قرال اتلره‌د (٣٥٦ ـ ٣٩١) نورمانلره اقچه اعطا ایدرك تجاوزلرندن قورتلمق استه‌مش ایسه‌ده آقچه نورمانلرك حرص وطمعلرینی تحریك ایدرك تجاوزلرینی تزیید ایتمكدن بشقه بر ایشه یرامامشدر . نورمانلر یواش یواش هرسنه ویركی مقامنده اوله‌رق پاره استه‌مكه آلشمشلردر . بو كیفیتدن ناشی یأسه كلمش اولان اتلره‌د (Etelred) هر یرده خفی قومیته‌لر تشكیل ایدرك كیجه‌نك

برنده انكلتره‌ده بولنان نورمانلرك جمله‌سنی قتل واعدام ایتدیر-
مشدر. دانیمارقه قرالی اسوه‌نونك انكلتره‌یه هجومی وانكلتره‌ده
نورمان دولتنك تشكلی بونك اوزرینه واقع اولمشیدی.—

ادوارد واعظ — بالاده (صحیفه ۳۳۹) ذكر اولندیغی اوزره
بیوك قانوتك وفاتی اوزرینه نورمانلرك انكلتره حكومتنه ضعف طاری
اولدیغندن اتلره‌دك اوغلی ادوارد برمقدار عسكر ایله انكلتره‌یه
هجوم ایدرك اجدادلرینك تاج و تختلرینی اعاده ایلمشدر.

ادوارد ثالث تعصبی جهتیله « واعظ » لقبنه نائل اولمشدر.
پدری اتلره‌د انكلتره حكومتندن محروم قالدیغی وقت قائم
پدری بولنان نورماندیه دوقه‌سی ابلیس روبر نزدینه فرار
ایتمش اولدیغندن ادوارد نورماندیه‌ده تربیه اولمش ایدی.
ادوارد انكلتره تختنه جلوس ایتدیكی حالده نورماندیه‌نك عا-
دات و لسانی (كه فرانسه عادات ولسانی ایدی) انكلتره‌نك
اصول وعادات ولسانه ترجیح ایتمكده وحتی انكلو ساقسون
امراسندن غصب ایتدیكی خیلی بكلكلری نورماندیه‌دن برابر
كتیرمش اولدیغی فرانسز امراسنه اعطا وتوجیه ایله برابر
هرخصوصده‌دخی انلری تقدیم ایلمكده بولندیغندن اهالی كند-
یسندن پك زیاده دلكیر اولمشدر.—

هرالد وكلیوم فاتح — ادوارد واعظك ذریتسز وفات
ایتمسیله اكبرت كبیر سلاله‌سی منقطع اولمشدر. بونك اوزرینه

انكلتره دره‌بكلری بالاتفاق ادوارد دورنده «مايوردوملق» مسندينی احراز ايتمش اولان قونت غودوينك (Godwin) اوغلی هرالده (Harald) بيعت ايلمشلردر. فقط هرالد نورمانديه دوقه‌سی مرقوم ابليس روبرك اوغلی پيچ كليومده (G. le Batard) مهلك بر رقيب بولمشدر.

كليومك انكلتره خاندان قراليسی ايله قرابت متسلسله‌سی اولديغی جهتله ذريتسز اولان ادواردك وفاتيله انكلتره تختنك خالی قاله‌جغنی حس ايدرك چوقدن بری انی استحصال ايچون تداركات لازمه‌ده بولنمقده ايدی. حتی كليوم بر كره النه كچمش اولان هرالده انكلتره تاجنك كنديسنه انتقال ايده‌جك اولورسه ممانعت ايتمايه‌جكی حقنده يمين وقسم ايتديرمشيدی.

ادواردك وفاتندن صوكره هرالدك انكلتره تاجنی قبول ايلمسی اوزرينه كليوم برطرفدن كيفيتی بيان ايدرك پاپايه شكايت ايتمش، ديكر طرفدن دخی هرالدك «كفرينی» اعلان ايله انكلتره اوزرينه هجوم ايچون تداركاته باشلامشدر. پاپا كليوم طرفنی التزام وحتی كنديسنه مقدس بر سنجاق دخی ارسال ايتمش اولديغندن كليوم بلاتردد هرالده اعلان حرب ايتمشدر.—

هاستينكس محاربه‌سی — كليومك اردوسنده نورمانلردن بشقه پك چوق فرانق سرسريلری دخی موجود ايدی وقوهٔ مجموعه‌سی آلتمش بيك سلاحشوره بالغ ايدی.

مانش دکزی سواحلنی محافظه ایله مكلف اولان انكلتره دونماسی لوازماتی تدارك ایچون لیمانه کیردیکی بر کونده کلیوم اردوسنی بیوك وکوچوك بیك درت یوز (١٤٠٠) سفینه‌یه تحمیل وارکاب ایدرك انكلتره‌یه مرور ایلمشدر .

انكلتره‌نك شمال طرفنده بولنان عاصیلری تربیه ایچون اوحوالی‌یه عزیمت ایتمش اولان هرالد کلیومك انكلتره‌یه مروری خبری اوزرینه کمال سرعتله حرکت ایدرك قارشیسنه کلمش و ایکی اردو هاستینکس (Hastings) موقعنده راست کلمشلردر .

هرالدك قوتی کلیومك اردوسنه نسبةً جزؤی اولدیغی جهتله امرا وارکانی امداد یتشنجه‌یه قدر محاربه‌یه قیام اولنما-مسی ایچون هرالده پك چوق وصایاده بولنمشلر . لکن هرالد هرحالده محاربه ایتمك فکرنده اولدیغندن برفائده کوریله‌مامشدر .

محاربهٔ قطعیه‌دن بر کیجه مقدم انکلوساقسونلر اکلنجه ایله وقت کچیرمشلر ، نورمانلر ایسه تا صباحه قدر دعا وعبادتله مشغول اولمشلردر . ذاتاً کلیومك اردوسی ظاهراً برنوع اهل صلیب مقامنده ایدی .

ایرتسی کونی نورمانلر کونش ایله برابر انکلوساقسونلرك اتخاذ ایلدکلری موقع اوزرینه هجومه قیام ایدرك خیلی سعی ایتمشلر وهرالدك کوزینه براوق اصابت ایله کوزی کور اولمش ایسه‌ده انکلو ساقسونلرك مدافعهٔ قهرمانانه‌لری

اوزرینه بر ثمره استحصال ایدیله‌مشدر. بو حالده كلیوم دسیسه‌یه مراجعتله عسكرك برقسمنی پوصویه اوتورتمش، قسم دیكرینی دخی كویا پریشان برحالده كوستره‌رك رجعت ایتدیرمشدر. هرالد دخی دوشمن مغلوباً رجعت ایدیور ظنیله استحكامدن چیقوب تعقیبه باشلادیغندن پوصویه اوغرایوب قتل اولنمش و عسكری پریشان ایدلمشدر (٤٤٤).

هاستینكس محاربه‌سنك نتیجه‌سی اوله‌رق انكلتره قرالیتی كلیوم طرفندن ضبط اولنمشدر. محاربهٔ مذكوره‌دن صوكره كلیوم لوندره اوزرینه یوریمش و لوندره‌نك معتبرانی وتجارانی طرفندن استقبال وحسن قبول اولنمشدر. كلیوم لوندره‌ده رسماً انكلتره‌نك تخت قرالیسنه جلوس ایدرك انكلتره ایچون یكی بر سلالهٔ حكمداران احداث ایلمش و تواریخده (فاتح) كلیوم (Guillaume le Conquerant) نامیله معروف اولمشدر.

نورماندیه سلاله‌سی دوری — كلیوم قانوت كبیره امتثالا انكلو ساقسون بكلرینه قارشی حسن معامله ایتمایوب اكثریسنك بكلكلرینی ضبط ایتمش وانلری كندیسیله برابر كلن نورمانلر ایله فرانقلره ویرمشدر. بوخصوصده الك زیاده انكلتره زادكاننك كوجلرینه كیدن شی ذاتاً كشی زاده اولماین برطاقم سرسریلره بكلك احسان اولنه‌رق انلرك ساقسونیه زادكانی اوزرینه سوزرن تعیین اولنمسی ایدی.

كليوم موجود وجاری اولان قوانين ولسانه رعايت ايتمه‌يوب فرانسه اصول وقوانيننی احداث واستعمال ايتمش وفرانسه لسانی انكلتره دولتی ايچون رسمی لسان اتخاذ اولنمشدر. (*)

شمديكی انكليز لسانی انكلوساقسونلرك لسانلری اولان جرمان لسانيله كليوم ايله برابر كلن نورمانلرك سويلدكلری فرانسه لساندن نشئت ايلمشدر.

لوندره‌نك مشهور حبسخانه‌سی بولنان تووه‌ر (Tower) كليومك اثريدر واسكی زمانده «انكلتره‌نك كمی» ياد اولنور ايدی.

بلانتاجنه سلاله‌سی — فاتح كليومدن صوكره انكلتره حكومتی بر مدت اولاد واخفادی يدنده قالوب بعده ارث طريقيله اقربالری بولنان فرانسه دره بكلرندن آنژو (Anjou) قونتی هانری پلانتاجنه (H. de Plantagènet) يه انتقال ايتمشدر.

هانری ايله انكلتره‌ده پلانتاجنه سلاله‌سی ظهور ايلمشدر.

هانری ذاتاً فرانسه‌ده كائن آنژو ونورمانديه واكتانيه قطعه‌لرينه مالك اولديغندن بو دفعه مذكور قطعه‌لری انكلتره‌يه الحاق ايلمشدر. يعنی انكلتره قرالی بولنديغی حالده فرانسه‌ده‌كی لنلری حسبيله فرانسه قرالنك دخی واسالی صاييلمغه باشلا-

(*) نورمانديه اهاليسی عن اصل نورمان اولدقلری حالده جنسيت و مليت اصليه‌لرينی ترك ايدرك فرانسه مدنيت وملیتنی قبول ايتمشلر ايدی.

مشدر . بو كيفيت انكلتره ايله فرانسه بيننده ظهور ايدرك عصرلرجه دوام ايدن و « يوزسنه محاربه‌سى » ناميله معروف اولان محاربات عظيمه‌يى موجب اولمشدر . —

—

مشهور دره‌بکلکار

اصحاب نفوذ . فرانسه داخلنده کائن دره بکلکر .
ایتالیه دره بکلکری . المانیه دره بکلکری

اصحاب نفوذ — شارلمان دولتی منقرض واوچ بیوجك قطعه‌یه منقسم اولمش — یعنی غالیه (فرانسه) وایتالیه والمانیه قطعه‌لری (وردون) معاهده‌سی موجبنجه مستقل اوچ قرالیته آیرلمشلر ایدی . فقط ممالکلرینك احوال عمومیهٔ داخلیه‌لری انتظام وانضباطسز برحالده‌اولوب قراللر اداره‌دن کلیاً عاجز قاله‌رق نفوذ واعتبارلرینی غائب ایتمش اولدقلرندن حکومتلری نهایت درجه‌ده حکمسز قالمشلر ایدی وحکمدارلرك یدلرنده بولنمسی لازم کلن حکم و نفوذ تماماً دره بکلره انتقال ایتمشیدی .

فی الحقیقه شارلمان دولتنك انقراض بولدیغی اثناده غربی

اوروپاده حكم نفـوذ صاحبی اوله‌رق یالكز پاپالر ایله دره بكلردن بشقه كیمسه یوق ایدی. حكومت دره بكلره قارشی حركت ایتمكدن عاجز ایدی . الك بیوك حكمدارلره قارشی بونجه ظلم وتعدی اظهاره جرأت ایدن پاپالر بیله بر درجه‌یه قدر دره بكلردن چكنمكده ایدیلر .

مهاجرت دورنده المانیه‌دن كلـوب رومه ممالكنی ضبط ایدن باربار سركرده‌لری (یعنی قراللر) فتح اولنان اراضینك بر قسمنی كندیلرینه آلـیرلر (خاص) ، قسم دیكرینی دخی رفاقتلرنده بولنـان دیكر سركرده‌لره ویررلر ایدی . قرال رسماً عموم ممالكك حكمـداری عد اولنور ایدیسـه‌ده انجق كندی حصه‌سی (یعنی لنی) داخلنـده استقلال اوزره حركت ایده بیلیر ایدی . دره بكلر دخی لنلری داخلنده قرال قدر مستقل وآرمه‌ایله سنجاغه مالك وسكه ضرب وقوانین وضع ایتمكه مقتدر ومأذون ایدیلر .

پاپالر حكمدارلری دائرهٔ اطاعت داخلنده طوتمق ایچون دره بكلری آلت اتخـاذ ایتـمك فكریله انلر ایله اتفاق ایتدكلری وقتدن بری حكمدارلرك داخل ممالكده هیچ نفوذ-لری قالمامشیدی .

شارلمان دولتنك انقراض كلیسی اثناسنده غربی اوروپاده رسماً قراللره تابع اولوب همان مستقل حكومتلردن معدود

اولان بيوك امارتلرك الك مشهورلری آتیده تعداد اولنور :

فرانسه داخلنده بولنان دره بكلكلر — الك غربده بولنان « بارسلون قونتلغی » (Barcelone) هر نقدر اسپانیه‌ده كائن ایدیسه‌ده شارلمان دولتندن معدود اولدیغی واسپانیه‌نك بقیه‌سی عربلر النده بولندیغی جهتله فرانسه‌دن عد اولنمقده ایدی .

بارسلون قونتلغی بر طرفدن پیرنه طاغلری وابرو نهری ، دیكر طرفدن دخی نوغوئه‌ره نهریله ساحل بحر آره‌سنده كائن اولوب شارلمان دورنده اندلس دولتندن ضبط اولنمشیدی . بارسلون قونتلری صوكره‌لری اندلسیلردن خیلی یرلر ضبط ایتدكلری كبی ، فرانسه‌ده كائن روسینیول (Rossignol) وپرووانس (Provence) قطعه‌لرینی الحاق ایتمشلر ونهایت آراغونیه تختنه جلوس ایدرك قرال عنواننه نائل اولمشلردر .

تولوز قونتلغی (C^{té} de Toulouse) — تولوز قونتلغی فرانسه‌نك غرب جنوبنده كائن اولوب آلتی قطعه كچوك قونتلقلر ﴿ كرسی (Quercy)، آلبی (Alby)، قارقاسون (Carcasson)، بزیه‌ر (Bézière) ، فوا (Foix)، نیم (Nimes) ﴾ دن عبارت ایدی .

تولوزده اون سكز نفر مستقل قونت ظهور ایتدكدن صوكره فرانسه قرالی سن لوئی دورنده خاندان قرالی املاكنه الحاق اولنمشدر (٦٤٩) . تولوز قونتلغی پك معمور وزنكین بر بكلك ایدی .

غاسقونیه دوقه‌لغی (D $\frac{ché}{}$ de Gascogne) — غاسقونیه دوقه‌لغی شارلمان دورنده دوقه‌لق مرتبه‌سنه اعلا ایدلمش اولوب آلتی قطعه بیوك قونتلقدن عبارت ایدی که اك مهم‌لری بوردو (Bordeaux)، آژان (Agen)، لقتور (Lectoure) ایدی. غاسقونیه دوقه‌لغی ارث طریقیله ابتدا آکیتانیه دوقه‌لرینه وبعده آکیتانیه ایله برابر فرانسه قرالی یدنجی لوئی‌یه انتقال ایتمش ایسه‌ده برمدت صوکره لوئی نك زوجه‌سی تزوج ایتمش اولان آنژو قونتی هانری پلانتاجنه واسطه‌سیله انکلتره‌یه کچمشدر.

آکیتانیه دوقه‌لغی — (D $\frac{ché}{}$ D' Aquitaine) آکیتانیه رومه‌لیلر زماننده غالیه‌نك اوچده برینه اطلاق اولنور ایدی. شارلمان آکیتانیه‌یی ضبط ایتدیکی وقت بالاده ذکر اولنان بارسلون وتولوز قونتلقلری وغاسقونیه دوقه‌لغی‌دخی داخل اولمق اوزره بر قرالیته تحویل ایدرك لوئی ده‌بونره، بودخی کندی اوغلی پپینه اعطا ایتمش اولدیغی حالده کل شارل طرفندن فتح ایدلمش وبرمدت صوکره مذکور اوچ دره‌بکلك تفریق اولنه‌رق نفس آکیتانیه بکلکی مستقل بر دوقه‌لق اعلان اولنمشیدی.

اکیتانیه یدی بیوك قونتلقدن عبارت اولوب ایچلرنده اك مهم اولانلر ارمانیاق (Armagnac)، پریغور (Perigord)، پواتو

(Poitou)، آنغوله م (Angoulême)، مارش (March)، قونتلقلرى ايدى .

بورغونديه دوقه لغى (D<u>ché</u> de Bourgogne) — بورغونديه دوقه لغى اسكى بورغونديه قراليتندن ظهور ايتمش اولوب وردون معاهده سيله شارلمان دولتى انقراض بولديغى اثناده اوچ قطعه يه تقسيم اولنوب ايكيسى قراللق و برى دوقه لق عنوانيله ياد اولنور ايدى . بر مدت صوكره بورغونديه قرا-ليتلرينك ايكيسيده برلشوب المانيه ايمپراطورى ايكنجى قونراد (ساليك) ك تحت تصرفنده اولمق اوزره آرل (Arles) قرا-ليتى نامى آلتنده برلشمشلر ايسه ده تكرار انقراض بولوب بر قسمى اسويچره يه، قسم ديكرى دخى ساووا قونتلغى ناميله ايتاليه يه انتقال ايتمشلردر . بقيه سندن دخى بر طاقم نيم مستقل قونتلقلر (دوفينه (Daufinait) وفرانش قونته (Franch comté) و پرووانس كبى) ظهور ايتمشدر . بورغونديه دوقه لغى مستقل اولمق اوزره قرون جديده يه قدر بقا بولمشدر .

شامپانيه دوقه لغى (D<u>ché</u>de Champagne) فرانسه نك شرق طرفنده اولوب بلوا (Blois)، شارتر (Chartres)، بووه (Bouvais)، مو (Meaux) وسائره قونتلقلردن عبارت ايدى .—

انژو قونتلغى (Cté d'Anjou) فرانسه‌نك غرب طرفنده اولوب كل شارل طرفندن تشكيل اولنمشيدى .

آنژو قونتلرى پلانتاجنه سلاله‌سى ناميله انكلتره‌ده حكومت ايتدكلرى كبى، بر مدت دخى سجيليه‌نين قراليتنى اداره ايتمشلردر . انژو قونتلغى ايسه حد ذاتنده بيوك دكلدى وشيمديكى (منولوار) ناحيه‌سيله اطرافنده بولنان اوچ ناحيه‌نك برر پارچه‌لرندن عبارت ايدى . —

برهتانيه دوقه‌لغى (D. de Bretagne) فرانسه‌نك الك قديم دره بكلكلرندن برى اولوب غرب طرفنده كائن بره‌تان شبه جزيره‌سندن عبارت ايدى وقرون جديده‌يه قدر بقا بولمشدر. —

نورمانديه دوقه‌لغى (Dché de Normandie) — نورمانديه دوقه‌لغى الك بيوك دره بكلكلرندن اولوب فرانسه قرالى «عادى» شارل دورنده (٢٩٠) نورمان رؤساسندن رولون طرفندن تأسيس اولنمش ايدى (صحيفه ٣٢٥).

نورمانديه دوقه‌سى يبج كليوم انكلتره قراليتنى ضبط ايتديكى وقت (٤٤٤) طبيعى نورمانديه دخى انكلتره قراللرى طرفندن اداره اولنمغه باشلامشدر. نورمانديه فرانسه‌نك الك ضعيف نقطه‌سى ايدى. —

فرانسه دوقه‌لغی (Duché de France) — فرانسه دوقه‌لغی شارلمان دولتنك حین انقراضنده ظهور ایدن و پارس شهری اطرافنده بولنان کچوك بر دره بكلك ایدی . فرانسه دوقه‌سی هوك قاپتك فرانسه تحت قرالیسنه جلوسیله مذكور دره بكلك قرالارك ذاتلرینه مخصوص برلن اولمشیدی. فرانسه دوقه‌لغی آهسته آهسته توسیع اولنه‌رق شمدیكی فرانسه حدودینی بولمشدر .

فلاندر قونتلغی ($C^{té}$ de Flandre) — فلاندر قونتلغی وردون معاهده‌سی موجبنجه فرانسه‌یه قالمشیدی . كل شارل فلاندر قطعه‌سنی لن طریقیله دامادی بولنان « دمیرقول » بودوانه ویرمشیدی. بودوان خاندانی ایكی یوز اللی سنه قدر حكومت ایتمشدر. بعده فلاندركاه فرانسه‌نك وكاه المانیه‌نك تحت اداره‌سنده بولنور ایدی . بلجیقه وفلمنك اسكی فلاندردن ظهور ایتمشدر . اهل صلیب اثناسنده فلاندر قونتلرینك بری قدس قرالی بری دخی قسطنطنیه قیصری اولمشلردر . —

لوتارینكیه (D. de Lorraine) — لوتارینكیه یاخود لوره‌ن دوقه‌لغی وردون معاهده‌سیله لوترك حصه‌سنه دوشمش اولوب لوتارینكیه قرالیتی نامیله معروف اولان حكومتك انقراضندن صوكره ظهور ایتمش الك بیوك دره بكلكلرك بریدر. لوتارینكیه خاندانی یك قدیم اولوب اوروپانك سائر ممالكنده دخی خیلی حكومت

ایتمشلردر . برنجی اهل صلیب فرقه‌سی قوماندانی و قدس قرالی غودفروا ده بولیون اوتارنكیه دوقه‌سی ایدی .—

ایتالیه دره بكلكلری — ایتالیه فرانسه والمانیه كبی رسماً بر قراله تابع اولمایوب كلیا مستقل بر طاقم بكلكلر ایله جمهوریتلر دن عبارت ایدی . ایتالیه‌نك شمال طرفنده لومباردیه قرالیتی فرانقلر طرفندن فتح اولنوب بر قسمی پاپالره ویرلمش ، قسم اعظمی دخی اللرنده قالمش ایدی . شارلمان دولتنك انقراض كلیسی اثناسنده ایتالیه بسبتون صاحبسز قالوب طوائف ملوكه میدان آچلمشیدی .

بیوك و اوفاق دره بكلكلردن ماعدا جنوبده ناپولی و یا سیجیلیتین قرالیتی وشمالده برقاچ جمهوریت موجود ایدی كه الك مشهورلری وندیك ، میلان ، جنویز ، پیزه ایدی . وندیك ادریا‌ نیك سواحلنه ، جنویز دخی قورسیقه اطه‌سنه مالك ایدیلر .

ساووا قونتلغی (C. de Savoie) — ساوواقونتلغی شا‌ رلمان دولتنك انقراضی اثناسنده ظهور ایتمش بر دره بكلك اولدیغی حالده آرل قرالیتی طرفندن ضبط اولنمشیدی . لكن آرل قرالیتنك ایمپراطور قونراده حین انتقالنده ساووایه مستقل قونتلغه تحویل ایدلمشیدی . ایتالیه قرالیتنك میدانه كلمسنه الك زیاده خدمت ایدن ساووا قونتلریدر . ساووادن ماعدا شمالی ایتالیه‌ده معروف اولان دره بكلكلر « ایوره

(Ivrée) وفریئول (Frioul) و مونتفرا (Montferrat) قونتلقلریدر .—

بنه‌وه‌نتودوقه‌لغی (Bênevento) — بنه‌وه‌نتودوقه‌لغی لونغوبارد قرالی آوتاریس طرفندن تأسیس اولنمش اولوب لونغوبارددولتنك انقراضندن صوكره دخی بقا بولمش وایتالیه‌ده خیلی نفوذ صاحبی اولمشدر . المانیه ایمپراطوری اوچنجی هانری بنه‌وه‌نتودوقه‌لغنی ضبط ایدرك پاپاطقوزنجی لئونه‌اهدا ایتمشیدی (٤٣١) .—

المانیه دره‌بكلكلری — فرانقونیه (Franconia) فرانقونیه دوقه‌لغی شارلمان دولتنك حین انقراضنده تشكل ایدن بیوك دره بكلكلرك الك مهملرندن ایدی . اوللری المانیه‌ده فرانقونیه‌نك چوق نفوذی وارایدی وفرانقونیه سلاله‌سی ایكی دفعه المانیه تختنه جلوس ایدرك برخیلی مدت المانیه‌یی اداره ایتمشدر .—

تورینكیه (Turingia) — تورینكیه ابتدا الك بیوكلرندن معدود وحتی تورینكیه قرالیتی نامیله معروف اولدیغی حالده اوچنجی عصرده انقراض بولوب برجزوندن ماعداسی فرانقونیه ایله ساقسونیه‌یه كچمشدر .—

ساقسونیه (Saxonia) ساقسونیه دوقه‌لغی المانیه‌نك شرق طرفنده اولوب الك واسع لرندن معدود ایدی . سا-

قسونیه دوقه‌لری ساقسونیه‌نك خارجنده خیلی مستملكاته نائل اولمشلر ایدی. ساقسونیه سلاله‌سی برقاچ دفعه ایمپراطورلق ایتدیكی كبی، المانیه ایمپراطورلری دخی اك زیاده ساقسونیه دوقه‌لرندن چكینیرلر ایدی.—

باواریه (Bavaria) — باواریه دوقه‌لغی جرمانیه‌نك اك قدیم حكومتلرندن اولدیغی حالده شارلمان علیهنه تشكل ایدن اتفاقلره داخل اولدیغیچون فرانقلر طرفندن ضبط اولنمشیدی. لوئی ده‌بونر دورنده باواریه شمدیكی اوستریه‌نك قسم اعظمیله (قارینتیه، قارنیئول، فریئول، ایستریه، موراویه، بوهمیه) برابر لوئی‌نك اوغللرندن برینك عهده‌سنده بولنور ایدی. لكن صوكره‌لری باواریه ینه دوقه‌لغه تحویل اولنه‌رق شارلمان دولتنك انقراض كلیسی اثناسنده ساقسونیه دوقه‌لرینك عهده‌لرینه انتقال ایتمشدر. بونكله برابر باواریه دوقه‌لغی ساقسونیه‌یه الحاق اولنمایوب مستقل بر دره بكلك حالنده ابقا ایدلمشیدی.—

وه‌ستفالیه (Westphalia) — وه‌ستفالیه دوقه‌لغی المانیه‌نك غرب طرفنده اولوب ابتدا ساقسونیه دوقه‌لغنه تابع اولدیغی حالده فردریك بارباروس طرفندن اخذ اولنوب مستقل دوقه‌لغه تحویل اولنمش و بر مدت صوكره قولونیه میتروپولیدلغی لنلرینه الحاق اولنمشیدی.

پالاتینا (Palatinat) — پالاتینا قونتلغی رن نهری سواحلنده

اولوب المانیه‌نك الك بیوك والك قدیم دره بكلكلرندن معدوددر. پالاتینا اون اوچ قدر بیوك لنلردن عبارت ایدی ومركز اداره‌سی هایدابرغ شهری ایدی. مقدملری «یوكسك» پالاتینانامیله باواریه دوقه‌لغی دخی پالاتینا قونتلرینه تابع ایدی.

شوابیه (Swabia) — شوابیه دوقه‌لغی المانلرك اصل وطنی اولوب سوئفلردن ایلری كلدیكی كبی برمدت دخی المانیه نامیله یاد اولنمشدر.

شارلمان دولتنك انقراضی اثناسنده شوابیه دوقه‌لغی بیوك لنلردن معدود ایدیسه‌ده شوابیه‌نك اصل نفوذ وپارلاقلغی هوهنشتاوفنلر دورنده‌در. شوابیه هوهنشتاوفن خاندانینك خصوصی لنلری مقامنده بولندیغندن ایمپراطورلقلری زماننده توسیع ایتمشلر ایدی. آوسبورغ، بادن، چوریك الك بیوك شهر ومركزلرندن معدود ایدی.

فریزیه (Frisia) — فریزیه دوقه‌لغی (موز) و(وه‌زر) نهرلری ارەسنده وساحل بحرده اولوب المانیه‌نك الك قدیم دره بكلكلرندندر. فریزیه شارلمان دولتنك حین انقراضنده المانیه‌ده تشكل ایدن التی بیوك دوقه‌لقلرك بری ایدی و (وردون) معاهده‌سندن صوكره المانیه‌یه انتقال ایتمشیدی. فقط صوكره‌لری بر طرفدن نورمانلرك هجوملرینه دوچار اولدیغی كبی،

دیكر طرفدن دخی متعدد لنلره منقسم اولمشیدی . فریزیه مركزدن اوزاق بولندیغندن داخلی قاریشقلقلردن طولایی المانیه ده نفوذسز قالمشدر . —

برونسویك (Brunswig) — برونسویك دوقه لغی المانیه ایمپراطوری برنجی اوتون طرفندن برادر زاده سی برونون ایچون تشكیل اولنمش بر دره بكلك اولوب قرون وسطانك نهایتنده وقرون جدیده نك ابتداسنده المانیه ده خیلی نفوذ اجرا ایتمشدر . —

براندنبورغ — ایمپراطور آوجی هانری اسلاولره قارشی قره غول مقامنده اولمق اوزره شمدیكی براندنبورغ یرنده برمارق غرافلق تأسیس ایتمشیدی . لكن بر مدت صوكره مارق غراف بولنان « آبی » آلبر قطعهٔ مزبوره دن مستقل بر دوقه لق تشكیل ایتمكه موفق اولمشدر .

براندنبورغ دوقه لغی مرور زمانله نفوذ كسب ایدرك كیتدكجه توسیع حدود ایتمشدر . شمدیكی پروسیه براندنبورغدن ایلری كلمشدر .

المانیه ده بولنان قولونیه ومایه نس وتره و وسائر بعض میتروپولیدلقلر دخی بیوك بكلكلردن معدود ایدی ومعیتلرنده جسمانی برطاقم بكلر بولنور ایدی .

انكلتره ایله اسقاندیناویه‌ده دره‌بكلك اصولی جاری ایدیسه‌ده جسیم ومستقل لنلر یوق ایدی .

بالاده ذكر وتعداد اولنان دره‌بكلرك قراللردن فرقلری یوق ایدی - یعنی آرمه وسنجاق وسكه‌یه مالك ایدیلر . -

(مهران) مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

اوچنجی جلدك فهرستی

مقدمه ١

اون برنجی فصل

مهاجرت عمومیه

— ١ —

مهاجرت اثناسنده اوروپا احوالی

اوروپا سکنه‌سی . حکومت نوبتی . جرمانلر . هونلر . ٧

— ٢ —

ایلك حركت

وه‌ست غوتلر . آلاریك . وه‌ست غوت قرالیتی. کنزه‌ریك وآتیلا شالون محاربه‌سی . رومه‌نك صوك کونلری . اوست غوتلر . بیوك تئودوریك. اوست غوت قرالیتنك اسباب انقراضی . . . احوال اخیره ٢٠

— ٣ —

فرانقلر ـ لونغوباردلر ـ آنكلوساقسونلر

فرانقلر . قلوويس . اختلال و انقسام . مايوردوملر . لونغو باردلر . آلبوئين . تئودەلندە . كليسا ايله فرانقلر بيننده اتفاق . انكلوساقسونلر . يدى قراليت ٣٧

— ٤ —

مهاجرت عموميه نتايجى

احوال وحكومات جديده . فئودالىزم . شواليه‌لر . مناسترلر و تارك دنيالر . بونيفاس و آوغوستين . پاپالر مسلكى . . ٥٢

اون ايكنجى فصل

شرق قيصرلغى وايران

— ٥ —

شرق قيصرلغى

اسباب بقاسى . احوال داخليه . بيوك يوستنيانوس . مائيلر

و یشیلر . بوستنیانوسك اثاری . هراكلیوس . احوال اخیره . ٦٢

— ٦ —

ایران

اشكانیان دولتی . ساسانیان دولتی . انوشیروان .
احوال اخیره ٧٩

اون اوچنجی فصل

تاریخ اسلام

— ٧ —

عربستان وعربلر

احوال اراضی وسكنه‌سی . عربلر . احوال سیاسیه
احوال مذهبیه ٩٥

— ٨ —

حضرت خاتم الانبیا وانتشار دین مبین

احوال حاضره واحتیاجات ملیه . حضرت نبی (ص) . بعثت .
انتشار دین اسلام . هجرت . فتوحات . فتح مكه .
رتحال نبی ١٠٦

— ٩ —

خلفای راشدین حضراتی

حضرت ابابکر . حضرت عمر . حضرت عثمان . حضرت علی . امتده تفرقه ظهوری . جمل محاربه‌سی . صفین محاربه‌سی . حکمین وقعه‌سی . حضرت حسن . فاجعهٔ کربلا . عبدالله بن زبیر . امتده تشتت افکار ١٢٢

— ١٠ —

ملوك بنی امیه

سلطنت اسلامیه . معاویه . یزید اول . ایکنجی معاویه . مروان . عبدالملك . ولید اول . سلیمان . هشام عمربن عبد العزیز . امویه دولتنك انقراضی ١٥٦

اون دردنجی فصل

خلافت عباسیه وطوائف ملوك

— ١١ —

احوال عمومیه

خلافت عباسیه‌نك صورت ظهوری . آل عباس . ابو العباس السفاح . جعفر المنصور . محمد مهدی . هارون الرشید . برمکیلر . المأمون . معتصم . دار الخلافه . عباسیلر وترکلر . امیر الامرالر . احوال اخیرهٔ خلافت ١٨٠

— ١٢ —

طوائف ملوك

بنی اغلب . فاطمیه دولتی . بنی طاهر . بنی لیث .
آل سامان. آل بویه . آل سبکتکین . ال نوشتکین .
ملوك ملاحده. اتا بکلر حکومتی . قره ختایان حکومتی .
ملوك کرت . آل مظفر . چوبانیان دولتی . آل جلایر .
سربداران حکومتی . قره قویونلیلر حکومتی. اق قویونلیلر حکومتی .
آل ایوب . مصرده غلامان اتراك وچراکسه . حکومتلری . ٢٠٩

— ١٣ —

سلجوق ـ جنکیز ـ تیمور

سلجوقیلر . ایران دولت سلجوقیه سی. کرمان دولت سلجوقیهٔ سی .
روم دولت سلجوقیه سی .
جنکیز خان . ایران دولت جنکیزیه سی .
تیمورلنك ٢٣٨

اون بشنجی فصل

رومه‌نك خلفلری

— ۱٤ —

پاپالر

خرستیانلغك صورت انتشاری . حکومت روحانیه . مأمورین روحانیه و مأموریتلر . پاپالرك مسلکی ۲٥۹

— ۱٥ —

فرنکلر

یکی حکومتلرك متانتسزلکی . فرنکلر . پپین هریستال . شارل مارتل . بجاقسز پپین . قارلووینغ سلاله‌سی ۲٦۷

— ۱٦ —

شارلمان و روما امپراطورلغی

فرانق دولتنك صورت ظهوری . پاپالرك خدمتی . شارلمانك محاربه‌لری . قیصرلق . شارلمانك احوالی ومناسباتی .
لوئی ده بونر واوغللری . احوال اخیره ۲۷٦

— ١٧ —

مقدس روما ایمپراطورلغی و انوه‌ستیتور محاربه‌لری

(پاپالق وقیصرلق)

برنجی قونراد و اصول انتخاب . آوجی هانری وساقسونیه سلاله‌سی . بیوك اوتون . مقدس روما ایمپراطورلغی .
فرانقونیه سلاله‌سی . اوچنجی هانری . دردنجی هانری ، هیلده‌براند . اصلاحاتی . دردنجی هانری وهیلده براند . قانوسه وقعه‌سی . هانرینك مقابله‌سی . هانرینك عاقبتی .
بشنجی هانری . وورمس قونقورداتی . هوهنشتاوفن سلاله سی . کوئلف وهیبه‌لین فرقه‌لری . وه‌نسبرغ وقعه‌سی .
فردریك بارباروس . لومبارديه جماهیر متفقه‌سی . فردریکك تشبثاتی ونتایجی . ایکنجی فردریك قورادین وسیجیلیه کیجه‌لری ٣٠٠

— ١٨ —

یکی باربارلر

نورمانلر . نورماندیه . نورمانلرك آثاری . مجارلر . نورمان دولتی . بیوك قانوت دوری ٣٣٢

— ١٩ —

انکلتره دولتی

یدی قرالیت . بیوك اکبرت . بیوك آلفره‌د . آلفره‌د دوری ، آتلستان . واتلره‌د .

ادوارد واعظ . هرالد وكليوم . هاسنيغكس محاربه‌سی .
نورماندیه سلاله‌سی دوری . پلانتاجنه سلاله‌سی . . . ۳۴۲

— ۲۰ —

دره بكلكلر

اصحاب نفوذ . فرانسه داخلنده كائن دره بكلكلر . ايتاليه
دره بكلكلری . المانيه دره بكلكلری ۳۵۶

DATE DUE

To renew
call 292-3900

HIGHSMITH 45-220

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES